

Wyrestaurował i na nowo oprawił introligator Jan Wyiga
w r. 1936. Ze starej oprawy, która już raz była restaurowana
(przy końcu XIX-go w.), zachowano pergamin pokrywający okład-
ki. Z końca rękopisu odjęto składek czystego papieru (razem
30 kart). W starych okładkach, wśród różnej bezwartościowej
makulatury, znaleziono niezwykły druczek z r. 1606: „Devo-
tissime Horae parvae, dicendae feria tertia in honorem
sanctis. Annoe” (12 stronik in-12°).

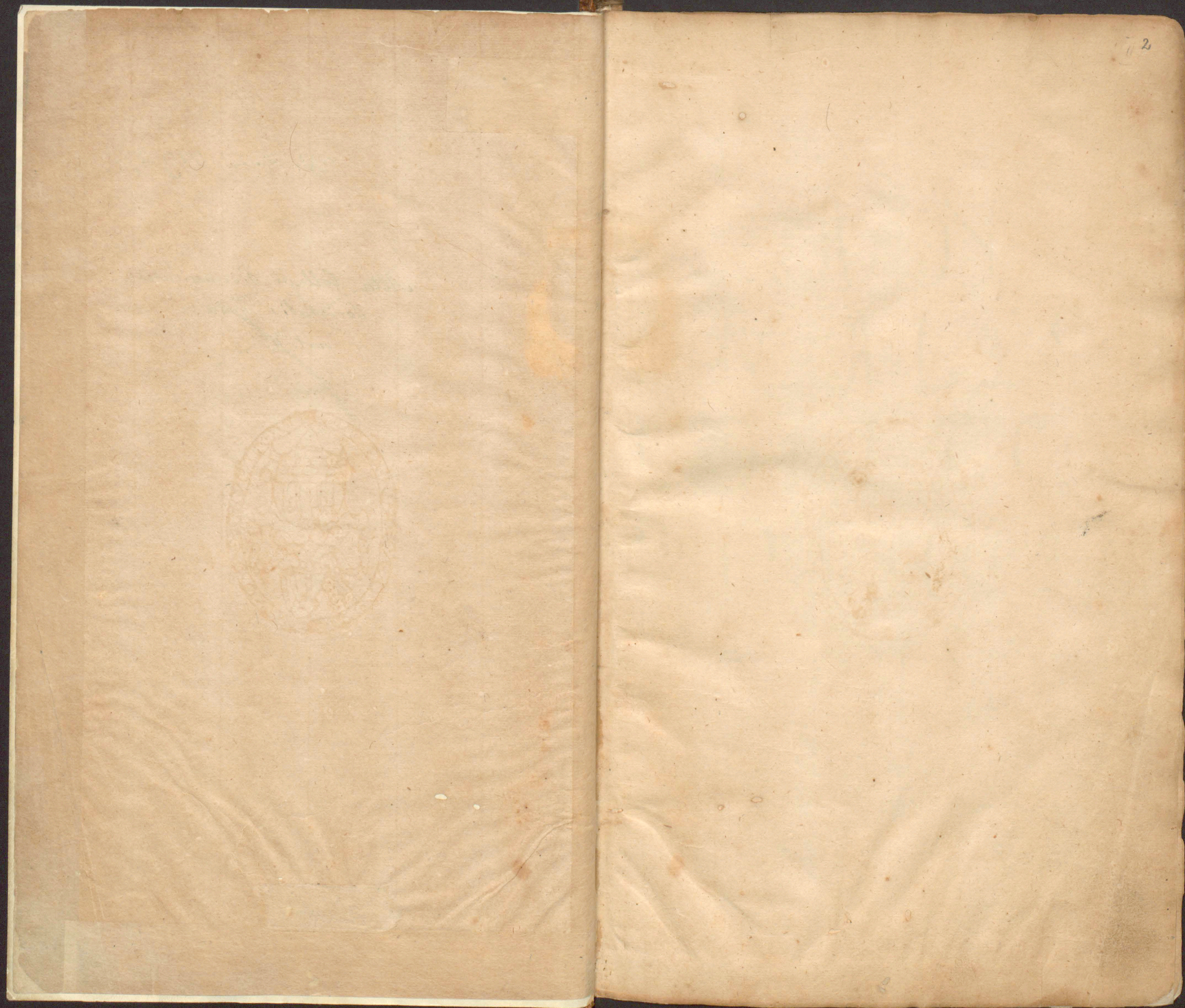

W. Inw. 519 8/1.

Acta Collegii Posnaniensis
Societatis Jesu.
vol. II.

1653

A N-
NALES
COLLECI
POS NW EN
SIS
OCT 1892
J F 892

AN
NALES
COLLECTIONIS
POSNERENSIS
SOCIETATIS
IESU

Post multos annos sui, nescio quo fato interitus, tandem isti
Annales inventi apud Prædicatorum Vratislaviæ, et redempti
aureis nummis v. Anno 1798. mense Decembri, ab Illmo
Radzewska Succameraria Posnani.

Jhs. Thru.

DE FVNDATORE COLLEGI ET illis, qui Fundationem auxerunt,

Si cum, quo nunc est, Collegij Posnamiensis Statum spectes, non unum, sed plures invenies Fundationis promotores. Cum enim imperfectam primus Fundator Adamus Konarsky a Cobelin Episcopus Posnamiensis, Fundationem reliquisset, excitavit Deus alios, qui, quod prior ille ceperat, consummarent. Quare, ut omnium merita oculis legentium patenti subijcio eorum nomina, brevem atticens narrationem, qua cognoscant, quid singuli ad Collegij Fundationem contulerint.

Imus Dominus D.
ADAMS KONARSKI A COBELIN
Episcopus Posnamiensis Fundator.

Ipse est, ad quem Collegium suum refert originem, ut ipso Annalium initio Anno 1570. notabimus. Curavit locum pro scholis, et habitationibus nostrorum adificandis. Sua in se navit cum plurimum Senatus Populusq. Posnamien, et inferius Heamus. Erexit aliquas sedes, et duo hy. pro castra proprijs sumptibus. Attribuit praedicta Anno 1572. Fundationi quatuor Pagos, e bonis Episcopatus seruntor: Videlicet Dochlewo, et Tscharli, qui per commutationem pro Stawowendi praedio cesserunt Collegio Callesiens, ut videre licebit Anno 1586. et 1591. Praeter hos alios quoq. duos Tembslum, et Kielezerow. Morte praeventus plura facere non potuit. Est autem mortuus Anno 1574.

Imus Dominus D.
STANISLAVS KARNKOWSKI.
Archiepiscopus Gnesnensis, Legatus natus Regni
Poloniae Primas et primus Princeps.

Hic licet fundationes

Historia

hic Fundatione Collegij Calissiensis distractas, optime tamen nostro
mentur, cuius Fundationem ingemiter promouit. Anno 1583. B. et hec
cam satis amplius donauit. Anno 1585. Pagum Prochorum, quing. mil.
libris emptum, Fundationi Collegij attribuit. Anno 1592. ad pagum Tebireu
censem emendum mille Florenos elidit. In fabricam Collegij varijs tem-
poribus contulit tria millia Florenos, frequentes alias Eleemosinas mi-
nistras suo diuinit. Mortuus est plenus dierum Anno 1603.

R^{mus} Dominus D.
LUCAS LOSCIELCKI.
Episcopus Posnamensis.

Præcipuus iste Collegij fuit promotor, cui duos Pagos Janu Seruice,
et Stupiam cum Conomicu concessu, de bonis Episcopatus attribuit. Iria
orem quidem Anno 1579. posteriorem vero Anno 1588 donauit. Mortuus
est Anno 1597.

Th^{ris} et Magnificus Dominus D.
LIERONIMVS COSTOMSKI.
De Lezemieze Palatinus Posnamensis, Capitane-
us Sandomiriensis, Prædensis, et Warciensis. &c.

Hic ex Hæretico feruens fuit Catholicus, ut dictum sumus Anno 1589.
Donauit Collegio Pagum Prochoro, cuius præcium fuit octies millem Floren-
cum onere tamen census no. Florenos Prædum in singulos annos persoluerit,
ut notabimus Anno 1601. Multas alias eleemosinas exhibuit, quæ in
vnum collatas facient amplius, quam tria millia Florenos, ut notabimus
Anno 1589. et 1604. Mortuus est Anno 1609.

SENATUS POPVLVSQUE
Posnamensis.

A primis Collegij imis experta est Societas I^{ra} beneuolentiam Senatus
Populiq. Posnamensis. Inuenerunt plurimum Episcopum Adamu Konarsky
in loco Collegij

Historia

in loco Collegij designando. Eum enim beneficus, una pars Valti adificijs non
stis cessit, altera uero usum areas pro lignis asseruandis præbet, habens aduincta
portam, cuius laudem eundem beneficus, Collegij penes se tenet. Scholam præ-
terea Paragiam donauit nobis, alia ipsius loco edificata. Inuenerunt quoq.
plurimu, ut Templu S. Stanislai in nostrum ministeriu cederet, adificata egregia
domo lapidea sacerdotibus, qui ad Templu Sanctum omni S. Stanislai Tem-
plo transfrendi fuerit. Concesserunt, et aqua ductu multaq. alia, quæ si in
vnu conseras no inuenio admissio eos inter præcipuos Collegij promotores.

Sunt et nonnulla eiusdem Cuiuslibet Familia, præsertim Consulares,
de nobis bene merita. Inter has principem obtinet locum Grotzicioru
domus, quæ Eleemosinas Collegio datas, si æstimes, faciat amplius, quam sex
pedu millia Florenos, ut scribemus Annis 1576. 1595. 1608.

ANNA PATRVSSEWNA
Posnamensis.

Hæc ipsa Virgo à multis annis Castitatem professa, quamdiu uiuit de
nobis bene mereri non desinit. Ipsius Eleemosinas in Collegiu, et Tem-
plum collatas sæpius Annalibus nostris inferemus, præsertim Annis 1587. præ-
terea 1590, 1595, 1602, 1603, 1608. Anno porro 1603. donauit 1609.
sex millia Florenos pro Pago Krzesinensi, quibus adiecit quingentos postea
Florenos, sed Pagi ususfructum reseruauit sibi ad mortem. Ceteru omnia
bona huius virginis, quæ ad annum 1609. Templo vel Collegio diuersis
temporibus exhibuit, faciunt, quinquem millem septingentorq. ac uiginti
tres Florenos, ut notabimus ad annum 1608.

BENEFACTORES illustriores Collegij.

Sunt et alij huius Collegij benefactores eximij.

Ex his Serenissimi Reges Stephanus Bathoriæ, et Sigismundus III, qui omnes donationes eorū tempore Collegio factas, suo nomine firmavit, et itaque aliquot millia elemosinarū impenderunt.

Andreas de Onin Opalinsky Regni Marschallus, et huius Urbis ac maioris Poloniæ Capitaneus Generalis, præter 500. Florenos in festum Templi collatos 180 Florenos Certus omni in proprijs bonis inscripsit, decernens summam ter mille florenorū, qua redimi possit. Vide annum 1599. et 1593.

Nicolaus Kamienksy Vir nobilis dedit quing. millia, sed eum parvi onere cuiusdam Certus, ut annotabimus ad annum 1592.

Stamislavus Kisbenschky Abbas Lubinensis notandus Anno 1598. et 1599. et 1601.

Hieronymus Comes à Rozdrażew Epus Wladislawien Anno 1600. memorandus.

Albertus Zaichowsky Abbas Wozgowiecensis Anno 1584. Villam Legnizensi donavit, qua certas ob causas vendita est ducentis supra mille florenis Anno 1591.

Adamus Senduogius Barnkowsky Generalis iuris Poloniæ Præfectus, qui postmodum eorum Palatinus Lendziensis honoris est auctus, cum equis, tū præcipue anno 1605. beneficus memorandus.

Stamislavus Krisky Societatis Iesu Scholasticus mille quingentos florenos Elemosina huius Collegij donavit. Qua de re dicetur Anno 1603.

ANNALES COLLEGII POSNA NIENSIS SOCIETATIS IESV.

ANNVS CHRISTI MDLXX.

P. Franciscus Borjas Praepositus Cnalis.

P. Laurentius Magius Praepositus Prouincialis.
Societatis Iesv.

DE PRIMIS COLLEGIJ INITIIS.

Cum iam tria in diuersis Regni Polonia Prouincijs Gym-
nasia Societatis Iesv essent instituta; nimirum Braunsbergense in Pru-
ssia, Pultouienne in Mazouia, et Alnigense in Lituania. Quos quoque
Posnamien Episcopus Adamus Konarsky a Lobelino, ad instituendu
urbis hanc, et suae Diocesis, et maioris Polonia Principe, Collegium, am-
mum adiecit. Ac in eam rem tribus potissimum causis mouebatur. In prima
primis eorum Episcoporum exemplo, qui ut hisce afflictis Ecclesiae, et Religionis (cui inducentia
habetur temporibus consulerent, Societatem Iesv in proprijs Prouincijs tam Illis in
quam in custodia et statione quadam collocabant. Praeterea sua experientia, datorem ad
tra, quam dum varias per Germaniam et Italiam peregrinationes ac legationes obiret, Societatem hominum, Collegiorum, ministeriorum, cum alibi tum praesentibus
cipue Viennae in Austria, et Praga in Bohemia, acceperat, fructu etiam, qui
ex ea in Ecclesiam et vniuersam Christianam Reipublicam emanabat, luculenter
percepto. Tertio denique ac potissime acerbis Haereticorum in maiori Polon-
ia turbis, et multarum in ampla sui Episcopi Diocesis Ecclesiarum vastitate.
Nam enim Haereticum in ipsa Ciuitate Posnamien diuisi in duas Synagogas
quarum altera fuit Lutheranorum, et altera Calvinistarum, quibusdam Regni
Praeceptoribus eos, et eorum doctrinam promouentibus, palam conuentus habere, per
sententia dogmata disseminare, Calumniarumque audacius insultare, minime crederetur
grauiora in dies patitur. Ecclesia quoque huius Diocesis, non
pauci Praeceptoribus, et Sacerdotibus fuisse destituta, namque inueniebatur Pa-
stores, quos et uita probitas, et sufficiens pro suo munere obsequio eruditio
Commendaret.

His diebus.

facti sunt. Maggionem, ibi morati septem diebus non mediocri animorum lu-
ore et Religiosorum uirorum, quod Monasterio oppidum illud celebratur, cons-
lacione. Postquam uenerunt Posnamiam S. Wicicus Professionem quorundam
Professionem socii solennem in Templo Cathedrali fecit in manibus S. Provincialis. In
q. uotum electus fuit pro Collegio in Civitate locus Schola Parochiali contiguus, uicir-
tit in templo
S. Stanislawi
huius primaria Basilica S. Mariae Magdalene iuxta ad eam sacram S. Stan-
islawi Martyris, quam olim Joannes a Lubranco Episcopus Posnamien construxit
rat, ac in ea Sacerdotes, qui quotidie diuinum decantabant officium, ordinari
Determinatus locus pro sepulchrum circa erant Sacerdotum adicula et sacellum S. Gertrudis cum adiunctis
videntia nup-
ad eam S.
Stanislawi.
domibus in eorum infirmorum Sacerdotum et Scholasticorum. Totus ille locus
immundus fuit et inordinatus, ac usque adeo angustus, ut qui rem humana ex-
hibebant prudentia, Patres arguerent imprudentiam, quod istas angustias etordes
praepararent patenti et excessu illi in ambitu Cathedralis Ecclesiae loco, quem pro
Collegio Episcopus offerebat.

Inter ea noua exorta est difficultas. Sacerdotes enim S. Stanislawi et
Contrariantes, plerique alij, nostris infensi, resistebant pertinaciter illorum iuribus, eorumque in aliorum
fundatione
Socii Sacerdo-
tas ejusdem
ac illius
sing. Posnam.
odum vocabant, quasi et sibi et fundatori illius Templi iniurias. Habuerunt
tae ejusdem
Lucam de Gorke Palatinum Posnamensem. Hic praeterebat a-
Suis maioribus Templum illud erectum et possessionibus locupletatum; prouide-
atque suo consensu minime posse ad exonerat transire, sed debere omnia
fundationis iura illata et inuoluta conseruari. Ceterum quia in his
ea in re nostrorum agebatur consilio, sed omnia fiebant mandato Episcopi, ul-
troque Civibus fauentibus res alium postea, quam illi praetendebant iuuante
Deo sortita est exitum. Et iniuria quidem contraria pariter nulla fuit. No-
fundat. tota in
Sacerdotum
secularium
et templo S.
Stanislawi
lata ad tem-
plum omnium
sanctorum.
Templum Sanctorum omnium, de quo occupando saepius ab Hereticis, fuit con-
gitatum, Templo S. Stanislawi ministerijs Socijs attributo, pensiones ac fan-
e templo S. lationes ad diuino Officio sunt translatae, domusque noua commodior priore
Stanislawi huius
lata ad tem-
plum omnium
sanctorum.
Breuissimo uero tempore nonnulli qui praecaloris ma-
ximè aduersabantur iniuriis esse desierunt, reliqui autem rem Episcopo et se-
nata in his diligenter agentibus, facilius acquieuerunt.

Tertio itaque Idus Julij a Rendo Cathedrali Ecclesiae custode, qui simul et
Dionysius in spiritualibus fuit Rm. Antistitis, Joanne Piotrowsky, et a duobus pri-
marijs pro eo munere a Senatu electis Cuius, Stanislaw Prosmicky Aduo-
cato, et Jo. Grodzicky Notario publico, Patribus traditur possessione ad-
possessioni no-
S. Gertrudis
D. Gertrudis
et hospitale
iudicia tradit.
dicula S. Gertrudis et uicini hospitales alioque descripti. Et nostri 12
Kalend. Augusti commigrantes ministeria socii consueta feliciter obire ceper-
unt. Cuius Collegij Rector et eorum qui tunc ex nostris debebant Super-
rior, S. Jacobus Wicicus est constitutus. Magnus ad audiendam Christianam
doctrinam, quam in Templo S. Stanislawi ad facultate Venerabilis Praepos-
ti S. Simon Wysocky a praeioribus fuerat coarctatus, et plurimos angui-
stus S. Wicicus loci excludent. Submisit S. Praepositi hunc Coadiutorem, qui
de rebus

His diebus.

de rebus temporalibus provideret.

Multa eo tempore memoranda contigerunt, sed scriptura inania obliuio
intradita. Aligua, quae notata reperi describam. Venerunt Posnamiam
Clericus quidam Ordinis sacri initiandus; hic compellente forte neces-
tate propria in seipso prius eorum nomine per forum Eleemosinas conuocabat, con-
rogatus ubi ad nostros decessisset repressus est, nec illo quod emendicauerat nostrorum opera
spolialus. Unus alius iam Sacerdos, confessus est Nro Sacerdoti, et ab eo aliquot apostro-
phas et huiusmodi e suggestu publico quosque euerasset, et huiusmodi professionem
iuxta formam a Concilio Tridentino praescriptam recitasset. Alius quoque, huius-
modi Ordinis deceptor eodem loco, et eodem modo Ecclesiam reuocauit
alus. Confirmatus in fide Adolescentis qui undecim Millianbas ad nostros
ueniens medelam fluctuanti animo inquirebat.

Domini uero memorabilis catus accidit. Vni kalend. Nouemb. Sa-
cerdos quidam dormiuit Cero super mensam ardentem. Mensa fuit ligne-
a libris onusta non paucis, sicut quoque Cubiculi ligneus, sed diuina
providentia factam, ut absumpto Cero non minimum uagaretur flamma, sed uni-
duntaxat partem mensae absumperet.

Interim Legatione obita Rmus Praesul ad B. Idus Decemb. Pos-
namiam uenit et negotium cum Sacerdotibus Ecclesiae S. Stanislawi senio tractare
cepit, quod tandem 6. kalend. Januarius, praesente Gnali Reueris Poloniae
Praefecto Senniorio Oambowsky, felicem exitum accepit. Nam Cuius pro-
miserunt se in eorum usus aliam prope partem, quae ducit ad Templum San-
ctorum omnium, curaturus domum, quod ipsi fideliter ab ipsis praestitum ma-
ioribus etiam, quam par erat impensis, paulante meminimus. Atque hac
occasione Consul rogauit nostros, ut se ad Concionandum in Basilica S. Mariae Magdalene
obligarent. Respondit illi huiusmodi obligatione minime opus esse, templo autem
cum Societate Iesu instituta, et hoc et alia plura, quam illi prebere possent, S. Stanislawi
fuit, a suis exigat omnino. Hoc audito acquieuit. Porro Rm. Antistitis Germanico
his in sustentandis Sacerdotibus minime defuit liberalitas. Nam illo absente
Concilio, et ab illo praecedens quinquaginta Florenos, praeter copiosam pro domo
stata suppellectili telam, acceperunt.

ANNVS CHRISTI.

1572.

P. Franc. Borgia Praepositus Venerabilis.
P. Laurent. Magius Praepositus Provincialis
P. Jacobus Wicicus Collegij Rector Socii Regi
Quadente 2mo Fundatore P. Rector cum primario Cuius
Stanislawi Obis

Hic. An.

Toto anno Patres diligentem nauabant operam saluti proximorum; Nec minor sollicitudo erat in Caesariis ad pietatem excitandis, quam in Haereticis ad Veritatem reuocandis. Virgo quaedam Posnamensis confessa Nobis, perpetuam Virginitatem dedit; nec ab his unquam, quae semel cum Deo facta sunt, quantumvis a parentibus, et amicis vereretur, postea recessit. Duo nobiliter adulescentes, cum a suis parentibus studiorum gratia Olomucium missi, sacramenta frequentarent, munditijs Vanitate perspecta, totos se diuino seruitio deuouerunt, et in hoc admitti petuerunt, quod cum illis citra Consensum foret, quem illi obtinere se posse disphebant, negaretur, uenerunt Posnamiam, ubi benignè a Patribus accepti, fortè adscribitur, et Brunshergam ad probationem diriguntur, quibus se tertius quidam adiunxit, alijs quatuor paulo post subsecutus. Non pauci quoque ex Haereticis ad fidem conuersi. Ex his duo Alim, gtri Lutherani publice suū errorem in Templo reuocauerunt, et praescriptam confessionem fidei fecerunt iuxta formam Concilij Tridentini. Baptizatus est etiam Indus, ubi plene de fidei mysterijs instructus esset. P. Doctor postulante Rmo Nuncio Apostolico scripsit librum aduersus imposturas Stanuarii Haeretici pro sacrificio Missae, qui tandem quarto post anno, instante Rmo Archiepiscopo Gnesnensi lucem aspexit.

Nec aliorum erga Nostros defuit liberalitas. Pauper quaedam famina moriens sex marcas Collegio reliquit, amplius alia, ut pote oratione nobilis, ducentos florenos est elargita.

ANNVS CHRISTI.

1573.

R. P. Euerhardus Mercurianus Praepositus Gnahs.

P. Laurentius Magius Praepositus Provincialis.

P. Jacobus Quiekus Collegij Rector Soc. Jesu.

Defuncto Generali Societatis Jesu Praeposito, indicatur Roma Congregatio Generalis, ad quam, cum ex Provincia Austria comites Patris Provincialis communibus designaretur sententia, indicatur quoque Congregatio Praeulorum, et ad 7. Idus Februarii. Postquam uero praecipui Societatis Patres Romam conuenerunt, petita à Rmo Papa Gregorio xiii. benedictione, et inuocato Spiritu Sancto, delectus est Gnahs Praepositus P. Euerhardus Mercurianus Belga uir tanto par oneri ac dignitati.

Interea nono Calend. Febr. committitur filium illud Haereticum Lucas à Gorka Palatinus Posnamensis. Ferunt eum, ubi certis indicijs mortem imminere praesentiret, mandasse domesticis, ut quomprimū Sacerdos noster ad se uocaretur; dubitare se, inquiens, in Lutherana fide salutem se consequi posse. Pater illi inebescens filium. Haereticum uero qui lectu circumstant, exoritur illi in locum Arina Lutheri certam omnino securitatem, ac vitam aeternam. Cadaver demum sui Samoluciam deportatum, Episcopo et Canonis, sepultura in Cathedrali Ecclesia prohibentibus.

Hic. An.

prohibentibus. Eo tempore carerat Praeposito Templi S. Mariae Magdalene, assumptus est tandem vir non indoctus Theologiae Baccalaureus, Cracouiae Academiae alumnus. Ipse initio arrogauit sibi, in Templo concionandi munus, Nobis facile cedentibus; sed. Quae apud Rmum Episcopum instituerunt acriter, ne permittatur, propositum ipse impediri conciones, acriter praepositum, neq. in dicendo habere gratiam, neq. ac frui S. Magdalene ad hactenus fuisse concionatum. Memit ergo ab Episcopo concionari de ista concione concione; sed interim Patres ad Episcopum delati, quid et Praeposito in omnibus aduersariis absumit, ventur. et in concionibus haereres contra Missas pro Defunctis, et Purgatorijs, cum ipse nostri ad Episcopum Haereticum scandalo, promouerent. Facile uero huiusmodi calumnia ceciderit, postquam respuerunt, quod nec Veritate, nec mentientium calumnciantium, auctoritate interuenit. Jam cath. ed. 6. Nobis Concione in Parochia resumpserant, cum nouis turbationibus, noua alia enas subordinantur foretur occasio. Promiserat in Concione quidam P. Doctor Caesariensis se doctrinam concione de Purgatorio altera die Paschatis, nimirum feria secunda, explicaturum: fuerunt cetera P. Domini de Cuius, qui inter Nostros, et Praepositum, dissidia secebant, male de illo articulo nican. sentientes. Subornauit itaq. alius e Familia Dominiana Concionator, qui eodem in gratiam (ut aiebant) Gnahs maioris Polonia Praefecti, a quo libenter audiretur, uerba faceret; quod etiam praestitit P. Doctor admonito paulo ante concionem. At ille cum à P. Doctore fraudem illorum edoctus esset, multa quoque de Purgatorio disseruit. pluvialis autem proximo die erat P. Doctor ex instituto. Non multo postea, cum P. Doctor iterum suggestu ascendere uellet, Monachum Dnicum Praepositus ordinauit, qui iuriam concionatori ipse praeduxit. Multis viris grauius illa displicuit petulantia, ob quam Concione in Capto Congregati, et factu illud Monachi tamen narrant, et Praepositi lenitatem respenderunt. Nec illa sunt ex parte Concionam omittenda, quae ad maiorem cautelam alijs seruiunt annotata. Quodam tempore unus e Nostros Sacerdotes Praefectus Templi obiter pro concione perstringens, se ipsi et Societatis nomine in adiutorem, et aliorum multorum adduxit; cum eodem anno falsum quendam numerum praetati a quodam Releis, in suggestu emulgasset, Senatus Urbis, pro grauitate rei, officij sui comouisset, Praefectum usq. adeo exacerbauit, ut amicos, ut subito Consul ipse cum alio viro quoque Consulari, Concionatore in conuenerint, expostularintq. cum eo, quod ex plus oquo credulus in illa re fuit, causaeq. nimium incerta patrocinium suscepisset. Breuiterum in simile quid se impiegit. Crebatur enim Indios grande quoddam admisisse flagitium; credidit, ille, et rem aliquam falsam, in Concione retulit, sed ubi grauem populi et Senatorum Urbis incurrisset offensam, serio monitus est ne tale quippiam, impossibile audiret, nisi re certo cognita, et cum ipse quom interest diligenter examinata.

Venerant iam missi ex varijs locis Posnamiam Praepositi pro lectionibus praedlegendis designati missus quoque in illis P. Joannes Conarius, qui simul et alium nostrum Collegij, et Concionatoris Collegum, adiutus erat. Is eo anno duas Missiones, nimirum Stauistini oppido, et Gnesna, cum magno animarum fructu, ex concionibus eius, et confessionibus percepto, obiit.

Haebatur hoc anno Posnamia in magno Praefecti ac Nobilium Conuentu celebrando Rege Comitibus, et cum unanimi omnium consensu Henricus Valerius Praef. Henricus, fex Galliarum Regis designatus esset, delecti sunt e numero Praefecti decem in Valeris eligi Galliarum Legati, qui Regem in Regnam deducerent. Princeps Legationis fuit tur in Regem. Praefectus huius Collegij Praedator, qui Posnamiam ueniens nonnullis Collegiarum suorum Comitatus, tempestiuo Praefectum de aperendis scholis consilio, priusquam institueret iter in Galliam, benigne consensit. Proximo ergo die post festum S. Joannis Baptistae, ad Collegium uenit. Praefectus secum praefectus magnam uirorum illustrium Aronam, Abbatem Galliarum Regis Galliarum in Polonia Legatum: quatuor item

Schola in 8.
classes ordi-
videntur.

e templo S. Mar-
tini migravit
Sacerdotes seu
Iares. nostri post-
modum in e-
templo no-
m.

S. Capita e So-
ciabz S. Ursula
ab abbate woz-
groveensi do-
nauit templo no-
m.

quatuor item Castellanos, e quibus duo Helvetii, sedulo Episcopo interesse non
luerunt. Lustrabat in primis Superiora Collegij aedificia, et priusquam ad Refec-
torium, ubi apparatus magnificus publica instituebatur adu, descendere, ab uno e
Nostris sacerdote, oratione Latina salutatus, adhibitis breuibus puerorum can-
minibus, quibus singuli singulos quoque Proceres etiam duos illos Helvetios, qui
postea abierunt, honorifice acceperunt. Tandem cum ventum esset ad Refec-
torium, unus ex Nostris de Sefoloni et nuenentis recte instituta dignitate,
ac utilitate perorauit; reatatum deinde carmen, quo ad literas tractandas
alij inuitabuntur, tum demum introductus Dialogus Apollinis, in quo septem
Artes liberales, et facultas Poetica suam quoque dignitatem explicabant. Omnia
haec duarum horarum traxerunt moram, cum iucunditate et approbatione Audien-
torum. Tum in istis numerus Studentium fuit, quem in certos ordines di-
stinguere oportebat. Quare Prudens Kalend. July, instituto examine, in tres di-
uiduntur Classes. Ad Humanitatem alij, alij ad Syntaxim, reliqui ad Gram-
maticam destinati. Ipso initio magna fuit studentium querela, quod quatuor le-
ctionum in die pensa memoriter reddere cogerentur; sed neque ideo quidquam in-
dultum est, quin potius curatum sedulo, ut disciplina Sefolastica diligenter ser-
uaretur, cuius ex adultioribus quidam incapaces, castigati, eorum turbarum
auctores existerent, postmodum etiam dimissi sunt.

Quam 13. Kalend. Augusti Sacerdotes Templi S. Stanislai domo Nostris
attributa, in aliam nouam per Aues a fundamentis erectam migrauerunt, cum
Nominis Septemb. P. d. Officialis Joannes Probuschky, praesentibus Praepo-
sito S. Mariae Magdalene, et praecipuis Quinque Joanne Probuschky et Sta-
nislao Brzezimichy, egi Episcopi nomine ad Praeposito S. Stanislai, ut ce-
deret quoque Templo, et possessionem acciperet alterius Templi Sanctorum omniu,
pro illius ministerijs assignati. Cum difficultate res ita fuit composita. Nostris
e templo S. Mar-
tini migravit
Sacerdotes seu
Iares. nostri post-
modum in e-
templo no-
m.

Quamobrem 2. Idus Septemb. solennis instituta est cum So-
cietate Sacramento Processio, in qua Praepositi, et sacerdotes cedentes Templi
S. Stanislai, in Templum illud Sanctorum omniu conuenerunt. Non multo post
P. Viceprovincialis Franciscus Sumierus Wagonerum profectus cum P. Le-
ctore, impetravit ab Abbate quingz capita Virgini ex Comitatu S. Ursula, quae
Pomniam delata, et debita reuerentia gratulationeque a Nostris excepta, collocata
in Templo No, festis dumtaxat sollemnioribus in summo altari exponenda. Quo
ludetur oblationibus, discurtionibus, promerum est ad parietem Altaris man-
us, et 3. Nonas Nouemb. a Quo Suffraganeo Posnamien Consecratu, qui eadem
die Antonio Arce Hispano ordine Pruskytorey contulit.

Quicquid nominis iuxta more Societatis in Septemb. Schola, cum suis
die Nonas Octobris solennis studiorum instituta est inuatio. Primo omnium
habita fuerunt disputationes propositis Theatris Philosophicis, et Theologicis.
Multi e circibus, ut ad rem nouam, et insolita, conuenerant: ad fuerant etiam
Haeretici

Haereticorum autem signum, e quibus duo Lueserani molles, molles, et non immoder-
ate disputarunt. Stetit aliquanto tempore ad fenestram, Scholam non ingressus,
Illis vir Stanislaus a Gorka, qui Fratri demortuo Helvetico, haeretico et
ipse, in Palatinatum postea successit, probauit, Nostrum ingenia, et eruditionem,
qui pro parte haereticorum docte tunc, et acriter disputabant. Petridie Dia-
logus habitus, et premia diligentibus distributa, alij etiam, qui post examen ido-
nei uidebantur, promoti sunt ad Scholas altiores. In Nouemb. nouus sacra-
lectionum Professor cepit; a Theologicis disputationibus habuit initium, multisq;
uiri dignitate, ac auctoritate conspicui Sefolasticum actum praesentia sua illustri-
rem reddiderunt. Ipsa postea Natalitium Christi die Dialogus Pastorum
in Templo S. Mariae Magdalene representatus, loco incommodo, propter magnum
concursum populi, a quo debita Attentionis reuerentia non potuit exhiberi; ac ideo sa-
cerdotum contra Nostris exorta sunt querela, quod Patres prudentia mouerent,
ne in Templo impossibilem Phelatra comica construant, nec in loco sacro imo des-
tae Plebi, quantumvis pia, exhibeat spectacula.

Adhuc hoc anno in Societate, res, e quibus unus Coadutor, nescio dum su-
scripto habitu defuit, alter uero ob defectu furti infamiam dimissus. Porro
cum propter multa incommoda Ingos Sefolasticus attributor, Nostris administratione non
posset, locati fuerunt ad certu tempus P. d. Jacobo Brzezimichy P. m. Jan-
nigis Gaetio. Ceteru dum quadam vice P. d. Lector cum Praeuaatore Collo-
gy Lembrum de conseret, magnas subdilecti, e quibus nonnulli iam fugerant, ce-
perunt querelas. Proinde constitutum est, impossibile, ut duos dies in hebdomada a
Laboribus laud libenter essent, nec tam atrociter, ut factu habentur, cederentur.

Inuitati fuerunt sapienter Patres ad Conciones lineares, quas et Regenti
Magnatu auditorio, et magno cum emolumento laudabiliter peregerunt. Poi-
nominis duo in fide dubij, cum aliquot omnes a sermorum oru se subtraherent,
necissent, qui potius docti adhaerent, Nostris confessi. Ecclesia redduntur. Aliis
quidam artibus Magicis deditus, quas etiam plures alios edocebat confusus est,
ac post cognitam nefarii criminis grauitatem, et traditos flamam liberos reuer-
fios, absolutus. Quatuordecim, quoru nonnulli nobilitauerunt, haeretici deter-
stati, in gremio S. Mariae Ecclesia, conuicti a Nostris, esse reuerunt. Unus e his,
iam iam capite plebendus, conuersus, et sacramentis comunitus, fallaciter ex hac
uita decedit.

ANNVS CHRISTI.

1574

P. Euerhardus Mercurianus Praepositus Gnab.
P. Laurentius Magius Praepositus Prouincialis.
P. Jacobus Wueckus Collegij Rector Sol. P. d.

Ediderat P. Rector Jacobus Wueckus Postillam lingua P. Wueckus
vernacula, quam Kalendis Januarij pro nouo ano, obtulit Viro illustri Stanis-
slao a Gorka haeretico, a quo, ut quendam, qui iam Soli nome dederat, a seruitio vulgat.
suo absolueret

His Mra.
sua absolute non impetravit. *Idus Idus Januarij* Rumbolus Regis Gale
lic Legatus honorifice in Collegio habitus, orationibus, et carminibus a studio
ps est exaptus.

Rex Henricus Quinto Kalend. Februarij Rex electus Henricus Valerius Posnamensem
Valefius ingreditur, magno comitatu, quem toto die in urbem ingredi oportebat, Logo demum non
ditur urbem
a nostris sa
lutatur.
h. cum primis veneratur, eminentiori in porta loco, cum duobus alijs pueris, collocatus
vna vibratum gladium, altera bilancem tenens manu, breui carmine Strenuissimū Re
gem salutavit. Postea vero musicorum chorus in salo versa vocem. Dux Rex Henricus
uice, uice longa sedula et. Ceterum Hetericis mimis hic fuit satisfactum. Na
cullabantur. Jesuitas ideo Regi ostendisse gladium, ut quemadmodum Frater eius
Recepisse in Gallia, ita et in Polonia Hetericos castigare. Post die Regem, P
Epus in Aula sua conuiuio accepit, ad quem a prandio introducti Patres nostri, in
coprovincialis, et Rector. Post salutationem, obulerunt ei Postillam, ab ipsomet P.
Actore. Simo Regi dicant. Acceperunt responsa beneuolentia, a Cancollario Regis.
Tum demum subsequenti pueri, qui decem diuersis linguis Serenissimū Regem salu
tarunt. Unus ex illis precipue Gallos, ac Regem ipsum recreauit. Fuit et Pon
sienis, paulo ante venerat cum Oratore Gallo Posnamiam, qui dum Gallia
carmina indutus Polonice recitasset, Gallos, qui ex habitu Polonum, putabant, in ad
miracione sui uertit, sed ubi Gallos esse intellexerunt, in letitiam sunt prorsus.
In reditu propter lutulentam viam Equis Pueri omnes insidebant. Unus coru lapso
eguo pedem fregit, subito ad proximam delatus demum, a Regijs Medicis inuicetur
ac post aliquot menses integrum tandem conuulit. Narrabat P. Episcopus Re
gem Collegium nostrum uoluisse inuicere, sed ne maleudis Hetericis sibi, et nobis
præberet oblatum materiam, abstinuit prudenter. Venerat quoque ea ipsa die Po
snamiam P. Episcopus Cuiusiensis Stanislaus Larnkowski salutaturus Regem.
Duxerat sociu celeberrimū Princēdā Tomichū Concionatore, quem cum uellet in eo
Principum conuentu concionari, P. Episcopus Posnamien, aiebat, se alienis non egere
subsidijs, sibi esse Patres Societ pro eo munere satis idoneos. Itaque, cōdionatus est
P. Rector. Concioni Rex, qui parum Latine, nihil Polonice intellexit, non adfuit.
adpescit autem Proceres, et magna Virorum illudum frequentia. Triduo Rex mo
ratus Posnamia, Kalend. Februarij Cracouiam iter direxit. Ipsa poro Corou
nationis suæ die, quæ fuit decima Aprilis, ratam habuit huius Collegij fundatio
nem, omnesq; donationes Templi, adium, pagoni, aliorumq; reru ab Ilmo Antistite, uel
ab ipsa Ciuitate Posnamien Societ factas, suo consensu firmavit. Post ipsa huius St
gillo Regio munita, Archiducis Cathedralis Ecclia Posnamia sunt proximum inser
ta.

In Quadragesima excepto die Luna et Sabbato, quotidie Coenæ haberi
sunt, et cum alijs retro annis prima Hebdomada propter Nudinas intermitteretur,
consuevit fore usum coarctato tempore, minus ab ijs desistendum esse, quo maior occasio
in tanta hominum frequentia ad excitandam in peccatoribus penitentiam offerretur. Au
ta etiam fuit aliqua Studiorum cum Ausifabris contentio, sed tempestiue sopita,
cum et a Senatu in Carcerem ausifabri coëcti, et puniti et Studiosi illi, qui puer
buerat diuini, occasionem, unusq; omnino ex Scholâ est ablegatus. Quinto
Idus Maij habita est disputatio Theologica de eorum Ecclia ubi sit, et quomodo cognoscen
da. Inuitati fuerunt Ministri Heterici, quoru unus Germanus, satis ad nos letes
re promittat se uenturum, sed subito ad suis consilio, nō est ausus comparere.
Adierant duo Doctores Medici, Hetericoni antesignani, et ad his interfuit Nobilis Dy
nasta Astron

His Mra.
nasta Astronogus Pirarditarum Princeps. Omnia in quiete peracta, magnaq;B
audientia approbatione, ac satisfactioe finem habuerunt. Disputationes huius mo
di, ut res Posnamia nouas Remus Episcopus non probabat, ceterum quantus eas
exceperit animarū fructus, facile iudicat is, qui priore tempora cum posterioribus con
ferre uelit. Nam ante Rectorum aduentum, dum non esset qui se illis opponeret, Heteri
ci triumphabant Posnamia; postquam uero totus ad controuersias illi disputat
das inuitati nō uenirent, irrisi sunt atq; adeo contempti ab omnibus, ut seductores,
animarūq; perditores uulgo dicerentur. Dux poro sequenti exhibebatur actio
Thragica corda et Martyrj S. Stanislai, quam sequenda est primordij distributio.
Interim scriptum quoddam mordax calumniasq; repletum, contra Disputationem
proximam Leonardus Gorescius homo Hetericus, et nullius in rebus per duos vi
ros Nobiles ad nos misit. Responsum est portis duntaxat. Indignum, s
licet erat certare cum illo scriptis, qui publice ad disputandum prodire nō aus
debat, maledictaq; illa, et amictia, potius essent patienter ferenda, quam in male
dicum retundenda. Et quidem P. Rector altera die cum Doctore quodam Heteri
tico priuatim de fide collocatus, eo illum auctoritatem, ac rationum pondere affu
xit, ut uel inuitus sanctos omnes, sed non singulos, muscandos esse fateretur.

Octauo Kalend. Junij conuenit P. Episcopus Fundatore Cracouie, et Rector, contu
lit cum eo de negotijs Collegij, præsertim de duobus pagis Bochleu, et Tokarki,
ex quibus duntaxat annui soluebantur trecenti floren, at impotenti uia ducentes
persoluentes. Quædam sane Illustrius Præsul a se reuocat, aiebat, se in eam funda
tionem fuisse, nostrum esse prouentus exigere. Niquam enim finem fore, si nostris
amplius implicuerit se negotijs. Propositum est illi, de persolendis ad se reuocari, sed
hoc quoque ad suum Posnamiam aduentum distulit, aliqua addens inuicem, quib
us significabat sibi res Collegij minus cordi esse. Eo tempore admitti sunt
ad Collectionem nonnulli, in quibus uita mutatio alijs exemplo fuit, nonnulli con
tempto saulo societati se addiderunt. Inter hos Albertus Mroscowus Au
tium Barcalaureus Scholæ Parochialis Rector, Sacerdos prius Rectorum consilio
factus, et tandem Romam ad Societ. profectus. Alius quidam Canonicus Gloger
uicensis, idem uita amplexus et institutum, cum mentalibus exercitijs in Collegio mi
casset. Decimo septimo Kalend. July exhibitus est Dialogus Polonicus de Ma
gistra in Ecclia Corporis S. Carmelitarum. Eadem die Jacobus Niemoiowski
Hetericus, libris Polonicis, quos contra P. Benedictum Herberum ediderat, in f
mis, significauit nostris per Virum nobilem, se paratū esse de rebus Heteri
disputare, sed conuicium pro tempore responsum accepit.

Tertia post die 14. Kalend. July prima hora noctis, Rex Henricus
lesius, etiam Cracouia in Galliam direxerit.

Aliquantis post, die proxime sequenti Natalem S. Jois Bapta, Bochleu
um exiit P. Rector, et cum Parcho Casimiroensi contractum inijt, ut e du
obus illis pagis Bochleu, et Tokarki 250. florenos eo anno, ut uero probaret, in
annos sequentes de alia conuenturus esset pensione. 10. Kalend. Augusti P.
Rector adijt Senatum Ciuitatis, petijt ab eo tria. Primum facultatem deni, aqua dui
uandi aqueductu pro Collegio ex uiana domo Præpositi S. Mariae Magdalene, et in Eccl
quod haud grauatē concesserunt missis aliquibus Ciuib, qui locum lustrarent. Et sequum co
cum in Epigilia Natiuit. S. Virginis circa opus laborare cepissent, breui tempo
re aqua est ad Collegium perducta, et ad uiuandum pro conseruandis piscibus ac
modatum, denuerat. Petijt secundum, ut sibi liceret Ciuitatis aperire mu
rum, et porta in hortu nostroru attribueretur. Verū Senatus Kalend. Septemb.
se cum Orabili Cagitulo, ac tota plebe communicata, negauit id fieri posse i ho
anno, tum ob

Cracouie Rex
coronatur Va
lesius.

Rex Vale
dig Cracou
iam in Sa
lias euade

anno, tum ob Interregnum, quod imminere pericula, tum ob alia, quod obstabant, im-
pedimenta. Tertium denique petijt, ut munda circa Collegium Platid serva-
rentur, cuius rei causa Consul designaret aliquos de civibus, ut loca illa viderent,
Collegijz petitioni, quantum fieri posset, satisficeret. Interim domi extenu-
atum est palatium, quo Paletudinarij ex prescripto sedia interduci viderent.
17. Kalend. Novemb. renovata studia; sed cessavit disputationes Philoso-
phicae, ac Philosophicae; sequenti die data Comedia de Vanitatis mundi, qua
omnia omnia approbatione. Vir quidam Illustris Regni Referendarius Jam-
licus Barontorum, cum propter negotia, quae intervenirent ipsi, Nostris non posset
interesse disputationibus, quadam die decem de Nostris, et quatuor Doctores ille-
dicos, e quibus duo fuerunt haeretici, ad prandium invitavit. Actum ibi de sta-
tibus humanioribus, rebusque Philosophicis inter Nostris, et medicos, de fide veritate
contentionibus daretur occasio, consilio dissimulatum. Ipsa porro colloquia no-
tantum oblectamento erant audientibus, verum etiam de laudi, et estimatio-
ni pro gloria divina Titus.

Congregatio
sub titulo An-
nuntiationis
dijna capit.

Ultima die Octobris Parthenia Studiosorum sub titulo Annuntiationis Be-
parat Congregatio cepit. Fuerunt viginti quatuor, qui sua primi nomina inscri-
psit. Sapius ad diversa loca a vinctis Nobilibus invitati Patres, magnos per-
conationes, et servitium administrationem, reliquerunt in proximis fructus. Novissi-
sima P. Rector profectus est famus Ethno Tamina Josephi Opalem in ma-
gna Nobilitate frequentia fecit concionem. Unde rediens Potnamiam P. Rector
Epum Collegij Fundatorem, qui ab aliquo tempore, maiore in dies aegritudine pre-
mebatur, conuenire decrevit. Sed postquam eo venisset, et minus gratum ad-
uentum suum. Antistiti cognovisset, profectus est ad visitandas Collegij Vilas, ut
ob eam saltem causam. Cuiusmodi transire putaretur. Postea vero P. Rector
in reditu cum ad se accessit, ubi solus cum solo agens, non pauci de his, quae ad
salutem animae suae pertinebant, contulit. Idipsum fecit iterum, ac iterum, minime
tamen illi confusus, eoque paucos ante dies confusus esset, et communicasset. De
rebus Collegij nihil omnino loquutus, praeterquam quod promitteret se Calicem pro
Nostris Templo donaturum, quem praesentis morte non donavit. Reliquit P.
Rector prius quandam libellum Sacellano ipsius, cuius lectione frequenti Episcopus
paucalim sese ad mortem praepararet. Paulo post tandem ipse Kalend. Decemb.
moritur testamento facto, quo mille florenos in decimis exigendos, sed eorum mi-
hil venit ad Nos, Collegio, et quater mille ac quingentos pro erigendo Clero,
corum seminario, Canonis, legavit. Caetera omnia germano Patri attribuit Ca-
stellano Calistien, assignatis insuper aliquot millibus pro sepulture, et Sacello,
exornando. Tertia post mortem die, venerat P. Rector Cigdimum, a quo
forte modo rebus Collegij consuleret, sed porum aberrat, quin ipsi co sanguine
Antistiti de bonis mobilibus, et hereditate suam invicem contendentes, disgladi-
aretur. Itaque rebus minime confectis Potnamiam redire P. Rectorem
oportuit.

Aliaq. honar.
P. Fundator
moritur.

Atq. hoc anno et Regnum Rege priuatum, et Dns priuata Episcopo
luxere. Dolorem auxerunt, uaria de eligendo Rege schismata, et quae
hinc coneguebantur graua uniuersa Reipublica pericula.

Annus. Christi.

ANNUS CHRISTI.

1575.

P. Euerhardus Mercurianus Praepositus Inuit.
P. Franciscus Summerius Praepositus Proutis.
P. Jacobus Wuekus Collegij Rector Sod. Iess.

Hactenus Collegia Societatis Iesu in Austria, et Polonia
vnam constituebant Prouinciam, cum hoc tandem anno, propter nouorum, utro-
bigz accessionem, utramque secerne Prouinciam oporteret. Quare primus in Iesu Rediviso Pro-
gna Polonia Prouincialis Praepositus, a J. S. Generali P. Franciscus Summerius unicus Poloni-
us Declaratus, qui ad Idus Januarij Collegium Posnamien inuitit. Interim
etiam die obitu suo quadragesima octava sepelitur in Cathedrali Basilica
Romus Fundator. Habita a Nostris, praeter concionem, Polonicam, Inuebris orati-
o Latina. Affrica fuerant, in ipso Templo, a Studiosis Epicedia, quae postmodum
ex causa Ciacuid, dum Exequutoriis Testamenti, et aliquibus Proceribus, ac
Credulibus, oris offerrentur, animo grato sunt acceptata, nonnullis coram decem stu-
reos, nonnulli leuon Toleros, alij plus, vel minus, donauit, qui illa sibi offerri
bant. Deo porro sequenti ridicula in Scholis accidit Phraggodia. Leonardus Go-
rocky haeretici insani cerebri, et nullius iudicij homuncio venit ad scholas
Nostras, et concondens Cathedrali Magistro, ad Iuuenes verba fecit, ut minime
sibi a Jesuitis cauerent, et quam atrocissime illis relictis ad haereticorum scholas se-
re conferrent. Mouit facile bilem pueris ruga negationis ista dicat. Jam
fuerant tractandum deoreuerant, in superueniens Magister tumultuantes repressi, sed
et fama sua infamis ille latro ignominioso fuga, prouidisset. In alio uero foro ex-
pertus, quantum in dicendo ualeret. Nam ubi delata res esset ad Capitaneum, ubi
ad Tribunal eius accessit. Quid faceret miser? Cupiens in causa sua defen-
sione haberi desertus, plurima conuitia, et maledicta nequiter in Jesuitas inger-
it, ea fronte, ac impudentia, ut uerborum illa praecursum, in ipsum Capitaneum resolu-
taret. Capitaneus ratus insanum, uel temulentum, ob stultos hominis sermones, egre-
gium colaphum lateri impigit, articuloq. perfida nebulonem excludit. At his
ne illatam inultus patereur ignominiam, libro vindicare decreuit, qui Typis nuna-
quam excusis, nihil aliud, quam maledicta in Jesuitas, et Capitaneum edonebat.
Tauris uero diebus interiectis, duo Veritatis Apostatae, et unus quidem clonau-
chus S. Baras Bernardinus, alter Scudisus, ex Scholis Nostris in Haereticorum
Synagoga fidem Catholicam cum probitate ciuauunt.

Rediviso Pro-
gna Polonia
unicus Poloni-
us Declaratus

Prie Conuersionis S. Pauli exactus ad difficultate oritur 200 Florenoru
Census a Castellano Calistien Prie demortui Fundatoris. Ipsaz summa termi-
le Florenoru ad Potrogostui Potworowsky Iudicem Calistien translata, qui
pro ea inscripsit Census annuum Collegio Florenas quoq. ducentes, in oppido
suo Noanowice, et a diacentibus pagis. Quos tabulis, et autentate uironum illor-
um firmata. Interea post bellum, sublatu est e uinis Ios Tomickoy
Castellanus

idem refer-
tur anno 76.

Castellanus Gnesen, homo haereticissimus, et aduersus Nos petulantissimus. Morte
illius imminuta est nonnihil haereticorum petulantia, praesertim Jacobi Wroclawensis, qui
paulo ante Nos ad disputationem provocauerat, sed mortuo Jacobi inceptor, provocatus
etiam non est ausus comparere. Ultima Februarij die precibus egit P. Rector,
legi inscribi: sub Canonicos, ut fundationem Collegij, Archivio suo inscribi mandarent. Quod impetra-
re Archiuo uix facile. Cum uero petieret aliquid pro Templo suo ex ornamentis, quae P. Rector
cathedrali. P. Rector ipse reliquerat, unam Asulam cum reliquis Sacramentali apparatu, donauit
vult. Ad Festum salutata ab Angelo Gabrielo, Berpata, Illustris etiam curia in-
genio Abrahamus Gbajsky, qui ante paucos annos ad Eccliam gratiam redierat,
Exercitijs spiritualibus est instructus, magno suo fructu, et consolatione. Ardebat nimis
suscipere se Ierutus habitus aliquibus, uel medicamentis condire cibos, per quos
spirituales in animo consolationes existerent. Prædicti Idus Aprilis celebrata est
verna studiorum renouatio. Præmissis Disputationibus Theologicis, et Philosophicis,
postea orationes habita, Græca una, et Latina altera. Tandem Dialogus de Salutem
se cum praedictorum distributione subsequutus. Incederat in mortua femina quida-
dam haeretica, quæ ad Eccliam reditura sperabatur. Conuenit illam P. Rector, et
in hunc ignorantem uix inducere cepit, cum superueniret Pater ipseus malualius
haereticus. Hic subito furis agitur, cum Patre expostulat, quod se in hunc illuc uen-
isset. Proinde mandat discipulis, et in sponte id faciat, uolentes domo exmisi-
ri. Modestia sua turbulentum animu cedauit Pater, ac ne tumultui praebere oc-
casione, discedit muliere nonnihil in fide confirmata. Die 28. Aprilis
Philippi et Jacobi festo, P. Rector Leopoldus celebravit Primitias. P. Rector
interim prosequutus est sanus cum nobilibus Ioh. Wroclawsky loco 18. hinc milu-
lariibus remoto. Concionatus ibi magna Nobilium haereticorum frequentia, mai-
or, quoque seruire cum lacrymis obtestatus est omnes, ut tandem, si saluti sua bene-
consultu uelint, errores agnoscant, et redeant ad Ecclesiam unitatem. In die
staua. Quod illi hinc pueruli Angelorum, ad singula altaria, ad quod P. Rector
in processione deportatur, Verna calce, Latine, carmine, augustissimum Sacramen-
tum salutant. Decimo quinto Kalend. Iulij P. Rector Iagum Iacobum
hactenus Iacobi Gbajsky locatum, multumq; damnis, siue rem domesticum, siue
subditor afflictis speres, affectum, Iacobi Wroclawsky Fratri Coadiutori curam
dum commisit. 5. Kalend. Iulij Doctores et Scholares ad triennium locati
Petrohu Casimiri ea conditione, ut 250 florenos in annum Collegio penderet. Et
si forte, nec ipse tantam fructum inde perciperet, completo triennio noua uiret pa-
cta. Tertio Nonas Augusti P. Rector egit causam in Senatu Studiosi amissa,
qui licet filius esset Cuius Posnamiensis, minime tamen Cuius, Scholasticorum
excusos leuior, attinebant. Nam sic accipe. Erat hic iuuenis mandato Consilio
Stanislai Gbajsky ab aliquam ad Iudicio contentione, debrutus in carceres.
Ea res libertati, et privilegijs scholarum, derogabat, foreq; Episcopi vim ac iniuri-
am inferbat. Proinde P. Rector petijt a Senatu, ut in posterum leuior, siuius,
modi Studiosorum cause, in Collegio deciderent, et si quid forte grauius esset, ad quod
Causa studi. Scholastica minime sufficeret disciplina, illud, si cum Nobili res est, ad Capiteu-
oforum a quoq; cum plebeio, ad Magistratu uerbis, deferatur. Et hac quidem causa Senatus
iudicandus. audita, ostendit factum illud Consilio minime sibi probari; Consilio ipse, suam enu-
fescens audaciam, promittit fore se cum studiosis mitiorum.
Septimo Kalend. Octobris ad studiorum inuolutionem, representatus est po-
pulo Dia-

Th. Mra.
pulo Dialogus Tobia Solomus, ut plebs eo maiori fructu memoria teneret, quæ paulo
ante in Concionibus circa libri huius explanationem audierat. Altera die in Theologia,
et tertia in Philosophia disputationes, reuerentia præterea orones aliquæ, ac inper Latinus
Tobias exhibitus, quem premiorum distributio consequuta. 16. Kalend. Decemb. Collegium
Canonicorum P. Rector adiit, et pro fabrica turris ac Horologij 20. Florenorum Ele-
mosinam impetrauit.
Exemplum hic quoddam pro iij, quia a Ono necdum plenam Spiritus discretio-
nem acceperit, nec ceteros cruentes sint leues corde, et libere auctore. Illius fuit a
Viro Nobili Abrahamo Gbajsky (is ipse est cuius supra meminimus) quidam d. n. Illius quidam
stru. Patribus, uir certe singularis uirtutis, ac pietatis, cuius prudenter nomen ueti-
amus, ne ex uno quem redimus casu, quo leuiter in iuuentute fuit turbatus, uirum dam uisione, se
heroicum, et optime semper de Societate, et Ecclesia mentum, maximo animati fructu, ac puri Episcopi
praestanti nominis sui commendatione, aliquis metiri praesumat. Porro uir ille no-
bilis cum hoc Patre secreta sua consilia, cumuione consueuerat, suas ipsi illusiones, et mulatata
uel somnia, quasi uisiones diuinitus acceptas, apertendo. Habebat ergo semel inter alia, papiracea in-
habere se a uentilatione certu, et infallibile fore ut ipse in Regem Polonia, Pater
uero, cui huc narrauit, in Episcopum Posnamensem, breu. uelut, tempore, promouere
tur. Credidit, pro innato sibi condore, ac simplicitate Pater, rem ita omnino futuram.
Quapropter uisiones auctas de deuotionibus mulieribus, quibus a Confessione fuerat
et nonnullis Patribus in Collegio confert. Quidam præterea Virgini credibile est
eam Patri illuisse aspicius, persuadet, ut a Domino, quum huc ita se habeant,
quæ a Gbajsky perciperet, inquireret. Post aliquot dies respondet Virgo, sibi idem
a Domino auelata esse, remq; esse omnino certam Gbajsky Regem, Patrem Epi-
scopum Posnamensem futurum. Romagis decipit Pater a Superioribus non potuit sua di-
moneri sententia. Nichilominus tamen de ueritate persuasus, in suspirijs et silen-
tio, euentum rei expectabat: quippe cum speraret ad proximum Natalem Domini
Gbajsky Regem fore, se uero Antistitem Posnamensem. Hoc enim tempus uterq;
Pater prædixerat. Proderat ea etiam res nonnihil in publicu. Nam Gbaj-
sky alij mulieribus suas illas apererat uisiones. Sed ecce res aliter euenit. Eliguntur
Nam interim ab una parte Processum Cesar Maximilianus 15. ab altera Stephanus 16. in Regem
nus Baefordus Transyluania Princeps, alteruter eorū in Regem eligitur. Ba-
ter ille credenter anxius, et confusus, conspectum, et conuersationem Fratrum Maximilianus
cepit declinare. Eminere ne in longius affligetur miser, ipsumq; malū, noui Bathoreus.
prode decernit malum gigneret, serua in uicos uertent omnes. Re domum Superi-
ores suam Comitia imponentes, Patrem ad parnam mensam Capitulo excipi-
endum posuerunt; ubi Episcopus creatus, et Papiraceo infula coronatus est. Sen-
uere autem cautum, nequis in posterum rei ludicra apud alios in familiari colloquio,
memoriam renouaret.
15. Kalend. Ianuarij unus è Nostri, et plures alij externi in Dia-
conos omnia forma, et porrectione Calicis sunt ordinati. Monetur a Nostri
Administrator, et Suffraganeus, factis, ut omnes illi Diaconi congregarentur, exadu-
hibita forma, ac alijs, quæ neglecta fuerant, acceperit, ordinaretur de nouo. Ali-
tera uero post Natiuitatem die, exhibitus est in publico Pastor Diaconus
gus magna uirorum nobilium, et matronarum frequentia, quæ laborem disci-
pularum honestauit, et animos eorū ad maiora postea prouocauit.
Quæ ad Serenissimum Regem Stephanum Electu attinent, non est
nostri iustitiae pertractare. Electus a paucis quidem Regni Senatoribus,
sed celentate sua effecit, ut illa firma ac rata esset Electio, cum interea Ca-
sar Ratisbona Comitibus Imperij indiceret, ut eo maiori apparatu in Polonia ueniret.
Annus Christi.

ANNO CHRISTI

1576.

P. Everhardus Mercurianus Praepositus Gnath.

P. Franciscus Summerius Praepos. Procks.

P. Iacobus Wuerkus Collegij Rector Soc. Iegg.

Prima hucus Prouincia Congregatio cepit Bossouia pago Col.

Anna Congregatio Prouincia legij Sultanienensis die 18. Ianuarij. Adhuc ibi et P. Rector, qui cum Parnamiam

genuit in pago, rediret, Srmam Regiam Annam Jageloniam Srmis Regi Electo Stephano deo sponsatam virginem, Parnauia inuisit. Ac licet infirma tunc fuerit, amanter tamen et beneuole Nro Patres accepit, suam gratiam, et operam Societati detulit uniuersa. Denerat Parnamiam cum P. Rector P. Stanislaus Grodniczky, ut defuncta Matre de bonis proprijs disponeret. Rem eo transiit ordine. Collegio donauit mille octingentes florenos, hortum parvum, varijs arboribus amatum, fructuumq. foracem, ac insuper tria macella. Alteram patrimonij partem in usus pauperum spiritalibus attribuit, portia cessit germano fratri, ac amicis. Curatores decemque cives priuilegijs

accepit Collegio portionem minimi hortu, et macella, Pribus tradiderit. Pro

curauerat autem P. Grodniczky Priuilegium Regium, quo bona illa fuerant a ciuili iure exempta, Ecclesiasticisq. donata libertati. Quod ipsum inuidia Nro apud Pribus consules excitauit, qui volebant omnino, sed inuito conatu, ut Priuilegio illi Collegij um renouaret. In Aprili quidam Pater suscepit missionem ad Oppidum Lwowa, quo fructu, hinc metiri licet. Quatuor templa reuoluit, viginti duos ab ista resi ad Eccliam reduxit, quindecim a reuerentis caribus absoluit, ac alia multa fecit, quod ceteris annis communia fuerunt. Eodem tempore P. Jo. Conarius in oppidum Poreh profectus Eccliam ritui Catholico restituit, magno ibi fructu conuersionis, octodecim haeresim eurare fecit.

14. Calend. Maij, auctoritate, ac beneuolentia Senatus Parnamien Horologium Collegio tali occasione accessit. Huiusmodi quidam peritus confecturorum Horologiorum artifex, adulterij parras, iamiam capta solutus erat, ad Gnathos Dn. huius, Eduardus Sold Praefectus, ac alij quidam Viri nobiles, suam apud Praefectum pro eo interponerent auctoritatem. Itaq. tantum Patronum precibus ut aliquod quies cederent, absoluerit morte adulterum; ac ne scelus omnino impunitum postea, tas accusaret, mandauit reo, ut Horologiu Collegio suis sumptibus prouideret. Quam ille conditionem libens acceperat. Porum quondam flagitium illud iniuncta sibi Eleu emolina expione decreuerat, egerit Nostri, ut Nrois quatuordecim adderet. Fecit ille pacto precio 13. Florenorum. Campora uero duplici alioru liberalitate constiterunt.

3. Nonas Maij Iubilium anni Sancti promulgatum Parnamien. Impres.

La est a P. R.

La est a P. Rector Concio, qua mandata Administratoris Epatus, ad promulgatione Indulgentiaru ipsi quq. Parochi videretur. Quarta post die immanata Studia. Pro more praecedunt Disputationes Theologicae de Purgatorio et Ordinis pro defunctis Praeide P. Rector; Postridie sequuta est Philosophica concertatio, post meridiem uero eiusdem diei datus de Paschale Dialogus. Accidit tunc, ut bis, uel ter, e uiana domo quam duo Ministri Haretici inhabitabant, lapides in theatru ia ceu uentur. Offenderat ea petulantia plurimos, qui aderant, Catholicos, et ne in illa tunc domo irruerent, uij a Nostri pro hi bti fuerunt. Ceterum proximo die de lata res est ad Consulem, ac paulo post apud Palatinum, Hareticorum et ipsam, ad exitum deducta. In panam enim pars illius domus, ex qua Domus nra interuena Ministri patebant, fuit deiecta. Postmodum P. Rector Liefsewum exuix, ubi generu iniecit, ne quis domo sua mulieres teneret inhonestas, et statuit, ut in uno dntaxat loco cenaria cenalis haberetur. Inde Pombatum profectus, litem cum uiano Pago Januawice composuit. Agebatur ibi de pratorum limitibus. P. tringz, siquidem discebant sententia cum diuersi diuersos fuisse limites memoraret. Promde duas in partes diuiso prato, quas quibus in terra fossis signaret conuenerat illa finem accepit.

Non ita pridem conuersus ad Christum Caspolarum iuuenis, a Ministro quodam Haretico (Enoch istius perfidi nomen) ad vomitu prouocabatur. Et quidem domi eu sua aliquandiu inuitum tenuit, sed ubi inuictam adolescentis uidisset cum stantiam, multis prius aduersum Societatem debasatus, dimisit illum, direxitq. ad Collegium, ut Pribus has quaestiones in fide propositas tradat, quas hic suo ordine descriptimus. Aiebat autem si ex Scriptura sit respondendum, eos nullo modo responsuros.

1. Vbi Christi Ecclesia primum fuerit?
2. Si Petrus Roma fundauit Sedem Pontificum?
3. Quid homo Christi Eccliam primum gubernauit, gubernat, gubernabit?
4. Si purgatorium est post mortem?
5. Si sancti credunt post mortem?

His quaestionibus responsum est ad metem Ministri, ut precebat, diluade, per scriu pturas, et Patru auctoritates. Illi uero missa a Nostri undecim alia, quibus simili, quo nos, modo, responderet.

1. P. P. Confessio Augustana sit pura Verbu Dei, an uero doctrina, et man, lata hominu, nempe Liefsew, et Melancthon?
2. Si nihil est recipiendum, quod non est in Biblijs, ubi na erit in Biblijs Confessio Augustana?

3. Vbi fuit Christi confessio, priusquam nata esset Confessio Augustana?
4. Vbi Ministri Confessionis Augustanae sint ministri Christi, an uero Lutheri?
5. Si uera Ecclesia signa sunt purum Verbu Dei, et legitimum Sacramentoru corpus, ubi nam ante annos centum ita doctum fuit, aut administrata sunt Sacramenta, quemadmodum Ioh. elui nro faciunt?
6. Si Ecclia Dei est Catholica qua semper, et ubiq. fuerit, quare doctrina Lutheri multo tam tarde innotuit?

7. Si qui extra Eccliam Catholicam sumunt Seru sub utraq. specie, sumunt Corpus Christi, an uero purum panem, et meru uinum?
8. Si illi, qui ita percipiunt sunt meliores, deuotiores, sanctiores, humiliores, patientiores, misericordiores, et obediencia magis dediti, quam illi, qui uix la

Peterum conli

Puncta circa p. dem resoluenda. proposita ad Haretico reu. mis, et uis. sim.

veterum consuetudinem sub una percipiunt.

10. Quorum Scripturae interpretationes sunt certiores, veterum istorum novorum Doctorum Lutheri, Melanctoni, Calvini &c. an vero illarum antiquiorum Irenaei, Tertulliani, Cypriani, Basilij, Augustini, Chrysostomi, &c.

10. An isti novi Doctores sint doctiores, aut sanctiores, illis antiquis?

11. V. Confessio Augustana Hussam prohibeat?

Atq; his Quaestionibus per illu eadem iuvenem, quem duo studiosi sunt comitati, acceptis, quantumvis, et a suis, et a nostris ingeretur, non respondit unquam.

12. Kalend. Julij ingressus est novus Palatinus Potnamiam Frater Lemertus Stomistaus a Gorha. Salutatus est a Canonicis, quoru exemplo statim quoq; nostri gratulationem scriptam illi obtulerunt, quam gratus excipiens, octo annos offerendus donavit. Salutatus et a nostris, quos monuit, ut iuvenem, tam a vexandis Iudaeis, quorum sibi commissa est cura, continerent, et ab inferendis iniurijs Praedicationibus Haereticis abstinere. Ipse quoq; pollicitus, se in eos animu adversurum, qui Collegio iniqui essent, quod praestitit, ut paulo ante meminimus. In Septembri conversus ad Religionem Catholicam, cuius Permacopola magnam in Permacopula excitavit invidiam. Curarunt scripta deserta secta inijcere illi Permacopula, sed a nostris exemptus, et solido refutatus est, magna confusione deserta, num veritatis.

Idibus Octobris repetita Studiorum ratio. Prima die Ordo praestatus, servatus; altera die disputatio Theologica habita de Sacrificio Missae. Subsec, quatuor demum Philosophica. Postmodu data Asaphi Thengdelia duobus diebus continuata, desijt in distributione praemiorum. Fuit hoc in solitu, et valde grata Auditoribus, tantu longi, tuchinis spectacula.

Interdum magna rem inopia Collegii laborabat; nam crescente Personarum numero reditus Pagoru decrescebant. Ceterum Quo ita fauente, auxiliantibus nonnullis Praelatis, impetratus est unius anni Census 390 Florenorum ab amplissimo Canonico Collegii, qui pro exigenda seminaria a Rmo Fundatore emptus fuit.

12. Kalend. Decemb. venit Potnamiam, electus, sed tunc nondum a Sede Episcopali confirmatus Luitus Orbis Episcopus Primus Lucas Roderebecky. Qui se huiusmodi adventu die conquestus est, se intellexisse Nro Roma Confirmationem ipsius apud Pontificem impedire voluisse. Sed deceptus fuit, nam postea comperit, causam suam per Cardinalem Tarnesium Commendone A. P. N. Gravis, cui ea de re scriptum fuit a nostris, bene successisse. Septima ergo ab ingressu die salutatus cum A. Rector, et postmodum Carminibus, et Orone Latina Studiorum. Favorem tunc suum Praetor detulit, et post aliquot dies viginti Florenos Eleemosinae omnibus prolixius suam erga Collegium benevolentiam declaravit.

14. Kalend. Januarij, Iudaeus Costenensis homo dives a biennio varijs modis ad religionem Christianam stimulatus, re cum Nris communicata sub Capiteanei urbis patrocinio confugit. Hic ad Collegium una cu tribus eius Filijs et Castrochismo instituerentur hominem docere. Porro Iudaei Potnamenses, ubi rem hanc cognoscunt, Costenem ad suos mittunt, ut quo possint modo Filios et uxorem Castrochismeni, a Baptismo deterriant. Contra Castrochismenus apud Capiteanum effecit, ut Viru quendam nobilem Costenem amandaret, qui eas Potnamiam secum abduceret. Pre-

ui ergo

ui ergo tempore Iudaea Potnamiam veniens, ad tutum locum apud Civitatis Nor-
tanum deducitur a Studiosis. Maritus maiores in dies in doctrina Christiana accipio-
ens profectus, coniugem subinde vitat, et eandem illi quam ipse amplectens esset fidem
portuadet. Interim Iudaei nihil non adhibent industriae, ut eam in sua secta detin-
eant. Jam precibus et munusculis, iam minis etiam a proposito avocant, sed ubi sic
suam ludi operam cernit, Strabellus excogitant artes. Brevis Dicit, et pleriq; deo-
tioni vacarent in Templis, re cum Vice-Palatino homine Haeretico pacta, aulam
induit habitum, atq; cum eodem Vice-Palatino habitum Iudaei merant, et quanta
non poterant fletere precibus, violenter hinc abducunt. Facile res illa toti Ci-
vitati innotuit, et cu pleriq; nefarium autum vindicare statuerunt, ecce tibi primus
Studiosi, zelo, nescio quo, abrepti sub tempus praedij Iudaeorum Plagam intro-
ingruat quoniam teneatur Captiva Iudaea domo. Concurrunt plures, numeru augent
Necessarii. Chis grauis tumultus, effringuntur porta, et eandem Iudaea cu duabus
Strabellis e medijs penetralibus extracta, in tutius hospitium adducitur. His ita ge-
nitijs, necdum quiescit. Jam plures in unu cumulu fieri congregati, cu Synagoga
despoliant, effringunt domos, violenter intrant, expilant, destruant, et non mediocri-
bus damnis Iudaeos infestant. Magistratus Urbis Civitatem occludi mandaf,
tumultu auctoritate sua sedat, mittitur et duo ex Collegio Magistri, qui iuvenes
a turbis arceant. Paru utinq; proficitur. Certamen usq; non diem. Palati-
nus interim Civibus et Collegio per literas intonat minas. Multum remittit
de furore, ubi a P. Rectoris plenius rei veritatem didicisset. Postea vero in
Comitibus Iudaei patrocinabatur causa,angebaturq; no mediocriter, quod Regi
nulla adversus Civis partem decerneret, neq; nostris molestior esset, quam mon-
nes per Conciliarii Regni ut huiusmodi seditiones diligenter impeterum deu-
clerent. Austi hoc anno Collegij reditus ducentaru Florenoru Consequere
ptio ex summa Triam Nulla Florenoru percipiendo. Ipsam sumam accepit Don-
Propositus Potnamensis Vir nobilis, Iudex Calverensis, quam in Potnamia
et alijs possessionibus proprijs accedente postmodu confirmatione Regia Anno Chri-
sti 1579. inscripsit.

ANNOVS CHRISTI. 1577.

P. Guerhardus Mercurianus Praeceptor Gnab.
P. Franciscus Summerius Praeceptor Protis.
P. Iacobus Wurekus Collegij Rector Societatis Jesu.

Die Festo Circumcisionis Xpi Iudaeus ille sacro Baptis-
male ablatus cum tribus Filijs: quorum duo iuniores ad scholas nostras
traditi, plenius doctrinam, et pietatem Christianam, docebantur, una cu mori-
bus. Sequenti mense Ioannes a Rome prima Philosophiae laurea
in Carouen Academia insignitus, factis in Collegio Exercitijs, Societatem
Jesu praecatu

Episcopo novus
Iulijus Lupialis: quenti die conquestus est, se intellexisse Nro Roma Confirmationem ipsius apud Pontificem impedire voluisse. Sed deceptus fuit, nam postea comperit, causam suam per Cardinalem Tarnesium Commendone A. P. N. Gravis, cui ea de re scriptum fuit a nostris, bene successisse.

Iudaeus cum uxore
et filiis et fili-
abus baptizatur.

Quoniam praeter ceteris religiosi ordinibus delegit, uoti factus congos Brunsbergam, se
contulit.

*Mira conver-
sio cuiusdam
Harehii*
Sacro S. Thomae Aquinatis die quiddam miraculo simile accidit. Posna-
nia. Puella de connois Ursula ex Budisthorii familia, extasi quidam sine,
ut putabatur, Caduco morbo corripiebatur interdum. Mastram habuit feminam
Catholicam, et piam, Patrem Hareh. cum. Hic de altera filiam, sororem suam, de
qua loquimur. Uttenbergam ad Harehicos institutendam misisset, et reliquos libe-
ros (inter quos huius fuit) ad Harehim uigore minime destitisset, corripiti sunt om-
nes gravissimo Epilepsia morbo, una cum matre. Jamque per tres ac amplius men-
ses durabat malum, singulos quosdam aliquoties exagitant, cum pater, qui miserabi-
le spectaculum non ferens, foras discesserat, longaque temporis intervallo aberat, reuer-
sus esset. Tunc autem ille quoddam manuscriptum offerbat Ursulae puellae: quod
ipsa execrari, ne ullum sibi cum parente fore commercium ostendit. Vis morbi
in unam hanc filiam maxime iniebat, adeoque ipsam debilitavit, ut nequa levisse
movere posset. Accidit ut pater cum matre de Religione aliter sentirent, cum
puella morbo ita corripitur, ut a crudelitatis tenere uix posset. Postquam vero
morbus remississet, illa magna, suavia, et clara uoce, ac oratione diserta Patrem
ab Harehici abducere periret, ea prudentia, et libertate dicenti, quod nullo modo
illius aetati conveniebat. Atque id cum per octo horas sine intermissione sine
vocis mutatione, nullam intermisionem admittens, faceret. Pater perculsus
est, praesentem, quod cogitationes etiam suas absissa reuelari aduertens, et Alimin-
dum Harehicum, cum primo leniter domus, a Patre inuitatus, abigisset, per senten-
tiam, ac etiam colloquium eius ad Patrem abiens audiret. Immo cum dimisset
cubiculum, in quo ista iacebat, intra re uelles, tanto impetu, et uoce contra illi Virgo
se proripuit, ut omnes perteruerit, et Alimiser timore praecipue domo effugerit.
Hec pater cubiculo seponatorem se inclusit, ut Deo sibi precaretur propitium. Id
ipsum Virgo absens, perspicaciter uidebat, et domesticos hortabatur, flateret genua
ad suo Patre, prout ille intus faciebat. Ad extremum vocantur nos hi sacerdotes,
qui hoc uolent, quod Virgo, Patri inculcarent. Virgente tandem uigilantia diuina
per filiam, et tenoribus in domo ortis, inductus est ad meliora Patre. Igitur
huius illi filia, primo perussu, secundo curio imagine infamatus sumptu, Hareh-
sim abducere, sororem Uttenbergam euocare, et liberos Harehicos ad comburendum tran-
dere, cussit. Addebat certissima signum Voluntatis gratia diuina, sanitatem suam
ex tam graui morbo repente consequuturam. Pater ille in magna Domini frequentia,
Virgo post die sequenti lecto se sanat, et robusta exiit, et Patrem adiit mones,
ut promissa perficeret, et ad Confessionem ac Communionem statim se conferret. Quod
ille cum reliquis libentiam iam satis, et uoce, perfecit. Nonnulli filiam, utcumque
Uttenbergam reuocant, cum puella iterum in eundem morbum recideret. Ceterum simul
atque pater promissa praestitit integram ualitudinem recepit, et deinceps a grauius illo
morbo libera semper manet. Eius sanctum datum notauimus in Anno 1685.

Renouata sunt studia S. kalend. May, praemissa disputatione Theologiae de
Veritate Ipsi Christi in Eucharistia. Pro festo Corporis Christi habitus in iordani
alogus, qui Abrahamum in lacum Isaac cum ea audientibus voluptate, representauit,
ut multi resoluti in lacrymas piam animi proderent affectionem. Postmodum misen-
rat ad Collegium Castellanus Gedonem petiit, ut Studiosi nostri funus ad Coniugis
comitarentur. Visum fuit pro eo tempore negandum esse, ne forte occasio daretur

molestia

molestia minime consuetudinis inducenda.

Hieronymus Pomodowsky Canonicus Posnaniensis, uir in Religione pro-
mouenda liberali praeditus ingenio, et postmodum pluribus honoribus Ecclesiasti-
cis auctus, et priorum librorum, quos edidit dignitate celebris, quoddam fatum pemi-
nari praedictum hoc anno cepit. Conducto enim apud quendam Quam hospitio quar-
tuor iuuenes in studiis aiebat. Quorum unus Religiosus S. Francisci Minorum de Obserua-
tia factus, tres alij in Praedicatorum ordinati post biennium, Beneficij Patroni Pos-
naniensi sua responderunt.

Alter a festo S. Laurentij die dimittitur ex Societate Sebastianus
Opolska Posnaniensis, qui horrore Penitentiarum uictus infirmitatem inueni-
uit, cumque in officio contineri non posset a Vinculo uotum et Religionis esse
solutus. Postmodum sequutus est illum Gregorius Patucky Coadiutor, et sic
sacerdos factus in saculo, et in familia graui notatus, eo oppido, quo tunc transierat,
profugit. Interea petiit de nouo a Senatu, ut Praedicatorum scholam, uti prius,
omiserat Collegio attribueretur, et praedicti inuicem manibus aperiri permitterent.
Vtrique postea, dilato in aliquot dies responso, est negatum.

Porro crescente sensim studiorum numero, cum Quibus et festis diebus ordi-
natione Superiorum in Basilicam S. Mariae Magdalene, ad contatui sacrum, ex Re-
ligione conuenirent, loci angustia in choro, ubi discunt, flectere solebant, eosque
cludebant. Ne itaque in hoc considerata decessit S. Rector ut Sacellum Fran-
ciscanum S. Virginis Michaelis Mercatorum, capax aliqui, et commodi occuparent,
quod alias neglectum fuerat, ex desertum, primoque a nostris frequentatum, cum
sollemnibus diebus Confessiones in eo exciperent, eaque occasione penitus Commu-
nionem facerent. Ceterum illa die mittitur a Confraternitate annus, qui cum S. Leo-
fore ageret, quo uice studiosos eo mitteret, et locum alium occuparet. Instulit
S. Rector in eam diem responsum, quod simul conueniret. Hoc data occasione
explicuit illis, se id fecisse pro maiori Dei gloria, et pietatis adificatione, ne locus
aliqui capax desertus uideretur, paratum se tamen, non tantum illo sacello,
sed et templo eam ipsa Porrogradi ex cesserunt. Uidebatur in Fide S. Stanislai
sufficiens fore locum, in quo iuuenes commodius sua pietatis exortia essent tran-
saturi. Placuit ea illis modesta responsio, facultatemque dederit studiosis
ut eodem conuenirent, donec in pleno Sodalium conuentu de festo S. Casparina,
quod impetori futurum sit, statueretur.

Indie Idus Octobris solentis studiorum inuatio cepit, triduo disputatum
in Philosophicis, et Theologicis, quarta die magnifica apparatus Oragadia
Paulis exhibita, et diligentibus praemia attributa.

Ne minoru fuit laboratum exterius. Excurrerat S. Rector ad Palae-
strinam Plebem de Poroscam de Gora Potulicoria, uero Harehico manitatem,
postmodum etiam Cambrorum a Bartholomaeo Castellano Posnaniensi ad sua
Coniugis funus prosequendum uocatus. Magno ueroque frustra, magnaque Nobis
letitiae frequentia concionatus est. Harehicom uero animi in nos exacerbati
nouam querelam aduersus nos confecerunt. Cuius sunt apud Gnalem mar-
ionis Palomia Praefectum Synagogam Branditarum Ieruticis infestari inuideo-
is. Patrocinasantur iniquae causae iniqui a nobilitate uini, sed nullo effectu,
nullo siquidem inestantur uentis fundamento.

Die proximae antecedente Virgilium Natalis Domini Iustus Lucas
Rosuiele dicit

His Act.
Koscielsky Confirmatus tandem Episcopus Poseniensis solenni pompa ma-
gnos comitatu Ecclesiam Cathedrali est ingressus. Parabatur a Studiosis
quo illa die honorifice acciperetur, Bruma; sed Canonicus Ceremonia tenui
pus ad Vesperum protrahentes, in festum Bartholomaei Actonem distulerunt.
Itaque saluberrimus in Collegio praesentibus, qui cum delectarent, Vires Capitaneas
alijsq; vinis illustribus. Ollatus est illi carminum libellus, e quibus nonnulli
la scripta, nonnulla quoque Typis excusa, non mediocriter in eo grati animi indicia
erga Societatem, reusq; literariam excitant, quae palam testatur, suum studium
prolixè effundere. P. Rector.

ANNVS CHRISTI 1578.

P. fuerhardus Mercurianus Praepos Gnales.
P. Franciscus Summerius Praepos Proulis.
P. Jacobus Wuekus Collegij Rector Societ Jesu.

Quid Antistes frequenter nostrum inuisitabat Collegium, et ipso anni initio
decom Florenus Eleemosina misit, plura se breui, nec inani spe, praestitutum promittens.
Porro Jacobus Niemoierowsky Haratica falsitatis, et prauiditatis, sibi similis Magistru
librum Solomonicum Melchior Nering Typographo Poseniensi tradiderat in primum
tum. Prodedit sacrilegum codicem Caspianus Typographi discipulus P. Rectori,
qui quo res fieret certior, ipsemet officinam atq; e libri probavit experimentum. Itaque
nonnulla hinc accipiens folia ad Episcopum defert, ut scilicet pro suo munere excu-
quatur Diploma Regium, quo cauetur Typographis, ne sub pena amittendi praestita
relicti libris excendant. Item Vicecapitaneos et Proconsules comitit Praetuli,
sed cum diutius eam apud se perpendere, timentes, ne forte perperam Praetorum

*Niemo-
jowski*
Typographia offensam incurrit. Typographus uero infami libro suum breui impositum esse
distinguitur, quod destinat ad Typographiam aliquos e domesticis suis. Quos Episcopus, qui extraxit
in illa imprime- hinc prolo, libro, et chartis quod excussa fuerant ablatio, officinaz disturbata
res liber hanc- amvino nefarium autum aerretur vindicant. Haec segetes fuerunt isti, satis
tibus.

fecerunt yr, quod acceperit in mandatis. Typographus uero Prodecum Hareticu
oppidum se transtulit, et Rabbini ille Hareticus mendacia sua ac maledicta
aduersum Societ alio more exprimenda, captans occasione interim qua celo
fuit maledicere, et eos apud viros Nobiles malitiose ac detumeliose in odium
vocaret. Primo Bartholomaei die data est. Audientibus actio, quae Murtis et
Extremi Iudicii Consideratione, aliquos a falsa, et inepta letitia, reuocauit. In-
terpuit Typus Antistes frequenti Praetori, et Nobili uirum auctus corona. In-
terea Abrahamus Wyszky grauius agrotus P. Simonem Wyssocky a P. Rectori
ae postulauit. Nissus ille repente. Venit ad Patris aduentum docentis La-
lore cepit

His Act.
lore cepit; ac postmodum peracta Confessione glaci de moritur aduentu nemine. Con-
questa est ipsius diuina de P. Wyssocky, quid illius consilio, et motu suis maritus
extraordinarijs speculationibus se tradidisset. Unde neglecta re domestica, debita plu-
rima contraxisset ac in grauem morbum, ac demum in mortem ipsam, incidisset. Post
paucos dies P. Wyssocky a Serenissima Regina Succia Casarina Jagellonia Jo-
annis III Regis consorte, euocatus, Vltimam discessit.

In Martio duorum Familiae Dominicae Monasteriorum, Poseniensi, et Costen-
die, Priores, egerunt praedictis apud Nostros, ut fieret ipsis potestas Lilezenij Collegij
pago, Costeno vicino emendi agro, ex quibus annuum Collegio promittebant tributum.
Ia res inuidiosa nimium videbatur fore. Proinde post aliquot dies responsum esse,
non docere Societatem ab alijs Religiosis ordinibus exigere Censum, ac omnino in-
conueniens est comodo, contentionum, quae facile oriri possent, occasionem praebere.

Inter Missiones, quae hoc anno frequentes fuerunt P. Rectoris praedictae
vis memoranda. Hic in funere Nobilis cuiusdam in magno hominum frequentia
concuratus variis variarum sectarum habuit auditores. Alerat ibi Impostor ille men ab Har-
Hedretius, Jacobus Niemoierowsky, qui occasione ex Concione sumens, pro die sequen-
ti disputationem Patri indicet. Annuat Patet; decernitur disceptationis mate-
ria, de Vera Christi Ecclesia. Vbi uentum est ad rem, Apostata ille gloria quam
ex ea disputatione sperabat, cupidus, uerba sua scribi voluit, cumq; nullo fructu sex
circiter horas in dictando insumpsisset, auditores victi talio discesserant; ille uero
impudenter sua panam retulit dedecus et contemptum.

Mortuus est interea Gnales Maior Sponia, et huius Urbis Praefectus,
Sendiugius Charkowsky. In eius locum Vir illustrissimus et plurimum Soci-
nra addidit de illaz, bene merendi percipidus, Andreas de Prin Opalens-
sky Supremus Regni Marchalocus supersedit. Ipso initio sua Praefectura
amicas literas P. Rectori scripsit, et adiuncta uiginti Florenorum Eleemosina, pau-
trocinium suum Collegio, et Societ detulit vniuersa. Integram uero publico
populi triumpho Poseniam acciperetur, Radlami in morbum incidit, quo missus
P. Ioannes Leopolda pro sancta hebdomada Terijs, et Paschalius Festis, ma-
gnam in horum Christi, tum Concionibus, tum Sacramentorum ministerio, Collegit messem.

Porro Poseniam sub ipso festo Paschatis grauis oppressit inundatio. Non tam
tum suburbia, et Templa Cathedralia, Corporis Christi, Bernardinorum, alijsq; Inundatio
Aquis viciniora, repleuit, sed etiam in Urbem influens Templu Nram et Collegi-
um, Basilicamq; P. Mariae Magdalenae occupauit. Coacti fuere Cives pro Pascha-
te in publicam Mercatorum domum conuenire, ibiq; Conciones, ac caetera diuina officia
ad ipsum festu Pentecostes, donec Templum in pristinam redigeretur formam, per-
soluere. Collegij fixata area aperta sunt schola, et 2. Nonas Aprilis incho-
ata studia, initio ducto a disputationibus, et Dialogo quem praesente Pmo Episcopo
et frequenti Auditore, distributio praemiorum clausit. Praefecti sunt Ioseph P. Leu-
dov, et P. Conarius ad funera deducenda Abrahami Wyszky, et Sendiugij Charkow-
sky, in quibus magni nominis frequentia sunt concionab. Sexto Idus May Andreu
as Opalensky Regni Marchalocus solenni pompa Urbem ingreditur. Adornarant Ingressu in
Nostri Altare in Arce, ad quod pro more depositus erat iumentum. Post aliquot die Generalis opa-
es conuentus est a Patribus publicaz, Studiosorum gratulatione acceptus. Cum uero die
tertia una de Pmo Episcopo, et alijs, quos praedio tunc exceperat, proceribus, Collegi-
um inuississet, reperiit scholam vario genere carminu, et concentu Musico adornatam,
ablatq; sunt illi Carmina, partim eleganti Chorochoere descripta, partim Typis
excussa quae omnia grato animo accepit, et uerbis ipse explicuit, et exitus tal-
dem declarauit.

P. Jacobus Wuekus

P. Wnichus
abit Vilnam
Rector.

Epis. Mra.
P. Jacobus Wnichus Rector Collegij Vilnam pro Rectorata designatus 13. kalend. Junij Posnamia proficetur. P. Joanne Conario in Vice Rectorum a P. Provinciali surrogato. Post illius in Concionibus, et conversatione omnibus acceptus, cuius deservium P. Episcopus, Marschaleus Regni, alijsq; plures doluerunt. Scripserant P. Provisi literas, quibus eum remitti Posnamiam postulabant. Interim sufficientem Alcomosinam ipsi contulerunt, cuius partem dimidiam Collegio attribuit. Eadem die Jacobus Rodzelsky Insuperator Vilnensis Collegij aggerem Vilniensi Nobili Szebronsky dirigit, quo praeis Rusticorum hielesensium magna inferebantur damna. Graviter hanc ille habebat iniuriam, questus apud Nobiles exorsum reddebat ubiq; Societatis nomen. Tempore P. Vice Rector occurrat malo. A viris magna auctoritatis expectat literas, ut hominem pacatum redderent. Sed nullius preces omnino profuerunt. Ipse demum Marschaleus Regni, qui et Gualis Maioris Poloniae Capitaneus literas, quarum exemplar P.

Illi P. Provinciali Vice Rectori misit, ad eum dedit, ut agnosceret, nec licet Patribus intenteret. Iubulentum est, sed neq; his minor factus. Ego ipse Marschaleus nri studiosissimus, ad divinum mentem controuersiam illuc profectus, serio negotium tractat. Testatur est illi Nobilibus, quorum non pauci eo conuenerant, magna ex parte Harecticis, se bona omnia Collegij, causasq; Iudiciales in suam suscipere protectionem, atq; aduersarijs secum impotent, non ad Patribus fore certamen.

Congregatio Corporis Christi
Ibidie Nonas Junij in solenni Processione Corporis Christi, data est actio. 10. kalend. Julij Congregatio Corporis Christi quae hactenus certas ob causas hac Urbe dilata fuerat, promulgatur pro Concione a P. Vice Rector. Postmodum indictus primus Sodalium coersus. Aderant multi Praetati, Canonici, Viri Nobiles, et alii, qui post intellectam a P. Vice Rector Sodalitatis illius rationem nomina sua cum alijs inscripta esse voluerunt. Feste Virginitatis Deiparae Virginis Mariae. R. P. Præsul coeuit sacrum in Templo S. Annae Magdalene pro felici Congregationis initio. Concionatus est tunc uir eruditio, et singulari in propaganda pietate zelo, insignis, Hieronimus Ponochensky Canonicus. Post prandium officiales in Nro Templo ante maius Altare, et Virabile Sacramentum, sunt electi. Ibi duo Canonici uiri eximij, qui receder ex Urbe venerant. Cyholensky et Zadorsky bullam Indulgentiarum, quam pro Congregatione S. Virginis Studiosorum a P. P. N. Gregorio XII Pontificis Roma secum deportant, obtulerunt. Eodem die Palatinus Posnamien per viros Nobiles conuenerat de quodam a Nostri Patri, quod in Templo Pulchri S. Virginis sacrum Potius fecisset. Hoc Templum Hareticus iste nondum profanauerat, sed tamen clauserat: nec Catholicis patere voluit ad sacra, et peregrinationes, pro sua pietate, et consuetudine ab antiquis rebus ducta temporibus, obsequas. Cum Palatini querelam ad P. Præsul, nostri direxerunt. Sed hoc aliter quoq; Nuncio a Palatino eadem in causa, ad ipsum, misso, animose respondit. Non esse, quod conuenerat. Palatinus. Nam licet Pagus sit illius, Templum tamen omnia ad Episcopi non Palatini Iurisdictionem pertinere, se potius conueni debere de Palatino, qui Templum clauserat, et ea sibi usurper, quod ad Episcopi officium proprie pertineant.

Tertio die Augusti P. Præsul adijt P. Vice Rector. Exposuit illi magnas Collegij necessitates, ac eo miseriarum redactum esse, ut manentium numerum diminueret.

Epis. Mra.
rum diminueret omnia oporteat. Promisit itaq; P. Præsul Episcopus curaturam selet annui reditus augeretur, Collegioq; melior fundatio prouideretur. Post sex dies P. Vice Rector profectus est. Pledziam ad Abbatem. Oppidum illud est in finibus Silesia Hareticum, sapienter eo spe melioris fugis postmodum ipso potente Abbate destinata fuerunt, Missiones. Initio Septembris habita Praeterea Congregatio Posnamia Collegij Sultouensis pago. Hinc Posnamiam P. Vice Rector rediens quidam a Gratibus Conducentibus grauiter tentatos reperit. Duos ex illis ad P. Præm Provinciali mitti oportebat.

19. Octobris instituitur solennis studiorum reuolutio. Et hoc quidem die recitatae fuerunt Orationes. Post die habita est Philosophica disputatio, verum ad Theologicam minime progressum est. Nam pestis turbauit omnes, ut deo et actionem Imaginam S. Virginis et Martyris Catharinae intermittere, et ruerent, tunc ex scholis dimittere oporteret. Verum quia lentius segebat malum, veniebant aliqui ad scholas, nullo alio signo, quam solius Horologii, admoniti. Motus hic, et metus, finem in fine Anni accepit.

Cum essent inter Praesules aliqui Nostri non bene affecti, procurarunt, Cracovia, ut etiam stipendio Magister artium ad scholam Parochialem regendam Cracovia, conuener. Venit ille, et ad finem Decembris suscepit scholam suam Prauinciam. P. Præsul itaq; dolens, ne ullus, qui scholam ipsam in habitatione, lectiones in Collegio augere, et docere, doret. Deinde Catalogum suorum lectionum nostros non dissimilem impuisti cuiusdam, primo praerant. Tandem Disputationes Philosophicas more Academic Cracouienis, etiam praerant, proposit. Sed hac omnia male ipsi cesserunt. Nam et Cantores, quos ad scholas nostros venire creuit, hospitia sibi alia procurarunt, et ordinem lectionum a se praescripti, eoque pueror incapaces haberet, seruire minime potuit, et indisputationibus stent, et infelix fuit. Tentauit amulor Dialogos, et in his quoq; longe inferior, desperauit. Nostros apparatus se assequi, nedum superare posse. Adeptum nostros rem eximius exerceat, praeterea, scholamq; suam Collegio concedere coactus, noua in usum Praesulatis Templi construat, ita, ut inferius dicetur.

ANNUS CHRISTI, 1579.

P. Fuerhardus Mercurianus Praepositus Gnatis.
P. Franciscus Summerius Praepositus Prauincialis.
P. Joannes Conarius Collegij Rector Societatis Jesu.

Quam beneuolo erga Collegium animo fuerit P. Præsul, tum alij, is, tam praecipue huius Anni initio, declarauit. Videlicet in S. Ius Ianuarij, P. Vice Rector proposuisset iterum illi necessitates domesticas, facile in eam flectit contentiam, praesentim Opalenij Marschalei Regni tractus consilio, ut Pagum Ianuarij Prouinciae ex Episcopis bonis a diungeret Fundationi. Neq; uero difficilis in praestando consensu Canonici fuerunt, sperabant minime, Nostros Lemnarij Canonici breui exegendi eorum non debeat tueri. Calendis itaq; Julij totum negotium peractum, et donatus Episcopi atq; Canonici signata sigillis, ad exitum perductum.

Interca ueri.

Inlerca uero scholis post primam distributionem apertis, breui tempore non pauci Scholae: euoluunt. Itaq; ad 15. kalend. Februarij sollemnis decernitur studiorum instauratio. Poimū quidem eo die habita Disputatio Theologica de Sen. Senti. Cūba sub una specie, quam praesentia sua illustrauit P. Prætor et P. Marschallus Legi, uironi et illi amplissimam Stipendiū Comitatus. Altera die disputatum in Philosophia: et tandem Cationes ordine anti quo inceperunt.

Post biduū P. Marschallus. Volens de suis bonis Collegij prouentibus annuere inscripsit nobis mille quingentos Florenos, quibus nomine bona sua obligauit, ut quādiu ea pecunia penes ipsum esset Censum 60. Florenorum Collegio perderet annuatim. Et post bienniu Pansaia reuocatus attulit Diploma Regiū quo Censui ille confirmatus est. Adhuc enim à Primo Rege praesens obsequium trecentos Florenos ad structurā Collegij profegendum. Ac die quadam, P. Prætor explorare Ordinem nostrum domesticum, rationemq; viuendi, primo sacro in Templo adfuit; deinde lectionem conseruauit, quā P. Dicus profectus batur audiuit; tandem Cubicula, et praecipua Collegij loca, lustrauit. Adhuc enim prandiu apud nos parari iussit, et dimissa familia, duobus contentis pueris, in columi Refectorio cum Patribus comedit. A prandio una seie hora ad Nostris colloquutus, multumq; edificatus discessit, commendans in plenis, P. Prætoris Institutū nostrū rationem. Tertius, eoque egi non parat, affectu d. rix; nisi uironi alligatus esset, se quamprimum Ordinem Societ. Jesu implere uelle.

Die prima Bachanallium praebuit Dialogum Auditoribus Canonis, uirg; Nobilibus, ac Quibus nō inuicidam spectaculum. S. Nonas Marty petiit ab Illmo Marschallo Capitones Viri ut in terposita auctoritate sua flecteret omnes ciuium ad tradendam Collegio Parochialem scholam, quam initio Fundationis ultra ipsi obtulerant, aliam eius loco erecturi. Egit ille rem diligenter, et efficaciter. Nisi prima Vice Capitaneum hic dedit Collegio ad gerendum, qui negotiū Consiliis populorū proponeret; postmodū vocauit ipse arcem Collegij, ad se Proconsules. Quam prout et praesens nostris suas quoq; preces adiunxit. Minime contradicere aut; quādiu nō nullam concordandū rationem habere. Itaq; unanimes consentiunt, scholam Parochialem Collegio attribuendam. Eadem occasione actum de Porta in midibus Ciuitatis et oreā Collegij aperienda, rogati ea dore antea Quis, ac de functus P. Prætor Capitaneus reuerant, sed Illmo Marschallus, ut et hon. petentibus Patribus concederetur, auctoritate sua perrexit. Agitur de Clauē Porta illius, penes quā seruum deferret. Sicut enim Consul, Nostris claudis tuto credi nō posse. Quāvis enim multa nūc illis committi possint, timendum tamen, ne successores, de quibus nescitur quales futuri sint, fidem fallant. Nostris; si uile sunt p. ut Quis huius Porta, et aperenda, et claudenda curam haberet. P. Prætor alio negotio Consul ex Arcē defendens multa contra Patres in faciem, debauchabatur, obiciens eos suis rebus minime contenter, plura, ac plura appetere, cū in odium Capitanei traheret, plurimq; alia relatu indigna. Aggrosus ostē modesto, ac quiesce ad furorem hominis mitigandum. Itaq; exstructur a Quibus noua schola Parochialis, et angustias Collegij antiqua illa releuauit.

Schola Parochia: erecturi. Egit ille rem diligenter, et efficaciter. Nisi prima Vice Capitaneum hic dedit Collegio ad gerendum, qui negotiū Consiliis populorū proponeret; postmodū vocauit ipse arcem Collegij, ad se Proconsules. Quam prout et praesens nostris suas quoq; preces adiunxit. Minime contradicere aut; quādiu nō nullam concordandū rationem habere. Itaq; unanimes consentiunt, scholam Parochialem Collegio attribuendam. Eadem occasione actum de Porta in midibus Ciuitatis et oreā Collegij aperienda, rogati ea dore antea Quis, ac de functus P. Prætor Capitaneus reuerant, sed Illmo Marschallus, ut et hon. petentibus Patribus concederetur, auctoritate sua perrexit. Agitur de Clauē Porta illius, penes quā seruum deferret. Sicut enim Consul, Nostris claudis tuto credi nō posse. Quāvis enim multa nūc illis committi possint, timendum tamen, ne successores, de quibus nescitur quales futuri sint, fidem fallant. Nostris; si uile sunt p. ut Quis huius Porta, et aperenda, et claudenda curam haberet. P. Prætor alio negotio Consul ex Arcē defendens multa contra Patres in faciem, debauchabatur, obiciens eos suis rebus minime contenter, plura, ac plura appetere, cū in odium Capitanei traheret, plurimq; alia relatu indigna. Aggrosus ostē modesto, ac quiesce ad furorem hominis mitigandum. Itaq; exstructur a Quibus noua schola Parochialis, et angustias Collegij antiqua illa releuauit.

P. Conarius Re. itor Collegij

Kalendis Aprilis P. Prouincialis uenit Posnamiam, et P. Joannem Conarium Rectorem Collegij promulgauit. Die Prætor ab Adolescentia efflore in Templo Mō recitata de Passione Dñi Orō. Ex Auditoribus fere M. uiri.

Episcopus et

Episcopus et Marschallus, cum Nobiliū uironū, et Prætorum Corona, Illis tunc oblatis sunt P. Jacobi Wueri libellus recentior editi de Purgatorio.

Festo S. Joannis Baptiste datus ex Comitiis S. Mariae Magdalene a Prætor Dialogus, de Adamo, et Eua, pulsus ex Paradiso. P. Prætor, dum ad hospitia rediret Actores, tumultum apud Judas excitauit. Natura hūc reprobus a Magistru et Nostris. Palatinus post aliquot dies auctores turbarum uoluit sibi a Nostris tradi; sed responsum est illi id dedecore maxime Reliquos, et praesentia Sacra etiam Jesu. In Julio Marschallus Radlinum profectus P. Joannem Leopoldum expeperit. Itaq; tota illa estate penes illū manebat Pater, et per occasionem cum hūc rebus conferebat, et haereticā dogmata refellebat.

Inlerca ultimis huius mensis diebus pestilens contagio in Ciuitatem inrepsit. P. Prætor, contulit de Radlinum, ut apud Illmū Marschallum quid facto opus esset, prouideret. Is tempestiuam consuluit fugam, obtulitq; pro habitatione Nostris, Arcei Swieciecho uirgē, quo non in comode quādam comitati studiū in statu gusto uenerunt Magistri. Radlini uero manserunt tres, utrobique semper laute ab Illmo Marschallo habiti. Quādiu uero nō adeo late serpebat uis, sub finem Septembris cum non esset periculum, reuocatur Patres Radlini, et tandem alij Swieciecho uirgē. In Nouembre datum Cationibus initium, ad quas interim solus Nostris gij gigno aduocati studij, ueniebant. Sequenti die aduocatus quidam in Carcere, qui ante adduci nō potuit, ut iram aduersus sociū, a quo fuerat complexus ex proditus, deu poneret. Is tandem et nostris exhortationibus, et populi oratione emollitus, speculatus aliquibus territis, ostensione deposita, et Sacramentis munitus, mortem animo Christi stiano excepit.

Paulo post P. Joannes Leopoldus inuitatur Globokum, ad monialē, quādam (quā missa ad funus Germani sua a cognatis in Adrianam Heresim seducta, Apostasiam, a Deceptione, ac fide cogitabat) in uiam ueritatis reducendam. Agatur cum ea sacerdos aliqui adalores, ea consilio uocati, sed nihil profecit. Itaq; Pater Leopoldus uenit eo, pro sacris Natalis Dñi Peris, colloquium ad moniali habuit, eūq; durū ipsius animum emolliuit, ut aquiesceret Patri suadenti confessionem totius uitae Generalem instituendam, et quid in rebus fidei hūc occurreret dubia, proponenda. Postmodū confessio, necdum agnuit. Egit cum ea in hūc ten monialis in fiam, et tandem singulari diuina gratia aduersa de peccatis conteri cepit. Ergo nam hūc in publicis in Templo spectantibus monialibus, et sacerdotibus curata heresi, ante dñā Nostris con: Eucharistia Sacramentum hūm protecta, publicam penitentiam egit. Postea duplex uerh; prostrata ueriam ab Abbatia, et Sororibus petijt. Pristino demum restituta femo, in maiores in dies, cum ceterarū adificatione in uirtutibus, et pietate faciebant progredus. Inlerca Pater sapius in itinere, et ibidem conuocatus, nō paruum fecit fructu. Nam ex Abbatissa, et reliquarum monialū confessiones excipiens, ea in animas earum in: stillauit pietatis semina, ut magis ac magis in dies crescerent, et messem spirituales in horrea dñi Regis proferrent imperium ampliorē.

ANNO CHRISTI

1580.

P. Euerhardus Mercurianus Praepositus Gnatis.
P. Franciscus Summerius Praepos Proouincialis.
P. Ioannes Conarius Collegij Rector Soc. Jesu.

Junetior hic annus.

Junestior hic annus fuit ceteris ob communem Universae Europae calamitatem, qua passim infirmabantur, et exstinguiebantur homines. Atque in hoc etiam Collegio in Augustino nullus omnino fuit a morbo liber singulorum decumbere oportuit. Ultimus labor in nobis defunctus est ^{post} P. N. Euerhardum Mercurium Praepositum, Gualterum P. Franciscus Summerius Praepositus Tris, ut infra notavimus. Jam res gestas ordine prosequamur. In Januario quatuor Novitii, Braunsbergae uxores Romaniam, qui alterius Novitiatu instituti occationem praebuerunt. Cum enim non desset praeter hoc etiam alij in Collegio Novitii, ne forte intermixtis frequentibus prelatiis transiret, Spiritus illorum interperceret ordinatum est a Superioribus, ut quoad fieri posset, disciplinam, et Ordinem Novitiorum retinerent. Institutus est itaq. Novitiatu secundae anni. Spirituali Dator designatus P. Joes Leopoldus, qui praeterquam quod Confessiones illorum exciperet, Divinae quoque, ac Festi diebus a prandio, exhortationes, quibus etiam aderant Coadiutores Viceram, faciebat. Interca Marchialis Regni Romaniam veniens Nuptialem apparatus filia sua disponebat. Petiit a nobis, ut Achum illum aliqua exornarent Comedia. Id autem difficultate fore concedimus. Itaque P. Brando res commendata, qui Tragico-comediam de Cuiusdam (Baldis) saepe Regis, et infelicitate ipsius exitu de Secunda Saccharalis exhibuit. Theatrum fuit magnifice in Arce adornatum. Sed cum pro illa Nuptiarum magnificentia prandium ad vesperam productum esset, factum est, ut rem in altera nocte horam durare oportuerit. Ordinatam est postea a P. Provinciali huiusmodi Actiones Comitas in Nuptiis extra Collegium non esse ex hisce, tempore praesertim nocturno.

Instituta sunt in Suedragensina Missiones, Calixtum, Costenam, et Bledgeriam, fructu memorando. Multi ad haereticos absoluti, et multi ad meliorem vitam reducti. Sub finem Suedragensinae potente Viri amplissimo Marchale, habita quotidie de passione Domini Conciones a P. Martino Laidio. Die Parasceves recitata in Templo Oratio ab ipso Rhetorici Professoris Adriano Jungio, qui Sacerdos in Aprilis factus, multum postmodum in hoc, et alij Collegijs, laboravit. In pervigilio P. Adalberti reposita studia. In Maio P. Iodocus Borchnerus Bledgeriam profectus, in Haereticorum conversione desudabat. Obstat peruersa eorum pertinacia, quominus aliquis prodiret fructus. Hoc nihilominus perfectum, ut dixerat, animarum praedo, cu. uxore sua, quatuordecim reclamante populo, et vicina nobilitate, sine exiretur.

Calendis Junij Romaniam venit P. P. Laurentius Magius Provinciae Poloniae Visitator. Primo omnium curavit redire omnes, qui fuerant extra Collegium. Renovati P. Magius, ducunt igitur P. Iodocus Bledgeria, et P. Joannes Leopoldus Radlino, qui proximè rante Provinia ante suum discessum baptizavit Septem alulum, Cathedrae tribus circiter Rebdon alio officio ad. madis bene institutum. Supereminet quoque ipse P. Provincialis admodum languens, in itinere Praxylumico consumptus. Omnibus Partibus, et Tribus congregatis, P. Visitator cepit suam Visitacionem ab exhortationibus, explicabat praedicta Regulas toto vespere, et postea de Recreationis tempore, magna Charitate per minorum Fratrum in audiendo alacritate. Tandem examina singulorum, et instructiones de rebus ad Collegium pertinentibus prosequutus. Adhuc excepit a singulis votum renouationem. Eodem tempore actum est cum P. Provinciali et Canonici de conductandis Collegij Pagis Bo. cello, et Pokavli in vicinas villas Collegio. Ac P. quidem ab ea re non fuisse detrahenus, nisi Canonici certas ob causas restitissent. Quibus omnibus bene ordinatis contulit de P. Visitator cum P. Provinciali Braunsbergam. Ante ipsum discessum P. Magius, et Canonici serio de inchoando seminario consultabant, et ad P. Visitatore petebant, ut nostri Clerici Seminarij suscipere curam, qui mandauit, ne qua in nobis

ne qua in nobis foret mora boni, quod in Ecclesia Cathedrali commodum redundabat. Itaque conductus domus Collegio vicina, comparantur quoque alia necessaria, constituitur et Canonici numero Praefectores. Oeconomia Cui cuiusdam tradidit, qui omnia ex praescripto P. Rectoris faciebat.

In octobris dum subto mense studia redirent, Praepositum est in Philosophiae Theologiae, sequuta est in eunda Tragico-comedia Poloni, quam clausa solennis praemiorum distributio.

De morte P. P. Generalis, et P. Provincialis, quod sequuntur ex Archivio Provinciae Poloniae sunt excerpta.

Cum P. Provincialis Franciscus Summerius, cu. P. Visitatore in Collegio Bruns. A. P. P. Generalis, et ex varijs locis, ac grauium virorum literis renouationem illi esset de ralis mori. obita P. P. Generalis, cum tanta exasperatione, ut nullus dubitandi locus relinqueret, Visitatoris m. tur (Nam et in illo Augusti illum obijisset, et P. Olyuani illius loco Vicarium constitutum esset, et Gualtem Congregationem pro noui Gualtem Congregatione ad 25. diem Februarii, sequentis anni indictam fuisse pro certo significatum) et si, nullas adhuc ea de re ex Urbe literas accepisset, dubitare tamen non potuit, quin illa quoque, in itinere essent, breui, ut sperabat in suas manus peruenirent. Itaque cum iam fere Certius mensis a morte esset elapsus, et quod supererat temporis, si aliter expectaretur, bene admodum, et uix suffecerunt uideretur ad cogendos eos, ex tam distantibus locis, qui Congregationi P. P. Provinciali interesse debebant, et mittendos Romanos, qui eo a Congregatione Provinciali alio dimeris li destinandi erant, idem P. Provincialis et prius cum Patribus Supraalibi Collegij con. municata Praeterea Congregationem indixit Polonia ad 25. diem Nouemb. celebrandi, gregationem dam, ad eligendos eos qui Roma ad Congregationem Gualtem pro eligendo Praeposito et post. tridui P. Gualtem in defuncti Sancti Memoria P. Euerhardi Mercurium loci, pro fuisse, renunt. eaq. de re literas ad singula Collegia transmisit die 21. Octobris. Quia vero, ut erat ille, et multis laboribus factus, et varijs infirmitatibus affectus, ac semper Valitudinarius, tum temporis etiam grauius solito agrotabat, factum est, ut post triduum a literis datis ex hac vita pie in Domino migraret, nocte videlicet octo. diem Octobris insequente. Postquam vero P. P. conuenerat Poloni, uiam magna erat difficultas, an legitima esset Congregatio illa tunc, eo quod ea ueret Provinciali ueluti capite. Itaque dixerunt Patres fuisse Voluntatem Praeterea mortui, ut P. Laurentius Magius Praeterea esset, cum praesertim, et antiquis hinc Professus esset, et per multos annos hinc Provinciam administrasset, in eaq. Collegiorum aliquot fuisse institutor, ac nunc etiam dudum Collegiorum in Congregatione P. P. Provinciali, et reliqua item Visitatorum, nisi mors P. P. N. Gualtem res Poloniam intercessisset, ob eaq. causas rerum Provinciae huius cognitione optime esset in Caput Con. instructus, cum id etiam putarent sine dubio futura secundum mentem maioris gregationis rum, ac persuasum habeant Congregationem Gualtem, boni consulti, ratum quod decernunt P. habituram, quidquid a se in tanta, ac tam graui necessitate in hoc manifestam magnum Cal. Voluntatem factum fuisse, maxime cum Congregatio legitime indicta fuerit, et P. Visitatorum, et Vice Provincialis tres legitime conuenerint, atq. ex Urbe remedium ullum in tempore haberi non possit. Itaque 26. Nouemb. omnium suffragijs P. Laurentius Magius uer. ac et sufficienter nominatus est Praeterea, qui domum, cum conscientia permon. tus refragari diutius non posse sibi uideretur, acquieuit, et itaq. consequenter de. claratum fuit Congregationem ex hac parte plenam, et legitimam esse. [Et haec omnia descripta sunt ad Verbum, ex libro Congregationum Provincialium.]

Prodiit porro P. Rector in Decembri ex Congregatione, et non multo ante aduentum eius negligentia quorundam, domus in Pago Bledgeriensis aflagravit. Instituti Exeritij spiritualibus non pauci, inter quos Abbas Bledgeriensis, alij viri magna

Viri magnae auctoritatis fuerunt. Interim ad res anni sequentis veniamus.

ANNVS CHRISTI.

1581.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis,
P. Petrus Skarga Praepositus Viceprovincialis.
P. Ioannes Conarius Collegij Rector Soc. Iesv.

P. Laurentio Magio cum alijs Patribus Romam profecto designatus est Viceprovincialis P. Petrus Skarga, qui hunc annum in eo munere peregit. P. Magio Romae in Absentem electus. Quae de noui Praepositi Gnatio electione habentur in literis annuis Romanis, ea hic non merito inferenda duxi, et ad verbum exscribenda, cum ad nostrum propositum ea quoque faciat historia.

Romam itaque Patribus ex Vniuersa Societate ad praescriptam diem (nimirum 7. Idus Februarij) conuenientibus, Congregatio coacta est. Relatum eo die de legitimo clientu, decretisq; cum ex omnibus Europa Provinciae Patres Praeulatus Congregationibus, recte ad Equalem dicendam electi conuenissent; Congregationem in istam, ac legitimam videri. Postmodum P. Vicarius, cum aliquot Patribus Pontificem Maximum ad hanc benedictionem ab eo Vniuersae Congregationis nomine petiderunt. Et nostris, antequam ad ferenda suffragia ingrederentur, solenne est. Is aut Pontificem docuisset praestitutam Generalis eligendi diem cernisse; primoque coepta pridie celebrato, statutum esse, cum nihil quod Congregationis vitium sit, obiceretur, non quod alijs ab eis, qui lege interesse Congregationi debeant, Congregationem, legitimam videri; atque id vni praestaria desiderari significasset, ut quod pridie illius diei instituta essent, ea ipsius sanctissimae benedictionis auspicijs persequi deinceps liceret; quam quidem benedictionem ipse ante pedes eius prostratus suppliciter petere. Eius oratione Pontifex interpellans, quatuor, nunc quod certa nota, aut fides multa nostris legibus constituta esset, quae tum in decernendo, legitima necne Congregatio esset, tum in ipso Generali creando, Societas crederetur: quod vtrique cum nostris Constitutionibus cautum, et expressum esse cognouisset, amantissima oratione ad amicum in re tanta concordiam cohortatus est: quam orationem ab eorum sententia gaudentem libens hic inferere etc.

Undecimo Calend. Martij, qui dies in eundis suffragijs legitimus erat P. Vicarius albente collo sacrum fecit, Patresq; omnes, quibus latius suffragij esset, Christi Domini argore sua manu imperitum. Unde ad locum suffragijs ferendis in superiore adiu parte destinata ascenderunt. Quo in loco peractis ijs omnibus, quae nostris Constitutionibus praescribantur, primo, ut vocant, scrutinio, plures in Patrem Claudium Aquavivam Romanum Viceprovincialem, conseruerunt. Quare cum is legitima suffragia confecisset, omnes videretur hora citius decima sexta, id est tertia ante meridiem, Quod bonum, felice, felix stumq; esset Christiana Reipub. Societatisq; Nostra, Generalis Societatis Praepositus, renuncietur, Anterea Nostris, qui toto eo temporis spacio assidue fuerant in

P. Claudius Aquaviva eligi in Generalem.

His diebus

fuerant in precibus, campana signo euocati, cum in concilio: quo eodem studio exercitatus populus concione intermissa confluit. Neq; solum Templum, et hortus, sed etiam superiora conclauia populi turba, pia quadam hilaritate gratularis replentur. Itaque communi omnium letitia, magno nostrorum, et populorum agmine P. Generalis ad Templum deducitur, ac publica deo Opt. Max. gratia aguntur. Inde per ad Cubiculi ascendens eodem salutanti turba omnis generis hominum exosculantur praebuit manus, etc. Patre Generali crebro multi Principes viri, cum in illud tempus, vacua Generali Societate suas petitiones distulissent, ut in suis opibus Collegia Societatis construerentur, magna contentione efflagitarunt, ex quibus septem duntaxat hoc anno accepta sunt. Haec nos haecenus ex Romanis literis excerptimus. Reliqua prosequamur. Inter Collegia a P. Generali ad Collegium Lublinoense in hac Provincia, cui Bernardus Maciejowski, blinensis fuit, missus, fuit vnum Lublinoense in hac Provincia, cui Bernardus Maciejowski, blinensis fuit, eo tempore Verilifer Regni, tandem, quod Lucconensis, postea Cracouensis, ad datus duntaxat excremam P. R. E. Tit. S. Joannis ad portam Latinam Cardinalis, et Archiepiscopus presbiter Gnesnensis; et alter Nicolaus Zebzydowski, et ipse postea Marschallus, ac Regni, ac Cracouensis et totius Poloniae Generalis Praefectus, ac demum Polonus Cracouensis; ex suis uterq; Patrimonijs fundationem potuerit, ut agros, scias hanc illam beneficentiam singulariter in hac etiam curia a deo fuisse petita amantem.

Festo Circumcisionis Christi in Templo Pontificali Concilio pleneq; displicuit, eoque varijs hominum Ordinibus spiritualium partiendo strenum, aliquos aperi, te nimium et libere corpusisset. Marschallus peditiosam appellabat illam Concione, alijs conquesti sunt se immerito perstrictos fuisse. Die Conversionis S. Pauli baptizati Iudaei duo, cum filio, Patre in Ecclia Cathedrali, pro maioriq; Sacramenti munificencia, ipse P. Rector est colonatus. S. Nonas Martij a Serenissimo Rege Collegij fundatio nouo firmatur Privilegio, cum omnibus donationibus Collegio hanc deus facit.

Iam domus pro Seminario de rebus necessarijs fuit provisa, cum die festo S. Seminarii Agnetis duodecim Alumnis cum duobus Nostris, vno sacerdote, qui praesesset omnibus clericis sub et altero P. Scholastico, cum in habitatione cepissent. Die porro sequenti quae fuit nostra cura a P. Septuagesima Seminarii ad Eccliam Cathedrali deducti, in sacello P. Episcopi Fundatoris, audito sacro, iuramento se obstringunt, iuxta formulam praescriptam, coram Canonico Seminarii Praeside.

Prima P. Quadagesima ordinatione P. Vicariorum Laurentij Magij, instituta est doctrina Christiana in Templo Nostris post Concione pomeridianam tradenda ratio. Haecenus enim concilio duntaxat pro consuetudine habebatur. Initio P. Rector munus hoc sibi assumpsit, quod postea magno furore, ac studio ceteri sunt prosequuti. At tota quidem Quadagesima viginti circiter ab haec absoluit, dataq; est opera concionibus, et confessionibus domi, et foris, in Missionibus magno proximorum fructu. Multi spiritualibus exercitijs sunt instructi, ex his non pauci Societatem sibi delegerunt.

Pridie Nonas Aprilis inchoata studiorum innovatio. Exhibitis Dialogis et praemia diligentibus distributa. Quo vero maior impostorum foret in literis profectus, decretis, ut simul singulis mensibus omnium Scholae in classe maiori Praefectus studiorum exciperet repetitiones.

Hoc anno diem extremum obiit P. Archiepiscopus Gnesnensis Jacobus Ochinskius cuius ex Patre nepos et Arnolphe Ochinskius, cum quadriennio in Collegio nostro dedisset operam literis, in discessu quadrigam Quorum, et quatuor Lyram in S. Scripturam Volumina nobis donauit. 14. Calend. Iulij introductus est Praepositus P. Morica Maydalenus Doctor Theologus Albertus Wagnowecensis.

Haec a puero in

Ths. An.
Hic a puero in scholis nostris Pultovici institutus, Petrus vero Philosophia audita,
Romam profectus est, unde Doctoratus laurea insignitus est, et in Archiepiscopo
Annam adscriptus fuit. Nostrum commentatione Senatus Potnamensis suam illi com-
dem Basilicam regendam dedit.

In Julio P. Rector cum P. Adriano Jungio, incurret Radziwiliam, infan-
tem habens luc, civitatem. Huic praefuit Gener Marschali non prius ex
eodem ludo nostrorum opera extractus. Accidit ergo ibi repentina cum Ministro
Haeretico de Libertate et connubio deinde disputatio. Assidebant viri nostri
semina cum his insolita frequentia. Coniunctus itaque de multis mendacijs, Haereticus ille Rabbi,
Harechius dispu-
tatio.
qui ut eam auerteret a se confusionem miser, post nostrorum discessum Epimichon
sua de Jesuitis victoria cecinit, et apertissima mendacia impudentissimus blatero Typis
eulgaui. Responsum est obiter, eo quod mendacia nullo mixta fundamento perse fa-
cite corruerent. Successit huic disputationi non minus stilis alia cum Notorio
animata Cyata Jacobo Memerovithy, de principi fidei Christiana. Alerant
viri nobiles non pauci, sed par erat exitus, qui et prioris disputationis, hoc uno
inter ipsos Mendaciorum flagitios distinctione, quod hic sine fronte minime curavit
ignominiam suam mendacibus Charis vindicare.

Macella veni-
untur.
Accepta hoc anno a P. P. Gnali facultas vendendi macella, a P. Stan-
islas Gnodzichy Collegio nostro attributa.

In Octobri studio sollemni instituta est renovatio. Praecesserunt di-
sputationes de more, ac in Philosophicam, quidem importune se ingererat nonnullus
tutus, Petrus Lita Doctor Theologus, et Potnamensis postea Amicus, non prius
dem ex Societate dimissus. Notulit arrogantia sua parvas, mirum visum ex con-
fusionem. Theologicae Theses de Sma Trinitate ventitatu magno magnam viro-
rum consensu. Praesentes aderant, Marschaleus Regni, Castellanus Potnamensis,
Abbatas duo, Praelati, Canonici, ac Notiles complures. Disputabat infine Minis-
ter Antitrinitarius Patroni secta sua virum notabilem comitatus, accepta securita-
te ab Illmo Marschaleo. Protraxit in horam suas propositiones, cumque sapienter
easdem repeteret, nec haberet, quod contra veritatis lucem opponeret, haesit un-
fusus. Post paucos dies in Ara, maiori frequentia Nobilium, disputatum est cum eo-
dem coram Marschaleo, exitu eodem. Interim de Rege Nabufo donosore cum ma-
gnifico apparatu exhibita actio cessit feliciter, magna audentium voluptate.

Die S. Caesarinae Virginis, et Martyris Illmus Epus in Templo Nro pro In-
diosis Pontificaliter sacris est operatus. Quentos unice ex illis sacro Chrisma-
te inunxit, ac demum prandio cum duobus Canonis, et consule Civitatis ab Illmo
Marschaleo in Refectorio nostro est ex epulatus.

Baptismus cum Judaeo collatus, multi ab haeresi reducti, extructi e peccatorum
rum cano plurimi, aliagg gesta non pauca, quae ceteris animis sunt communia.

ANNVS CHRISTI
1582.
P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.

P. Ioer Pau

26
P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Provis. 18
P. Ioannes Conarius Collegij Rector Soc^{us} Jesu.

Calendis Januarij P. Rector inuisens infirmum Illmum

Regni Marschaleum, incidit in virum nobilem Trinitarium, qui cum eo de Religione
habuit colloquium. Negabat hic dies festos celebrandos, templa extenuenda, et orabatque
indubium, num anima sit immortalis vel ab ipso corpore aliquid distinctum. Audientes horum
rebant ad tantas perfidi Athei blasphemias.

Interea Illmus et Illmus Stanislaus Karnkowsky, i. Wladislaviensis Episcopus in Illmo Karnho-
Metropolitano Archiepiscopo exortus, Gnesnam venit. Scatum est P. Rectori eum ad-
uentum, et gratulationem nostrorum expectare. Profectus est ergo cum P. Alphonso Piu-
sano. Die tertia reguati Studiosi aliquot, qui Orationibus, et carminibus tam Graecis
quam Latinis, oblato insuper impresso Carminu libello cum honorem Illmo Archiepiscopo
sunt gratulati. Placuerunt plurimum illorum actio Illmo Artihiti, ac illorum quidem offi-
cia liberaliter compensavit, Nostris vero consilia sua de novo Collegio, et Seminario
extenuando, et Potnamensi perficiendo aperuit. Gnesna discens P. Rectorum seu
cum aduiscenda vicinia monasteria deduxit, qui in reditu aliquot Collectiones piales
excepit. Quis vero Potnamensis Episcopus illius Varsoviam ad Comitibus, et num e nobis
Laerdutem Concionatorem expetere, sed cum negaretur ipse, id fieri posse inscio P. Provis-
aali, destitit a petendo. In Februatio Marschaleus i. diuturno morbo conuales-
cens, sapienter a nostris voluit visitari, oblinuitque, ut unus quotidie Philosophia moralis
praeccepta ipsi praediceret, quod cum non mediocriter ei recuaret, in quadragesima ad
Politiam perrexit. Ibi consuetudine Nostroru tres diversarum nationum, et sectarum
rum homines (Bohemus Russiticam, Lutheranum Polonus, Calvinisticum, Anglus, Haereti-
ses curarunt. Idipsum fecerunt plures alij, postquam Potnamia, partem in Missionibus,
quas de more Nostris obierunt.

A. Idus Aprilis P. Poes Paulus Campanus novus Poloniae Provincialis
Potnamiam venit. Pro arceter mense nobis cum magis, et bene ordinatam reliquit.
Pro festo S. Adalberti studiorum cepit conuocatio, datus tunc in Schola Dialogus, quem
praemioru distributio est sequuta. Marschaleo concessa est unius Latius, cum Gratie Cou-
aductore discepto Radlinum, sed non ad mentem illius, qui petijt attentionem Illm esse per-
petuam. Quamobrem cum Pater ille post duos menses inde auocaretur, grauatim offensi-
sus est Marschaleus, ut facile in posteru leui data occasione magis ac magis contra
Nros exasperaretur. Pro festo Pentecostes Missiones facta Samotuliam et Coste-
num, et saepe alias in magnatum funeribus Patres concionaturi mittentur.

Idibus Iulij Prima Christiana in Templo S. Martini a Nostris doceri cepit.
Post sedul studio quidam submersus, qui dum una fore hora in aquis mansisset,
veluti mortuus omnino, extrahitur. Ceterum cura quorundam feminarum, quae pia vota,
pro incolumitate ipsius, Deo obtulerat, Goci, et aliorum Aromatu suffitu, mirabili sane
modo, pristina restitutus est sanitati.

Pro Natalitia Peipara die P. Joes, Leopolda ultio missus Radlinum, ut Canon laus
eo modo animus Patroni nostri Marschalei adversus nostros affectus leniretur. Eres, ab Haereticis
cessit ex animo. Nam redijt ad pristinum cum Nostris consuetudinem, rarius tamen inter se, ne
impossemus ei illis communicaret. Inuitatus ad Disputationem publicam ex cui disputaretur
saut se, Assertiones vero de Ecclesia sibi oblata, misit quidam Superintendenti cum defunctis
Lutherano in Maiori Polonia (ea est Archiepiscopatus animarum dignitas) qui Mar-
schaleo scripsit minimi. Licere sibi venire ad publicas Ienioru disputationes sine
consensu Potnamensis Palatini. Jam enim in sua Pseudosynodo canum Canon
nem fabricauerant, ne quis cum Jesuitis disputare praesumeret. Ad imitum sta-
licorum exhib

Pro Natalitia Peipara die P. Joes, Leopolda ultio missus Radlinum, ut Canon laus
eo modo animus Patroni nostri Marschalei adversus nostros affectus leniretur. Eres, ab Haereticis
cessit ex animo. Nam redijt ad pristinum cum Nostris consuetudinem, rarius tamen inter se, ne
impossemus ei illis communicaret. Inuitatus ad Disputationem publicam ex cui disputaretur
saut se, Assertiones vero de Ecclesia sibi oblata, misit quidam Superintendenti cum defunctis
Lutherano in Maiori Polonia (ea est Archiepiscopatus animarum dignitas) qui Mar-
schaleo scripsit minimi. Licere sibi venire ad publicas Ienioru disputationes sine
consensu Potnamensis Palatini. Jam enim in sua Pseudosynodo canum Canon
nem fabricauerant, ne quis cum Jesuitis disputare praesumeret. Ad imitum sta-
licorum exhib

Acti huius

tionum, exhibita est regia, personarum, et Theatri, magnificèntia Iudithæ Historiæ.
7^a Nouemb. die occiditur media nocte anus & Vigilibus Quiritis & famulo
nobis cuiusdam. Adierant ibidem duo Studiosi Theatros, uterq; cū eodem famulo
noctu vagati. Sed neas illata ignari, cum eam postridie comperissent, latèbris et fuga
sibi omnes prouiderunt. Veniunt ad Collegium ab utroq; linguistatū Quiri et Castrensi
Nuncijs, qui petebant studiosos illos sisti ad iudiciū. Qui tunc loco Præfecti Stu-
diorū fuit (Præfectus enim ipse ac P. Rector domo aberant) tutiora sequutus con-
silia, Studiosijs extra Collegium latere præcepit, ac eosdem postridie mane, aliorum
studiosiorū industria, extra Civitatem educi curauit, ut securius procellam huius tempo-
ris evitarent. Quæ post varia consilia, cū nullū haberent certū ex his tūq;
authorem neas, soli famulo, de quo maior erat suspicio, adionem intentarunt,
neq; ullo iudicio postea studiosos sunt persequuti. Eadem die in Collegio ac-
cidit scandalum inter domesticos grane. Duo Pæd, Coadiutores, et Scholasticus,
in Culina rixati ad maledictū descendērūt. Tandem unus alteri alapam impexit.
P. Minister de sententiā Consultorum utriq; in Cubiculo cohibuit ad P. Rectoris
aduentū.

ANNOVS CHRISTI.

P. Joannes Paulus Campanus Praepos. Provincialis.

Annus hic nonnullis rebus accidit Collegio insignis. Nam Tem-
plo Calix inauratus precio 50 florenorū, dua Casula, quarū altera 50, altera
210 fl. aestimata, duo Conopsea, et duo tapetes, Missale holoserico uestitum,
et argenteo obductum, in Reliquiario cuius solius precium 60. florenis aestimatu
accesserunt. Inchoata Sterea suprema pars maioris Atrii. Illius quoq; Presbiter
Archiep̃s Stanislaus Lavanowsky 200. Florenos ad iacienda amplioris Collegij
fundamenta misit, pollicatus insuper tria millia Florenorū se daturū, ipsamq; Colle-
gij fundationem promoturam curaturūq; ut et omniū facultatū actionibus et Privile-
giis Academicis in Universitatem olim excreseat. Hic relictū 22. Ecclā reconcilia-
ti. In quarta tria millia, et amplius cōfiteentiū prāter Gymasij iuventutem
numerata sunt. Qui autem otalem omnem per Confessionē expiarūt plus minus
venit Erecenti. Atq; huc Polonia. Jam eo ipso quo gesta. sunt ordine ad cetera
prosequamur.

Laundi January

Altera à Purificatione Bernardi Virginis de Thoma Archiepiscopi Guernensis mis-
sit per Idum Jacobum Bismarckii Canonici Tornaniensem, qui sapius apud illum, archiepiscopus Guernensis
Bismarckii
de hoc Collegio perscrutando instituerat, 100. Aureos Ducatos pro faciendis in Valle fins
domentis, adiecit simul literas manu propria, et sigillo signatas, quibus promittebatur
clausura et
ut rebus in Monasterio bene transactis, Abbas et singuli monachi sapius illi sit
confessi, monasterij clausura restituta, induci omnes ad sacramentorum frequentem et
sum, diligens regulari, et votorum custodia commendata, publici quoddam scandalum mensari.
amatum, mulorum, alia facta, quorum fructus in externos quoque, homines longè derivabatur.
Duo viri nobiles Camiae venerandi, alter sexagenarius, septuagenarius alter
facta reconciliati, et ad generalem Confessionem inducti. Eodem mense iuxta Brun-
bergam ad Novitiatu Doctor Gabriel Schadek Canonicus Saphmariensis, qui
completo biennio ob adversam valetudinem dimissus, intra breve tempus mortuus
est. Pro toto Quadragesima tempore missus P. Martinus Lascius Calissimus, missio Calis-
diligentem sane operam in procuranda proximorum salute impendit. Condonatus Regius, vicem fructulosa
per magno varij ex libris hominum decursa. Quingentas annuæ confessiones excepit, ex
his 100. coram, qui à multis annis confessionem neglexerat, 200. vero generales.
Hæreticos 15. facta restituit, aliquot sacerdotes à turpi vita reuocavit, et surario re-
stitutionem persuasit, adulteria plura impedivit, decem concubinos ad penitentiam
adduxit, quindecim feminas à flagitijs extraxit, binas eades impedivit, dubios
in fide confirmavit, desperantem hominem consulta confessione, et agno. P. dabo qui
etiam reddidit, abusus diem festorum sustulit, antiquas inimicitias composuit, mon-
asterium reformavit, hospitalia spualibus Eleemosinis, et corporalibus adiunxit.

Primis diebus Martij mortuus est Maximilianus Arseulowsky Haberm Nieputowski magna apud omnes expectatione. Is Brunsherga Tofnariam recuperanda valetudinis gratia cremitat, cu in ipso itinere graviore corruptus morbo ad ponentes qui no longe distabant decesserit. Quia vero sacrefici fuerit, tentabant ipsius omnium, quem ille constantem in firmo fidei et religionis proposito ad extremum usque exitu, conservavit. Sepultus est ibidem (nomen Pago Przeglodnica) aderat praesentes duo e Urbe, et nonnulli Catholici, funebrem quoque sacerdos noster habuit concione, P. Albertus Theoboleus item Woygrowean praefatus, unde magno quoda negotio cu P^{ro} Abbate composito pro sancta Hebdomada Paris invitatus a P^{ro} Archiep^o Greshamuit, et cum ceteris confessionibus, excipiendis Uxor, et incolis civitatis illius multa profuit. In Aprili dua instituta Missioes, Cister cum altera, altera Bledgeriam, liberata utrobique in Colonibus, et Confessionibus excipiendis, quae ne placeat essent peritania Hadercom impedivit.

12. Lørdag Maj

12. Kalend. May innovata lectiones. Interim Dominus Archiepiscopus P. Rectorum
Pocaut Gnesnam, qui eo profectus ad P. Alphonsu Pisano. Collegio Calissien.
Ally, aliter per sis fundationem cepit. Nam 3. Kalend. May Privilegiu ad Caputli. Consensu
de separandis e bonis Archiepiscopalis alicuius Regis, et Collegio Calissien.
attribuendis, confectis, et P. Rectori traditum, qui postea quarta die possessione
Villa Stan no Villa Stanensis adijt.

17. Kalend. Junij Monschalcus Regni, qui simul et maioris Poloniae Gene.
ralis Capitanus, effectus apud Mos, ut filius eius antea tunc octo, magna
sua expectationis (qui ut dicimus anno 1608. Laurentio Goslicky in E.
piscopatum Posenensem successit) Collegio nostro uteretur hospicio, sperant,
In Collegio quod haud dubie euent, ea occasione Puerum, et maiores ad pietatem stimulos in
duces subis ipsa pietatis officina habiturum, et faciliore in hunc, bonisq; moribus facturum
fuerit.

Eodem tempore Stanislaus Lidschewsky electus Abbas Lubinensis, exen.
cijs spiritualibus in Collegio instrui voluit et magno suo fructu per 14. dies con.
tinuavit. Ultimis diebus May iuxta P. Rector Calissium, et 4. die Junij tri.
Villam kochanum Villam kochanum, et 2. ysford possessionem, alij et a Pmo Archi.
Lidschow Sychow episcopo 700 Florenos pro adificijs Poseniensis Collegij accepit. Habuit ibi 140.
Calissienis Colle.
gio inscriptas Confiteentes, multaq; fecit ad pauperum inopiam subleuandam, praeparando homines.
possessionem per frequentes Coniunctiones, ac Exhortationes ad Iubiliu consuevendum. Itaque dum ita
Nijsti adeunt. Succedunt. Unus e nostris literas ad Pmum Archiepiscopum scripsit, in quibus insinuat
abat Abbatem quandam, suam etiam interpositurum operam in promovenda Colo.
legij fundatione. Literas illas postulat illi Abbati Archiepiscopus, qui molen
ste tulit rem hanc se infans Archiepiscopo per scriptam fuisse, eaq; de causa animam
a nostris aversum genere videbatur.

Vincti in Carcere Morum opera consequuti sunt Iubilationem, et ad graues inimi.
citas inter se fouissent, eoque alter in alteru transferret. Quam indubi sunt, utan
te suora Communionem mutuo sese deprecarentur, contentiq; mortem animo Christiano
opprederent. Idem Aulus per anorum 25. in gremium Ecclesiae receptus. Plures
eo mense instituta sunt lectiones ad confessiones excipiendas in Iubilo, quod multa
et varia, multis et varijs in locis, magno animarum lucro sunt excepta. Eundem
honesti Gius (Posnamia iniquis infamata, ad ad nos confugeret, innocentiam suam
probat, factiq; opera arborum, at iniquus Calumniator supplex ab innocente fili
omina veniam postularet. In schola Theoreticali Abolereus quidam Stanislaus
Laychy a Praefecto acerbitis representatus, dum adli pertinaciter reluctaretur et
peruicentem se Praefecti, pugno repperit, P. Rector accessit, duobus
eum externis Iustis tenari mandauit, et sic duris flagello publice casti
seholis exclusit, prohibitis discipuli, ne ullam eum perniciem iuvene communem
mem haberent.

Festis Assumptae (Seipara) Penitus Posnamiensis capitis ad id priuan
taulas data his singuloru Cuium Calculis, praeter Hadariconi Epem, qui rem illam impediunt
a libro Collegio pontis exstremum, quanta poterant, fecit potestatem Collegio, ad decennium Pontis commodo pro
di. eruen di definitiq; spacium agens Collegij facienti. Nec illud notatu indignu,
ad cautelam alioru est adueniendi. Cum quidam ex nostris Interibus minus reu
ligiose uiueret, et saepius a P. Rector e Confessione monitus desipere nollet,
hoc pro illo extremu de Consultoru sententia remedium tentatu, ut in eoru praes
sentia iustia

28
sentia iustia ipsius a P. Rectori narrantur. Tandem id sed multis ab eo mi.
patientia ex quo exhibitu. Septem diebus perierit esse inobediens, in comedendo
porcus, in legendo multas apponebat, imo primis diebus notauit aliqui eam ni
hil comedisse. Iussu est deniq; contineret se in cubiculo, porcum sed imperfec
ote. Vir Confessorius precibus apud eum obtinuit, ut ter de die Antiphonam De
ni sancte Spiritus ad recitaret. Tandem vero die septimo sese colligens, post
cum penitentiam, minorem aliqui pro magnitudine gressus, suscipit.

In Vigilia Natiuitatis B. MARIE Virginis iacta Collegij fundamēta Fundamenta
ta extra urbes mania, qua magna ex parte perfecta, coopta sunt agies
in februario sequenti anni. Quarta die postea excitata est contra Papas, et
omnino canes Phrydia. Jam in Templo Parochiali Excommunicationis aduersus
illis promulganda fuit, resq; erat actio publica, ut passim Excommunicationis
exemplar manibus Sacerdotu tereretur. Adionemq; P. Rectori Officialem
Offm Antistiti, negotiumq; ad eo composuit, ut ne amplius rem plenam
scandali cogitaret. Post aliquot hebdomadas, eae nostris in seijs exili
municantur, eoque die conuenient interin P. Rector Episcopum, uel ipsius
Officialem, nec sua causa, redderent rationem. Petiti a P. Rector, nam interu
ponant operam, et excommunicationis vincula laxari curent. Faciunt id nica
nostris, quam diligentissime, amotiq; totius paguli scandalu, et negotiu
compositum. Fuit uero, qui dicerent dedit se nos causam Obsequio
exaltata, quod ipsum in mercedem boni operis acceptauimus. Duo, hoc men
se instructi sunt Exercitjs spiritualibus, Cuius alter Vilnensis, alter P. Rector
Episcopus Vendenis in Lituania, qui antea Abbas praefuit Monasterio Trei
mensis, uir bonus et disciplinatus religiosus obseruantissimus. P. Rector, quatuor
decim diebus continuabat: Denum tamen singulari P. Rectori Episcopi eminebat
erga Patrem spirituale Obsequia, ne negq; pueri, quem secum pro communibus
seruitijs acceperat, sine scitu ipsius ad Civitatem mittere uoluerit. Breuit
ita, se primum cognouisse quidnam esset, sed hactenus bestia similem uisisse,
nihil sciuisse, nihil boni didicisse, omnia prophana sibi sordere uocabatq; Exen
alia demonstrationes, uidetq; sibi eas instar Euangelij esse, et discissurus petijt
aliqua sibi eradi describenda.

16. Kalend. Octobris moritur Catharina Jagelonia Polona, Regina Catharina
Suecia, Mater Sigismundi Tertij, de cuius in Regem Polonia inauguratione, Jagelonia Regi
dicturi sumus. Ad hanc ex Collegio Posnamensi ante paucos annos in Sueciam, Jagelonia Regi
Nissio deriuata. Magnis et diuinis Virtutibus insignis Princeps, praesertim zelo
Religionis Catholicae conuicta, ac promouenda, tolerantia Crucis Christi, atq; pro
henda, cuius plurima documenta dedit, et diuturna. De studio ipsius pietan
tis, sui proprio contemptu, et rem tenenari despectu, consulat lector Annua
literar Societas huius anni ubi de in Nissione Iudicia breuibus perstringit.

Initio Octobris venit P. Provincialis Posnamiam, dimisitq; Poan
nem sueder ex forte sed minime a Potis absolutum certas ob causas. Per
cuma Octobris die instituta Studioru innovatio. Praecesserunt Disputationes The
ologicae de Primatu Summi Pontificis, et Philosophicae. Tertia die datus Oratio
quo, et premia diligentioribus.

1. Kalend. Novemb. mortem reuera cu vita commutauit Frater Lucas
Lidschewsky adolescens genere Nobilis, sed multo solidior Virtutibus nobilior,
praesertim Obi

Itaqz ad maio^r

Ihs. Mra.
Deag, ad maiorem Dei gloriam, ipsorumque utilitatem, ac societatis existimationem, publicè fuerunt moniti omnes, ne in re tam ardua precipites essent, sed quò bene examinarent, num tantum habeant pecunià, quò ad tam altum & diffìcilem extruendum foret illis sufficiens. Atque ideo prohibuit quòquam à sancti perfectionis studio, si in sua vocatione maiorem Dei gloriam, animarumque propria salutem ob oculos propositam habeat.

Tumultus studiorum
17. Calend. Aprilis Studiosi Syntaxeos coniectus est in Carcerem. Deinde tumultum excitant in Civitate. Ea occasione in Iudaeis saeculum inuadunt, franguntur fenestrae, euellitur porta, maiora proculdubio sequutura fuissent, nisi Cuius temporis remedia excitata Phrygia occurrisset.

Harrenius
Interem reductus est ad Ecclesiam Cuius quidam furibundus, quem cum a Harrenius benigne deumfentem satellites Diabolici, Harrenius inquit Ministri, frustra se prius captauerat a fide uexassent, ipse eodem animadu archiepiscopatu (Superintendentem, qui tibi munus te à Pontate, ad Eugenii Caecum potuit iterum hominem seducere. Sed male cessit ipsi negotium. Nam accensurus ei uerbis & uerbis impetitus est à faminis. Ridicula Phrygia concitatus populus ad spectaculum tunc accurrebat, ipsis Proconsules aderant, et uix miserum minimum de vita periculum tantum ex illa muliere palatia seminum sustulerunt. Porro etiam tunc adstabat, et graueret cu uerbo Dei prodones exprobat.

4. Idus Aprilis aperitur Schola, ad studiorum inuocationem, Oratio quae duntaxat habita, et gratia diligentibus distributa. Instructi spiritibus alibus (Exortis nonnulli, inter quos fuit P. Archiepiscopus Cancellarius magna uir, propter raram in scribendo Latine, dicendo, faciundiam, auctoritatis, Jacobus Lempius, qui dum hac scriberemus, grauibz apud Regem functus officijs Abbas Lubensis mortuus est. Germanus quidam extremo moriturus supplicio, quantum repugnantibus Harrenius opera nostrorum haeresi renouauit. Acciderat eo tempore ut famulus Harrenius ministri à studiis uulneratus esset. Duo Palatini, praecipui Harreniarum patroni, vindictam in Collegio petebant, sed ad Palatinum Posnaniensem studiis missi, disertè suam innocentiam defenderunt, paratoresq, aduersarios reddiderunt.

In Maio Concinator noster de consilio cuiusdam Canonici cu Clericis coacubarijs priuatim egit, et data opera duas conuociones instituit, in quarum altera indignitatem uita impudica, in altera ebrietatis incommoda detestatus, fructu quem sperabat postmodum consequuto. Silentio quoque regenda non est eximia uiri nobilis Regalini liberalitas. Hic nostrorum precibus indutus est, ut et ligna sufficiens, et fabrum lignarium pro maiori hypocausto Lazaretti extruendo, exhiberet, mercedemq, caducam in aeternum aeterna beatitudinis praemium commutaret. P. Albertus Theobaldus ager Buceuiam profectus, sanitate recuperata, in illo oppido ministeria Societatis magno cu fructu exerceuit. Induxit Concinatorum ad piam viuendi rationem, Nobiles quodam ab iniusta diffamatione, quam a daemnis quendam magna auctoritatis Praelati meditantur, deteruit.

Culipii aliquot nostrum mansionem
Calendis Iunii mittuntur duo Fratres Calissimus, Sigismundus Brodowski, et Marti-

Ihs. Mra.
et Martinus Racouiensis, quos breui duo Patres subsequuntur Alphonsus Pisanus, et Albertus Logodiniensis qui noui Collegij inchoarent mansionem. Die septima P. Provincialis uenit Posnamiam, quem sequuti sunt plerique Patres qui Calissii Congregationi Provinciali interfuerant. Accidet interea portentum quod nescit quia inuexit externi auriga. Hic scelestus introduxerat nocte in stabulum concubinam per portam qua et stabulo patebat in plateam egressus. Peruntamen priusquam patrandi sceleris occasionem habere deponeretur, grauiusq, eadus caloris consueingitur, ac demum dimittitur. Porta heri qua sceleris introitus foret muros est obstructa.

In Julio Concinator noster consultis superioribus, negotiorum diuina maiestate diligenter commendato, quendam e praecipuis Praelatis alij, hominibusq, libere monuit ut in ipsa uita quoniam aliquando tandem remitteret. Animo grato excepit ille Praetor uita, sed cum emulationem uideretur diserte, no destitit à monitis Praetor, donec iste certo secum statueret, se nunquam imposteri legaliter peccaturum, et scortum quam prima domo sua dimissurum. Post legem demum tergiversationem exprorecta in altu oratione testatus est se uelle Exortis spiritualibus instrui. Interea uero plenus bonis desiderijs omni Nostrorum peccata confessus confecto rite testamento vitam cum morte commutauit. Plurimis huius mensis diebus P. Jacobus Masfarnius Posnamiam uenit, multa ad eum audiendi Nobiles Harrenia confluerant, quod unus aiebat, actum fuisse de Legatu in Polonia, ni Posnita remedia tempestiuis occurrissent. Hic Praetor graues inter lites compasuit inimicitias, ut erat uir acceptus omnibus, et magna apud externos auctoritatis. Quidam dicebat se molestissimè à Caecidamomibus negotijs, iamq, putabat se omnino esse obsessum. Neq, dubium fuit eum in Tyrande malis, qui spiritus uenisse, eo quod exipiente in confessione peccata, quod ut prius confessus est integre, à dera semitae liber euasit. Simile quidam aliter accidit, similisq, curatus medicina.

Die 15. Septemb. aduenit Nostris possessionem Priekarorum Villa à P. Archiepiscopo Gnesensi, Stanislas Karakowsky, empti, qui praeterea amplius quam octo milia florenor in aedificia Collegij impenderat, et pro ipso pago quinq, milia peruoluerat. Longum esset exserbere singula, quod in emptione istius pagi apud Nobiles Priekar, contigerit, ad hoc omnia habebantur in Archivio fundationis ipsius Collegij, et inscripta sunt libris Castrensibus Posnamia et Lincia. Intentio fuit illi Archiepiscopo, ut in ea ciuitate maioris Polonia Princeps, Philosophica et Theologiae facultates legerentur, Harrenibusq, radices agentibus obuiarentur.

At aliande quoque diuina prouidentia eodem anno Collegio prospexit. Abbas Cisterciensis Ordinis Vir prudentia, et pietatis zelo Venerabilis Albertus Saigakowsky, Vnanimi Religiosorum Fratrum adiutus sententia Vilam Legnicensi, quae fuit antea Monasterij, Nostrorum Fundationi adiunxit. Promotor negotij fuit P. Archiepiscopus Gnesen, qui Diplomate suo firmavit donum, sequenti uero anno suum quoque Frater Rex literis exhibuit consensum. Ceterum quo firmior, et validior illa esset donatio, impetratus est consensus Illi et P. in Polonia Legati de Latere Cardinalis Henrici Conietani, qui nomine Clementis VIII Anno 1596 uenerunt ad Proceres, et Regem Sigismundum.

Interem Gabriel Primicerius Minister Caesarius factus, et inter Seminarios est cooptatus.

In Octobri habita de Sanctorum Inuocatione Disputatio. Interfuerunt uiri Princeps P. Antiochus Posnamien, Palatinus Calissienis, et duo Harrenia Castellani Posnamien alter, alter Gnesenensis. Post biduum data Hasalonia Phrygia, studiisq, renouata magno populi concursu studiosorumq, frequentia.

x quorum duo Palatinus Caliss. et Castell. Gnesen. erant Harrenia.

1. Petrus Potulicki. 2. Ioan. Thodowski

The M^{rs}.

In Nouembri quatuor ab Hæresi ad Ecclesiam reuocati, tria, parum coniugum conciliata, inter quos aliquot annis grauiora iurgia, et odia intercedebant. Singuli de tota uita confessi, postmodum sequentes in Sermone Vni fuerunt.

ANNO CHRISTI

P. Claudius Aquaviva Propositus Gnalis.

P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Provincialis

P. Ioannes Conarius Collegij Rector Soc^{us} Jesu.

Philosophia
initium.

Cum eo anno laudem esset Philosophia initium, instituta est Reamen Rhetorica, ut idoneis auditoribus potiores aditus ad eam audiendam. Idem, 6. Idus Ianuarij præmissa Ordo in laudem Philosophiae disputatum est de rebus Philosophicis. Distributa quoque præmia, et Philosophi promoti quadraginta. Professor ordinarius necdum ex arte creatus, oportuit P. Martinu Bascum, qui Concionatores simul agebat Prolegomena dictione, quod ille fecit magno animo, respondens expectationi Auditorum. Conciliati interim graviter dissidentes coniuges, qui a multo tempore secum non cohabitabant. Instituta à Studiosis quadraginta honoris Oratio pro Comitij Regni, quæ turbulenta fore dicebantur, sed exitum prædictor omni spem hanc habere pacificum.

Neg, uerò tacenda est hic in Cuius quendam Hæreticū à Deo inflata p̄na.
Spectabat hic desuper Fr̄s Amicōnes in publicis supplicationibus suam domum præ-
tereuntes, cumq; m̄erim Armentas sacras ludibrio haberet Catholicosq; transeuntes
suis, impudicos edens cachinnos, petulenter insultaret, sensit diuinam reprobis de scel-
re uindictam. Nam testudo, in qua stabat corruis, duos agnos oppressit, ipsam quoq;
grauiter sauciuit. Et capite nihilo redemptus Melior legem Catholicam, ea qua
conseruata insecratabatur, malitia, ut moneretur à Fratre uirō Catholico, ut conuer-
teretur ad Religionē Catholicā, alioquin miserū post bienniu moriturus esse. Cudebat
uacem, sed nō illussit uera prædicans Veritas. Nam post bienniu in publica uia Ep̄m
Amicō, et obtrusente populi frequentia, morte subitanea extinctus interijt p̄nas dau-
turus sempiternas.

Unus e viri saculos inuinit Monasterii sacrorum virginum in Caiava, quod cum ipsi generaliter confessa essent, inducta^{sunt} ad strictam religiosam disciplinam observationem; et quoniam grauius propter Hæresicorum insania de loco fuerit exposita periculis, inquit est illis ut conigrent aliis, ubi seruius Deo possint inservire.

Idus Februarij formulus Collegij uidenter a nobili quodam ablatu, co-
ditant titulo, quod ipsi antea seruauerunt. Monstrat nō dimisit hominē, sed studi-
osū aliunde res hac motu, Nobilē contemnit, et facto impetu uidenter serui abdu-
cant; Praeter grem supposita turba, nec fuit ullus qui talis locus. Inferius

Donatio Pieka: impetrata est apud Serenissimū Regem, patens Diploma, quo donationem Pagi
ry Diplomate Piekarum ab Illmo Archiepo factam confirmavit.

Regio confirmat. Porro omnem adhibebat diligentiam Vnus Archiepiscopus, ut Collegium hoc
floreret, et numero nostrorum, et Philosophica Theologicaque facultate. Aequa dis-
pense fuit ipsi duorum Collegiorum fundationi intendere, Suis ipso sumptus Casis.

The Nura

31

simu conuertit, et pro Posnamensi Collegio apud vicinos Praelatos agit. Nos- 23
tris subsidio ne decessant. Accidit tunc, ut Albertum Milinsky in Abbatem
Prenesensem consecraret: Cum hoc amice agit ut Pillula' quandam (vocabatur
Petra) à Monasterio auelleret, Collegioq. Posnamien' donaret. Non fuit Vir iste
conseruius. Assensum facile praebeuit tabulae, confect. quibus Pagum illum No-
stris addicebat. Curauit etiam apud Serenissimu Regem Privilegium, quo dona-
tionem actam habuit. Sed dum hac ex omniuo cedunt, Religiosi Monasterij to-
tum negocium turbant, remq. eo perducunt ut donationem ipsam exitus demon-
straret. Nostris porro ne in externis odiu incurrerent, inuidiam declinarunt un-
ioursiam, donationisq. legitima' renuntiarent.

4. Novas Hircinis venit ex Urbe Philosophia Professor designatus P. Iustus Prope-
Fabricius Palawicinus. In quadragesima missi ad varia loca Sacerdotes cu P. Palawicing
socijs fructificandi causa. Is autem qui Costentia inerat 25. Hæreticos Cordes
a reconciliavit. Instituta quoq; Litteræ nova Chodzievum ubi Annis monebat
Hæreticus, iamq; ab Annis 35. oppellit illud Catholicum nō habuerat Sacerdotem,
cum hoc tandem anno magis populi gaudiis introductus est Sacerdos Seminarij
humilis. P. Iustus Leogotha singulos ex sua Missionē fructus reportavit, A-
nas eius loci in quo monuit, uirg; nobiles nō pauci Hæresim curant, gratia
dissidia sublata, nonnulli à multis Annis confessione neglecta, absoluti. Excurrent
quoq; in fines Silesia, disputant cu duobus Ministris Silesiatis, qui fuerat audi-
torum iudicio turpiter confusi sunt. Multiq; scrupuli inieci de Religione, dicentib;
aliqui breui se venturos Posnamiam, et prius in fide audientes, confessionem q; fac-
turos.

4. Idus Aprilis moritur Pater Joannes Ignonecensis relictis uicis ex-
plis uirtutum, praestantia Paternitas, humilitatis et Obsequii singularis.

6. Nonas Maij intra studiū innovatio. Habuit orationem Philosophia: su-
cessor, et postmodū Studiosi Dialogum praebuerunt. Proximi diebus accidit turba:
Antea Thragadica. Deferbatur Junus Heretici defuncti natione Angli. In porta Auren-
tis occurrit processioni Currus nobilium feminarum, quem Heretici transire nō permise-
runt, donec longa eam series prima transiret. Contatur utrinque, uerbis tandem ubi nihil
profiuit, duo iuuenes discipuli nostri, qui eodem curra ibant, contra Hereticos arma
stringunt. Itaq; nō iam uerbis, sed uerbis certatur stringit, Accurrit ē vicina do-
mo nobilis inuenerit illorū cognati, si totam illam Hereticam processionem disturbant, Tumultus stra-
aliquor sauciant, aliquos uix uiuos reliquit, ceteros in pyram compellit ut cadauerum, Hereticos Pro-
duntaxat in ferro remouent in plerida. Grauelis tunc iniuriarū tulit Heretici, cessionem.

et Palatinus quidem Patroniensis ea occasione aduersus Hereticos exacerbatus, mittit
item ad P. Rectorem ut quamprimum in Correctionem amina duertat, qui suam fo-
miliam ausus est pro concione mordaciter perstringere. Ceterū ex his uiciorum
liquendo factus, defecit. Facta hoc anno missio Brydgetum, ibi sacerdos noster
duos reconciliauit Ecclesiam, plures uerō dubios in sua secta reliquit. Festis Pentec-
costes fratres plerique spiritualibus Exeritijs vacabant. Nos ipse P. Provincialis, qui
pro eo tempore venerat Posnam, dirigebat, modicū labor, quo à nostris frater-
da essent quorū exterius Exeritia. Idcirco recreationis tempore uocatis ad se
Sacerdotibus libellū Exeritationū pralegebat, et q. singulis rationem poscebat, ipse
tiam notū aliquid dicturus.

Hoc primum anno iussu R. S. Generalis institutum est, ut Nostrum pulchrum Campus
in secunda mensa orienti stando Angelicam salutationem.

Interea Vir nobilis Valentinus Potucky reuocatus per nostros ad Religionem
Catholicam conuersus, duo millia Florenorum ex domo Bygottiae, ut ibidem nostri in-
stituerent Residentiam, offerebat. Consultum est à Superioribus, ut domus illa venderef.

et pro illa pecunia Centum emerit pro alendis pauperibus studiosis. Agnosciturne hic
in cōsilio, uel quid postea fecerit, nihil ea de re scriptum inuenio.

Congregatio di. Congregatio Penthemia in duas est diuisa partes, unaq; maior, et altera minor
ubi in iure appellata. Cum enim essent iam multi, spūales Patres nō sufficerebat omnibus, prouide
et diuise in duas eos classes diuidere oportebat.

In Vigilia S. Jois Baptista S. Bernardus Golinsky et P. Michael Hol-
baum in Coadiutores spirituales formatos cooptati. Eodem die omnibus post exorati-
a facta iubilus concessus; die uero insequente vota renouata, exquing. Scholasticis ap-
probati. Instituit praeterea S. Provincialis pro publicis Regni necessitatibus qua-
draginta horarū orationem.

Alterā a festo S. Mariae Magdalene die, uenit ad Collegium Veritatis et
religionis Apostata Quinguecelesiensis olim in Hungaria Episcopus; iam tunc sacerdos
qui ipse secundas inerat cum nobili familia nuptias; interfuit lectioni sacra, duosq;
et nostros in domū Calatini Reshamensis inuitauit ad prandium, humani terq; ac lau-
te tractauit. Habebatur interim quadraginta horarū item oratio pro auerſenda peste
et bello, plurimiq; confetti sacra mensa accubuerunt.

D. Iohannes Augusti profectus est. P. Doctor Immerſionem ad Primum Fructus
episcopum, conuocatus est apud illum de Indulgentiis, tanta gratia, et eruditione
ut ipse Primum Conuocationem illam pro se deseruit, arctum iterūq; repeti postularit. Confer-
tus est illi aliquoties, et in multis alimoniis agnecit. Die quoq; S. Laurentij S.
Albertus Phesbolius discessit ad locum Opalinsky Primum iussu Castellani Rogoſi-
ensium. Excepit illius confessionem, quam de tota uita instituit. Inuulsi quoq; et con-
mō fore familia, ac ex oppido plures, quam ducenti, exomologari peccata exierunt.

Pestis inua-
dit urbem.

Interem graui metu ciuitas turbata trepidabat, eorumque aliquot domus peste
infecta fuissent. Proconsulum cōsilio dimissa schola prima post festū de obitu ita-
tis Peripora die. Jam ipse Calend. Septemb. P. Doctor radierat a Mons Archiepō
(qui uniuersa dōc. beneuolus, praeter amplam bibliothecam, in hoc Collegium octo millia
arriter florinarum impenderat) ad in festo Collegij subitus mortuus peste, eodemq;
sepultus domesticis fecisset repudare. Itaq; dimittitur ad studiū Patres et Prae-

Philosophica res ad uaria loca.
Iactus cum 24. grauiter coarctat
auditoribus huius
lata uigilantia
cum.

Philosophica res ad uaria loca. Philosophia lectio Wagrowica translata, quod beneficium haud
leue cum 24. grauiter coarctat. P. Joannes Albertus Zienichowsky, quo septem fratres ad Bo-
dit uigilantia. Iussore per sunt profecti, cum quorundam studiis externis. liberaliter omnes ibi
habiti uiginti duabus hebdomadis. Illi uero migrarunt Bocheſianam, et scholam Thoma-
inferiores Scholasticis cum Rhetorica coniunctam, Grammaticam quoq; cum Syntaxi instituerunt.

Ad Bocheſianam.

Ad Primum Marchalem miſi quatuor. Eboſinum duo, reliqui tres sacerdotes, et
fratres quatuor in Collegio remanserunt. In omnibus his locis magno fuit labo-
raturum est in proximis. Plurima enim excepta sunt confessiones, ab haeresi uero qua-
tuor duntaxat absoluti. Ceterū uberior eorum campus, qui domi remanserant. Nō
insignem proximis operam nauarunt, nō modo Germanica, et Polonica lingua concio-
rando, confessiones excipiendo, afflicti et inſoliti inuicendo, consolando, sed etiam peste
infestis conueniendo, adhibita caussa, quanta potuit adhiberi. Multa est totius ur-
bis confessiones excepta, meretricibus aliquot ad honestiorem uitam traducta, inducti ali-
ad patientiam, alij alia eadem exhibita solatia. Et quoniam qui domi manſe-
rant, nō ut morerentur, sed ut obedirent relictis fuerat, diligentia adhibebat ma-
ximam, ne ipsi quoq; per suam incuriam inſicerentur. Quotidie praescriptis a die-
deco praeseruationibus utebantur, fumigationes mane, uesper, et ante cibum adhi-
beant, et cū quis, uel a confessione, uel ex ciuitate rediret domum, uesper mutae-
bat, modico interdum utebantur uino singuli, ac ad portam Collegij et Sacri-
stiae arctum apponebatur quo ingressum et egressum oterentur. Externis non
aperiebatur

aperiebatur porta, sed si quo opus haberent, clausa fenestella, expectabantur.

In Nouembre necdum quieuerat contagio. Quare quo commodius, et proximior
saluti, et urorum securitati prouideretur 14. Calend. Decemb. adierunt Por-
eres Proconsulem, petentes clauem minoris portae ad Vallum nostrum sibi
eradi, nequotidie his, homines paruū uiles, et de peste suspectos ad Collegium ad-
mittere oportere, quomodoquidem antea alio eam nostris offerebant; nec minus file-
les eius portae custodes, quam uigiles Custodes futuri essent. Concessit Proconsul
facile quod petebatur, et ab hoc tempore Clauis hāc impositum in Collegio asserua-
batur. Interem Pror eo maiori diligentia, quo comoditate meliori afflicti uiua-
bant uel defuerat. Illam enim, partim ex proprijs Collegij bonis, partim apud alios
dilectos conquisitis. Multi foris modij distributi, data pecunia non pauca, et quo
liberius fieret pauperū necessitati, satis, de cōmuni consensu sacre Aduentus
tempore ferijs quorū, et diebus Sabbathi a cōna abstinerent. Inter alios,
quos in graui necessitate aluerat, erat addere uis quidam, nō multo ante ab Hāres;
absolutus. Huic grauius agrotanti apparuit hic decora forma, multuq; uenerando
sacramenta (S. Virginem Desporiam credimus fuisse) panem porrigens, quo ille sumpto ē
graui morbo, et diuturno dērepente conuulſus.

Die 29. Decemb. P. Michael Holbaum, qui plerūq; fuit ualens d. Michael
narius Bocheſianus obdormiuit in Dō. Vir multarū uirtutū laude primus, praesens Holbaum Ca-
tim Obedientia, humilitatis, mortificationis, patientia, inſentia, et assidua oratio. Imiriū apud P.
mis. Sepultus Casimir apud Bernardinos, qui processerunt obuiam uno cū illius Bernardinos
Oppidi Peripora funeri, quod a Patribus et illis, qui Bocheſianis tunc aduocant, pluri-
dignis celebrabatur. Perconode araderat, ut in grauiſſime agrotantes, uel illu-
dionū Sacramentum meritis adesset, paucis horis, antequam solutus est a cor-
pere, P. Doctorem habuit praesentem.

ANNVS CHRISTI.

1586.

P. Claudius Aquauina Praepositus Generalis.
P. Joannes Paulus Campanus Praepositus Provincialis.
P. Joannes Conarius Collegij Rector Soc. Ier.

In Ianuario non omnino pestis quieuerat, quinimo a illius temporis
bus alia longe atrocior successit, nostrosq; afflixit magis, ac praeter duos fratres
tertium abstulit sacerdotem. Fructus uero spiritualis in eo maior, quo plures Ecclesiae
sunt aggregati, quoniam fieri citius crecenti. Nihil autē hic mentis et febrius habi-
erunt illud praeter leuē ab haeresi solutos, et quasdam feminas a meretricio que-
stu reuocatas. 3. Calend. Martij Pror et Pror per uaria loca dispoſi. Parnonia reue-
nit. In Quadagesima tres instituta cum fuit Miſſiones, altera Inſeniam, Gor-
dionum altera, tertia uero Bogostiam. Praesens quidem P. Albertus Theobolus nō
paucis quam centum confessiones excipit, conuocatus quoq; saepius, sed P. Adrianus
eo felicius, quod

co factior, quod plures in oppido quodam quam centum haereticos conuerterit. Pa-
dnesi uero tantus fuit hominum ad confessionem concursus, ut multi peregrine uenientes bo-
dum confessionis gratia expectarent, oportetque uesperis ad lumen Sacram distribuire
communione ieiunio.

17. kalend. Aprilis renouantur vota Scholasticorum die uero insequente aperta
sunt schola quae 200. circiter discipulos habuerunt. Eiusdem post Germanus quidam ha-
reticus supplicio destinatus conuerteretur, magno facilitate quantumuis passus antea ex
parentibus hancem inuiderit, et in ea 40. annos obstinatus permanerit. Feste An-
nunciationis uespere duo sacerdotes Xpiani Leuiti Carmisicis adiuncti, ibique morabundo
ad penitentiam abhortati, duas de turpitudinis cano extraxerunt.

Inundatio ur-
bis.

In Aprilis magna fuit inundatio. Aqua Templum, et scholas ingreſsa multos
aliquotum in studiis, et communibus ministerijs retardauit. Philosophicis lectionibus
addita quoque Mathematica ad studium inuolutionem, quod 14. kalend. May sine
solenni apparatu est celebrata. Nuperat his diebus Palatinus Posnaniensis ad Col-
legium Virum nobiliem, per quem petijt Columnam quendam lapideam sibi dono dari.
Dedit P. Rector, nullus enim ipſius fuit citus. Palatinus uero gratias ingentes agit,
et in Maio Collegium inuifit, omnesque humanissime salutauit, scholamque diligenter per-
lustrauit. Interea profectus est P. Rector Crankowiam, ubi plures ad suscipiendum
Confirmationis Sacramentum adhortatus. Castellani quoque Posnaniensem Virum octo
ginta sex annos natum, induxit, ut cum quatuor nepotibus, ipse etiam sacro Chrismate
inungeretur. Interea Roma redijt P. Iacobus Wuekus a S. P. Gnali Prauidus
a Polonia Praetor, et Viceprauidus constitutus. P. Albertus Theobaldus
Bladgenam coſendit, inde Aceniam incedum, excurrit, 140. utrobique haereticos for-
ſa reconciliauit. Excepit quoque Religioſorum Confessiones, et Abati scrupulum
iniecit, ne impoſterum audeat celebrare, nisi quendam corripere errorem.

Inundatio
scholarum.

In Iulio P. Praetor cum P. Rector profecti ad Archiepiscopum Gne-
senſem diuerſerunt Staronum, firmatque consensu S. P. N. Gnalis, ut propter multa
am locorum vicinitatem Bochelew, et Polawu, Collegio Calisienti, et Staronum uer-
is celeris Posnaniensi per commutationem. Et tempore Posnania studiosi
contra Iudaeos conspirauerunt, tumultusque praebuerunt occasionem. Sopita res facile.
Auther malorum publice citus, et ex scholis dimissus est.

Crescebant porro edificia Collegij, iamque muri in altum exercebat cum illius
Archiepiscopus milenos florenos in eorum sumptibus doctorum se item promittit.

In Augusto Romae Epus Wladislawiensis Hieronymus Comes a Roda a
Provinciali Synodo coſtit: missus est P. Laurentius Arturus, qui magni eximio
sua eruditione omnes praestitit adiuuentum.

Reuerſus pl:
ſus, aliquot
noſtris hoc ma:
lo sublati.

In Septembri aliquid de peste audire cepit, et ad placandam diuinam Statu-
ram decreta sunt in Xpo Templo 40. horarum preces, praeterea a studiosis et ab u-
niverso populo frequentata.

Interea ad 16. kalend. Octob. P. Stanislaus Dobrzensis pestifera febre
corripitur, ad hortu ductus, tertio die glaciſſime mortuus est. Sepelitur noctu in
sacra S. Spiritus eccle. Turbatur casu tam repentino Collegium, et ne in longiora mor-
ram abiret malum, consultum est, ut ipſo nocte recitatis Litanij aliquot Fratres ad pau-
gum mitterentur. Sequenti die consilio Magistratus urbis clauditur schola, nihilominus
Templum ab ea suspicionem liberum vulgo hominibus frequentabatur.

In Octobri alij duo Fratres decesserunt in horto, Lucas Lulonsky, et Ba-
thasar Rudomina. Unde diuina providentia adhibendum, quod non plures huius-
modi in malo perirent. Deo dispersi reliqui, quatuor Patribus et tribus in Collegio
relictis, qui cer-

relictis, qui certantes in morbo, uel agone, proximis adiuuarent.

Idibus Decembris moritur Grodna Serenissimus Rex Stephanus Bathori-
us, beneuolus Societati Noſtrae, cui amplissimos redditus Serpaci, et Viga in Linonia, rex Batho-
Polocid quoque, quam gloriosus Victor a Moschorum tyranno recuperauerat, una cum colle-
gijs, prosperit. Grodna etiam in Lithuania ubi est mortuus, et Collegium, et suffi-
entes redditus designauit, sed mors obstitit, quo minus pia ipſius Voluntas exiſta
sortiretur. Rex omni laude per totum terrarum orbem clarissimus, cui similes non
multos in Historijs reperiunt Polonorum.

ANNUS CHRISTI

1587.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Gnalis.
P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Proutis.
P. Ioannes Conarius Collegij Rector Societatis Gen.

Ad initium Anni sopita peste Patres congregati Posna-
miam Scholas aperiuunt post Epiphaniam. Paulo ante celebrata sunt Exequia Seren-
issimi Regis Stephani defuncti in noctro, omnibusque alijs Templis, adhibito solemn, et
diuturno Campanarum obitu, pulu.

11. kalend. Ianuarij excitatus per renouationem Poterit feruor, ad quem ex
prescripto P. Praetor singulis triiduo ieiunio, flagellationeque ac cibiciorum usu sepe pre-
parabant. Duo Illi Cardinales oculis ad Collegium nostrum uenerunt, et a peractis con-
fessionibus emundantur, alter quidem in Iebuanio Andreas Bathorius nepos ex Fran-
cegijs, alter in Aprilis Georgius Radulius. Quidam nobilis ad duas hebdomadas
uicissimiliter a Poterone ueneratur per qualem confessionem est liberatus. Instituta
est quoque horarum oratio et ea qua decebat hominum frequentia peracta. Eadem pro reu-
gocis Reipub. accepta ad 6. Nonas Martij. Quo mense non inutiliter ad aliquot
ca. Missiones facta. Domi uero cum quidam e Anſis sacerdos intellexisset aliquot
unum paria a se inuicem dissidere, singulos domi sua aliquoties conuenit, et inimicitias
quas gerebant deposuit. Quidam Ruthenus Schismaticus paulo ante Oxoni haeretica
per Ministrum doctrinam copulatus, dum graui premeſetur morbo, non e nostris expen-
tuit, quem ad de Religionem multa differenciam audiisset, subito Schismaticum enonibus
quantumuis rectamonte sacro haeretico retractatus Religioni Catholicae nome de-
dit. Querat quidam Quis tempore pestis per nos horum incolumitate missam se
in sacra Epus Xpi adde caratur. Itaque in Aprilis Votu soluit. Sacrum solemniter
decantant studiosi, ad quod inuitati Pater nostri fuerunt praesentes morozz comu-
mone sunt reſecti. Interea receptus est ad Scholas nostras Alus illustris dyn-
nastus Hieronimi Gostomsky Castellani Naklensis haeretica, sed ut suo loco dictu-
rum sumus, postmodum feruentis Catholicae, et Palatini Posnaniensis. Adhibuit prius per-
dagogum Germanum haereticum. Permissum utique non modo sacris nostris non
interesse, sed etiam Synagogam Lutheranorum frequentare, si modo in alijs schola-
sticam seruarent disciplinam. Anno consequenti Pedagogus ille natus aliquot
et educatus in haeresi, longoque ordine paternam a Praedicatoribus siue sut uultu
go hic vocant.

His. Anna.
jo hic vocant) ministri, erubens originem, conuersitur tanto seruiore, ac religiosius solo, ut postea truces contemneret minas, et uersera, quae ab desertam apostatam ab Hero suo patiebatur. Atq; de his reuocet iterum narratio.

Accesserunt ad ornatum Templi non pauca. Primo quidem imago S. Pini
Beneficia p
at terminat
ginis elegantissime depicta, quam in summo altari expositam lector contempletur. Accessit praeterea Theta (uel ut uulgo vocant monstrantia) pro S. Eucharistia, dum in altari ad spectandum propem, uel in Processione publica circumferri debet. Quis argenteum affabre factu a duabus uirginibus Anna Patrussewa et Dorothea Stonecka, ducentoru florenoru pretio comparatum. Lampas quoq; argentea magna, cuius precum persoluit Virgo Anna Patrussewa. Et quoniam excelsa mihi memoria eandem uirginem annotare, ubi paulo ante imaginis feceram mentionem, sicut lector illius humilis et ipsam imaginem depictam, et tandem tabernaculum (ut suo loco dicturi sumus) pro S. Eucharistia asseruanda fabricatum. Seguentibus omnis Catharina Caplicowa minas lampades duas curauit, ambas simul octoginta florenis constitent.

In maius H. P. Generalis impetrata sede Apostolica subditum ad no
quem ut omnes commodius consequeretur, ex praescripto ipsius singuli
bus exercitijs sunt instructi. Interea Philosophicae finis impositus est, sequenda de
putationes Philosophicae septem diebus, ac demum 2. kalendas Junij studia innotas

Barossauis in
dignis congrega
tio.
Peruassum est H. P. Episcopo ut per 40 dies uoluntaria facerent in varijs con
gredijs pro felici noui Regis electione. Petebat tunc H. P. Archiepiscopus Gnesnensis

Primas Regni etiam sibi e nostris mitti, qui huic electioni interesset. Sed quoniam
ea de re praemonuerat Nostros H. P. Gnalis, petitioni ipsius non est satisfactum. In
Iulio rursus 40 horaru repetita oratio et quia maiora in dies crescebant pericula
Proconules duobus quibus ad Collegium missis et laudem a porta iuxta uallu repe
derunt. Ad 12. eius mensis diem indicta est Provincialis congregatio Varossauam

quo S. Rectorum difficili nimis, ob Republica turbatione, et longi itinere ire opor
tuit, et tribus mensibus abesse. Interea H. P. Principis Electoris Coloniensis Ar
chiepiscopi Suffraganeus, in Poloniam Legatus Posnamiam uenit Collegijs, Nostri, et om
nes scholas magna cum summitate inuisit. In Augusto celebrata sunt Comitia Pos
sauid et 14. kalend. Septembris Unanimi nobilitate, ac ordinu consensu Posna
Archiepiscopus Gnesnensis Serenissimu Principem Sigismundum et Catharina Tazelo

ma Joannis III. Regis Sueciae filium, Regem Poloniae electum, proclamauit. Re
pco hoc nuncio Posnamiam in omnibus Templis, de Deu laudamus, cantabatur. Et quia
noua, et maiora iminebat Regno pericula, indicta sunt domi nostra singulis diebus,
bindi qui validiores fuerunt corpore, infirmioribus uero una, disciplina, praetor ieiun
ia, Alia, et frequentem orationem, aliq; similes mortificationes.

8. Idus Octobris nouus P. cursus cepit, aliq; studia repetita. Praecesserant
Philosophica et Theologica disputationes, quas consequuta est de S. Clemente Con
dia magno populi applausu peracta.

Quum illi in Repub. crescerent tumultus, Haereticis Ministri conuentu sibi
indixerunt Posnamiam, Vocatis quoq; ex alijs Prouincijs Ministris. Praemonitus
a Nostri Praepositus conuentu illis interdixit, minatus in discessisset, in eos, tam
quam exploratores Regni grauitate se animaduersum.

9. kalend. Nouemb. Obijt S. Albertus Logodiniensis, qui ualidius suam in
Missionibus operam sapientius impendebat.

16. kalend. Decem

34
16. kalend. Decemb. Serenissimu Episcopus Collegij prouentus augere, attri
buto pago Stupia tribus alijs Collegijs Regis officio. Quorum uero maiora et maiora
ra in dies imminuant Regno pericula sunt illi, ac illam praeser quadragin
ta horarum.

Turbabant septem Praeeres serenissimu Regis Sigismundi electionem, de
ferentes pro sua parte Regnum Serenissimu Archiduci Austriae Maximiliano filio
Maximiliano II. et Fratri Germano Rudolphi II. Imperatorum. Hic nimirum ar
micta manu Poloniam quib; discordium auxiliantibus aduersus Regem
ingressus, ut ad urbem Regiam Cracouiam castrametatus est. Nitebat ad ordines
Regni, e quibus praecipui Cracouia congregati fuerunt, ut ne electione ipse
impediret, sed admittit ad urbem, et regale sibi diadema traderent. Responde
bant huic electione fuisse legitimam Serenissimu Principis Sueciae Sigismundi in Regem
omnium ordinu et nobilitate calculi, exceptis pauculis, conuenient. Proinde huic Re
gni in tegru seruantes se sponderunt. Et quoniam his etiam quoniam decesser
uerat, qui hactenus numero militu inferior superior tamen fuit et adfere, et milita
ri duce Joanne Gomessio Regni Conciliario, et primo Exercitus Duce, cuius sin
gularis in bellis gerendis deperitas a multis partim etiam nunc oblectantur scripto
ribus, per Cracouiam praedictam est, in qua Archiducis forte. Nam hic omiser unde
in ciuitate militibus Germanoru amissis Bydynam in fines Silesia profugit et tandem ad By
ab insidente Cancellario in captiuitatem reductus est. Quo e medio tenebatur crinam capis
anno captiuus in Polonia dimissus, instante Sanctissimo Dno Sixto II. Papa, semiduoq; ab
qui Hippolytu Aldobrandinu de Latere Legatu Cardinalem (et hic ipse non
multo post Pontifex creatus Clementis Octauu nomen accepit) ad Regem, et
Ordines Regni misit, qui fadera inter Imperatorem Rudolphum, familiam, Austria
acem, et Sigismundum Regem, Regnuq; Poloniae, extant uirum, iuramentis, reo
nouaret, ac in perpetuum stabiliu. Ceterum quia huc nostri non sit instituti ab
eorum longiori narratione abstinemus.

Decembrem illustrauit Serenissimu Regis Sigismundi ut Coronatio, qua in
solito apparatu, maximo tu Ordinu ac Nobilitate, in externa Principu, et Legatu Sigismundi
run conuente, peracta est ministrante uicem, et regale capiti diadema imponente
H. P. primace Regni Stanislas Karuholedy Archiepiscopo Gnesnensi. Tres ille
fuit festo S. Joannis Euangelista solennis.

Non omittenda est hic uiri cuiusdam Nobilis conuersio ad fide Catholica.
Hic multos annos licet Haereticus amicum rese Nostri exhibuit, cum tandem
beralitatatis et hospitalitatis ad a Deo mercedem refulit, ut nostris quoq; ducto
ribus etiam ueritate inueniret.

Porro H. P. Episcopus Posnamensis tempore Interregni locum, quo tuto late
ret, no inueniens, inuitatus a nostris ad Collegiu, acceptauit hospitium, et septem
diebus moratus magna humanitatis, et beniuolentia sua erga nos ostendit argumeta.
Atq; hac occasione, quod pridem animo conceperat ad exitu tandem perduxit, ut
Pagum Stupia de bonis Episcopalibus cu consensu Canonicoru attribueret Collegio.
Itaq; donationem in tabulas refulit, quas proprio, et Canonicoru sigillis munuit
die 18. Nouemb. Instulit ibidem titulu Salscedia, ut pagus integru ditioni
Nostroa subiaceret, relictis Parossia bonis in sua ciuitate, quoniam antea etia
am habuerunt.

In proximis laboratu non minus quam praecedentibus annis, multaq; Ha
reticu conuersiones acciderunt, quas non inueni numeratas sigillatim. Multi de
potuerunt odia, generales confessiones audita plurima, eiq; maior in populo eluxit
praetas, quo maiora pericula iminebant.

Annus Christi.

ANNVS CHRISTI.

1588.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.

P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Proutis.

P. Ioannes Conarius Collegij Rector Societatis Iesu.

Hoc Anno afflixit Posnamiam pestis, duos ex nostris iustius reuoluit. Iam, ceteris ad varia loca dispersis. Peruntamen copiosior ex animalibus fructus illatus est in honorem Christi. Trium sacrorum Virginitatis Monasteria reformata, duo opuscula Ecclesiae catholicae aggregata, et praeter haec curijs in locis 1588. Hactenus agnita quae, et cetera, suorum curijs abiecerunt.

Kalendis Januarii spectantibus Anno Episcopo, et pluribus Praedictis, utique, et ceteris, libus datus est de Natali Domini Dialogus. Die sequenti liberatus quidam ab imminente morte. Hic enim perpetrato homicidio, dum ad Collegium fugeret, relictus est aboleum nocte, sed ne forte flagitatus eam inde repositus datus consilio illo, quo aliter quid timebat euaderet malum.

S. Idus eiusdem mensis Praeter Stanislaus Matusewicz decessit, relicto patientia sua exemplo. Nam diutius praestitit laborans, et varijs doloribus fortiter confluxit. Altera uero die Nouitius quidam tentatione victus clam aufugit. Haec aliqui intellexerat praedicte, sed minime Superiori indicauerunt. Tanti refert temere Regularum. Alius item Dialogus de S. Paulo post paucos dies exhibitus, spectantibus inuidentibus fuit. Ad finem Sebastiani unum alium Mariae repositum est populo de Alio Modico ex Italica lingua conuersum in Latinam.

Primis diebus Martij P. Rector profectus est Culmam, et Posniam, praesentibus eo Monialium vocatus literis: decem diebus ibidem manens religiosam in Claustro renouauit disciplinam, a singulis confessiones excipiens, et exhortationibus ad vitam perfectam instituendam eas monuicens. Idem P. Albertus Theobaldus fecit Quinzi loco Posnamia vicinior.

Aprilis varias pro veniente locorum habuit dispersiones quod Culmam, Gdansk, Gostiniam, Gostiniam, Chornoboriam, Onusliu, in Cuiuuiam, alijs, praeterea sunt in: ghtuta, e quibus Posnos cum magnam fructum monipulis Posnamiam redierunt. Multi Haereticorum ad Ecclesiam aduerti. Templum 27. omnis Haereticorum praestitutum, reconciliatum, et honori pristino redditum.

In Maio sui noctu hortu ingressus, aet quas inuenit, surripuit, nulli enim tunc fuerat horti custodia demandata. Camis tenebatur intus, sed eo tempore catena ligatus. Interea Bonus Gnesen Archiepiscopus Stanislaus Karnulowsky, et Episcopus Vladislauus Hieronymus Comes a Rozdradow 680 Florenas pro di: distijs contribuerunt, quibus fustibus no mediocriter aduerti, perrexerunt mo: nus operi fementibus adiuuere. Tunc quidem P. Rector a P. Laurentio Arturo Spiritualibus magno eius fructu instruebatur exercitijs, ad quod peragenda fuerat a

genda fuerat a nostris paulo ante indutus. In perungilio S. Ioannis Baptistae habi: tus Dialogus Polonicus de Isaac immolatus, Induo post Latinus de S. Joanne Baptista, subsequutus. Affligobatur tunc temporis Pultouia peste, ad quam auertendam ob: erant nostri Posnamia 40. hominum orationem. Profectus in Iulio S. Albertus Theobaldus Culmam et Posniam magno spirituali monialium bono, quod ab eo in: structa sedulo postea in Regularum sui Ordinis observationem in cum Praestant. Con: ciliati ibidem Cues a Monasterio aliam.

Interea accusatus fuit quidam Cuius a Culmeni, et di non posset aliter suum sedes defendere, praestitatus est coram Iudice, a nemine alio, quam a Confessorio, qui praeter illi solus id ex Confessione reuoluit se informatum esse. Dux a Culmeni Peronchil adijt ex omni Viri, et aliam cognouisse Ecclesia, man tu compulsi, ut in iudicio sacerdoti No. ro, quom abtulerat famam, restitueret.

Die autem exortur in Cuiuuiam pestis: cum fugeretur ad coepta praestitatis ex: xeratia, decreta quadraginta hominum praestitatis, sed paulo post unus e Dabris, Pra: pterius, moritur, quon et alter Theodorus Rigensis sequutus breui, tertius uix euasit. Itaq, discessit per varia loca Praestitatis, Waigroweai, alijs, Temblum, et Haruui alijs, alijs, alijs, diuicentibus.

Venerat tunc Septembre P. Provincialis Stodm, quem ibi diuicentibus Ca: nonicus Posnamensis Radorsky, petens, ut in Soc. Jesu adlegaretur. Non negabat Praeter se id factum, uolebat tamen, ut Praestitatis bene perpendere, et quid tandem esset sequutur, diligenter perferre.

Porro Posnamia, qui remanserant comodius praestitatis exercitijs sacabant, bry, in hebdomada sacra comunione respiciantur. Cito et ramitore ubi sit: exercitibus: e fratibus uero illi, qui suspecti de pece fuissent, ad horum mitebatur, quod illis afflictio animi fuit grauior, quam ea quod corpori timebatur.

ANNVS CHRISTI.

1589.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis

P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Proutis

P. Ioannes Conarius Collegij Rector Societatis Iesu.

Fallicior hic annus diuina benignitate fuit, quem si ex fructibus animarum aestimemus, paucis postponendas. Haereticorum doctores ab Ecclesiam aggregati, quinq, Ecclesia 36. annis Haereticorum tyrannide oppressa Catholicae sacerdotibus restituta. Monasteria Monialium Posnamense et Culmense in nou: uetio seniore Spiritus adorata, usq, cedo, ut Episcopi summis contendant pre: cibus sementem ex illis sacrorum Virginitatis, in alia quaq, suarum Praestitatis mon: nasteria suppeditari.

Indie Nonas Januarij P. Rector Gdanskum ab Illustri oppidi: us Dynasta Ostrogio, non multo ante ad Religionem Catholicam conuerso, ascer: ritus duas Ecclesias reconciliauit. Iulius Castellam Maklensio Hieronymi

Gostonsky

Ihs Msa.

Gostomsky, egressa indolis iuuenis conuersus est ad Catholicam fidem in scio pa-
Illiusi Sostognente. Pedagagus vero ipsius, de quo alio an'o scripseramus fortis in perse-
illi ac epus guilione, quam a parente pueni perpersus est, permansit. Ad extremum Caspel-
filii conuersus ipse Vir singulari prudentia, perspicacia, ingenio Sancto rum Patrum in-
tentus, agnouit nodorum ducta falsitatem haereses, Ministrosq. inulaliuq. pua-
ter mendacia in suis concionibus adferre. Magno itaq. honoru studio Vir
illustras Catholicam confessus veritatem, ad gremium Sancta' Muro Ecclesia
accepit. Acn' animi sensu totius Vita peccata confessus, impiu' Zeli conuersus in
Solum Sanctu' Veritatis. Ac quidem quentlu' per Conuersione illius Eccl'a ac-
gerit decem, nisi hoc ipsum a meo instituto existeretur alienu'. Nolo nihil
minus tacere non possum. Cu' factus esset postmodum, ut suo loco docturi sumus
Palatinus Posnamensis, acriter infestabat Hebraeos, prouidebatq. semper ac-
sentim in Comitijs (quando libera voce suum proferebat sententiam) ne quidquam
illoru' insidij Caspelia Religio detrimeti pateretur. Lugum etiam Prothon-
aro Collegio Posnamien attribuit, ut minores Eleme'tinas emittam, qua' facile
tota millia florenoru' excederent. Quinimo nouu' Sacratatis Jesu Collegium Pos-
domina cuius ciuitatis agit Praefectus, vna cu' Templo a fundamentis erexit.
Hebraici porro conseruati fueru't animo, cu' sua secta Zelotem olim Patres
fundator tot: eum amiseru't, a quo duo millia florenoru' pro edificio Synagoga promissa
legi sandimur in dies expectabant, et deduxer proculdubio, est enim Vir animo liberali et
heroso, nisi Veritatis lumine collustratus interim fuisset.

On Febuario Pres' redieru't Posnamiam postqua' pestis etiam suspicio
congrueuit. Altera die Imus Episcopus inuisi Collegium, et salutatis perau-
manter omnibus, suam quoq. in adifitjs promouendi operam dedulit. Interea
miserat Prodicto Hebraici, ut X'ra aliqui uenirent, et de Religio mis
Veritate disputarent. Erat Prodicti sedes Ministroru' Lucjerana perfidici
primaria, superintendente quoq. Luteniensi, in fopis. Compurent X'ostri, sed ad
uersionem aderat nemo. Ergo consilio Patru' decretu' est, ut ne interim ei, in
quadragesima tempore decissent aliqui Pres, qui Prodicti monetas, et nouos Caspe-
lios in Religione confirmarent, et Hebraicos, si qui superuenirent, Ministros, disu-
putationibus impederent. Quod sone praestitum est egregie.

P. Albertus Theobolus Mx' di' sodam in Martio missus Pra'donem
Animorum Luteniam inde egressus, et paucis diebus 70. Hebraicos auti X'li
aggregauit. Non minore ex simili opere P. Rector fructu' obtulit, qui Regi-
tus ab obsequio Comite Prodictu' iuit et reditus Sacerdotu' inquisiuit, ut i' pri-
ori iuri restituerentur, interimq. triginta Hebraicos conuertit, et inter duos disti-
dentes pacem perfecit. Non multo post P. Adrianus eodem profectus ipse Regi-
pyratam Taurum, quem Superintendens seu Heudo episcopus, diximus, ad seu-
cum duellu' prouocauit, quo nebulu' hic victus, et confusus obstructus vena-
tati fenestras, et caubiente ipso viderent ali' lucem, vel inuitus reserauit.

Die S. Thomae Aquinatis dubono afflicto morbo excessit uita Petrus
Klenger Pater laboris omnis, et patientia insignis.

On Maio missi duo Sacerdotes praebus Imi Episcopi Vladislauiciensis qui eu-
um m'isificanda sua Prouincia adiuuarent. Altera a Natiuitate S. Ioh'is

Baptista die

Ihs Msa.

Baptista die disputatum est in Philosophicis frequenti illustri uiroru', Pado 28.
lateru' e' X'oblu' audiente Corona. Instruit quoq. sacerdotes nonnulli exle-
mi spualibus deo'ly. P. Albertus Theobolus Calmom et Communem
omissus Virgines Deo dicatas adiunxit, et etiam hebdomadaru' spatio ma-
gna in eis vita' perfecta desideria exorta, et in q' non modicos fecerant
iam progressus, sa'pius ipsi auspicio et exhortatione illas in praxim deducen-
do. Interea Frater Laurentius Polin, antiquaru' et dicebatur, restum
attactu infestis peste motus in sortu' ipse S. Laurentij, a quo nomen mutauit
ut, Vigilia. Eodem die vnus alius clam in sejs omnibus aufugit, remq. P.
Rector secretam habuit, donec ille a quodam Patre rediret. Et licet in eo
versaretur Collegium periculo, non visum est tamen sedulas claudere, cum nulla alia
festis indicia notarentur. Cautu' etiam X'ostri ut neq. agros tunc inuiserit,
cum in ciuitate plures de peste suspecti domus haberentur.

In medio Septembri P. Laurentius Sturus in gratiam Imi 22 pm.
Dni' Archiepi' Gnesnensis missus est Petriouiam ubi Synodus Prauincialis In Synodo se-
agebatur. Intea alia etiam hor' decreta est in illa Synodo, ut X'ostri in Annis: trauouensi sta-
ditate Prauincis: Sacras literas doceant, quod Academicos Prauincis: con-
tutum ut nassit
usq. perboreu't, et male de Societate X'ostri persuasit, ueluti illa suis id easteru' in Academia
dixet praebus, nomini et honori ipsius imigie deorahere. Petitu' est a Dno Archiepi' Prauincis: Sa-
episcopo, ut maledicaru' ora sacro excommunicationis fulmine obstrueret. Cate-
docerent.
cum ano insequenti Oratio feda aduersus Societatem prodijt, qua' in certo auu
dori sub nomine Equitis Poloni inscripta, dicit honorem ac estimatione Pontificis,
pluribus mendacijs ac imposturis laerant.

On Capellanus X'oblenis, ut paulante dicimus Religiois lucem per-
spexerat, monuitq. dederat Ventati abiectione falsis falsu' sectu' dogmatibus, et sa-
cramento pntia exepiatis peccatis restitus Ecclesia Caspelia; cum his opus
dabus P. Adrianus Junius de cotrouersijs fidei disputationem editam illas
nomini inscripsit, quod munus equidem gratum illi, fuerat et exceptatum. Viru'
lutatum praeterea ex Philosophicis, et Antiochi, Thrago dia data magna spectantiu'
voluptate. Non in degnu' quod amoretur hic, quantum scandalizet saeculares
homines exila Clericu' soluta. Habuit Concionator X'ostri funebrem Orationem,
in magna oratoru' X'ostium frequentia. Pect in Epilogo, ut hoc vnu' amoret
Rei, et istius depuncta, cuius obstant sepultuam, praetarent, ne illa die peccato Pleu-
centis sese polluerent, diuinu'q. offenderent maiestatem. Ea praebus Patris fux reu-
uerentia, ut nemo saecularium, qui prandis et cena fueru't excepti sese ingurgitauer-
ut, soli Sacerdotes, qui reponatam habebant mensam, inebriati fueru't et secum
inuiem contendentes, catenis alijs, et ludibris, et scandalo spectaculo extiteru't.

10 Latend. Nouemb. resumpta sunt lectioes, et pro auertenda peste
praetor quotidiana pietatis exercitia, imta quadraginta horaru' Oratio. Ad hunc
Cursus Philosophici proposita disputationes, quas clausit elegans Actio de gestis
S. Iohannis humilidit sub Pomitiano et Xerua Casoribus, multorum ex-
etatorum frequentia honestata.

Duo sequentes menses nihil habueru't illustre praetor consueta Societa-
tis orga Deum, et pro ximos ministeria sua, quia comunia aut alijs quozam
m's, omittenda esse existimamus.

Annus Christi 1590

ANNOVS CHRISTI. 1590.

R. P. Claudius Aquaviva Praepos Gnat.
P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Provinciae.
P. Ioannes Conarius Collegij Rector Societatis Ies.

Fertur et hic annus fuit divina gratia in Hæreticis Ec-
clesiâ Catholica aggregandis. Centum nonaginta numerati sunt, et plerique viri nobiles,
qui ex tenebris Sectariorum ducti tenetibus Christi lucem aspexerunt.

Kalendis Januarij P. Laurentius Arbus professor est ad Institutum Iesuitarum
Goesnensem. Et P. Guido Sacretatem nostram propter Academicorum Cacavien-
ensium iniquas querelas odiosam, purgare non destitit. Pederat ad nonnullos Sacerdotes pro-
prium ad Episcopum Cacaviensem aliorumque Episcopos literas innocentia nostra munda, et
sine Academicis intentavit excommunicationis sententiam, in a calumnijs, et maleu-
dictione adversus Societatem destitissent. Interim mortua Cuius Parnamensis Al-
thæi (Symbi) Fratris Scholastici mater, qui præter octoginta flores, quos vivas
Collegio donaverat Argentum quoque, pro Calice Templi Testamento reliquit.

Excederat suo loco quodam Imperatoris. accidit, quamvis adhuc etiam etiam
connexionem. Unus ex nostris Obsequia (ut aiebat) graviter, et ad P. Provin-
cialem destinatus, levi ac inconstanti animo in discessionem adduxit. Vocacionem suam.
Iam relicto P. Provinciali vagabatur per varia loca, Abates unum post alium vi-
sitando. Rediit Parnamiam, sed iterum ad P. Provinciale directus Monasteria circum-
dedit, cumque iterum Parnamiam in Februario revertisset, ad Canonicam quandam diu-
sit, et aliquot dies sine cubili in Civitate manens, ab amicis nostris qui propere
ignorabant, tractabatur. Deinde Patrum consilio, neque iterum ad Collegium
admittendum, sed expectandum, quid de illo tandem a P. Provinciali statueretur.
Rediit tertio post mensem cum P. Provinciali non loquutus: pergit ad Collegium
admitti. Admissus est ea conditione, ut separatus a Fratribus manens, nemini lo-
queretur, et Exercitijs spiritualibus insistens sese cognoscere, et defectus suos annotare
postea, ad P. Provinciale mitteretur. Fecit, sed quis eorum exitus non asperi-
annotatum.

Quidam viri Illustres nostram Joannem tulerunt modestè, sed divina bonitas providit huius causæ patronos, qui se huius
aetatis hominibus anonymo elegantibus opposuerunt orationibus. Nam præter quandam Virum No-
bilissimum, qui dicit nomen suppresserat, multi postmodum viri Illustrissimi, et plus quam satis
rectatorem a honorem nostrum, et nomen, merenda illi refutatio, ab illa infamia nota
vindictam. Inter hos fuit Stanislaus Rescius Abbas Andreeus vir in Lau-
ria Romana celeberrimus; Martinus Bishowsky, Canonicus ipse tunc Cacaviensis.

Nunc ex Episcopo

Nunc ex Episcopo Cacaviensi in Ploressem evectus, et Christophorus Warden
vicarius, vir lingua facundia apud externos, domesticosque Principes ac Reges per-
illustris. Nec illud silentio legendum quod alij plurimi proderit ad cautelam.
Atque à nostris apud externos dum essent, imprudenter loquuti sunt de viris no-
bilibus quibusdam. Non deerant qui referrent his dicta nostrorum. Tantum vijs
adversus ordinem nostrum. Nobiles illi conceperunt odium, ut nisi tempestive Patres
consulissent, magna illi nostrorum ignominia nota afferissent.

Ad 12^m. Kalend. Martias allata est Roma Jubileum, sed ad initium usque
Quadragesimæ promulgatum, magnoque concursu populi acceptum. Quere omnes
et quingenti qui in Templo Sancti Petri. Eadem, perceptorunt. Multa tunc ma-
gno fructu instituta Missiones, et inter alia loca, quæ obierunt nostri Praestiam con-
gante P. Episcopo Cacaviensi duo missi magnam secessum à proximis collegerunt.
In Cathedrali quoque Ecclesia postulante P. Episcopo nostro mittebantur Sacerdotes,
qui continuo ab excipiendis confessionibus essent. Die multa Parasceves Con-
gregationis Sodalitatis, acriter flagellis in P. longiora saevierunt, miserunt etiam hospici-
talia, plurima alia humilitatis, et devotionis præbuerunt argumenta, quæ longum esset
annotare. Admissi sunt nonnulli ad spiritualia Exercitia, quæ fecerunt magnam
apparebat, profectum.

Initio Maij studia remota, sed Philosophia Cursus est omnis propter pestem
præcedentem dilatus est. Professorque ipse P. Ioannes Selein ex hac Provincia Ob-
mutum missus fuerat. Hic aliquot annis Academicus Gradensis Concellarius Theo-
logia primarius agit Professore. Inde missus Viennam, à salina quadam cuius
excipit confessionem, peste infecta diem suum obiit extremum magno virorum doctorum,
et illius Orbis dolore anno 1602.

Quartum emendatum diligenter contra Turcas. Indicta Sacerdotibus sacrificia
Sedibus Coronæ singulis hebdomadis persolvenda. Instituta singulis mensibus quan-
draginta horarum supplicatio, à studiosis vero ad eandem intentionem quotidie decan-
tabatur Lufonia.

In Junio P. Brantus et P. Theobolius missi ad virum Nobilem Iu-
dicem Consiliarium Caspium, apud quem ad Ministros Verbi diffundunt sunt con-
gressi, et duplicem ab illis veritatem argumentorum locum extorserunt. Primo qui-
dem Christum esse totum sub una specie, Secundo non licere novis celebrare Nu-
ptias facto divorcio ex causa fornicationis. Reversus sunt non multo post tempore
ab opprobriis Pontrom ea disputatio, sed sua ignominia nota quæ tunc infu-
delata. Nostra quæstiones et responsiones exscripserunt.

Die secunda Pentecostes Judæorum negligentia certia fore pars Civitatis Incendium
incendio afflagavit, exusta omnes Iudæorum domus, forte etiam septuaginta vitatis.
vires Christianorum. Nobis incensum domesticum suppellectilibus, et libros ad Cel-
laria loca tutiorem comportavit, sed ab omni periculo liberi divina benignitate.

In Iulio prima à festo S. Joannis Baptista die habita Requies pro Nicovicijs
vicijs Congregatio, unde P. Rector et alij rediit Parnamiam in Septem Congregatio-
ne. Altera ab assumpta Virgine Beipara die perierunt nostri etiam huius à Provinciali.
Magistratu Civitatis suam interponere auctoritatem. P. Legni Marschali.
Primo qui dem, et Balneator pueri Collegio proximo alio transferebat.
feri, ut ille idem canales subterraneos curaret pro illius planda muditie. Ter-
tium, ut pecunia, quæ à Urbe colligi cepit pro Chirurgis Pauperum, in Paterio ser-
varetur. Atque an-

uaretur. Atque an-

Ths. Mra.
uaretur. Atq; anuenerit omnibus his Proceffibus, Baudator *Antea* licet puteum
transfudit, in canalibus tamen nostrum accedente incuria negligens fuit.

Sono de pecunia quomodo semari. Patres in Pactorio postulabant, ut melius
us cognoscat. Cocti, pauca explicabo. P. Albertus Theobolus uir magni
li. a tenens Societatis inuicibilis Religionem ingressus, ad cuius hoc etiam
exclit commendationem, quod dum Praefectus erat Collegij Louisiorum Viennae P.
Stamislau Kostha Societatis. P. gemmuli, ac uiniuersi Polonia Regni decus
ac ornamentum, in sua disciplina habuerit, moribus illius sanctos etiam tunc
in publici illa dote perspexerit: hic, inquam, inter multa de pauperibus soliti
rem magno aggressus est animo, ut uidelicet Eleemosinas emendicaret, pro quibus
Censu emerit, unde impotenti pauperes infirmi Medicorum, et Chirurgorum opera cari
rentur. Obtinuit facile apud R. P. Generalem pro ea re facultatem, hoc
q; ipso anno negotium aggressus est, sed anno usq; 1593. suum habuerit uigore
flemosinae, ut parum etiam tunc deesset quo minus Florenos mille numeraret.
Felicem omnino istius rei exitum notabimus Anno 1608.

15. kalend. Octob. magna huius Collegij benefactrix quae saepius in
Annalibus deus ob eximia erga Societatem P. merita reueret Anna Pau
truserna Virgo pro laxandis Templi nostri angustiis Florenos mille donauit.
uit. Hoc anno munitura et Indulgentiarum P. res facta parti cepit, cui ea priu
rogatua, ut post mortem in Ecclesia nostra possit sepeli. Illa quoq; illi
stri genere femina pro iisdem Templi necessitatibus Centum Florenos est elonpi
ta. Disputata est eodem mense de rebus Theologicis et Aristotelis Philo
sophia data spectantibus quoru solito maior aderat multitudo.

Interea magna timebatur ubiq; loca pericula, oportuit singulis omnibus
quadraginta horum de ordine supplicationes, quas magna frequentia deu
uotus populus laudabiliter peragebat. Diebus quoq; Recreacionis solennes cau
nebatur eo fine sacra, adhibitis quotidie Lytania, aliq; id genus pro cui
usq; deuotione mortificationu genera suscepta. P. Laurentius Arturus bene de
Soc Collegio meritis ualedixit. Obitum profectus.

ANNVS CHRISTI.

1591.

P. Claudius Aquauia Praepositus Generalis.
P. Ioannes Paulus Campanus Praepositus Prouincialis.
P. Ioanes Conarius Collegij Rector Societatis Gen.
Datum hoc anno initium amphanandi Templi, iacta pro Sacristia
fundamenta

Ths. Mra.
fundamenta, erecti quoq; uersus magnum altare parietes. Haecis centum conuersi 30
et Ecclesia adscripti, instituta quoq; peculiaris pro auertenda a ciuitate peste ora
tio, quam Dominus respexit. Cum enim in suburbis alij morerentur, ad Ciuitatem ip
sam minime peruenit malum.

In Ianuario exhibitus de natalibus festis Dialogus spectante numerosa Non Domatio stupio
bilium Oratorum multitudine. Iucundior fuit alius de duobus Eremitis, quoru alter *firmas Regio*
defuit, alter perseverauit datus in Februario praesente Rmo Episcopo, cuius, et multu
rum aliorum lacrymis oculos irrigauit. His diebus obitu a Rmo Rago Sign
mundo in. Privilegiu, quo donationem Pagi Stupiensis a Rmo Ep. Luca hor
dierleky factam, ratam ac firmam habuit.

Parochus S. Martini consilia petijt, an benedictu Matrimoniu sit illud, qui
uiente alterius Coniuge secum inuicem adulteriu perpetraret, promittente altero se
dudum illam, si contingat maritum mori. Ceteru quia seculus hoc fuit uulgatu
ad alios, negant Patres et citra dispensationem fieri posse.

Interea uenit Carolus Ortizius doctus Philosophiam sacrae, initatus
primitias 4. Nonas Aprilis celebrauit. Porro Illmus Archiepus Gnesen dum sua
perlustroet diocesim, habuit. P. Albertus Theobolus, qui multa egyptie gessit,
et non paucos conuertit Germanos Haecicos, dum Camerum Archiepiscopale in Prussi
a oppidum, uenisset.

14. kalend. Maij. P. Ludauicus Sinskel. Visitator, comitatus P. Sacrum Visitator Pro
ciali Pormamom uenit, magno ab omnibus acceptus est gaudio. Ad renouatione spiritus
instituit, ut omnes eo mense exercitijs spiritualibus vacarent. Et quoniam tempus re
nouationis gloriu imminet, disputatum est in Philosophia, et illius pro Comedia
a spectantibus datus. Imta fuit consultatio de uilla Collegij Legnicensis (a Rmo
Abbate Weygnowicensi Collegio attributa) si forte melius esset eam vendere, et per
cuniam ad meliores usus conueneret. Itaq; habita super ea rem dispensandi
facultate P. Visitator, permittit P. Rectori ut nominatam uillam venderet. Ob
tulit se tandem in Pecunia emptor nobilis uir Stamislau Karimichy, qui mili
le ducentos florenos persoluit, quam conditionem legitime factam probauit.
R. P. Generalis missis postmodum patentibus literis Anno 1600. quod ipse don
claram voluntatem.

Sequenti post festu S. Stamislai die profecti sunt P. Visitator et P.
Prouincialis Pormama. Interea Stamislau Schlatecky, qui ex nobis exijt,
sed non erat ex nobis, sat insolentes literas dedit ad nostros, fatens, suus mi
nor natus his publicis in Placida Pormatibus aspectu P. Praefecti studioru. Ac
prior quidem postquam multa (quid enim aliud potuit loqui Apostata) euomisset
in Societatem mendacia, consequenti anno uenit ad se, et a P. Prouinciali absolu
tus, suscepit penitentia et satisfactione.

Iam Rmus Archiepiscopus certos pagos Collegio Calisiensi designauit. *Reignat*
rat, inter quos Stanu Collegio Pormamensi per comutationem cessit, consen
tiente R. P. Guali hoc ipso anno. P. Ioannes Leopoldi, Calisiensi *pagum*
eo tempore Rector, assignauit illud P. Rectori, a quo itidem possessione
accepit duoru pagoru Bochlouo, et Polarku, qui in illa comutatione conuen
serunt. P. Albertus Theobolus Comenu discipulit iteru, paucoru dieru spa
cio non paucos ex haecicis Catholicos fecit.

Ad finem Quin habere sui Lufenica conuentu, hoc illor affligebat pla
rimum, quod timebant, ne sua studiosi nostri Synagogam vastarent, prout Pra
conia, et Vinea

Venerat in Aprili P. Ludovicus Maschke novus Praepositus Provincia-
alis in Polonia, Posnoniensis. Ad eius adventum Nicolaus Kamiński uir non
Bilis, et maturus Collegiū inuisit, et aperuit cōsiliū suū, quo in usum Collegij
Voluit pagū emere, eo tamen onere, ut in aliqua alia Collegij villa usus fu-
ctus ipsi Vitalitius concederetur. Delatū est negotiū R. P. Generali, sed
non probauit, timens ne forte ille mortuo sui nepotes aliqua Collegio mole-
stiam exhiberēt.

Hospitale
Lauravise

stiam exhiberent. Itaq. 3. kalend. Augusti quinq. Florenoru millia nobis do-
navit, eo tamen gravamine ut quotannis certam pecuniam ad hospitale La-
uravise, et aliam quoq. ad Starense quod extruendum erat penderemus.
Displicuerat onus hoc R. P. Generali, et primam quidem quo laboratso
Collegiu obligabatur, sequentibus annis, aclemt P. Stanislaus Grodzicky
dum Rectoris officio, ut suo loco dicitur, fungeretur. Altera gravamen eti-
am hucusq. perseverat, sed illud quoq. bona occasione, reponendum.

Nuptiae S. Michaelis cu Serenissima Anna Caroli Archiepiscopi Austriaci et Monia e Ducibus
Legis cu archiepis Bauoni d. filia. Ipsa porro defuncta mater Jo. J. na, Serenissima Maria
Austriaca. Augm. filiam Racoviam comitatu, et ut st. plurimu Societati Jesu addicta, domu
Professam ibidem inivit, et Ordinem nostrum Serenissimi Regibus vnicu con-
mendavit. Illius porro coiu Carolus Princeps in Styria, filius vero
denandus Labaci in Carniola, et Clomgen in Carinthia, fundatores
legionu extiterunt.

In pervigilio S. Jacobi Apostoli accessit Collegio Pagus Jesuicki apud
Joannem Jochimowsky, et Stanislaus Skrzetusky pro septem millibus Floren-
naru emptus. Cessit in hac emptioem pagum a quinq. millib. a Nicolao
Lamienus Collegio donata, ad quam addidit Illmus Archiepiscopus Gnesen-
sis mille, et Diego Ania Papuservum quingentes circiter Florenos. Ipsi quoq. hie
ceder illoru bonoru Collegio fuerit benefica, nam septem millibus Florenoru contenti
no acceptant emptus, cu multis maiore pretio apud illos constituit, pagus, aiebatq.
se Collegio dimidia partem condonasse.

Secundum deinde P. Albertus Theobolius Societatis omnes nomina Cen-
siones excepit, et aliquas exercitjs spiritualibus instruxit ad libit ad omnes
exhortationibus, pro religiosa perfectionis commendatione. Idem excurrit postea
ad Abbatem Præmonstratensem, quo redijt cu elemosina 117. Florenorum.

In septembra diem extremu obiit Stanislaus Comes a Sorka Palatinus
Posnaniensis, ultimus iam illustris domus Gorham familiae Imperatoris. Se licet
fuit homo iste haereticus, magnusq. Societatis hostis, dispari tamen honore dicitur Sorka
et haereticos Ministros prosequatur. Sapius enim accidit, ut P. Rector, vel aliquis
ex nostris Curicum ubi pleriq. manebat, ad illu veniret, cu non modo pmiu
ad mensam locu pui ceteris magnatibus habere voluit, sed etiam reverenter ab-
euntem ex astra comitatus est. Ministros vero haereticos nuqua sua mensa adhi-
buit, sed vel ad praetorium, vel ad quandam domu in vicario foras extrusa exci-
piendos direxit, rocos illos, sed minime a vero alienos, usurpans. Non esse magis
locu congruum tractandis Ministri, quam inter bestias, quondamquidem nec illoru ui-
tiosa bestijs sit dissimilis. Exadit hoc Gorham familiae tribuit omnes mas-
litas a fide Apostolica Patria, quam huc Palatino et Trifus eius impetratus traditur, duu de-
statas.

recos no mediocriter in novas haerese propenso. Stabat enim in extremis posi-
tus. Filij mei, si quis vestrum uera ac antiqua fidei Catholica novam quampi-
am sectam, quid nunc exoritur, praetulerit, si ille maledictus in agro, maledictus in
haereticus, maledictus in domo. Post mortem Palatini omnes illius possessiones
partiti sunt inter se Gornikow, nostroruq. opera Templu Curmearse (cui annexu
est Sacellu in quo eret Gorham haereticus Stanislaus, et Lucas, Somotulia transla-
tus, Palatini Posnaniensis, et Andreas Castellanus Morduncon sunt sepulti) inter-
dicto solum, oppidumq. penum ad rectam Catholicam aggregatum.

Festo S. Francisci

Festo S. Francisci accepit decessu ex Urbe indulgentiam pro Templo S. 32.
Stanislai plenariam ad septem annos, et bis in anno consequendam. Delicet Indulgentia pro
pro Conceptione immaculata Virginis Deipara, et pro gloriosa Assumptione ipsius. Ipsi Stanislaus
Interim adiuta est quidam femina in Canera morbo periculoso per aqua bene ad septem
dicta aspersionem.

In Novembri Joannes III. Rex Suecia Pater Serenissimi Regis Nor-
moritur in haresi, qua fuit occasio profectus Serenissimi Regis in Sueciam anno
proximo, ut suo loco dicitur.

In Decembri praecipua pars Templi stetit, et quoniam syens erat du
coloribus formis depingeretur, factum est ut de nativitate colore non parum dece-
deret venustatis. Itaq. Decembris 3. aduentus a Domino Suffraganeus Posnaniensis
Jacobo Brzeznicko consecrata sunt omnia Altaria. Simus quidem nomine Deipara
inscriptum, minora vero duo a latens sibi mutuo correspondentia, S. Anna et S.
Joannis Evangelistae nominibus nuncupata.

ANNVS CHRISTI. 1593.

- P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.
- P. Ludovicus Masseli Praepositus Provincialis.
- P. Joannes Conarus Collegij Rector Societatis Jesu.

Kalendis Januarij, notabilis accidit cuiusdam feminae Civis
conversio. Haec enim triginta annis obstinata in haeresi, dum sapientia nodosa verba
ba concerneret, ad extremu vita deducta, erroris eiuravit et fidelis est mortua.
P. Albertus Theobolius iteru Praemonstratensem profectus cu Abbate de manu emenda-
tione egit, et aliquoru Monachorum excepit. Inter cetera, du in quodam
oppido sacra faceret, intendu est exortum, pro eo autem sacrum applicuit, quo
necdu finito flamma desijt, quam aliqui ventus fauli negotio propagasset.

Interdum P. Provincialis Posnaniensis aduenit, et hie hie a Patribus
P. Stanislaus Grodzicky, P. Georgium Budzicky et P. Albertu Cavalis Ser-
ensem in spiritualium, unu vero Rem Joannem Brucum in temporalium Condi-
tutorum gradus ad 4. Nonas. Februarij cooptavit. Paulatim Ecclia Tulcu-
sis per 16 annos diuina privata officijs reconciliata per N. Ros. P. mo Ep. consenti-
ente. Interim P. Albertus Theobolius ad varia loca missionem obivit, et
infra unu mensem quinq. haereticos ad cultu Christi aggregatis, uno Templo re-
conciliatis, Sacerdote quoq. Colubinario publico ad meliore vitam inducto, qua-
tuor Monasterioru confessionibus exceptis, ac nonnullis haereticis ad Religio-
nem Catholicam inclinatis, bonoru operu fructibus plenus Posnaniensis capere-
tus.

His temporibus diligentia P. Praefecti deprensus est proca, et soluta
saltantium, potantiaq. quoru dam e nostris Studiis, Sedulitas, quam ipsi in-
ter se insti-

Idem Aua.

ter semini ludant, delecto sibi Praefecto, atq; Notario. Constabat hinc ceteris quibusdam insolentibus legibus, quare omnes eo spectabant, ut dum insolentia esset, edicerent et potenter, ac in varijs domibus, ne prodirentur, cu faminis Cordas agerent. Ipse semet sollicitatis illius Notarius secretu prodidit, et P. Praefecto Catalogum fidelium, et leges levitatis eorum tradidit.

Mors Illi. Sexto Nonas Martii Andreas Ogalski Regni Marschallus et iuris Sapientia Praefectus Siles pro fabrica Templi nostri quingentas donavit florenas factoris et minoris. Die vero sequenti magna animi praesentia, et in laetitia fortitudine oditis gularis Praefectus argumens, deinde mortuus est. Paulo ante mortem praefectus etiam sociis antiquis. Censu ex quo fieri ab ipsa Collegii fundatione 90 florenas annuatim soluebat, novu aliu totide florenoru ex summa 3500 florenoru in Villa Wuerst inscripsit, quae permissa Rex mense Julio post morte ipsius confirmavit. Viginti die Aprilis sedula est eius funus. Tunc etiam visus Pseudopropheeta in Curia homo simplex, et agrestis, qui praedicabat ceteris vel senari, vel Pentateuchum (Psalterium) am incendio certuram. Postius praefectus ad Concilium dimissus per Regem suum commendatus est.

Interea novus Palatinus Posnaniensis Hieronymus Gottomsky magnifice ingressus est urbem. Altera die in Collegio a studentibus oratione, et varijs carminibus honorifice acceptus. Ex his mandata nonnulla typis, animo grato acceptavit. Et quoniam vir est liberalis ingenij, et cupidus de se nostra bene merendi, inscripsit Censu Collegii mille florenas, quae post modum additis duobus millibus adauget, unde in singulos annos cedunt amplius quam centum florenas.

P. Theobolus interim Gnesna discessit duobus Praefectis Exortatione spirituali traditur, quod magno illorum fructu fuit. Quod praeterea Theobolus, quod tres fuerit Theobolus, ad Ecclesiam reuocavit multorum confessiones, et nonnulli etiam Gnesnales, exceptis, dissidentes inuicem per concordiam coniunxit. Nominalium confessiones audiuit multas, alij tamen ac praedone in Regiam Gnesna, domum redijt adferens sena Eleemosinam 35 florenas.

Tertio Calendas Martii Primus Episcopus cum Regis consensu donavit pro fabrica Templi nostri mille florenas ex Censu Curuicensi. Eodem mense Stanislaus Barnhorstius iucundum Posnam exhibuit spectaculu. Intererat praedictus quidam Gnesna mistic, ubi dicebat ille se habere, quos, quas mone nuptias oro inuicem. Lepidus sed laudat, et ergo opus est Stratagemate. Observabat tempus, cu ad Concilium sua Theobolus inuento peli. Iam Theobolus in domum Barnhorstia, facile in hac urbe primaria, a Barnhorstia familia ista: e Domo Barnhorstia primaria praedictis concessam conuenerunt. Iuxta ergo in praedictis, et ipse numerosa leuiter hereditaria militum calerna Comitatus. Dantur tuleru signa, cognitur dimissi cu ministris ad Cordas, ipseque praedictis primus ducebat agmen. Tandem sine ordine fugere omnes iubet intentans minas armata manu. Ducto peruenit etiam inuicem omnes. Barnhorstius portas obsequi sigillo madat, et ne impetum eo conuenire praesumant senere interdicit. Tres alij Barnhorstij grauitor hinc tuleru in iuriam illatam Theobolus, sed facile rem composuerunt inuicem, nec enim ille sigilla auelli fuit. Dimissis tamen ingressu senere praedictis.

Interea P. Theobolus Quingus responsum ad 32. pestiferas litteras quas duxit oras Societati sua obiectas, typis mandauerat. Atq; cu exemplar offenerit illustri

viro Joanni

Idem illis.

Viroy Joanni Ostrogio. Aderat praedictus Iudex Posnaniensis callido vir ingenio Lutheranus Posnaniensis, ut ex ipse fuit Lutheranus. Ad hunc praesente P. Theobolo dirigens Ostrogius sermonem, ait, Habeo Domine Iudex aliquid contra Dominationem tuam. Tum ille, nihil simile suspicatus inquit, Respondeant prius Testes tu ad 32. Quaestiones. Ecce respondet Ostrogius responsum praedictis. Interea librum sibi donatum, obtulit illi ipsi.

Cum aliquot mensibus plures, et aquis agni opus medicam spem praedictis inplorata est diuina misericordia, quod post alterum diem, ubi singuli Praefectus unum sanum, unam fratres coronam dixerunt, cereritatem restituit.

Quidam ex nostris grauiter impatientia tentatus, postquam esset apud quosdam Theobolos praesens, ubi noferant eum Societati voluere, et Romam propter absolutionem praefecti exelle, in grauem incidit morbum, dum itaq; subsistit in suburbio, et a nostris summa diligentia quodritur, inuentus est, et ager consequenti die in Collegium rediit. Iam nonnulli Theobolus curam ipsi in praedictam sponte detulerunt, ista tamen rumor postea contrariis factis eiusdem Theobolus sentim est repulsi.

Cum sub illud tempus, quo Congregatio Provincialis coacta in dicenda erat alacritate esset littera ex Urbe R. P. N. Generalis, quibus ob causas magni momenti Congregationem Silesiam ab 20. Nouembri praesentis anni indicabat. factu est, ut Congregatio illa ordinaria pro eligendo tertio quoque Anno Praefectore, in eam, quod Silesiam Congregatio praedicta debet ab eligendis duos Praefectos, qui P. Provinciam de more in Urbem laudat, Generalis imitatur sunt. commutata atq; a P. Provinciali per litteras in 16. Julij indicata fuit. Quo proinde P. Praefector cu alijs Praefectis praefectus est. Ac P. Provincialis quoque, in Praesentem Italiam electus Roma, no amplius in Polonia, redijt.

Calendis Augusti Adamus Sandiugius Barnhorstius Generalis totius Poloniae Praefectus designatur. Salutaris est in sefolio oratione, et varijs carminibus genentibus, quod post modum typis excussa no mediocriter illi placuit.

Interpreta, Serenissimus Rex cu Regina regio apponata ad deducendu funus male habentis parentis ei Regni Suecia, sibi iure hereditario debitu, capiendu, nauigauit in Suecia, tus Rex Suediae Dantisi sine sedam male acceptus. Nam illo praesente Poloni cu Germanis tumultuati, tantas in ciuitate excitauit Theobolus, ut neq; salatu ab omni periculo fuerit, ut litera, inuentis, in intimo Regis cubiculo globuli, quos selopetarij ex insidijs contra Regem per fenestra direxerunt. De coronatione Regni Regis in Suecia dicemus anno sequenti. Nunc prosequamur nostra.

Iam Theobolus condonant de emenda Barnhorstia domo magnitudine, ac nobilitate totius Posnam primaria, in qua hactenus concubacula sua celebrabant, sed post modum, ut suo loco notabimus, in Monasterium virginu desuorum sub Regula S. Benedicti conuersa. Ad impediendu Theobolus conatus multa nostri domi et laudis egerunt. Domi quidem indicat Praefectus Theobolus, Praefectus Corona ad eam intentionem persoluenda. P. Praefector quoque, egit cu ipso Urbis Praefecto, ut quoniam in illo cardo rei reueretur, impediret sibi in emenda illa domus Theobolus consilia, aliqui magnum damnum, no modo ciuitati Posnaniensi, sed ymuni Regni Polonia iminece, maximeq; in illustrissimam Barnhorstia, e qua hactenus plures Archiepi, et Epi prodierunt, familiam, abundare ignoramiam. Actum praedictis, cu Pmo Posnam Antistite qui Consiliis Posnamensibus sub para excommunicationis detuit, ne istius domus recognitionem in fauorem Theobolus factam libris publicis inscripta esset uelint. Insu per monitus est ea de re Illustri Archiepiscopus Gnesna, qui ut erat Gelanti Vir promouenda Religiois Catholica studio, ad Pmum Epum et Canonicos litteras dedit, petens obnix, omnibus conatibus contrarius Theobolus, ut impediret, promittens mille nos florenas, quos in eam rem conferre uellet. P. Theobolus Theobolus ad vicina aliqua oppida

aliqua oppida excurrat, et magnum, prout hactenus fuit, suorum laborum fructum reportare.

Ad initium studiorum data Thagadha Ioh. in honore Collegii, et spectantis multitudinis satisfactione peracta. In Septemb. a Nicolao Kamiensky erigitur in praedicta Staronensi Nosocomio, qui anno superiori commodum a P. Rectoris pro

collegii do: quodam Toruniam profectus, domum et reddituum possessionem accepit, quod quomodo

Postquam fabrica Templi finem accepit, quam multa multorum Eleemosynarum pro

In festo immaculatae Conceptionis Virginis Beipare magnus dominus fuit ad

ANNUS CHRISTI. 1594.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.

P. Bernardinus Confalonarius Praepositus Provincialis.

P. Stanislaus Grodzicky Collegii Rector Sed. Reg.

Non dubito Anni hunc, et qui sequitur illum proximi tres,

et us con

Thi. An

42

Potius consueudo, fecit, ut et nos in narrando essemus prolixiores postmodum, et in

Cum a Congregatione generali P. Ludovicus Maseli in Assistentem novus Provin

Prudenti ariter ad Ecclesiam redire. Ex his rationibus nobilis a prima de

Calendis Martij Serenissimus Rex coronatus est Stockholm in Suecia. Rex coronat

Intererat quoque Serenissima Regina. Sacris persolutis Collegii Reges ingressi et

Ultimo diebus Augusti novus Collegii Rector P. Stanislaus Grodzicky

Non est omittendum, notatu quidem alibi, sed plane tamē mirabili. Incendit

Th. L.
in Urbe exaltam, humanis nullis poterat artibus sedari; in iedris ab uno è No-
stris fragmentis aliquot Cera consecrata, ita resedit ut Quincentum magno terrore
liberant. Ad rem tam sacram, tam familiarem prout liberalitate nonnulla acceperunt
incrementa. Ad Templi fabricam perficiendam collati floreni septingenti.

ANNUS CHRISTI. 1595.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.

P. Bernardinus Confalonierus Praepositus Provincialis.

P. Stanislaus Grodzicki Collegij Rector Socⁱ Jesu.

S. Hieronymus canonizatus.
Annus hic Regno Poloniae festivus fuit, cum S. Hieronymus Poloni-
cus Ordinis Praedicatorum de Socijs S. Dominici à Summo Papa Clemente
VIII in Sanctorum Catalogo esset relatus, et Summus Princeps Vladislaus, magna
spes Regni, ad S. Iohannis Baptista natus. Quod ad res Collegij attinet, par-
tim ex literis impressis, partim ex gravium Patrum relatione, haec cognovi.

In Martio Censur Lagonexianus à Nicolao Carniensi in Pago Jesu-
li impositus, redemptus est sexcentis quingenta florenis ex Eleemosinis stu-
dio P. Rectoris conquisitis.

Apostata sacerdos rediit ad fidem.
Septaginta plus minus annis in locis ad mentem, ac sensum Eccl^{iae} Castitiae redi-
ti sunt. In q^{uo} gravis Sacerdos, qui laicus fuit à nefcio quo, plenus iram ad Hebre-
ticos defecerat, et per diem dux eis ad impietatem annis fere ludib^{us} extiterat ap-
plaudentibus adversarijs, et transfigem Doctorem sibi gratulantibus. Hic adijt
De^{us}, et gravem animo obicit Religionem, per cultus miser facti conscientia ad
Collegium, relicto omnibus, contendit. hic in meditando dies complures collocat,
et sibi accusatore apponit, ac demum in S. Maria Magdalena. Ecce, maxima loci
et horum celebritate Virum haereticum ejcit et haereticos divinis deonect.

Judas Abbing baptizatus.
Judas magno quondam apud suos loco Cera enim non indoctus et Rabbi-
um profitebatur) sponte venit ad Collegium Christo dare nomen paratus. sed
ecce tibi summa in homine exorta tempestas, spoliatus omnibus ab Iraditis, et om-
ni de capite periclitabatur. Neq^{ue} opibus, quas possederat, per iniuriam, externis Mi-
seris, et suam nostris credit periculis, incertum quidnam fieri condiscens: demum
baptismo tingitur, et in possessiones suas unde excurtus fuerat, nostrorum ope resti-
tuitur. Affatis rogatu Sacerdotes nostri integrum quoddam Quotiduum confes-
sione episcopi non modico p^{er}mittentiu fructu. Hic etiam tumultus cuiusdam à
se coacti invidiam in nos vertebant, cum taentibus nobis innocentia nostra
hostes etiam inuenerunt Patronos. Non enim Quos modo, et Nobiles noⁿ pauci à no-
bis fuerunt, sed etiam Sacerdotes ipsi omni nos suspitione omnino soluerunt.

Pono et illud innotat (quod nobis Pater quidam, qui eas res habuit perspet-
tas suggessit) annotare. Praepositus S. Mariae Magdalena Vir aliquot
doctus, et in scho-

Th. M.
doctus, et in scholis nostris olim evolutus, munus conuocandi in sua sibi Casa
lica vendicabat, et modum quo ex o^{mn}ib^{us} hoc praerog^{is} officio cogitabat. Cum Praepositi D. ma-
itaz^{is} capis in suggestum sese ingereret, et verba ad populi faceret, aliqui ex Praedicti officii
nostri de illa re nimium solliciti P. Rectorem avertunt et ut rebus mature conuocatorijs
consulat, serio admonent. P. Rector minime eos debere sollicitos esse responsum usurpat.
dilectum. Nam cum reditus qui fuerunt olim conuocatorijs distracti sint et diffideli
imposterum secularis conuocator haberi potest, et esto haberi etiam possit, et
legium onere laudibus, et conuocarijs commode ad Templum nostrum transferen-
tur. Hic p^{ro}inde quomodo sapienter dicta fuerint, constat uel ex hoc, quod No-
stris minime curantibus, res in suo statu ad huc usq^{ue} tempora permouentur.

In perurgio Astypaei Corporis Joannes Grodzicki Germanus Pa-
ter P. Rectoris, magnus huius Collegij benefactor, mortuus est. Hic et in
penore anno Mille circiter florenis Eleemosina Collegio dedit, et alijs an-
nis magnam semper exhibuit nostris benivolentiam, fauere plurimum cum
ipsius opera (quod frequenter accidit) in aliqua re Collegium indigeret. Tota
h^{ic} Grodzickorum familia quae est in hac urbe primaria, quibusq^{ue} florenis, so-
cietate semper fuit beneuola, quod ipsum postmodum tempora, quibus Annales
h^{ic} scribimus, testantur, et nos inferius occasione data meminimus.

Ipsa autem Festo Virginitatis Assumptae exponitur in magno Altari S. Tabernaculi
Tabernaculum, opus notabile et cui simile in his partibus haecenus reperiatur nul-
lum. Ex cupro (ut videtur) inaurato constat. D^{omi}ni genitricis lapidebus preciosis
distincta. Artifices tam elegantis operis fuit frater noster locutiulus Joann-
nes Gonderies quem P. Paulus Baxa dirigebat. Impensas liberaliter
exhibuit Virgo Anna Patruferona, precium mille quingentis florenis constitit.
Lapis ille omni^{um} maximus supra ostiolum Tabernaculi. Topazion, centum quin-
quaginta florenis emptus: eorum uero qui res huiusmodi probe norunt iudicio
astimatus fuit florenis quadringentis. Atq^{ue} huius diei solennitatem au-
dit insolita hominum ad Sanctam Eusebiam frequentia, quam plenaria Indul-
gentia, illi Festo à S. D. N. Clemente VIII. pro Templo hoc impetrata, haud
modico ter promouit.

Eodem anno studio, ac diligentia P. Rectoris Horius ille, quem eius-
dem Patris liberalitate hucusq^{ue} Collegium possidebat conuocatus est ad alio
maiori, et multis nominibus meliori. Res ita habet. Prior ille hortus om-
nium ferme obtutibus patebat, et quid intus à Nostris fieret facile à quo-
libet obseruari poterat. Itaq^{ue} cum Illustri viro Petro Barnhowsky. Sueti-
merario. Posnamensi, qui multis nominibus de hoc Collegio meritis, sed à Summo Ex-
p^{re} in Annales nostros incurrit, egit P. Rector, ut per conuocationem Barnhowsky.
tum suum Collegio traderet, relicto sibi illius hortu. Imiqua ipsi ex parte
sua uidebatur mutatio. Conuenit ergo de pretio, iamq^{ue} nominibus florenos
à P. Rectoris accepit, cum iterum hanc ipsam reddidit pecuniam, et hortum pro-
prie Collegio tradidit nostris vicissim contentus hortu. Approbavit eam
Serenissimus Rex permutationem datis Collegio literis Anno 1595.

Iam quod ad fructum animalium attinet nihil reperi notatum, minime ta-
men dubito eum ceteris annis inferiorem nequaquam fuisse.

Annus Christi 1596.

F. M. A.
ANNVS CHRISTI.
1596.

P. Claudius Aguauia Praepositus Generalis.
P. Bernardinus Confalonarius Praepos. Provincialis.
P. Stanislaus Grodzicki Collegij Rector Societatis Iesu.

Legatus Car. Cardinalis Henricus Cratonus, qui petitione Pontificis apud Serenissimam pro sup. Simu Regem, et Proceres celebrantur enim Comitia Regni, proposuit, ut ad iuramento velint esse Caesar. Rudolpho II. contra Turcas Hungaricis, Cechis, et alijs Regnum, et vicinia, comitis virtutibus a tyrannide infidelium vindicarent. Periculum quod responsum accepit non est nostri instituti per censere. Nihilominus prudenter iudicant, omnes, vel certis conditionibus, quas non acceptavit Caesar. Bellum Turcicum suscipere, vel delectare honeste propter imminentes impetus hostium dinorum.

Item e Polonia mouerat Cardinalis ad Anna Jagelonia Regina Sigi. Smundi II. Augusti soror, Stephani Boiesporai coniux licet plena moritur. Principis omni laude digna, ac cum in ceteris virtutibus, tum in beneficentia maxime, quam erga nostros exhibebat, singulari, quandoquidem precatione ueritus in aliquibus Templis nostrorum sacrorum auxilium suppellestem. Interim Comorati Cardinali Cratonio Viennam in Austria, restitit ab eo petierunt, ut fundationem Collegij hactenus factam suo quoque nomine aduocaret. Nec disprete fuit impetratum. Nam apud Kalendis Maij confectis ea de re literas nostris tradidit, ubi et donationem quatuor Pagoni, Izbolo, Kielezow, Bocobro, et Polarku a primo fundatore factam, et nouam aliam a Pmo Ep. Luca Hosorelecky, Januszewice et Stupia, qua fundationem auxilium, stabilivit. In scripto diploma Archiepiscopi Posnaniensis eodem anno, ne aliqua forte incuniam domini olim intreat. Sed ad domestica ueniamus, quae ad uerbum ex literis impressis descripta lectori exhibemus.

Est ab omnibus tum in hac tum in alijs circumscriptis ac oppidis, quo se diu, sed temporibus multi contulore inuicandis hominibus praedone opera posita. A lares centu et eo amplius exarati, in ijs sacerdos duodeviginti annis transfuga. Edoctus etiam sacerdos alius non posse ipsu priuata auctoritate communionem sub utraq. specie concedere. In ijs qui se ad Catholicam fidem contulore, est nostrorum nobilis perpecta constantia, qua Patre et Matre, et Huiusmodi praedilecta nata, Alium uenitum cum lacte exsuxerat. Haec colloquij aliquot nostris cum hominibus habitis, et Huiusmodi certum, et nefarij ceteri praesidem parentem inuictum ac repugnantem certa et obfirmataque sententia deseruit. Est etiam

altonus Viri no

94

Ch. M. A.

alterius quoniam nobilis, et laudanda, et apud illum per multas preces commendanda Virtus egregia, qui prope unus in oppido Arrianorum, et Anabaptistarum refecto, ad defectionem sapienter sollicitatus nunquam ad tam nefarium scelus misceat animu; quin est eorum magis insamiam redimeret professus est de Posnam am ad Iosuitas adituru, et totius sub uide culpas penitentia sacramento sacerdoti enuatiatur. Is ad nos uenisset, ea quae sibi cum miseri ciuibus certamina fuissent, exposuit. Ita in suo consilio confirmatus in patriam redijt. Quibat iam penes in praecipuum in Quobis quodam Religiosa disciplina, eius auctoritatem Summi Pontificis iussu negotium datum est Pmo Episcopo nro. Is deos ad eam rem sibi delegit adiutores. An Monachorum penes omniunum a publicis Confessiones exacerbat, aliquos etiam, et in ijs Abbatem priuipis nostris contemplandi exercitationibus erudit. Ita bene Pmo ueniente felix, et ex his comedys, et efficacibus sermonibus adhortationibus, ea uiuendi ratio ab Episcopo praescriberetur, quam eum legibus consentaneam eos diu ualenturos esse arbitramur. Pmo Episcopo Cuiuicensi in sua lustranda Diocesi, atq. ab haeresibus purganda, est opera praestita.

Quod ad eam familiarem attinet septem ipsos annos in Villa limitibus conuenerunt, et uicino fuerat, ea demum sedata est, concessitq. Vicinus tandem, quod sepius negauerat. Sicut et ipsius uoluntate in nostram sententiam eius cessionis seu compositionis in publica relata monimenta. Laus etiam perpetuam possessionem, et piscationem liberam nobis reliquit, ita ut ex eius piscatione mola aurea uersatili, quam pia femina Collegio attribuit, Centum Collegio annui florem acciperent. Fuit etiam sacra suppellex, tam aliorum liberalitate, tum praecipue Virginis Annae Patrusowa, alijs nominibus de Collegio iam pridem optime merita. Haec duo Corde labra argentea non minus multa alia dedit, et Templo sed etiam Collegio Eleemosinam a uarijs collata mille florenorum ad alienum dissoluerunt. Ad studiosos ueniamus.

Octingenti ferme inter eos adolescentes ingenio, et indole conspiciunt, sed aliquorum petulantia in grauem aliquam minam nos praecipitasset. Est Franciscanus Ord. minoru de obseruantia Templum no ita longe (aut prope) a Collegio distans. S. Barbara dicatum, ad id festo die Corporis Christi quotannis frequens est celebratio, eo magna pars nostrorum studiosorum ad solennem colorem et pompam inuitati, cum sacris uenerant. Peracta pompa nondum plane dilapsa nostris Adolescentibus, forte ut sit, sacerdos e nostris P. Hieronymus Stephanowsky Theol. Professor ad id Templum sua Religionis causa se conferrebat. Inter eundem ab homine infima sortis Haeretico, et petulante, nulla causa uerbis primo contumeliose, et turpibus impetitur, dein de etiam lapide percutitur. Sensit id unus, et al. Sicandromediter ex adolescentibus, tumultus reg. ijs, qui prope erant nudi, illi alij, et ut quisq. retineat domum rem alij tradebat, ad ueni aliquid addebat, ita per uaria disceptis ora uamos in diripiunt, nequebat Ierutam a Lutheranis homine uulneratum. Memento temporis, qui iam discesserant reuocantur subitaz, succensi ira eam contumeliam quasi ad se pertineret olei constituant. In eo tumultu alij de plebe eundem odio iniuri, et arelore uenerunt inuitati ad eos se adiungunt. Pauci admodum ex ijs Quadraginta circiter, quos e msta modestia, et conceptus pietatis amor ab eo furore auocarat, Ad Collegij Rectorem aduocant: rem omnem edocent: si des ueniam, suu ad eam descendam iniuriam, et ipsi promptu studium propitiantur. Commouit sane tam inopinata

taminopinata res, adolescentes in proximam coegit domum, ac ne quis ad id facinus elaberetur, fores iubet occudi. Ibi dum graui oratione constabat illorum animos sedare, atq; ab ea temeritate conatur abstergere, interim ferentes alij audi concussu plebeiorem, agmine facto impetu in quandam Hebreicam Synagogam irruunt, quos Picardos vocant: fores effringunt: compilant domum: quidquid intra excrucandos ponentes reperiunt dissipant: breuig tempore in domo, et ampla, et instructa nihil preter porritas relinquit: sacrilegam Bibliothecam foras prolatam in oculis Quiritis igne subiecto concremat. Dixit Sacer ab ipis, quos continuerat, discesserunt, cum subito tam fidelis rei rumor implet Quiritatem. At rei atrocitate perculsi, eo reperi se perculant, adolescentes furiosi dissipationi intentos, qua Verba, qua minus absterrent, et manu, ac toto mita corporis retrahunt, submouent, agere tandem a concepta semel audacia reuocant: domum conuictis in praesens castigatos dimittunt. Venu nostris amobis Auditoribus plebs nihilominus in concepta perstitit insania. Itaq; reliqua pauca, qua ad aduentu Nostrum adhuc integra ab intentione vindicari potuerunt omnia plebis manibus breui discepta, confecta, comminuta, aut in celis, ore mala digne, ab ipso tactis temperatum. Qd vero indignum facinus, et pessimum exemplum domone Quiritas aduersu nos, nostram temeritatem accusare, lictoria, conuicta, maledicta in nostrum ordinem ingerere: nos homines seditionis, ocy, tranquillitatis, eueriores, iuventutis incitatores, appellone: nostra consilia nostra hortatu eam seditionem esse excitatam, hominem a nobis subornatum, qui per speciem Sacerdotis, actu simulato, sacerdotem nostrum impetret, nos ex Quiritamo iusta, quo ne oramus quidem cadere, stragulas tantas excitasse: ex compo sito a iuuenibus rumore dissipata, illam turbam excitasse, nos duces, instigatores, hortatores ad illud facinus adolescentibus fuisse, nouissime per dissimulationem post patribus scilicet, quasi collapsam, ac restincto in audio, ad ipsam fauilem opprimendam, accursisse: quem no videre huc maleficio artificis nullo ante, et meditata, et apparata fuisse? Nota his rumoribus succensa Quiritas, ut in re trepidata, et obscura, qd aliq; qua facta semel maledicendi potestate aulibes et cogitare, et proferre libit fuit, facile absentiebantur, ut non hanc solum, sed Catholicam maledictis sauerent contra nos. Tum siquidem, qui nobis ad eam diem accuri, et constantes quig, fucati, et leues omnia fuissent ex comparatione apparuit. P. Rector postero die (nam illo ipso id fieri no potuit, illis a Gymnasio absentibus) postquam ad scholas conuenerunt omnes, in unam conuocat coactionem, temerariaggeorum audacia incipit, quod in dissoniam principib; suo furore nos coniecerint, quataq; tempestatis procellam in nos excitant, seuera et querimoniam plena oratione magno cu animi sensu questus est, quonq; opere preter priuam nos tam calamitatem, et inuidia flammam turbulenta illa seditio eorum tranquillitati et bono ciuitatis statui aduersaretur, elocuit: de iniuria illata, de damno compensando, mala digerunt, nos interim multi pauere, nostram innocentiam obsecrantes, facti culpam a nobis modis omnibus amoliri. Tum vero Adversarij multo magis fere, maledicta maledictis, conuicta conuictis aggerere, euocatum post illatum damnum adun adolescentium, ut factu laudaremus, et euentum pulcherrimi facinoris una gratularemur: principios eius tumultus auctores, et ductores laudibus, ac faustis acclamatiombus exceptos, eoz, criminandi, et calumniandi licentia progresa est, et vulgo fides haberetur, manasseq; longius infamia, in pro datione illa omnia, qua confecta erant contra.

erant contra nos graui protestatione falsa esse docerentur. Fuere preterea, et ad Regem, et ad primarios, tum Ecclesiasticos, tum aulicos ordines Viros danda litera, qua Sacer ab omni eius contagionis suspicionem liberarent. Momenti quoq; multum attulit ad eam rem purgandam, tu ipius percussoris confessio, qui caplus, atq; in vincula coiectus, rem sicuti se haberet, Magistratu ingenuè aperuit, neq; unquam sibi cu illo Nostrum aut consiliorum, aut sermonu communicatione fuisse, sed se sponte, et ex odio in Jesuitam esse adortum, tum quid P. Rector publice in frequenti Nostrum corona presentibus Suffraganeis, Vicecapitaneis Vrbis, Iudicibus quos terrestres vocant, Consule, Praesule, et ex prima Nobilitate quam plurimis, item ad Studiosos Verba fecit, eamq; quam Adversarij crederant, paulante opus discipulis habitam conationem deno euoluit, ut omnes intelligerent, non modo non laudasse factum, sed reuoluer, et magno cum dolore accusasse: omnem deniq; de nobis ex animis dubitationem detegerent. Ita diuina ope factum est, ut tam saeva tempestas, tanto furore exaltata magna cu tranquillitate conuenerit. Haeretici nihilominus nobis infensi consilia cogere inter se pessima quidq; de nobis cogitare, iactare minas, tu iudiciorum, tu prouincialium amittorum. Sed cu certo fundamento nullo eorum criminationes miterentur, nihil ultra minas tendere. Aduersus tamen inuidiam, perspecta bonitate causa no deerant viri primarij, et e parentibus discipuloru, qui studia sua erga nos profiterentur: sed Dei bonitate factum est, ut illa necessaria non fuerint.

ANNVS CHRISTI. 1597.

P. Claudius Aquauina Praepositus Generalis.
P. Bernardinus Confalonarius Praepositus Proutis.
P. Stanislaus Grodzicky Collegij Rector Soc. Jesu.

Excidit superiore Anno mortem P. Alberti Walibeniensis annuatore. Contigit hic in istate die 18 Julij. Fuit Pataville Conduitor firmatus spiritualis, Collegij agebat Procuratorem, multosq; annos exegit in Societate. Eius exequias non pauci et Sacerdotibus exteris, praecipuisq; Quibus ob amore, quo diuenerunt, sunt hominem prosequuti cohonestantur. Jam ad res huius anni proprias veniamus.

Excursiones aliquot magno cu fructu sunt instituta in quibus triginta plus minus, qui multis annis varias, et peregrinas sectas doctrinas perspecta tandem veritate, Catholice Ecclesiae manus selesunt. In his celebris quidam erat Medicus, qui ab iuuetute ipsa falsa imberbat dogmata, post multas tamen cu nobis habitas concertationes veru se Christianu esse professus. Sed maxime in getans vrbis positus, constantiam et pietatem demonstrauit. Cu enim post totius amlectu vrbis hamalogesim, cum Sacerdos nri pelles absolvere, rogauit, ut expectaret temetipsum, donec in Christi omni affixi imaginem, quam manibus tenebat, et osculabatur frequenter, maledictis de peccatis oculis peccatoru suoru reclamatione, de tam perditae vita transacta, et de tam graui inter Deo offensa.

Th. Mra
uiler Deo offensa, Veram, & solidam conciperet contritionem. Quod eius factis, et ad
stantes & deficiunt plurimum, et ad quos huius rei fama peruenit, omnes commouit ven
hementer. Nobilis puellula puella quidam clavis, sed haereticis orta parentibus,
et aliter ad Catholicam fidem conuertere se non posse uideret, tornaniam post multas
cogitationes, per calculum Sabren, per calculum pergit matrem, factus est nobis
vni Genita uita confessione, haereticum abiurauit. Ceterum aliquot confessiones ge
nerales audidi. Quidam ex studio factus Abbas non se aliter professione sua de quam
posse personam gerere putabat, quam si per multos dies nobis meditationibus exerce
tur. Inter dissidentes plurimos reconciliata gratia. Cum inter Proculum Auitu
tis huius, et primarios quosdam Aues, per multos annos multorum graui, et scandalis
generentur discordia, Proculus cum ad eum lecto affixum, et exere laborantem nostror
rum manu accipiens, cum omnibus omnem humanissime deposuit similitudinem. Cum
duo honesti Aues bona fide de quodam debito contenderent, et altera pecuniam ex
gere, altera uero se ei quicquam debere pertinaciter negaret: de utroque, et se
du unus est nobis arbiter, et conciliator electus, asserti debiti dimidiam partem pro
utroque, peccatis denique infert. Quo prudenti officio inter eas facta est concordia.

*Episcopo, Pops
huc et illuc
moris*
7. Kalend. Augusti moritur Primus Praeul Lucas Roscilechy in bona senes
tate, huius Collegii ordo minus beneuolus, quam beneuolus, a quo duorum pagorum
accessione fundatio aucta. Vir lenis, prudens, et eruditus, adeoque liberalis omnibus,
ut potius prodigus uideretur. Studiosi uero sumus ipsius honestam, carminibus,
qua publice affixerant.

*Congregatio
Provincialis
indicta.*

Indicta est interim Congregatio Provincialis Pullouian, quae cepit
proxima die post festi glori Martiris Benti Laurentij.

Indictione quadam Anno Archiepiscopo Gnesen. Unus est nobis persua
dit, ut Diocessana Synodus haberetur, in qua multa sunt utiliter constituta, post
conclusiones in Synodo habitas.

Impeditur per nostros ne quis Haereticus in Senatu Tornaniensem eligeretur.
Hoc enim singulare dignum memoria, ea pietate floruisse partemque Studiosorum
ceterum, ut duodecim ex illis ad Probationem uenerint Raconia, et plures dupli
admitti petierint, sed interim illorum pia desideria sunt dilata.

Certas ob causas Philosophia cursus intermissus hoc anno plures et diligenti
iores pro anno sequenti peperit auditores.

ANNUS CHRISTI.

1598.

P. Claudius Aquauina Praepositus Generalis.

P. Bernardinus Confalonierus Praefectus Proctis.

P. Joannes

Th. Mra
P. Joannes Conarius Collegii Lector Soc^{us} Jesu. 38

Primus iste est Annus Theologiae Scholasticae, de qua dudum in
stiluenda agebant Patres, sed quia sumptus necessarii defuerunt, negotium fuit in Theologia
hunc annum prolongatum. Primi Professores dati sunt magna eruditionis viri initia Propol:
P. Iacobus Ortis Hispanus, et P. Richardus, Ingletonius Anglus. soribus Hippah
et Anglo.

Datus huius Viri nouus Antistes, Quous Praeconcillarius Regni Romae
Tornandus, in Cathedrali Ecclesia totius Aem et Populi gratulatione in Febuario
excepit. Saluatus a nobis in Collegio, ubi decata ipsi Carmina et Emblema Episcopo Pops
ta eximie picta longis ordinibus dependebant. Eodem mense adorat Pops in inaugurat.
nid P. Prouincialis in cuius nomina facta est renouatio Votum.

Habitu quo horum orationes quas requirebat mali affectu Prima Regina Prae
leculo. Hac portui proxima ad decimum diem Febuarij uita et morte ammutuit
excedat ex utero uiuus infans, qui ubi esset baptizatus, mortuus est. Habelat Regina Pops:
ad Regina piam consuetudine, ut insue Gyneceis singulis mensibus patronos more in salute mori
nae pietatis periretur. Hoc ergo mense, quo mortua est talis ei sorte Garu
tula obijt. P. Scholastica Virgo 10. Febuarij. Memento homo, quia pulvis
es, et in puluerem reuertent. Meditatio mortis. Ora pro fidelibus defunctis. Et
ita accidit. Nam intra sex dies agrotare cepit, et ipso demum d. Scholastica festo
ad p. Idus Febuarij sancte mortua est. Pitom eius uera aegia p. to t. d. p. Rex in Sue.
allu edidit P. Iohannes Quadratus, Soc^{us} Xra sacerdos, ipse uero loferentis, uam excurrit
ubi hoc ipse quod fauor ornatu. des in p. t. Septuaginta est in Octobri alcerus an comit. P. La:
Raconia. Interuent fureri Prima Maria Arfidus Regina. Inter. Post mortuerna.
tem Regina, contendit Rex in Suecom, accepit seu P. Martina Laternam,
qui ultima Septembus die huius anni, ad Catholicos ad Religionis constantiam P. Laterna sub
adherentur, a Suecis Haereticis in mare demersus Coronam Martyrii reportauit, mergit. Rex
Rex uero uix ubi no oppressus a subditis, et Roduelle Carolo Principe Suderni male habitus
mania, spoliatus magnis exsauris, ad finem anni in Poloniam reuersus est. cedit Suecia.

Senia tertia Pentecostes, P. Stanislaus Grodichy ois Rectoratus Legum
ctus Leopolum Ancionatoris onum in absentia P. Martini Laterni supplementum,
discessit, reuocatus in ipsius loca P. Joannes Conarius qui habebat Socium P. Pion
uincialis agebat.

Idibus Iunij decessit e uita sacerdos P. Joannes Cosminus Coadiu
tor Spiritualis formatus. Docuerat is plures annos in inferioribus scholis, postea
a sacerdos factus in duobus Collegijs (Procuratore epist. et deinde in signem oporau
rium in quaerenda proximo salute. Mediu annu decessit, magna sane patien
tia et pietate. Sed aliorum quoque non dissimulanda laudes, qui ad omnem uirtute
tem faciles nullis laboribus ad lucrandas animas pepererunt. Praeter ordinarias
in Prouinciali Templo Conuiones, plures alia in alijs iudem Tempis suscepta fue
runt. Praeput Patres ad finem uicinati occasionem de P. de dogmatibus dissen
sendi nati, multis oculum attulerunt. Magnus quoque Confessionum fructus. Sequela muc
tationes moru notabiles. Unus dum non esset satisfaciendo in 70 flrenis facile
inclinauit, Reditor se penum eradere, donec debita seruicio cognosset. Mater quae
in P. Iam ob aridam impudicam copius occidere proposuit, confessa sententia reuer
cauit. Pro festo d. Omni Pentibus P. P. inuitantibus facta est in illorum Temp
plo conuio, quod ad fuit, et adificationi populi, et nobis ad stabilenda Genitatis
uering, fidera magno comodo.

In Augusto P. Joannes Branhus defuncto P. de domo lapidea Collegio
donauit cuius

donavit, cuius Vsum Marti, et Gertrudi Sorori, quamdiu vivissent concessit, et indeper trecentos Florenos Marti, et totidem Sorori inscripsit, si forte aliqua pecunia premeretur. Ceterum Gertrudis Soror pecuniam sibi debitam eodem anno, Collegio donavit, ius tamen, quod habet momenti in domo, sibi quamdiu vivere, reservavit. Firmavit Rex consensu suo donationem in Martio anni subsequenti.

In Septemb.empta est vicina domus pro laxandis Collegij angustijs. Fuit hinc Potulicorj Palatium Calissiensis, qui convenit ad Decem, ut domum Torunjs, quam Patres Torunenses possidebant, ad domum suam commutarent. Data fuerat iam facultas a R. P. Generali Torunensibus domum suam vendendi, et pecuniam in meliores usus collocandi. Neq. minus est contractus cum ijs a P. Rectore huius Collegij, ut tribus millibus domum venderent, quod Palatium Calissiensis, cederet per commutationem, pro ista domo Collegio vicina. Cuius possessionem adierunt Patres postmodum exaltationis R. Vici.

Cum eodem mense menses P. Provincialis Potomid in eius diebus Lodov. halond. Octobris frater Sefolasticus Stanislaus Anonius completis Probationis Exercitijs vota fecit simplicia. Ante illum, et post Septemb. Coaelutor quoq. temporalis Lucas Boeslensis vota fecit celebrante P. Gaspare Sordichy.

Exercitia spiritualia non paucis data, nec parvo profectu. Scipius visibiliter a Fratre Hospitalia, audita pauperum Confessiones, et festinis diebus ad illorum leniendam miseriam doctrina Christiana est applicata. Multi, inuicem redacti, praesentem Episcopus cum quodam Monasterio sub visitatione subiecto, quod quia illi ad visitationem non intravit magnam apud eum habuit indignationem. Proinde res ita per Hostros transacta, ut et Episcopus culpam illud condonaret, et illi inuicem ab eodem penitentiam, ut videlicet generaliter totius Vici Confessionem apud Patrem deponerent, libenter, et fervere acceptarent. Nec multiter instituta sunt ad vicina oppida, et monasteria quadam missiones. Multi homines confessi, multi ad meliorem vitam inducti, aliqui etiam totius vitae peccata magno animi dolore confitebantur. Etsi numerus videtur centenarium explet, qui domi vel extra generaliter notis Confessionem fecerunt. Cum illi relictis non raro certati, et maxime cum Nobilibus quidam toto vita tempore Catholicas in morbum incidisset, quod cum uxore non bene illi conveniret, apud Sororem feminam habetissimam deumbe voluit. Hic infirmus suam operam non inuita obtulit, hanc ob causas, et quod dissensionis viri inter, et uxore potissimum esset ipsa causa, et ut hac occasione hominem in haereticam aliquo modo propelleret. Itaque omnem dat operam, ut nulli Catholicis ad illam aditus fiat. Commodum accidit, ut eo tempore Nepos infirmi ex Sorore Potomid cum ei suo Domino esset. Is inuicem amicum monet, ut in periculo morbo animam suam propiciat, et peccatorum suorum Confessionem. Neq. difficile fuit homini Catholicus illud persuadere. Peti ergo, ut sibi Confessionem aueret. Soror infirmi rem subodorata, domum quam diligentissime observat, et laqueum ad se accipit, ne quis e domesticis ianuam aperire possit. Praeclatus nemis ille id futurum. Quamobrem cum Sacerdote R. P. Anoniam suam rogat, ut humiliter in eam

in extremis posito optulatur, Sacerdos eum, co seculi deducit. Ille vero ut erat in Religione Relapsus rem aggreditur, et parua ei clauam portam aperit Sacerdotibus intro ducit. Accedit Sacerdos ad infirmum excipit Confessionem illius Sorore in rabiem versa. Confesso mandatur ut palam profiteatur se Catholicum esse, et Catholicam mori velle. Facit ille. Aderant feminulae, compluresq. Haereticus, illa Soror sola Vocem fratris auersa non tam potuit sustinere. Eodem remedio Sacerdos exsternus cum Phabli Sacerdote adductus, quod elger magno animi sensu percipit.

Ad Scholas quod attinet magnum illis attulit ornamentum quod 17. Religiosi Ordinis D. Benedicti, et Antverpensis eas fragmentum, magnosq. in literis et Civitatibus profectus facerent. Et Antverpensis quidem habere proprium Seminarium, ab his nostris dant annis duobus sed eo anno eorum numerus excreverat. Benedictini vero pauciores operantur illis prope Collegium habitabant, a Patribus R. P. obnixi id postulante Abbate in pietate et literis dirigebantur. Exercebantur in Orbe et meditatione, abq. Spiritualibus munitis, et uno illorum Sacerdotum in Sacello Congregatio B. Virginis faciente reliqui communitate morabant. Monasterij sui disciplinam et regulam ordinis arcte servabant, et quod domi habebant Capitula, nec illa quoq. inter mittebant. Et quoniam primus ex his annis, quo Theologia Scholastica legi cepit, anteaq. Philosophias infantius, multi Professoribus, et varijs locis confluxerant Studiosi, qui se Theologica, vel Philosophica traderent facultati. Theologia additus est S. Scriptura Professor, et alij tres, quorum alius Hebraice, et Latinae, alius controversias explicabat, tertius linguam Hebraicam audientia praestabat. quod Hebraice Nec parum honoris addidit Collegio Confessio Bibliorum a P. Jacobo Oducho, hoc anno Concomia pie defuncto, Versum in Poloniam linguam. Hoc hic labor a P. Provinciali tribus designatur Patribus, qui integro anno magno studio, et industria fuit absolutus.

Scholarum Theologia, et Philosophia fabrica magnam progressum ex priorum Alumnis habuit, esto non defuerint malevolus sermones, qui nomen nostrum passim profunderent, et in aliorum oculis malefice traherent.

Abbas Lubinensis Stanislaus Lidensky, in Theologia Curia promoveat mille quingentos Florenos Collegio est elargitus, addidit totidem postmodum, quod pecunia cessit in Centa annuum quoniam suo loco notabimus.

Ornatius Templo accessit elegans. Perstomata quidam pro toto Templo ab Abbe viro Petro Barnabowsky Succamerensio Torunien ducuntis minimam Florenis adsternata.

ANNVS CHRISTI,

1599.

- P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.
- P. Bernardinus Confalonienus Praepositus Provincialis.
- P. Ioannes Conarius Collegij Rector Socijs Jesu.

Annus illustris

Annus Illustris non modo fructuum copia, qui non absimiles superioribus annis fuerunt, uerum etiam felici instituta Sedulitatis Misericordia exordio. Omnium porro domesticorum pro ratione muneris et foris, et domi non segnis opera fuit. Pauperes rationes ordinarias in Templo maximo habita sunt passim in alijs, vagantibus Porochis. Visitata Xenodochia et Carceres, Egri, qui ope humana destituti iacebant in publico, in Nosocomijs collocati. Patu est subsidium animarum agentibus, et qui

Duo Iuvenes extremo supplicio erant afflicti. Ex his duo iuvenes familia nobili, cui ob immanes vires ventrem suum terti essent, primo intra plura, animo contumaci, per se, et suis atrociora Martia magistra: gubnatu denudauerunt. Porro post aliquot congressus, et sortatus Sacerdotis nostri sententia illi peccata sua deestati sunt, et posita ferocia, cum sepe alias (dum enim tenebantur in custodia) tum vero maxime, cum iam producendi essent ad necem, propinquos et

Nobilitatem velut ex indignitate rei furentem, cui laqueis deestati non destiterunt, ne aliquom illius animadversionis nomine officerent. Neque hoc satis, quin et ipsi publici maximo Civitatis concursu testati sunt, se iusto supplicio plebs diuinitus, quo afflicti omne discendi adimeret occasionem. Tum vero plane quales emmo, magno suu doloris, pleni spem, iugulum praebuerunt. Aliis cum manus eius amputanda interdicta Xionum, atroci illi pona exemptus, Lemori multo animadversione satisfacti at legibus, et Praefecto Urbis, cuius Aulica primaria vulnerauerat.

Ad 20. Februarij diem, quo dies Anniversarius Regis noster repulsi ageretur, honorifico Iusta in Templo Xio percolata, elegantibus Carminibus delectatione honestata. In deantio doctrina Christiana ad quatuor Ecclesias videlicet S. Martini, S. Adalberti, S. Nicolai, et S. Margonensis, derivata, quod tamen successu temporis, ad plura etiam Tempora magno totius Civitatis commodo promanavit.

In Aprilis exortantur studiosi tumultum; Videlicet Synagoga Helveticae moliebantur gradum, laud difficaliter tamen opera Magistrorum repressus furor uanuit. Ad finem mensis Palatinus Calisientis Petrus Potulichy, qui domum suam anno praeterito Xris creditur in moribus Torona Sacerdotum pie mortuus est.

Questu impudicu nullus sua donatus Xris reliquerunt. Haec resim aburum aut ariter 70. ejus Viri fore Nobiles, et nobulli, qui annos 40. in illa perfidia a vixerant, Lasiviam, et id genus enormia flagitia deestati sunt coples, et quoru vita in totum oculos in arreus pessimi erat exempli. Facta est deus alieni restitutio notabilis. Odisa concentiones, graves posuerunt. Exaginta viri primarij: Ecclesiastici quidam male inter se dissidit, ad pacem adducti. Conspicuas delicta vita auditi ariter seceant. In his mulier erat, quae quod omnes 15. per mortua sua nulli Sacerdoti deestit, a malo dormire ad tunc candam sibi mortem accerrime solitabatur. Iamque deopata in suu exitu consenserat, et attulisset proculdubio sibi manus, nisi Dei singulorum fauore admonita, et fraudem hostis, et flagitii a sua Confessario maturasset aperire.

Ceterum non minor foris, quam domi eorum qui ad diuinos tu alias, tu pro Paschate destinati fuerunt, diligentia eluxit. Oppida plerumque, Germania coquina hirsuti foris a 40. annis fuerunt infecta. Ad eam postem depellendam semel atque iterum accessit nostris adha res est prospere curata Deo. Responderunt enim plures, et curatio emicibus amplius Quadringenti penam doctrinam aude coplexi sunt. Ea res, quod circa

Paschatis festa

Paschatis festa accidisset, placuit omnibus, ut ceteri Catholicis more in signum laetitiae ex Christi triumpho concepta, Equites, et Pedites, oppido exessit, praecalce Cruis vexillo vicinas Parochias et suos agros obirent, hymni Dictori Deo patria lingua Continentes. Hanc festam supplicationem exciti e Pagis totam praesequuti sunt, quique Seniores erant, et quida Religiosis vestigia memoria tenebant, magno sensu pietatis gratias Deo operit, quod redierint tandem longo intervallo hanc Religiosis alia symbola, et annis intermissa. At vicinam Oppidu factum id alio simili instructo agmine imitatu est. Et quoniam non multo ante e ceteris error emergere cepit, non desperanda tamen etiam imitatio propellere Catholicam rem propagatam iri. Possidetur enim a diabona intigni pietate Helvetum funditus extirpanda, seu dissoluta: quod etiam in eu finem Xris ubi data pecunia a compendium cotruerant, de quibus potissime disceptari, et ambigi solet vulgari in Idiomate exaudiam, et inter suos alijs plurimos gratis distribuenda, cui

Apud Rmum Episcopum Xrum. Unus Sacerdos in Quadraginta ariter monsem comoratur est, et ex Oppidamis, et Aulicis Antistitis, atque ipsi Antistiti uti operam nauavit, praesentim in ijs, quae e praescripto Canonu divinarum Episcopis cognitum necessest. Alij vero in Mona sterijs aliquoties versati sunt, exercitationibus pio tradendis, et familijs Religiosis, ipsique, cum Praefecto ad officium strenue gaudent. Praeterea civiones funebres, ad quas passim Vocati sunt Patres, in eu potissime finem instituebantur, ut e praesenti spectaculo, summi agnoscant infimi de re humana: fluxa conditione ad mortem, finem suu spectarent, vitam corrigerent, et si qui in vicijs perperis implicati tenebantur, mature sibi consularent. Et respondebat operi utilitas, praesentim cum ista fierent in tanta primaria ac nobilitate frequentia, quanta hic solet ad Iusta suprema gentis more inuitari.

Frater Joannes Turonus Scholasticus completo Probationis biennio vota singulorum fecit ipso S. Stanislai festo, quod S. Jacobus Optimus ab ipso excelsit. Interea S. Provincialis Romam evocabatur, eius loco S. P. Generalis P. Garciam Alabianum Viceprovincialem substituit, sed et hic habitata ab eodem facultate in Hispaniam redeundi, occasione nactus ad nobili Xris, prae commodum, Polonia valedixit, et suo loco S. Fiderici Dorsiu exmet S. P. Generalis Viceprovincialem esse voluit.

In Augusto novi fornices Bibliotheca, quod est supra portam, quae padu apud in collegium patet ingressus, arribuit, quia fulera, quibus firma stabant, remota sunt, muro nondum sicato. Divina factu providentia, quod nemo tunc ibi fuisset, aliqui ruina illa magram hominum stragem edidisset.

Porro cum tempus prope eorum, quo Congregatio Patrum Provincialis cogi consuevit, in dicta est hoc anno Possumus ad 18. kalend. Octob. fuisset occasio Congregatio Provincialis ha maiorem Civitatis, et aliorum huius ordinis beneficentia experiri. Tantum enim bita Papanico nomine collectu est subsidij, quod abunde sufficeret alendis omnibus. Quae vero pro magno id beneficium duxerunt, quod suas edes totius Provinciae personae illustres res honestas. Itaque praeter multa pro facultate manentibus et abentibus donata, quaternos et denos aliquando Patres ample singuli domi sua acceperunt.

In eum ad expellendum Templi acceperunt Candelabra magna argentea sex forma e

sex, forma elegantis. Precium mille ducentorum florenorum exaguarunt, impensum
Candelabra *Virginis Anna Potusceura munificentia se Societate, acce divina iam pnt*
et alia suppellectilem optimam merita. Donavit praeterea Casulam in Suspendio eximij oporis
accepit eadem auro, et grandibus gemmis allucentem, in qua amplius quam mille florenos con-
tulit. Dedit et alias quinq; Casulas preciosas, et sacra Calici et Altarium
ornamenta, quae octingentis arctiter florenis constiterunt. Dabitur occasio ante
1608. ut bona huius Virginis obiter, sed fatus perstringamus, quandoquidem
singulis fere annis contulit in ornatu Templi, vel Collegij, et aliqua, quae in
loco non fuerit annotata.

Pestis mali, quod passim hoc anno saeviebat, quominus non omnino Societas
a peperit, sedulas tamen non dispersit. Et paulo ante praeter Superioris anni
Diversi ordi: Agros novis et e. Augustini et D. Francisci Familia Theologiae et Philo-
num. Religiosi in scholis do. Sophia Auditoribus sunt aduulsi. Exercitationibus pps nonnulli. Reliqui
prois eruditione. et duoru Canonum Ordines, in Cononibus nobilis institutus est, non leui argu-
mento futurus, quantum ad curandos animi morbos hoc salutare medicum et sta-
lium valeat, quippe vitam instituit omnino Superiori dissimilem.

Albertus Porztochy Lituanus vir nobilis, et magnus Collegij Vrbani
sis Benefactor, Vilna decessit hoc anno, et Collegio Societatis quingentos
Florenos testimonio reliquit, quos integre Curatores ipsius Nostris transmissunt.
Conuenerant in eadem Ordines maioris Poloniae de Regib. consultaturi. Hi alii
quot ad reser. factiosi in omnem laudandi Nostrum occasionem inuenti de illis,
et Ecclesiasticis aliqua inuidiosissime subyocare, eorum pntulatio, et oblectis iam
calumnijs onerare. Contra est in egritas ipsa luce clonon omnibus ta dntibus
impudens illud cloutu. refellere pntet. opposuerunt et nihilominus praeter alios
duo maxime idonei Veritatis Patroni. P. Mus Potnamini Antistes, et amplis
simus vir Meritis Poloniae Praefectus Generalis. Unde illi mali No-
monis emissarij nihil aliud, praeterquam licentia proacritatis suae testimonium
luerati sunt, totum aliter ut Societ. opinionem aliquid offecerint. Exari-
perat aliubi contentio plena periculi in duas partes. Hec res, cui erat unus
caput. Aliq; invito conatu cana media tentasset, de mo. fletu omniu ad Nos
Pro. et Patrem, qui non procul aberat supplex aduocat. Reguerum. Les Pau-
triu arbitrio acta, et composito belu, et omi in aduersationi animis in a cionem
Societatis excitauit admirationem.

Instituta est Misericordia Sodalitas, cui ad 14^m. Nouembrii diem pri-
mus indidit Conuentus, in quem certatim Illustres Viri, et Feminae sua de-
font nomina, eo numero, ut iam tota filia initio successus quoq; felices sperau-
centur. Interim P. Hieronymus Sandinus Praepositus Prouincialis in Pau-
laniom Roma venit. P. Adrianus Radzimirsky autem, celeberrimus haec in
hac urbe Concionator, valedixit Poloniae ultimis diebus Decembris Leopold-
ling, est profectus. Successit in ipso loco P. Christophorus Praefectus, qui
annos circiter septem in eo munere exegit. Porta populo et Societatis No-
ga dia, in qua Proceru, et nobilium Corona spectantur in his desolant. Aliqui
et studiosis in Societatem admissi, alij animo et cogitatione Nostris sunt.

Annus Christi 1600.

ANNVS CHRISTI 1600.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.
P. Hieronymus Sandinus Praepositus Prouincialis.
P. Ioannes Conarius Collegij Rector Societ. Gen.

N. ouem saeculum diuina benignitate ab hoc Anno inchoamus, quo Ro-
ma aperitur a Rege S. R. Clemente VIII Porta sancta, et per tota terraru orbem
promulgatum e. Iubilum.

Sexto Idus Ianuarij salutatur Pannania nouus Praepositus Prouincialis
P. Hieronymus Sandinus, cum P. Ludouico Rugens, qui Pesto Puniti-
onis immaculatae Virginis, quae diem solennis votum renouatio a Patribus facta
honestauit, in Praefectorem Theologiae designatus eiusdem veneranda facultatis
laurea insignitur. Octiduo ante exordium a P. Prouinciali in Spiritualium Con-
silio gradu P. Martinus Potorius, et P. Albertus Wronecent, et qui bas alij duo
Stomachus Leislerowicz, et Lucas Klein Coadiutoribus quoq; Praenatis temporali bus
adscripti. Initio anni mortuus est P. Episcopus Vladislauus Roma, Hieronymus
Comes a Rozdraszow, qui Sanctissimi Collegij fundatione inchoauit et in hoc colle-
gium quingentos supra mille florenos elemosina impendit. Praeterea donauit Templo Ep-
nostro pro afferendis S. Reliquis arcam argenteam paruum sed opere factam et
leganti. Mortuus est eodem quoq; tempore Roma Georgius Radzivil Cardis
nalis Epus Pracoensis. Vltiq; enim ad lucrandum sancti an. Indulgentiam in-
rant in Pstem.

Interdum ad Scholas Collegij accedente plures e. quatuor Religiosorum Familij The-
ologiae et Philosophiae Audaces. Conuocant ferebres in maxima frequentia. Adhibe-
bant in locis habita. Doctrina Christiana in quinq; Civitatis partibus magnis audier-
lium fructu, diebus festis post meridiem explorata. Tomosus in Societatem Nostram
Lollus, Polonica Apologia, et omnis contra libros Illi Cardinalis Bellarmini de Supra-
torio, alia quoq; Latina refutatus. Romae Episcopus cum quadraginta sacra pro Re-
gum negotijs Magni enim Reipub. timetatur pontifici a Valacis, et Moldauis post
occisu ad finem praecedentis anni Andreom Barthorai Cardinalem Regis defuncti Ste-
phani et haere nepoten) indicta in Templo nostro haberentur, pro eo, qui fuit in
Societatem animo, Tempus nostrum non modo praesentia sua, sed etiam solenni missa et
oratione celebrant. P. P. S. Ignacij exercitationibus animi, et vitam exco-
luerit ad Religiosi, et saluones in quibus alter statum delectatus elegit, alter socia-
tis institutum, ad aures tyrannu et alij adolescentibus admixtus est. Quinq; paria lo-
rum, qui multis omnino dissensionibus grauius a se discesserant ad concordiam reu-
cata. Ponens, qui omne rema aditum dilo praeduxerat, Nostris opera mitiga-
tus, cum generali peccatoru Confessione prius reconciliatus in gratiam accepit. H.

ciscendi cupit

discendi cupiditas ob donum illatum, quod vir quidam nobilis Cuius necesse
sarcare stultuerat, offitij, et debita summi compensatione restituta. Alter vin-
ctus cupidus cum annis multis sacro palmitentia Sacramento neglecto ad heresim
propenderet, re frusta ab alijs tentata, tandem à sacerdote Xpi ad eluenda pri-
oris temporis crimina, et offensas remittendas inducitur. Toto anno totius omni-
admodum sceleris relegit circiter septuaginta.

Proxima post festum S. Laurentij die Frater Ludovicus Lubimonsky,
Lublinum hinc missus moritur in itinere peste infecta. Singulari ter
Fringis Depard studiorum, cuius imaginem dum in ex huius effret postulat,
et in phrenesim actus non nisi deuota verba magna adstantium adificatione
loquutus, sapienter hinc et similia apud se repetens sic, sic moritur, et unus be-
nedictus.

In excursionem ad fines Poloniam, et Silesiam confessiones unius anni excepti
septingenta triginta tres, unus à 20, duo ab annis 30, alij à pluribus hoc
sacramentum repudiati resumpserunt, maxime vero post annos 17. Duo por-
ro questu corporis victum quærentes facta crimine excoislogesi, puriorum vi-
ta subsequenter normam sponderunt. Duo alij à turpitudine vite, in qua mu-
tis annis volubantur metu suppliciorum alterorum auocati, ut pecuniam usurariam
veneficia alijs, flagitia enormia sublata hoc unico remedio lacem.

Lugubris casus (ut sunt res humana periculis plena) adolescentis cuius
dom studiosi non laudatus, qui nocturno tempore negotij causa missus, cum
camionibus in platea inclamaret, plumbus traiecit globo, quo auctore incertum,
ex humanis sublatus est.

Cum Valeria cuiusdam Pagi reconciliatione Cemiterij cædeuolati ad
pristina diuinorum officiorum munia, spatio quatuor annorum intermissa pergru-
tam è mortis reuocatur, tota penè vlla aua ad Domino est reconciliata. Nec uo-
ro labor notorum extrema vira spiritu laborantibus desit. Inter ceteros Abbas
Bronouicensis ad hoc salutis remedium in vita difficilior, in morbo, ut et consuetu-
am à multis scelerum eluatur, et domui sue providere, nodorum monitu in de-
monastio, in suo officio, et disciplina religiosa informari. Porro ratione con-
sultum omni ex primarijs Ecclesijs proceribus, qui simul ac suasionibus Xporum ob-
audiens æger spem diuturnioris vite peccatorum confessione audulit, à mente deri-
ctus è vita migravit. Nobilis quidam femina morbo vehementia lecto affixa,
et grauer annu omni conflictata, quamprimum peregrinationem ad aram B. Virgi-
nis Cæsto Fontientis vovet, è diuturno morbo releuari cepit.

Non segnius laboratum circa illos, qui è tenebris corrupti Euangelij ad lu-
cem Veritatis Catholicae euocati. Nobiles, et viri, et matronæ, alijsq. nò postrema
dilectionis, viginti septem supra centum, hæreses varias, facta omni peccatorum ex-
piatione, euerarunt, è quoru numero fuit Dux hæreticae prauitatis, quem vulgo
miserum vocant, qui quadraginta annis in multorum perniciem colium illud disseminabat.
Maxime veri emittit nobilis cuiusdam adolescentis in hæresi Lutherana à puero
ducato, in doles, qui cæ. nec aspectum, nec nomen Jesuitarum sanus sustinere posset,
in morbo à medicis derelictus, nostri annis rursus, et fidem, et vitam mutauit. Ita

cum populo

tum populo Drama Philopater initio Julij magna ipsius voluptate et acclama-
tione.

Atq. hinc septimestris huius anni labor cuius segetem uberem arius pesti-
lentia quod ad initium Aprilis emergere ceperat, præpediuit, et optimam metendi
spem, occasioneq. discessu Xporum penè omnium, præscidit, scholis 4. Xporas Aus-
gusti dissipatis. Denique tunc quidem tutis in locis ab opere omnino cessatum est. Scholis se trans-
Monasterium Fromenense, quo Xporus Primus Abbas Albertus Melinshy hospites liberalitate ab-
exceptit, penè totum Canonorum Regularem qui S. Augustini instituti sequuntur bari.

Est alius solitas hoc nostro functiones sileam) spiritualium Exeritationum commentatio
omibus, et totius vira confessionibus repuganti, ea Xpori Abbatis beneuolentia, et
liberalitate, ut non modo in tantis rebus, et temporum angustijs ac periculis propri-
am Aulam recens extructam, ad cõsuetas studiorum Xporum exeritationes, quæ suo
tempore in octobris habuerunt initium, proseguendas, porciomodo in curam exulibus X-
poris concesserit, verè etiam necessarijs egestati, et necessitati cõs. provident.

8. Idus Julij è mille et quingentis Florenis in censu annali datis pro-
uentus Collegij accrescione 100. Florenoru est adauctus. Accepit sumam Generosus
vir Andreas Prosky, quom in suis bonis inscripsit Lisano et Lisbercho, quo ac-
cessit cõfirmatio quoq. Regia eodem anno. Hi porro 1500. Floreni donati fu-
erunt à Xporo Abbate Lubinensi Stanislas Bisowsky.

Totius porro ad lucem grauantem dispersis aliqui ad sarcinas in Colle-
gio relictis, procellas pestiferae tempestatis sustinuerunt. Occupati soli in Conuicij
bas habentibus, et confessionibus peste infectorum excipiendis.

Interea quidam sacerdos Germanoru, Protodynus (Cuius ea est hæres: Protodynus pe-
tica labe infecta) quatuor superioris excurrit, ubi tota pestilencia tempus, non sine fructu
et incolarum cõmmodo exegit, multorum confessionibus aures præbuit, et magna deu-
gentia hominu ad conditiones ipsius turmatim confluxit.

ANNOVS CHRISTI. 1601.

P. Claudius Aguauia Praepositus Generalis.

P. Hieronimus Dandinus Praepositus Prouincialis

P. Ioannes Conarius Collegij Rector Societatis Iesu.

Accessit hoc anno Fundationi Collegij Protodynus Pagus do-
natus ab Illmo viro Hieronimo Costomshy Palatino Pornamensi. Hoc
tamen onus Collegio posuit, ut quotannis Census persoluat Prodom Alta: Prodom accep-
tista Centum Ream Florenoru. Pagus ipsi constituit octo millibus Florenoru. ut Collegio
Quantus vir hic sit, et quam in Religione Catholica zelatus memimus suo onere pen-
terioribus annis, dum cõuersionem ipsius ad fidem, susceperimus. Ab eo tempo-
re de Ecclesia ac de Xra quam optime potest semper mereatur. Sed
ad propria peruenimus.

Tomeis primis

His. Mra.
Tamen primis ineuntis anni temporibus quod pestifera corpori contagio rese-
disset quidem, sed nondum penitus Gustalem reliquisset, adhuc Patres a Collegio ab-
essent, strenue tamen tam in suum, tum vero alienam salutem inambulabant. Domi qui
ad praesidium periclitantium externorum relicti fuerant, sedulo confectibus, etiam
ijs, quos pestilentia occupatos esse constabat, aures commolabant, conciones in sacra
S. Monica Magdalend. Ade, statis diebus habebant, fame omnium rerum humanarum
inopia laborantibus, non modo auxilium coleribus, et sollicitatione bonorum impenden-
tium, sed collatibus etiam pecunia subuehebant. Quod quidem res singularem Nos-
tris apud Aures gratiam conciliavit. Ceteri in secessu ubi P. Abbas Promesensis
liberalitate diversorium habebant, quoque, et loca angustis praeparabantur, et uari-
is promovebantur in commodis, nullum tamen instituti sui munus praetermittentibus, nunc
penitentibus aures dando, nunc certis diebus uerba ad populum faciendo, nunc ad uicina loca
salutis afferenda causa excurrendo. Persephores uero aegre ac domi docendi munere
publice ac priuati fungebantur.

Initio Ianuarij habitus Probs Nobilitatis Clientes qui generalia Regni
negotia praecedere consuevit, in eo Ioannes Rusiechy acriter aduersum Societa-
tem debacchatus, et Patrem quendam ex Hostibus, rei cuiusdam insinulauit.

In Febuario P. Provincialis Ponomiam uenit sed non diu mansit Pensaui-
am festinans. Per hoc anno missi Collegii Ponomiensis seruient occasionem, et ne-
cessitati. Interim peste per diuinam benignitatem sopita remigratum est Poshania,
fuerunt minime Febuarij, non tamen e vestigio Schola sunt aperta, sed expecta-
tum tunc per (Sordente et suadente Magistratu Urbis) de suspitione ac metu
Civitas leuaretur. Verumtamen statim a reuoluta studiose proximorum saluti data est
opera. Confruentibus qui cum saepe alijs tum vero diebus festiuis frequentes aduo-
lum fuerit, aures datis, inter quos reuolutam vitam deponere adeo multi, ut eorum
numerus egre potuerit iniri. In hoc genere memorabile uisum est, quod quidam
accidit, qui cum omnia expianda causa ad Collegii portam appropinquasset, re-
pente fixus haesit in uestigio, pedem proferre non ualuit. Frustra igitur iterum
atq; iterum tentans introitus cursum discursus confudit. Interea uidelicet (Deo pro-
picio, unus ex Hostibus accidit, ille ex curru se proripit, rogat, ut in Collegii deducatur,
Patres non inuitus Hostes, qui sunt inter eorum desiderium catumque explicat, more con-
scientiae maculas penitentia sacramento eluit, quo facto latus, atq; alacris domum discessit.
Selleos et mulierculas, alijs, luxuriam ledit, e cane turpitu domus extracti.
Duo in cohabitatu multis annis amonentes legitimo matrimonio iuncti. Sublata mul-
tati discordia. Duo uiri e praecipua Nobilitate diu dissidentes inuicem, cum a ma-
gna auctoritate et nobilitate uinis conciliari non possent, unus Nostrorum opera in-
gratiam redire. Unus alius summo loco natus cum vindictam illata iniuria medita-
retur, praeteritus Sacerdotis Nostrum emoluit aduersario condonauit. Tres fratres,
quorum unus, duos alios ex occasione iuramento sponderat, fraterno amori reddidit.

Intercedebant aliqui inter P. Gnesen Archiepiscopum et Abbatem Treu-
mensensem, et huius ipsi alia cum Praefecto urbis creabant lites, et discordias, quod
diuina benignitate utring, nostrorum interuentu sublata, et in mutuam amicitiam
sunt conuersa.

Ab Hostibus tum domi, tum foris expiati circiter octoginta. Reliqui alii
nis per vim, uel fraudem ereptis consilium ne oneri essent consilientis Raptonum,
uel clamno dominorum. Concionibus praeter alia multa, illud quoque effectum est, ut

Characteri

His. Mra.
Characteri Magicorum tolleratur usus, quod eo difficultius erat, quo maiori gaudebat
scelus patrocini cuiusdam scilicet Sacerdotis. Concionem aliquando de Ecclesia
reimio instatutam, cum unus ex Hostibus colluue obseruaret, cum summa uer-
ba impietate detestatus est. Nec impune. Nam insequentis nocte (Deo fatinustim)
dicente animam efflauit. Effecti praeterea, et confessiones multis annis intermissas
reperuerunt, quin etiam ut adulterium, in quibus complurium annorum spacio grauia
quidam flagitia suppressa fuerant in synecras uertebantur.

Congregatio S. Virginis die Parasceues ad diuinam iram leniendam, fla-
gis in se aduget numerus diuertentium 180. exegit.

Optimo Idus Maij P. Rector possessionem accepit Pagi Protrono, quem
diuinitus a Palatino Ponomiensis Collegio donatum. P. Rector quoque Censu
140. Florenorum donat duobus scilicet apud Gnesum uirum Andream Scy-
borsky, quomodo apud hunc in Scybaroo bonis ad redituum inuenerat, contradi-
ctorem anno duo censu Rex firmavit. Nulle quingentos Florenos P. Rector
bas Lubinensis Stanislaus Lipzinsky donauit, ad quos quingenti Floreni acce-
runt aliunde.

Interim Ioanne Pommarsky in Episcopatu Vladislauensem aduato
successit Poshania. Poshania de re literaria (Leges benemeritis Laurentius
Goslichy, qui habebat Episcopum Premysliensem episc. Saluatoris Regni Goslichy Episc.
primus, et tandem magnifice ingressus uisum, cum altera die nostris inuisset, Poshania
de, in Templo habere bono. Nostris excipitur. Unde ad Collegium di-
gressus una cum Patribus in Refectorio manet, solentis epulo omnes crepuit. A P. salutatur
promdio gratulante iuventutem et Dialogum de P. Laurentio audiuit. P. R.
etq; adeo probata illi fuisse, ut plerumque imprimi curaret, et Collegio 100. Flo-
renos Poshania largiretur. Poshania post diuina philosophica concertatione
bus adfuit, honorifice, Societate collaudata iuventutem ad eruditionem, et pietatem
plumbus uerbis excitauit.

Poshania malum exortum autumnis reuolvens (Primum misericordia,
deinde pene asperitate. Poshania domi quotidie res diuina fecit, et oras lon-
da S. Virginis recitabantur, in urbe uero singulis diebus Poshania alio atq;
alio loco quadragies hostia celestis imolabatur) tu denatur uigilantia, et
uersum.

Die 25. Julij Caspar Wobersz a P. Provinciali in Coadiutore
Temporalem formatu est admissus. Festo uero omni Sordoru in Nouembri Pau-
tres duo Sordoru Baltasar Ormiaszow, et Stanislaus Godalowsky gra-
ta simplicia fecerunt in manibus P. Rectoris.

Festo S. Bonifacii Apostoli tumultus a Studentis contra Iudaeos ex summis
aratus, laud diffultu quidem repressus, sed unus e studiosis Antoleus nobilis
uulnus reportauit. Quia uero Iudaei conuicti fuerunt de crimine, culpam depren-
coni multam, 100. Aureorum ponere debuerunt.

Neg, modias e Sordibus prodijt fructus. In compluribus oppidis Sord-
relica labe infectis, non paucissimi ad unum Ecclesia Catholica redierunt. Conspen-
tes auditi quam plurimi, quorum multi totius uita peccata expiuerunt. In uno ex
his foris fuerat, iam olim a uirum minime obscuro in gratiam Hostibus a dis-
catum, ad post obitum Conditoris, ad monitu Nostrum Catholico ritu consecratum est.

Oppidomus musi-

It. It. It.
Oppidani inuicem istis ceteris Ceremonijs mirabiliter commoti ad Religionem
Orthodoxam sunt affecti. Alterius oppidi incolae Cuius domitia paulo ante co-
fluerant magna conspectio in concionibus exhibita. Conciones funebres saepe
usque habita quibus bene de nostris persuasi etiam haec etiam filios suos ad Col-
legium tradunt influentes.

*Tum Collegio in templo in liberalis Profratibus testamento reliquit modis quadringentis Florenos, Ge-
pennia et reuerentis Vrbis Capitaneus. Nolle Florenos pro Collegij fabrica a Tmo Rege
bus beneficia impetravit. Rmus vero Episcopus Ioannes Sarnaschij Vladislaviam pro se
Episcopus ducentorum quinguentis Florenos templo dedit ornatum, insignis bene-
uolentia sua erga nos arguens. Dedit virgines Capulas duas, alia etiam
nationa mappam per elegantem pro altari, argentum, non modicum testamentum
inscriptis nostris. Cuius ex aliorum liberalitate pluviale auro intertextum, duo
vero compades argentea minores a Catharina Caplicona accepit.*

Et studij aduerti in Societate sex, tres alij in alias adscriptis Religio-
nis familiaribus, multi in super spiritualibus exercitationibus suo magno fructu
exultant. Jam annum sequentem ingessimus.

ANNVS CHRISTI 1602.

P. Claudius Aguauia Praepositus Generalis.

P. Hieronimus Pandinus Praepositus Provincialis.

P. Ioannes Conarus Collegij Rector Societatis Iesu.

In Ianuario P. Provincialis aduenit Posnamiam et ipsi sollicitus re-
novationem videri a Fratribus excepit.

Cursus Philosophiae superiori anno inchoatus cum Auditoribus translatos est lau-
dium, ac in gratiam studiorum externorum, alius in autumnis restitutus. Pro multi-
tudine fratrum alenda annui radii non sufficerent, nisi Eleemosinae pium, quae maiores,
quam 1000. Floreni erant, inopiam Collegij subleuassent.

Sodales Portenij praeter praedictum quo 100. circiter pauperes die una omni
excepit singulis diebus, ac festis in quadragesima, et Adventu Roscomia certis
in classe distribuit, iustitiam, egenos, liberali Eleemosina reuerunt, nec leeros pro ali-
qua coheratio, qua ab ipso Sodalicis moderatore omni eundem crederentur. Do-
ta etiam quadragesima ferijs quartis, et sextis in Oratorio suo ducerentur, in cui-
us Societatem facti multi, alij nondum de numero illorum liberaliter obulerunt. Saepe
vero praesentes die in templo xpo maximo hominum concursu, et animorum motu pen-
ad medium noctem ordines duxerunt, auribus in se flagellis quam alias pauperes, qui
bus non pauci iuventute nostra, imo etiam de alijs. Inter quos et Praelatos sepe aduerti-
re. Illustri vir Petrus Sarnaschij Sarmaschij Posnamiensis templo nostro
exhibuit se singulariter liberalem. Praeter alia minoris precij ornamenta Praedictam
argenteam 50. Florenis estimatam dedit donauit Lucianus. Praedictam praeterea ca-

pacem in vsum

It. It. It.
pacem in vsum agud benedicti, cuius argentum facile quis 150. vel amplius Florenos
ponderare iudicabit. Praeterea Candelabrum argenteum deauratum opus affabre factum
cuius primum 70. circiter Floreni. Donauit insuper imaginem argenteam Christi
resurgentis, habens floribus etiam argenteis distincto insertam, opus raro et peregrinum
ti artificis contrahi, nec minores quam 100. Florenos precij constituit. Dedit insuper liberalitatem in
vestem auream minimam 100. Florenos ponderantem. Stanislaus porro Sarnaschij
vobis Sarmaschij frater donauit aliam vestem serici filii aureis more Turcae
texti, quae copiosam materiam praebuit eleganti. Capula. Reg. haec donum hoc
anno annotatione placuit, licet diuersis temporibus exhibita, ut eorum moneat memoria,
quandoquidem cognoscere non potui ad quae illa annum essent referenda.

Hoc vero anno Virgo singulariter de re sacra, Collegij, dudum menta Anna Sa-
tristina curauit pro S. Hieronymi Sacramento praedictam argenteam opus magno ar-
tificis ingenio elaboratum, constituit illi primum trecentis viginti Florenis.

Kalendis Maij. Quam Episcopus Theologicae disputationi affuit, et una cum suo
disfranchato ad praedictum in Collegio mansit. Proci salutaribus Baptismi agnis duo
Andrea duodecim puella, et Sarnaschij.

In perigilio Pentecostes omnes Sodales in has diuisi sedes varia vrbis Noxi-
Comia aduenit, Eleemosina liberali pauperes reuerunt. Nam defuit, qui omnium
veste propria contexit, et hoc ipso die magna Sodali pars in privato Oratorio
dixerunt. Et hoc numero aliquot Societati sece aduenerunt. Unus singulorum fi-
it creatio. Nam cum ad Societatem animi adueneret, eum, Ponenti aperuisset, a
quo ad assensum impetrare non posset, res mira, vix dicitur intercessit, ad ponens, res
penite moritur, ipseque, cogitata toto corde perstat.

Misericordiae. Congregatio sua in dies diuiti in diemela, strenuam, egeno-
rum vacat subuentio. Donus hoc anno completa sat capax ad celebrandos
conuentus.

17. Kalend. Augusti. Gregorius Coadiutor, agere dimittitur. hic paulo
post Hydropsi afflicto misera. Vbi in Hospitali mendicis vitam degebat. Post
dilecti Sarnaschij datus populo Alexius, qui a oborom Historia excellens,
et perueniens inuenit actione, placuit, videretur.

Incerta P. Recus Scriueneri Virgator in Polonia venit. Aliter, Visitator Pro-
uinciae Sarnaschij die P. Hieronimus Pandinus Provincialis Posna-
miae profectus Romam discessum apparaturus. Suffert interim Vice-Provinci-
alem P. Paulum Saxam. Admirat alle Posnamiam manes ad solennem gra-
tiam votorum Professionem P. Hieronymum Sarnaschij, et P. Stanislaus
Lysivolsky. 8. Kalend. Augusti, scilicet in festo S. Iacobi Apostoli. Quo die
dem die P. Ioannes Sarnaschij Spualibus et Ioannes Sarnaschij Pen-
sualibus Coadiutoribus formatis sunt adscripti. Post hoc dum P. Vi-
sitor misisset Posnamiam P. Iacobum Sarnaschij inter Coadiutores, lau-
motos Spirituales cooptauit, festo quoque Apostoli S. Bartholomaei.

Idibus Septembris nouus Collegij Rector P. Martinus Imgleky Po-
namiam venit. Gratus aduentus illius fuit apud domesticos et externos. Ab-
re die ad antecessorem suo P. Ioanne Conario conuenit Proda Palatinus Po-
namiensis, a quo praeter 120. Carpiones etiam 200. Florenos Eleemosina accepit.
Senatus quoque vrbis gratum omnium Collegio delectationis nouum Rectoris penitus mi-
lis salutauit. Kalend. Octobris lectiones sui habere incipit, Cuius quoque alio
nam prior latissim, una ad Fratribus Auditoribus praestatus est, a P. Georgio Grotte
infante. 3.

The Mrs

inchoato. 3. Idus eiusdem mensis Fr. Solitarius Ioannes Jegocky completis
hic sua Probationis biennio vota fecit simplicia in manibus P. Martini Smy-
glechy noui Rectoris. Habita in Novembre Synodus Provincialis in qua P. Lu-
dovicus Rugerus Latinam orationem eleganti uir ille ingenio perorauit. Habita
eo omni sapienter 40 horarum precatio cuius meritum effectus et fructus. Nam pestilentia
et malum araguiag, serpens intactum reliquit urbem, et bellica res in Moldauia
et Lituania. Contra Michaelem Woiowodam, qui quinquaginta millia ad inuadendum Polonia et
Lituania coegerat, sent prosperos habuerunt euentus. Duce militie Ioanne Zamoysky
Woiowodam in Polceym Cornicellonem, qui ducentos milibus facillime contra illum multo
debellat, ualens etiam et multo. Michaelem Woiowodam et Valasiam, et Moldauia expulit, quas
dariam subigit terras Regi Poloniae parere coegit. Solitarius P. Virginis in ea precatio
multis occubuit casibus, cum sub noctem facto initio flagellatum se ordinem ad ma-
dram pene noctem ducebat, et cum se Porefonijs ipsi expeditissent centum alij graui
in genere hominum se admitti petierunt, et 300. in universi numerati, qui in sua do-

Ap. horat. sup. sa acriter exaruerunt. Una sed ceteris quadraginta horarum in Consofili Basil.
plicatio suo. Supplicatio videbatur illustrior, quia finem illius adornauit. Interfuerunt Illustres
vultu et pro sup. gimi. Patribus concio, qui tandem inter Sanctissimam Eucharistiam in faciem su-
plicationis. g. noluit a lacrymis maiores in spectante populo commouit affectus pietatis. Obiit
die tunc in Collegio grandebat.

Porro P. Visitator Decius Strindius comorans Posnomia, instituit et
 laudanda recreatio pro illis, qui ad secundam mensam comedunt peragatur impeditur.
 Designavit etiam Sacelli locum commune Collegii Palatinarum, quod semel a quatuor
 fratribus, et quatuordecim sacerdotibus accedat periculis. Ex maiori quoque
 S. Virginis Sodalitate s. kalend Decembris unam aliam coloniam, quoniam Congre-
 gationem Minorum appellant, deduxit, magno utriusque comede, quandoque semel
 in maiore, numerus aequae maior non potuit digni gubernari. Ipso initio minus
 hoc Sodalitas septuagenarium numerum complebat. Ad nonam diem Decembris
 Laurentius Lydici Coadjutor octo fecit simplici oram P. Martino Smygle:

147. *Præmissis diebus Decembrio P. Unitator Pultoniensi profectus accepit so-*
luta p. Ruger cum P. Ludovico Rugerum, qui Phys. aspectus interea medicorum consilio murali-
rum vini applicationem aëris exspectabat. Interim vero Pultonia ipsa Notatio omnia nocte de ce-
dit. Quis vir ille instituti proprii omnis, temporis parvus, comoditatis omnino
neglegens, promontida Religiosis Caesopha inter Karesicos apprimè studiis. Qua
de causa magna virum ex omni attentione aggressus defensionem librorum M. M.
Cardinalis Bellarmini, et tandem operi cum iam primò temè absoluisse, immortis
In exhortationibus efficax, ad quas integram accederet ante somnissimè sacramen-
tum orare solitus erat. Phys. ut multis pietatis signis, nec tam mortem timere, quàm
illam vesementer expetere videbatur, cum ea sagius verba usurparet. Amors quid
ad venies? Quam cito veniam et apponebo?

Postmodum uero ipsa Natiuitatis Christi per uigiliis turbamur nonnulli ad
Lutheranorum Synagogam conuersam, qua occasione studium aliquot ab Hereticis su-
one vulnerati, est tamen natura nobilium interuentu tumultus omnis coepressus.
Quam gratiam eximie Robertus cependerit Hereticis: omnia misilominus Ceduis-
torum instinctu contra se agi clamore solitis. Nam et sequenti anno conuentus
Nobilitatis

*Nobilitatis magnis in nostros clamoribus, et protestationibus implerent, & citius
 ovis fecerit eiusmodi, quibus se vehementer ad intentandam Jesuitarum litem armarent.
 Vbi tamen ad rem ventum est, frigidum negotium, nullis, necum fundamento relin-
 quere licet iuribus coacti sunt. Ne tamen penitus in irritum furor recideret, sparserunt
 per Germaniam rumorem, ad Jesuitarum scholas Diabolum venisse, tantamque Collegii
 trepidationem implensse, ut omnes fugam consernati arripere. Id etiam mendacium
 Rimi homines typis commendare non dubitarunt. Summa fabula fuit: Studiosus mor-
 do caduco correptus, unde puerilis timor obiter in schola excitatus.*

Ceterū laboratum est cum fructu in aliis reduendis ad veritatem. Nam ad
Ecclesia Catholica gremium redierat Novorum opera 60. Alij vero 300. in quadam
Missionē a Sacrosanctae nostro ab Haceri sunt absoluti, quos ē nostra olim discipli-
na Zelosa alumnū ad fidem Catholicam induit in Pagis reducere.

Quod dom ex furtivo concubitu ponens, cum infansem de industria nocte tor-
mens opprobasset, indeq; maximis conscientia stimulis ageretur, sensit ubi a graui-
am in manu porrigi. Culeni stimulantem uidelicet pectore ad uicem, tamq; dicam in
corpus saepius adegerat, multiq; se coram iudicibus affecerat, cum Deo miserante
facti permitens ad salutem. Confessionis Sacramentu venit, indeq; sacramenta cum
fructu frequentare cepit. Non desinit etiam, quae partim à meretricio creata sunt abdu-
cta, partim virgâ quibus implacabiliter dissidebat, sibi reddita, partim reid obince-
deret, illegitimis impijs sibi reuocata. Multi generali confessione sua peccata expia-
uit, multi concordia restituti, et in his viri etiam Ordinis Donatorij. Nam præter
duos Castellanos amicitia reddidos, est etiam reconciliatio facta inter R. num Sieffau-
ronem, et Generalem Capitonem, cuius iidem gratia Praepostus S. Monia Magdan-
lenæ restitutus est. Inter duas præcipuas familias ubi sanguine iunctas, quæ toto
hemine odio capitali oriebant, magnæq; animorum exacerbatione ferenti iudicio deu-
cantabant, pax tandem imita est per nostros, qui antea in hoc duum interponere
intra centum auferente primarij viri, eadem q. nobilitate. Quidam etiam nobis
his aliorum reid irridicabatur, tamq; instructus armis in occasione rei gerenda intentus
per multas hebdomadas facinus animo meditabatur, cum fors iton in nos duum incu-
dit, ac de confessione admonitus, citius concepti pectore detexit, sentiens minime mu-
tam cepit, et propofitu nefarii abiectæ. In quodam Gnotio turba graues Albe-
tem inter, et Religiosos compositæ. Complores alijs gratia Magnatic restituti. Quæ-
dam nobilis matrona cu aliam egre nobilium publice ad sacra synagoga accu-
dentem elata voce grauiter, et acribi in Templo audientibus compluribus ipsaq; da-
ardote ad thronum sacris operante facti cuiusdam argueret, et nostri sacerdotis ou-
ratione perduda est, ut pendere eodem in loco Spectantibus hominibus Venian-
tia apud illum eandem matronam deprecata, indeq; ad celestem veniam confessi-
one expiata accessit.

one expiata accepit. Inducti feneratorum ad reddendū et alienum, alij nō
pauca ab huiusmodi illicito conatu decerniti. Viri quidam nobilis licet agrie
inductus, ut bona Ecclesiae, quae iure praescriptionis dicebat se possidere legitime,
restitueret. Missiones quoque ad loca varia, pro varijs temporibus instituta, in an-
na 233, audita confessiones, plerūque de tota vita. In vrbē ipsa periculum
erant admittentibus opsis etiam Consularis, ne haeretici in synagoga tuile
deligerentur, sed valuit ore id fieri. Concionatoris graviter eos ab illo consilio
pro correptione exhortantis, auctoritas.

Exercitij's Spirituales vacavit omnes domestici, nisi pauci christi
 terti, quoniam fructus in plures alios redundabat. Alia quae hoc anno contig-
 erunt superioribus quoque, omnia communia fuerunt.

Anno Christi 1634

ANNVS CHRISTI. 1603.

P. Claudius Aguauina Praepositus Generalis

P. Decius Striuenus Praepositus Provincialis.

P. Martinus Smyglecky Collegij Rector Societatis Iesu.

Necdum repressus omnino Haereticorum furor, qui à Nostris turnu-
tum illi mentibantur factum: oportuit et palem in concione, et in scholis eam plenam
scandali repellere iniuriam. Proinde kalendis Ianuarij acriter in calamitatores il-
los inuectus est Concionator P. Christophorus Bialecky pro concione. Quæ uero seguiti
ti aliqui à scholis nostris ablegati, qui huius fauoris authores forebantur, quod
factum est Bmi Antistitis consilio, permittentis ipsi appellatione ad Tribunal suum
si ab Haereticis eam ob causam premerentur.

Nec minus idcirco in eam salute laboratum est, reconciliati. Et tunc prope 40. No-
scelissima indormiunt interea suis rebus Damon. In unum è conuersis Posnamensis Cuius
confilia Hære: filij tantum pelu parentu conuoluit, ut eum maledictis diuini imprecationibus publi-
tilot in pro: mouenda sua cæ persequerentur. Cum uero alia nō succederent maleficijs iuuenem tentare dunt agi
gressi. Detula cuiusdam olim Ministri Hæretici uxor in eam eam operam suam commisit.
Itaq, iuuenis ille tam diu uixit, ab eis tempore cepit, ut Emerguntis speciem
acipere uideretur, donec ad spirituales arma uentū, et Exorcismi de more Ecclē
adhibitis, quibus, et uis maleficij non potu repressa est, et illi tandem somitus re-
stituta. In Exorcismi illud notatum est, et al alias stupidas totus esset inuocatione
Sanctorū Xristi Iheraj, Laurentij, et Stanisla Lorkha, mirè commoueretur, ut uix à pla-
nibus teneis posset. Ultimū remediū pons contauit, congestas in chartam maledicti-
onum formas contra eam, quod morem Parenti in Religione nō gereret, promittendo.
Quas ille cum horrore correptus ferre nō posset, fuga elapsus fuit irritas, et tunc
dem post uersa domo perenna exclusus constans aliquantū in fide Catholica
mansit. Sed nimis postmodum, et prius victis redit ad vomitū, et religione con-
templa illa omnia se fruisse insinulauit. Hinc Hæretici occasionem nacti offendi-
miracula nostris adhibebant. Ceterum ad Iudiciū Generalis Crisfesti ductus
pessimus adolescens, mendacia sua recantauit, et quam in Nostris ingratius ad miser-
rat contumeliam, et palem reuocauit, confessus ea in re, quibus in ductus est pa-
rentis fraudes.

Terijs quadragesimalibus minores Sodales prætor pagencom Disputationem
Notocomiorum, in quibus abiecta quag, obibat ministeria, singulis etiam hebdomadis
amel diuersionibus voluntarijs in sua corpora seuebant. Quæ tunc Domini
in Xenodocio

in Xenodocio S. Valentini splendidum epulū præbuit. S. Pauperibus, quoru exen-
plo multum ad dignatus. Vir Illus Petrus Czarnkowski Succamerarius Posnamensis
plurima, et opipara per suos famulos ferula ex propria Culina ad Sodales direxit. Leu-
gubti die solenni apparata ueraq, Sodales longo ordine publicam instituit flau-
gellationem. Insignem huc ciuius ex illis referam in suscepta fide constantiam. Puerus
Carolus ^{Koff} Caluini filius non modo literis et suauibus amicis Constantia
et consanguineis, sed nec ipsi parenti, qui illi pecum abducere uentat, minus an iuuenis con-
tritus ab hac ciuitate, et à Nostris conuersione animi adolescentis abstrahere uen-
natus erat, in Religionis susceptor negotio cessit. Insuper sumptu ad studia continu-
anda negato ad Nostris configit, receptusq, est ad Seminariū Episcopi. Hic in sua con-
uersione opem P. Prigini ^{Koff} cepit est expertus. Nam auditis uarijs eius Patris
anij exemplis, illam in suis circa fidem dubijs inuocabat, hac adiecta clausula, et te Pater
meus non offendo, quod alio præter te solum apud te mediator uxor. Quo genere ora-
tionis magna animi Voluptate sapienter exis, nō solum desiderium Catholica Religionis,
sed etiam perfectionis cuncta studium, cuius instituti pater in Societate impleuit, ac
in ea dum adhuc Pater Conuictum uideret, feruorem Anno 1603. mortuus, in finem
sibi sentit.

Præterea Hæresis confunditur in dies. Adhibita est diligentia, ut flagitantes
capienti Hæretici preces non esset, quod factum est ipsis multum frementibus. Ma-
liffes hoc anno in ciuitatis locis plurima uita sunt: aiebant illi Calui montem
Posnamia (scilicet Templo S. Michaelis vicinū) ubi est Synagoga Lutheranorum, sagari
conuenticulis ceteris. Dignum uidelicet illis festis, et Diabolo oneratis sacrorum.
Iuda baptismū accepit et magna solennitate atq, constans in Religione Catholica.

In Alibi omnis orō medicinis factus est fructus. Inuit 150. qui uel à
multis annis, uel omnino de tota uita sunt confessi. Sublata est quoq, in oppido
quodam mala consuetudo, qua foris Paschalibus plebs cū uexillis alios pagos obibat, et
si quos al alij etiam uexillis inuenerant, uim inferabant, eoz, anno ipsa secunda
fina tres cruciati, duodecim grauiter, et nonnulli lethaliter sauciati. Domiguos
33 suis exibat concionū et confessionū fructus. Nulli deferri à maleficijs et re-
nificijs, ea abiurauit. Nulli illusionibus Damonis uexati, ac uelut morbo alio
quo correpti, ressem ac ferri molientes saluari pœnitentia ac Eucharistia curati
sunt. Characteres ab uno ablatis et pasta cū Domone rescissa.

II. kalend. Iulij redemptus Censur in Lago Stupensi coram officialibus
Bmi Episcopi, simulq, liberatus fundus Villia precio, 19 Aureorū Ducatorū.

II. Idus Junij moritur P. Archiepiscopus Gnesnensis Stanislaus Lorkus
Lorkus etate grandæuus Induit. Quis ille magnus huius Collegij benefactor, Illius archiel
et promotor, cum constet cū præter Bibliothecam amplam, aliag, minoris precij, pistorg S. ex
donaria, nouem circiter nullia Florenorū Eleemosinā in hoc Collegiū impendisse. ^{Karnkowski}
se. Fuit Collegij Calisiensis fundator, cui Bursam adiuuauit nobilem, in qua
lectissimi iuuenes et Clerici alumni Aristocraticos Gnesnensis literis operam
nauarent. Biblia à P. Jacobo Wnisko primo huius Collegij olim Recto-
re, in linguam Polonicam translata suo ferme sumptu, collatio pro eo opere
centum supra mille florenis, magno Polonicorū Ecclesiarū amodo multozq, alio
et libros uiles imprimi curauit. Assidua sanctorū Patrum et spirituali lectioni
intentus, vitam suam ad exempla sanctorū Antistitum instituebat. Liberalis
in pauperes, bene-

Ihs Ihs.
in pauperes beneficium omnibus, cognatis tenax. Multis annis administrabat
Ecclesiam. Nam dum plures in Episcopatu Vladislavici annos exegisset, successit
sit Jacobo Vefansky in Archiepiscopatum Anno 1582 in quo viginti et amplius
us laudabiliter exactis annis obdormiuit in Domino, praesente P. M. f. a. c. l. e. O.
pizis Rector Calissiensis, translatusq. Calissium, et in Templo Societatis ex
tracto honorifice exultus. Non multo ante mortem Scholas Theologiae Prae
dicae Gnesnae crexit, impensisq. fuit, ut ne periret doerent. Doctores, qui illi
lectiones praedicerent, neq. Clara, qui eas etiam audirent.

Interim Stanislaus Krishy Frater Scholasticus in Silesiam profectus, de
suis bonis disposuit, Collegioq. donauit 1500 Florenos, quos ipse cognati obtuler
rant, quibus suam hereditatem assignauit. Alius quoq. Similiter Frater Scholasticus
Zegochy 400 Florenos Collegio elongitus.

Bombora Gnesna ante annos decem dederat Collegio 400 Florenos
ad obligationem ut sibi 20 Floreni quotannis penderentur. Hoc anno Memorialis
ita Elemosina hoc Census illum condonauit. Ultima Iuris die Petrus Gus
in Collegio priusquam Actioni, quae S. Georgius representabatur interfuit libenter, plu
resq. alij Auditores, qui etiam actione probantur.

*Capitulum PP.
Dominicani*
Hoc anno Solemnem Patres Dominicani habuerunt Conuentum, apud Capitulum An
cant, in quo reprehensi grauius illi, qui nobiscum inimicitias gererent, nostrumq.
reprehendit nomen, et homines Societatis, nullam praesentem, non modo in lectionibus priuatis
quorundam iustitiam carpebant, eorum etiam in publicis disputationibus, ac Thesis impressis acriter
inimicitias dno
nostros, statim perstringebant. Proinde uenerunt ad Collegium aduersum veniam postulantes, siq.
pna carceris impoſuerit aliquid auderent simile, decreto sui Provincialis sex mensibus Carcere
in post delinque
tes.

penderentur, Cathedrae sua lectionibus priuarentur. Nec multo post P. Rector a
Provinciali eoru mutatus est ad praedictum, ut ea simul occasione archiepiscopus amicitiam
fidera suos inter et nostros iungeretur.

Acense Augusto P. Rector contractu inijt cum Luca Rabele Cue, An
cato et Posnamensi de emendo Pago Kozesiniensi. Prodelice, Anna Patrussew
Virgo Collegio nostro iam dudum beneficia suam in id operam contulerat, cupiens
Pagum hunc proprio dispoſitioni nostrae adiungere. Erit itaq. ad P. Re
ctore, ut ipse pagum istum lustraret, et commodaret Collegio de precio ei vendi
tore conueniret, promittens se pecuniam curaturus. Negotium in eo sepeb, ut de
noem Florenoru nullibus statuerent pactioem: e quibus statim Virgo Anna
Collegij nomine sex millia persoluit, reliquam summam impoſuerit solutura. Antequam
a tamen permissus est usus pagi certis conditionibus venditori. Primo quidem
art quadringentos Florenos singulis annis Collegio pendat, deinde si intra tem
pus, quo reliquam pecuniam accepturus erat P. Rector, uel eius Successoribus gra
tus displiceret, possit ille hunc irritare contractum, et a venditore datam exi
gere pecuniam.

*Congregatio
Provincialis
Calissii.*
Porro instante tempore quo iuxta Constitutiones Procurator ex Provincia
in Vrsam mittendus erat, P. Paulus Boza Viceprovincialis totius Provinciae,
et cum suis consultoribus communicata, Congregationem Provinciale in eam p
nem Calissij ad

Ihs Ihs.
nem Calissij ad 12. Augusti diem celebrandam indixit. Prodelice P. Mus
dator Calissium ante mortem natos inuitauerat, et liberaliter satis sumptus pro
omnibus aliis prouiderat, uolens ibidem agere de Theologia Scholastica in eo
inducenda, et omnium facultatum Collegium Calissium ab ipso fundatum esset
officina. Altera post sacram Quinquagesimae Natiuitatis diem Albertus Barthie
uicem e Societate dimittitur, et intra mensem sequutus est illum Jacobus
Gromek Nouitius.

Interim Petrus Iohannes Tarnowski qui noſ multo ante e Posnam
ensi in Vladislaviciensem Episcopatu euectus fuerat, Archiepiscopus Gnesnensis
nominatur. Quo etiam tempore admodum P. Carolus ordinis Generalis
Posnamiam uenit, Philosophicisq. disputationibus duobus sui Ordinis. Provincialis
bus caritatis in Collegio fuit. Hunc postmodum Quatibus nomine Praesentis lau
to accepit amodo, quo etiam P. Rectorem inuitauit.

Huius temporis quidam adolescens (Panthemus, genere nobilis obiit. Petrus
in patria deducit, alij sodales aduersarij, acceptis Censibus Regibus in terra
curus, scilicet, et floribus redimti plurimi, in duos diuisi ordines duplicem exhiben
bant Symphoniam. Affixerant quoq. non paucas canmina, quae et in ferebris, et su
abus elegantior descripta dependebant. Plauit ea res vris Nobilibus, et ma
gna tunc animi grati exhibere testimonia, cum iterum ad Quatatem facta Processi
one redirent.

In Nouembre Quatatus in nostro Templo tumultus, Sacerdotibus rem diu
nem peragentibus. Conspexi stricti enses, sed etiam sanguinem, Deo Diaboli furor
res regimenter. In Conceptione Virginis immaculatae Quinquagesimae duo e Ordine P. Dou
mini Concionatores galam praedicaunt incontaminata Quinquagesimae Virginis obsequi
onem. P. Camillus Prior in suo Templo, alter uero in Basilica Cathedrali.

Die S. Luciae Virginis Bombora Klyszyna ius 300 Florenoru in Colles
gium transfudit, ex quo Census annuus in forinſialioq. similes Templo vris im
posuerit legerebatur. vide supra qd. baptista foli 3. et 6.

Accidit hoc anno memoratu non indignum. Cuiusdam nobilis famulus
ex suspicionem furti de vasis argenteis sublati, a Domino in carcerem coniectus
adeo calamitiam, et infirmitatem impotenter tulit, ut se prostratus in modum Cru
cis Domini una cum corpore, et animo deuoueret, dentibus etiam carnem pro
pnam diuulneret, et ore erumpente, literas quasdam, quas penes se habebat
ingereret, ut id Geographi loco (ignarus enim erat prorsus literarum) Deimon accu
peret. Deuotus tamen diuinitus, ab hostis malignitate, et innocens gesto compositus
regis e carcere liberatus, magno dolore percontans sacramenta, flagitia sua sepiauit.
Dnus alius cum indignis ad conuicium accessisset, supinus in terram, ignotum a
quo, proreclus (nemo enim visus est) ad mentem redijt, et antea ante aedem cu
fessionem seriorum instituit, ratus ob vitia licentiam se ita a Deo admoniti.
Dm. S. sacramentum, quod penes se gestabat, ut se praedemaret a malis, ab
latum. Restitutiones pecuniarum facere non pauci. Usurarij aliquot reliqui
sunt usuras, quas annis compluribus exerceuerunt. Quidam uenenis alteri pre
parauerat, sed a ceptis moriente Confessario, destitit. Disidia aliquot coniugio
ru sublati. Infirmi in carceribus, morientes, adiuti. Exoratijs spiritualibus emu
diti, tanta quadragesima, et alijs temporibus permulti, tam Sacerdotes, tum Conuicij
ordinum Religio

11
Duo sionato:
res Dominicani
pro exedris in
maculata deph
Besne predicat

Interea pestis emerit, nostrorum de mutatione loci agitione fecit. Illas ob pestem
porro Vagrorocensis de Societate vera bene meritis, ultro nostris ad proprium nostrum partem
Monasterium mutavit, offerens liberaliter etiam illa, quae ad vitam sustentandam, Vagrorocensem
forent necessaria. Acceptum est beneficiū à beneuolo Praesule oblati. Pro
inde viginti et unus Theologiae Auditores, mittitur Vagrorocem, alij non rursus se con-
uendecim, qui Antibus studebant Theologos profecti. Cum itaq; kalendis Sept. Stawrud, et
tembris datum esset lectionibus initium, ipsi quoque oppidū Vagrorocensem, seu
de inficiatur. Et cum nullus alius nostris esset refugij locus, ultimis Octobris die-
bus cremerunt ad Praedium Stawrudense, ubi lectiones Theologicae sui cursu
femerunt. Habita utrobique animarum cura in uiciis sagis. Ceterum Vagroro-
censi Religiosis praecipua Dialectica, et Instructiones Casuum praebita sunt. Ap-
pud quoque oppidum Thornikes quatuor à nostris commigrarant, et ibi institui-
tis scholis magno proximorum fructu contine in pueris instruendis, partem in co-
mibus opera fideliter collocarunt. Ac quidem gratum est nostrorum aduentu
fuisse non modo ciuibus, sed et Religiosis Bernardinis, hinc constat, quod
semper nostrum Sacrodotem pro Concionibus mutarent, atq; etiam praeterea
Sato, die S. Bonaei Patriarchae sui Ordinis conuocantem audirent libenter.
Instituta quoque alio Missiones uaria. Praecipua fuit P. Horna Theodorum
Oppidum in Alano

Oppidum in Monachia confirmatus est, ubi 160. Heterosim euerunt, et cives
integritate deauerunt, ne liceat sibi ius civitatis dare imperio hominibus Hetero-
pici, quod et Dominus eius oppidi suis talibus confirmavit. Ingens de tanta
animorum, et fidei mutatione latitudo pervasit omnes, ac proinde designatus di-
es erat ad gratias Deo publice persolendas, et divinum Corpus Christi epulum
suscipiendum. Vita novis prius confessione delecti. Disputavit Pater in illa
Missionis ad Ministris Heterosim summa coram confusione, ut pote ad interrogata
Pater nihil existeret respondere, nihilque prater mandata ut solent, et contru-
dictiones adferret. Apperuit hoc anno in Vno Heterosim cuiusdam filii ex-
gregia in Religione Castalia suscepta constantia. Is enim a parente ipsa erim-
tae trauulento, primum omnis, deinde reverentibus, dum ad reuerentiam Ecclesiasticam peruen-
tum adigeretur, ita fortiter se exhibuit, et ne tantillum obsequium parentis a Catholica
consuetudine decederet. Cum autem pater minaretur, cum se ad desolatam Heterosim
rum daturus, et ipse potius emendicata, respondit filius, se vitam toleratam, quam in
ea re illi obsequium.

Interim in Collegio qui remanserant postea infecti sunt, unusque ex illis in No-
bre Festa Presentationis Desipar Caduitor Lucas Bochleuensis annos natus
circa 40. coram Patre socius, qui infectis operam nauabatur, vita decessit. Is
eo pater egregiam in aliis Imitationem, et sui muneris opera alacriter fecerit, totum
enim, et Dispensatorum agebat singulare Orationis studium emituit, et magnus qui-
tam ad res diuinas affectus quibus audiendis rationi non poterat. Certe cum
inter alios P. Rector Lemnaster, cum tempore petitis in Collegio remanentibus, si-
ne ullo propterea male contenti, omni indicio paruit, et a Patribus abunde laus,
nihil aliud, prater Orationes, quibus in quibat in morte obsequium instantem plus-
imum indigebat, postulauit.

Eodem Mense ad 28. diem Pater Scholasticus Lucas Gladstius Com-
pleta Probatione vota fecit simplicia, operante sacro P. Alberto Wronocense.

ANNVS CHRISTI. 1605.

P. Claudius Aguauina Praepositus Generalis.

P. Decius Striuerius Praepositus Provincialis.

P. Martinus Smyglecky Collegij Rector Soc. Jesu.

Decimoquarto Kalendas Februarij Illustris vir
Adamus Czarnkowsky Generalis maioris Polonia Praefectus Syn-
grapham per P. Christophorum

grapham per P. Christophorum Praefectum Concionatorem misit, qua se obtinere
quoad vinceret, daturus singulis annis Collegio 60. mensuras filigini, et pro quatuor con-
cionis Crucis tertium ex maior Desipamensis persoluerendum.

Impius est praeterea pro Collegio Antus 420. Florenorum pro sex milibus Flo-
renorum apud Magnificum virum Christophorum Tuckynsky, qui non mediocriter auris rade-
ditus Collegij.

Interim littera venit a P. Provinciali, quibus non modicum afflictum Societas Periculum
tem, timendum fore, ne iam Pontificis mandato Quod diuina benignitas, iuncta fecit, relegandi A.
P. N. Generalis in Hispanias ablegaretur, nunciavit. Illius diebus Janus, et
vix redierunt Patres, et Fratres Desipamiam, vix huc ob postulentia mali disper-
si. Ad festum Purificationis Desipar magnus aderat conventus, et ad sacra Synaxin
accidentium numerus, quamvis necdum omne adhuc abesset periculum, quomodoque
periculi materia quidam primordia eriduano morbo, atque, ut putabatur, peste, et vi-
uis est sublata. Postea post die reliqui a Patribus subsecuti Pernamiam, et
quidam deduxerunt P. Baltasarem Pozymsky.

Pater iste potentia, aliorumque virtutum relictis exemplis, festo S. Matthaei Ap-
ostoli in domino obdormiuit. Sum multa sane commendant. Perauerat non
ita pridem Theologicum studium spacia, iamque a laude interpretanda scriptura, felix
enim lingua fuit, penitus, destitutus, eruditione, ac pietate omnibus fuit amabilis. Ben-
ignus simplicitas, modestia, ac vita innocentis integritas ornamenti in illo alia, quam Deus
ei ornauerat dona. Mortificatione suae contemptu exemplis, vix adeo, ut digne cum
amici, quibus plerumque cum vixisset, moribus, ne oblatas quidem a Superioribus acce-
ptas commoditates, necdum eas posceret, vel exoptaret. Omnia ad aliorum applausum, min-
ra enim animo inerat deperitas, faceret, quicquid tamen notatus aliorum laudibus attuli-
t, quin potius suummodi humana gloria, factum fugere, et quae tibi honorifica essent,
ac laudem ferrent, recitare, vel aliunde decepta suppressere, conabatur. Santa enim fur-
erat animi submissio. Mortem ubi vicinam sensit, Sacerdotibus ad se vocatis, oscula-
tus, et reuerenter singulorum manus, quas prece importuna coacti obtulerunt, ut hinc
consequi, quo Fratrum, et Sacerdotum in eo reuerentia fuisset.

In Quadragesima indicitur Scholarum milium. Neque enim citius indicitur
erunt. Praesenti numerati sunt, qui a principio venerunt. Interim moritur Desipula
Sgada eximia Collegij benefactoris testamento condito, quo bona Collegio Eleemo-
sinam reliquit. Desipula haec fuit vera imitatrix, et sanctitatis singularis. Quid per-
com, dum puella decem ex operatur, et dicit ad Patrem, et dicit, et dicit, et dicit,
notauimus, duo loco anno 1607. quo lectorem remitto, ut cognoscat, quomodo
us infantum linguas faciat disertas, quamque ardentem desiderat hominum peratorum
amissionem, impatiencia, et bonitate. Pater Desipula fuit ad sex loca di-
uersa missiones destinata.

11. Kalend. May controversia de limitibus inter Casloleuensis et Zembosum Inter hostes
per finem accepit facta limitum designatione, et in publicas tabulas aelata. Illi die
tera uero die P. Aetodorus 16. Gnesiam pro solemnitate S. Adalberti festiuitate pro-
fectus, eadem pro concione P. Hermann Cardinalem Bernardum Siacirovsky, Episcopo
pum Cracouensem futurum Archiepiscopum, Gnesiensem nunciavit. Post sex dies facta
pax inter duos Nobiles viros, quorum vterque Hieronimi Rozdrazowy Episcopi ou-
lim Vladi. Hauensis cognati, de testamento ab eo facto grauius inter se dispu-
bant. Proximo mense Culmensis Monialis Afflictus veniens Desipamiam, dor-
muit illic, quae ante paucos annos Casloleuensis inter, et Heterosim fuerat pona discer-
tia, erit apud viros pacis facili, multum a Praefecto Generali ea in re adula.
Non Cues

His diebus
Nam cives de iusto precio quatuor millibus remisit, septem millia dedit, ac
ceptant. Quomodo hoc domus a Romanis habitari cepit, suo loco dice-
mus anno 1608.

Interca pestis in circuitu Urbis hinc inde per pagos, et oppida grassatur, et
priusquam maius crearetur periculum. P. Provincialis Calixtus Potnamiam cele-
bre, ad cuius adventum aliqui Patres missi Regimur a P. Episcopo ordina-
di. P. Solus eiusdem P. Jacimirus Mathias prima Educa tota in ma-
nibus. P. Provincialis, qua de Quehuam P. Roma mittitur, unde multos in ho-
rea tunc anno praecedenti manipulos inuenerat. Monuit uero P. Provincialis
o Quadriga sua Equu unu Collegio, et medicamentu Indicu Bezoar num-
cupatu, quod domi sua Amulidum futurum Profecti Generalis coniunx Eleen
motina 100. Florenoru redemit. Resabat maius in dies pestis periculum, adeo
ut per octauas Corporis Christi solentem ritu in Processionibus P. Defensionis tunc
umphum intermittere oportuerit, et prius dante, et tunc conuulsa celebra-
tati occurrere. Initio Junij uidelicet Romae ipsius mortis Mathias Scabro
uicq. Scholasticus vota simplicia fecit operante sacris P. Provinciali. Ultimis
vero eiusdem Mensis diebus datus Oratio Imperatoris Maunty, multis acclama-
tionibus, et peniculis contagionis obicientibus. At hac occasio fuit summa sua Circulatio
in eadem Antonio, natione Italo, ac studio huiusmodi. Ita enim videtur Pen-
sonam sua in Theatro fecisse ab Actore, quodam representatum, dum repertum
in platea huiusmodi temere casidit: sed huiusmodi temeritatis poenas. Nam simi-
lominio modo a studio huiusmodi tractatus, pugna, ac calidus concussus, in-
super leniter saucitatus. Praeterea, ex parte Circulatoris protectores eam, remp-
am iniuriam rati multa feda, et indigna aduersus Actorem protulerunt. Sed et illi
non multo post captores redditi, quicquid, et pristina gratia, ac beneuolentia
argumenta in nos exhibuerunt. Initio Julij Publiu a P. Episcopo de Paulo P.
Papa initio sui Pontificatus concessum accepimus, ad quod ut se dignius pre-
senterent omnes, spiritualibus Exortationibus instigati cupierunt.

Prima in hoc oratione
in templo
Benefactorum
3. Novas Augusti. Benigna cligina insignis Collegij Benefactorum, et prima
Prima in hoc oratione coram, qui optime de Templo nostro mereri studuerunt, ex oratione obijt diem,
suo templo. Centu supra mille Florinos Eleemosina nostris ad eorum testamentis attribuit
Benefactorum, et fuit vultus pontifex fuit mentore Societatis, ita et moribus suffragio
omni eiusdem sensu auxilia, primas fuit, quod in Templo nostro esse seculum
et Anguli Patres tria sacra, Patres quoque tres coronas pro illa persoluerunt. At
fora a festo S. Pontifolomai die indicta est conuena Studiosos actio in foro de
strensi, de vi Regio Circulatori illata. Vocabantur ad Tribunal Generalis Can-
pitomei, ob interdictu praecipue bombardoru armum. Deni studiosi forum omni
omni sibi competens declinantes, alio appellauerunt, protestati interim nomine
P. Episcopi, ipsius Iurisdictionem ea in re violatam esse. Iudices iam ad au-
diendum causam delecti fuerunt, qui primo confectu difficultate rem exhoriti,
ancipites quas rei fore exitus, ad proximu consiliu negotiu pro traxerunt: sed
interim expulsi est, nec amplius in foro compingit.

Calendis Septembris repletur studia, cum magis pestis inualere cepit
et in Pontificatu

58
in Pontificatu schola Collegio vicina sex adolescentes sustulit. Perierit ul-
terius malum. Unus ex seminary alumnis febre pestilente correptus, ad diem septi-
mu exstinguitur, alio praeterea dispersio. Atque eadem die Joannes Somersfeld Co-
adutor bubonibus ingenui laesitatus Medici consilio ad horti Collegij delegatur, qui
quarta die post videlicet 4. kalend. Octob. vitam quoque finit, sepultus nocturne
sacra Ede horti vicinore S. Mortim. Hic eo anno completis P. Provincij sui Exem-
prij die 28. Augusti vota simplicia fecit in membris P. Doctoris. Toto die nostri
Collegio perturbato, et febre decedente soluantur, aditus Collegij propter externos cras-
tibus lignis pracluditur, domus, et singuli nostroru herbarum suffumigatione, lustris, et Hippur-
tarum amuletis, praemuniti alio oblegantur. Discipuli ad Praeceptoribus ad praedia
pedites contendunt, et ob maiorem securitatem diuifos, Theologos quidem Praeceptoribus,
Casus audientes, Praeceptoribus, manere oportebat. Quing, alij, quoru tres Praeceptoribus, ad Fran-
dium P. Praeceptoribus inuitati inuenerunt, ab eorum liberaliter toto pestis tempore habiti. Per
liqui etiam ad 8. kalend. Nouembrij ex praedij Stomachorum praedia a Capel-
lano Sydgashensi alio nostroru habitationi oblatum, commigrarunt, ibique eundem
liberalitate, accedente quoque munificentia P. Abbatis Wygromensis, sunt tractati,
licet nonnulla interdum S. Stannensi praedio peccarentur.

7. die Nouembrij Joannes Buerca Coadiutor atrox grauis morbo diutius
no fractus accedente hydropo repentina morte obiit in Collegio. Eius commendat-
io a patientia, et laboribus in Germania penitus alacritate susceptis, digna quae recol-
tur. Quibus eius prosecuti sunt Sacerdotes S. Mariae Magdalene, et funebre offi-
cium nostris tunc rusticantibus pie deconantur. Quorum nec ibi a laboribus
vacatum. P. Mathias Bomba agitante P. Doctor lectiones Theologicas de
Eucharistia prolegebat. P. Praeceptoribus vero duos viros Nobiles ad gremium
Universitatis Caesariae reduxit, alij in suo quoque munere praedicta, et multa
fecerunt.

In Decembri Omnia tertia adherentes celebravit Praesentia Serenissimus Rex post
Rex Nuptias, qui Serenissimam Principem Constantiam, germanam sororem Annae Augustae
Reginae defunctae, Austriae, accedente Summi Pontificis dispensatione, in sociam vitam
sibi matrimonio iunxit. Pederunt eam Praesentia Austriae, ipsa imprimis mari Constantiam
for Serenissima Maria, similiter et Maximilianus frater, et soror Maria Austriae
Regina, Serenissima Regina Austriae. P. quod in huius Principis laudem, et ser-
uitis commendationem spectat, annotato. P. P. Provincialis Obligatus P.
Serenissima Regina praesente illius Matre, et alijs Principibus, offerret, illis Societatem
tem Jesu commendaret, Serenissima Austriae mater Regina quoque dixit. Folia
mea, et ego vnicuique te rogo, ut primum maxime Societatis Patres habeas commendatos,
et hoc signum est, te meum esse filium, si eo, quo et ego, amore Societatem Jesu pro
sequeris. Ne ulli res adeo animu meum a te posset auertere, quoniam si intelligerem
rem Patres Societatis a te minus amari. Quid Serenissima Regina tunc Matre, erga
respondens, et quoniam prolixae P. Provinciali sua studio obulens, facile coniecit, et
sui et Serenissima Regina erga Matrem suam observantiam, et omnium Principum
Austriarum, sed praesentibus horum, animu erga Societatem Jesu praesentem ex Colle-
gij Graecensis aliorum, Collegiorum novit monumentis.

In Vigilia Natalis Domini Synagoga Caluimistarum, incerta, quae auctore,
eundem schola nostra clausa fuerant conflagravit, et quoniam lucis utaq. Baptis-
tae, die sequenti P. Doctor in Pontificatu Basilica habuit concionem. Proin-

Le ante nouum

de ante nouum annu reliqui redierunt Posnamiam, multum ad id aliuante
Abbate Wagrowecensi, qui suos annos propter alias Eleemosinas ad reducens
dos fructus designauit.

Illud porro, quod ob sui magnitudinem totum tenore autem in admiratione
Principis moschi. *certit breuiter hic quoque annotabo.* Demetrius Princeps Joannis Bau
uid Demetrii
Tragadia, archiepiscopus Moscorum Magni Ducis filius, post mortem sui Patris Theodor
casio belli domini pueri in Principatu successerat, insidias, quibus ad eodem a Bonif
lond ad Moschodunio quorabatur, consilio quorundam religiosorum indutus habitus, fugiens, in
Poloniam uenit, anno precedenti se quies esset, apud quosdam Cracoua Polu
nos manifestauit. Hunc Georgius Amick Palatinus Androminiensis cum
centis pactionibus in suam protectionem accipiens, Legi commendat, si quo modo
auspicio eius in seditionem Principatu restitui possit. Rex magnas ob causas o
sem illi suam negauit, promissa tamen, ut Palatinus ipse conscripto exortu
aem animo aggredere. Fecit Palatinus, et magnas copias adiunxit, ut
quoque alij Magnatibus, et Rosacis, allegit, et ut fines Moscorum ingrederetur
seueris Ducibus, et alios Principatus post eorum hostium numerosissimam strage
occupauit. Interim uero subitanea morte Borisus ille Rodomus, qui post mortem
Theodori Fratrius Demetrii fraude, et tyrannide occupauerat imperium, ex
tinctus est. Itaque Demetrius ab omnibus Moschiis in Principem accipitur. Itaque
duos in suis capis sacerdotes Societatis nostra, P. Nicolaus Byzowski, et P.
Andreas Laticius. Princeps uix annorum 24. pedumino nimium elato. Cu
m uero sequenti anno filiam Palatini Androminiensis, nomine Mariam, in
matrimonium accepisset, ipseque Palatinus magna comitatu, et splendore a Po
lonia in Moschiam ad nuptias secum duxisset, miser Princeps a subditis inu
terfatur. Nam hi graui exortu tumultu die a nuptijs quinta, hora septima
morte, in Regiam inuult, et Principem occidit, cretita comprehendit, et crudeli
sissime confectum cruciunt. Polonos quoque captiuant, et quos possunt, in car
fuerunt. Sponsam occisi Principis ad custodiam trahunt, ipsique Palatinus cum centi
nis Polonis. Ceterum hi intra duos annos in Poloniam dimissi sunt cum quibus
etiam Patres nostri P. Nicolaus Byzowski, et P. Gaspar Sandichy, qui a Dem
etrio Principe paulo ante nuptias Cracouia in Moschiam euocatus fuerat ac
dierunt. P. Andreas Laticius, ut altero anno, dicitur, fuit extra omne pericu
lum. Hoc porro anno, quo hoc scribimus 1609, acriter Moschorum infestant
Poloni, ipseque Siles Rex cum valido exercitu post Russa eo profectus, inuincit
Polonos uindicturus. Diuina sitas optimi, et praeclarissimi Regis prosperos
faciat successus, et tandem in illis barbaris regionibus fides Christi illu
cescat. Et de his quidem citior, licet non fuerint mei instituti.

Nisi pestis conatus nostrum impediisset multi in proximam salutem
factus esset. Ceterum hi, qui in Collegio manserunt, seruauit omnibus
etiam ipse, quos pestifera contagio infecerat. Sed nec illi, qui extra domum fuerant,
a labore quauerunt, sed quoniam communia sunt ceteris annis ea, quae gesserunt, con
sulto illa omni sunt.

Annus Christi 1606.

His Tit.

58

ANNUS CHRISTI, 1606.

P. Claudius Aquauina Praepositus Generalis.
P. Decius Striuerius Praepositus Provincialis.
P. Martinus Smyglecky Collegij Rector Societatis Jesu.

Infelix iste accidet Republica annus, quo Nobiles multi Rebellis
ab aliquibus uiris primarijs, et praecipue Hieronymis, sedulo Serenissimo Regi rebus
les esse uoluerunt. Indicta fuerat Varsauia in Februarii Comitibus, ubi primum illa et
meret rebellio, quam describere non est nostri instituti.

Kalendis Januarij magna hominum frequentia in nostra Templo ad coeque
dum Subilium sacramentis Confessionis et communionis releuata. Die uero infestante
post reditum Nostrum datu lectionibus initium, postquam maiorem securitatem pestis
etiam, sapienter, promittebat. Post mensis festo Purificationis Dispena sacro, a Patribus
repetita uota. Interea quoque P. Laurentius Noruegus inuicit Poloniam Gen
tano, iturus uidelicet in Amiam, quo periculosam nauigationem faciebant pericula
a Carlo Rudermann Principe, Tyranno Suecia procreata, ut ad ea declinanda oportu
ent illum per Germaniam proficisci.

Iniquis Hieronymi calumniae non mediocriter quietem domus exilimabonig
integritatem hoc anno non tantum labefacturae, sed etiam expugnare attentabant, et ipse Synagoga hu
mo conata maiore labore, maxima uero sua infamia. Nam 20 kalend. Aprilis hora nona thesauri inie
ti quicquid diei. Cane domi Lutheranorum Synagoga exorta ardem in monte Caluo, ut
dictum sita, incenditur, abactis ex cubilibus, a nexio quibus hominibus, qui ob hoc
bitum peregrini ementitum non poterant dignos. Nostris max authoris facti cum
studiosis, consilio plane tenerario, pronuntiantur, primum non modicam, hoc praedictu
tempore, quo Volutates Nobilium maxime inter se dissidebant, haereticis uocis
bus ita debant, et omnes fere contra nostros statos insurgebant, perhorrescebamus calamit
tatem. Et eo magis, quod pro Cameris res exaggerari a gemulatonibus Sueheni cau
pla, similis farina fermentis in seditionis corruptis. Res certe triste quippiam por
tendebat, uerum a P. Actore. licet ad Sobrem Prauincialam datis Regibus ac
alijs Senatoribus essent, quae modum conspectu facinoris, et allita perpetua infamia
explicabant, effectum est, ut regia auctoritate, et Procerum fauore suum uersomag
rabies atque deferberet. Instans tamen Lectorijs apud Regiam Maieu
statem, ne eam iniuriam sua Professioni infligi impune potestetur, neque omnino
Rex dissimulatione, factum cum sui nominis iniuria, probare uideretur iudic
ces, qui rem dispi cerant, destinauit atque in principes huius turbam para ammi
aduerterent, potestatem fecit. Erant illi. Primus, ipse Episcopus Vrbis, et Gene
ralis maioris

ialis maioris Polonice Praefectus, Praepositus S. Mariae Magdalena, et Parochus S. Martini, et nonnulli praeterea Cives, qui cum die 19° Junij convenirent plurimos, et vix in iudicio occurrerunt. Alium fuit quod Noster Reg. stultus, qui tamen initio Classici exactioni examise propterea iactabantur, tunc alto silentio si sunt. Accidit hic no bene quoniam, diu tunc, diu iudicium. Deum ex duobus acerrimis falsitatis rectoribus, ad hoc iudicium cum alijs deputatis, in quibus omnis spes Lutheanae vindictae consequenda recumbat, unus nobilitatis ordine inter praecipuos non est, quoniam S. Mariae Ecclesiae, curato prope, et perfecta damnata, restitutus est. Qui tanto magis fraudulentus illorum machinationes confudit, quae firmius in ea sua infamia fundamentum habuerant, et prudentiam, quae pollebat, et proxiis omnium clarigendae ex voto, quam tenebat non perdidit. Felicitas illius apprehensionem plurimam nobis gratias, quo periculi obavit. Post multa ergo cum auctoritate expositi in eadem omni summa diligentia adhibita ignorarent, una publica caso, qui spectator suspitione incurreret, causam, et domum pudore consequenti terminare debuerat. Addendum tamen hoc, quod d. Caes. Polonorum vicinorum nullo damno incendio capiti sit. Et quoniam Pascha celebratum fuerat, quo die praedicationis Evangelicae, et devotioni magis satisficere colo a pecto, non tunc plebeula sarcasmi, et popismatibus solennitatem exegit.

Expositi ea festum solennitatem no incola solum Civitatis, sed etiam i, qui in his diebus proximo degunt, solum singularem, ferore, in animabus per sacramentum usum ad Christum adducendo. Soli fuerat aliqui in Domini curiam oppidi, per litteras, a Nostro, de gravi oppressione subditorum, de multis scandalis nondum sublatis, actum, et coram multos efficacius. Cessit tamen duntaxat Dominus, et non communitati tantum, sed etiam singulis ad compensandas iniurias liberaliter se obtulit. Persuasum enim est, ut odium contra Præfatum Ecclesiam Confessionis Antidoto sumpto ejiceret, nullam deprecationem satisfactionem erigens. Eiusdem quoque Patris concione, incola exortati ad sepulchrum Domini flagellationibus adornandum, epulo solenni pauperibus prohibito, lotionem solum anticipata: quae res licet nova, Religioni tamen promouenda, per quam accommodata fuit. Non minorem in illi moribus solutis castigatio sumum sortita. Sacerdos comitum cum famina suspectas, pags ut excederet, praestitum. Hoc, et alij accidit. Famina turpes quæstus corporibus facientes ex oppido sublato. Confessionis ritus instituenda modus non sine fructu explicatus. Elongum erat fere pietas. Sodales, S. Anna dicat, vera Concione, et sita, et squalore, mitori pristino restituta. Non incommoda praeterea admonitio quorundam Religiosorum no ex instituto viventium, habita, quam religio disciplina accurata observatio est consequuta. Similes ob fructu animati, et alia suspicio extitit postulato Episcopo facta. Indicta enim supplicatione pro necessitatibus Regni quadragesima horarum, quae alias ad includendum difficilis videbatur ob novitatem omnes nobiles cum suis subditis Confessionis Sacramento purgati, celestis mensae epulo ac cubare. Promovit hanc devotionem triu vicinorum Parochia accessio eo confluentium, totos retinere occurrentium. Curiosa pietas (propius quidem ante Vrbis le sacramentum iacere) incitamento nobilitati, plebi, idem faciendi fuit. Illi

Sicorum inopiam.

sicorum inopiam in cantando sacro ipsi Domini supplere. Testatus luculentus. Locum dominus lotis gratiarum plenis ad S. Rectorem datis nunquam sibi reliquis tentum, talis studium uiguisse maximo fructu salutis animarum nullum. Huius generis, et ista potest esse, quae in Starnensi praedio fuit. Ut enim alia, quae praeparatio solennitatem Paschalem ante cederet, persuasum nobilitas Paucis, et prandio Nescim, pauperes acciperent, ad quod instruendum Nobilis materiam suam opera contulit. Domini cum famulis minimis, parare discumbentibus, electione Polonice libri pro tempore adhibita. Finitum mensam lotis pedum excepit ita tamen, ut domini viris pauperibus natione vero feminis offero fident no sine lacrymis interea Voluptatis testibus. Nec liberalitati in eisdem egros quid, quam deerat. Postero die, quod ante inauditus fuerat, publica diversione, morienti Christo corpora sua crucifixorum, plurimis nobilibus et vicinis locis patientiam et fortitudine in re carni adversa perferenda docentibus. Accipit his quod a multo tempore neglecta confessione instructa, quidam nobilis cum Matre in gratiam amulato odio reusatus sit.

4. Kalend. Aprilis Hieronias Lamsicki in Provincia Austria Societati Jesu ante novem annos inscriptus, a votis absolutus, dimittitur certis ob causas et non tantum adversa valetudinis gratia. Infra mensem P. Provincialis ex Prussia venit Pothman, et pridie Idus Maij S. Jacobum Mestorsey in Professorum quatuor votorum, Laurentij, S. Humensem in Praedicatione Coadiutorem temporali gradum cooptavit. Et cum hinc Calixtus P. Provincialis iussu accepit secum S. Christophoru Praefectum, quem 11. Kalend. Junij ad quatuor votorum publicam professionem admittit. Ante hoc S. Nicolaus Hemingus completo Tyracini Civitatis vota simplicia fecit die 18. Aprilis celebrante P. S. Rectore.

Interim P. Andreas Laucius Roma redijt, qui in Legatione a Demetrius Principe ad Pontificem inerat, direxeratq. iter in Moscoviam, cum adulter fortuna tumores sparguntur. Demetrius Principem (ut ad fine praecedentis anni meminimus) a suis fraude interfectum, Polonos, qui cum eo venerant, et alios ad ruptis cum Legato Regio, alijs, primarijs viris eo profectos carceri addictos cum deabus Patribus Societatis Gaspare Sauricki, Nicolao Chyrowsky, et eodem iure sortis. Itaq. P. Laucius non amplius redijt in Moscoviam.

In Regno quoque nostro magna exorta turba, diffidens pacem promittebant. Prode, oppido sine vicino, habitus contra Armemisimū Regem Nobiliū conven-
tus, qui a Senatoribus divisi (Senatores enim uno Palatino Cracoviensi Nicola-
o Zebzidorsky, viro aliquo Catholico sed ab Hereticis reducto, excepto, pontes
regias defendebant) omnia adversa minabantur. 16° Kalend. Julij Rebelli-
um ingens habitus est conventus (quoniam vocantur Polos) Lublini. Fuisse virorum
multa milia, hanc iterum ad S. Idus Augusti Sandomiriam indixerunt
quo Rex etiam ipse, comitatus Senatoribus, duodecim milia virorum militum
vium exercita cinctus comparuit. Multae ibi conditiones Pacis Regi propau-
sita, quibus, si consentire nolle Regno privaretur. Inter alias fuerunt haec, et confidera-
tiones Reipublicae turbatores Cracovia, Sandomir, Lublin, Gdansk, Pottis quoddam
vicio et expellantur, nec liceat nova illis origine Collegia, externorum nationum
homines intra duode-
cim menses Regi

homines intra duodecim hebdomadas Regno à se dimittunt, bona eorum colle-
giorum, quibus pellantur Ierusalem, novis militum hospitalibus, et Academia Cracoviae
ensi cedant. Alia conditio fuit. Haereticis considerationem concedat. Grati
et alia, non minus, quam ad Deo et Religioni contraria. Serenissimus Rex soli
Deo confidens nullam ex his accepit, qua diuinus honor immitti videretur.
Ac de Jesuitis quidem respondit nunquam se futurum, nec permissurum, ut ea in forma
Regni Poloniae, vel Rex ipse apud Summum Pontificem, aliosque Christiani orbis
principes notetur, ut Jesuitas boni publici studiosos, et diuini honoris zelantes
ex ea non promotores, sedibus suis amoueat. Habebat secum Serenissimus Rex P. Petrum
acceptat. Thorgom et P. Fredericum Bonifacium in capitis, quum alter P. Thorga concionem
dedit ad Regem, Seniores et equites, Societatem Iesu innocentem manifestando. Ad-
dedit postea sequenti anno libelli Poloniae, quem Probatum Societatis Iesu appel-
lauit, in quo persecutiones Societatis, rationesque instituti ipsius enumerat. Ceterum
non infeliciter, ex illa Serenissimus Rex redierat inde Cracoviam, videlicet auctoritate
discordia in sua habens potestate, quibus tandem plus minus confidens libertatem
donauit, sed illi necdum (ut dicitur) sequenti anno quierunt.

Ad 16^{am} Septembris. Congregatio Provincialis indicitur Vibia. Profectus
gans Probrinco quoque cum alijs Patribus P. Hieronymus Stephanowicz. Hic ex tunc moribundus in
sebrum Vibiae incedens, eandem exstinctus, in supernam Congregationem locum suum trans-
tulit. Non minus huius titulus Professionis, quatuor Doctorum, quam ipse Gradui decem,
P. Stephanus suffraganeus fuit. Tanta in eo fuit praestantia ingenij, et spatio 23^{am} annorum ad
viri sanctitatem absoluta omnia studia, non sine applausu doctorum virorum, lauroque, Magisterque
et et eruditus titulus Romae adiecit. In felicitate memoria uiguit, ut Aristotelis opera perfecti
ne Gelani mors, et callere videretur. Per excruciatum in defendendo Philosophia quadrennio pro-
baui. Sacram Scripturam biennio, Theologiam quinquennio non sine iustitia stu-
ditum, et laude eruditionis profectus est. Zelum ipsius litera ad P. P. N.
Generalem testantur, quibus Indicem missionem postulauit. Nec uero domi laui
quidior. Nam ex penitentibus non tam multis, quam paucis, ita perfectis indu-
care facile est. Officio Professionis perfecte satisfecit. Postquam enim tempore duo-
bus annis, non sine deuotionis perulationis gustu nauum Cathedram, iustitiam
egit, hoc, si quando in Missionem versatus est semper obseruauit. Libertatem Spi-
ritus, et sermonis efficaciam in ijs non admonendis solum, sed etiam arguendis, quos
alii ob auctoritatem, et dignitatem suspiciebant, gratia conuersationis temperauit, ita
ut quod illa castigatione exasperaret, hac delinendo spuali suauitate mitigar-
et, rancorem beneuolentia, et grati animi effugis amittit. Huc spectat labor in
exseribendis Epistolis S. Bernardi, contemptum diuini induentibus, pulchro, quem
habuit, Character: quos huius adolescentibus, quos ad Religionem aptos in dicebat in-
periebat, quibus hoc consequeretur, ut non pauci Societatis Iesu, aliorum Reli-
gionum instituta, complecterentur. Colloquia illi ad mensam saecularium de reo-
bus ad spiritum pertinentibus fuerunt, ut uero de ecclesiasticis Societati maleuolis: in
genuis rem nostram instruendis cura fortissima. In recreationibus domesticis Gra-
tibus coadiutoribus, fortitudinem, patientiamque in laboribus strenuam perferendis futu-
ra felicitatis praemio condecabat. Haereticum hostis acerrimus, et libens Poloniae
clonate editis

diomate editis inter nositur. Nec uero circa se remissus, quod liber manu scriptus
ab ingressu Religionis praeu illustratione, fructibus orationis indicat. Neque enim
ante quam uita lascescente, Spiritus quoque, feruor elanguit. Asylum hoc illi fuit in
Spiritus ariditate, incontinuum ad maiorem aleanitatem in consolationis uerbate. Cantale
praestans erga ualeudiarior, diu lectos. Aemere, et alia officia exhibere pro commo-
dicare non desistebat. Observatum in eo argumetu humilis submissis, nuni non ea-
sile, quum de ueniam ab inferioribus, si qua offensa intercessisset precibus euincit. Abi-
solus corpus Philosophici praestantibus Cracoviam tertium annum Probationis seu
Turus uendit, ut aduentus ipsius forma exati Pores Dominicam, et Academia
salutatu illi rogatus, ut alius publici celebritatem oppugnatione Theorem, aduocari
et conueniunt. Vocatus itaque per Janitorem ad portam e Culina, crete attrita sordia-
dag, indutus uenit, quibus post multa se non ad disputandum, sed ad discendum
humilitatem missum esse attestatus est, sic bene contentos à se dimisit. Mirum est
quam Cracoviensem Academiam adificationis odore impleuit. In summa desic-
deriu sui non apud inales solum, sed etiam apud Nobiles reliqui quantus fuit a-
bundè ostendit. Equidem una grauis Nationa pro more patrio ad eius intenti-
onem Szapen lautom pauperibus dedit. Centum et amplius Missarum sacrificij adu-
iunctis. Non desuit et alterius officium, quo per multum temporis Missas defunctorum
breuio à saeculari Sacerdote impetrant. Magnam profecto eius amissione uiruer sa-
porum uia passa est iacturam.

Flouent huius anno. Schola praeter spem ob postem praecedentem magno nume-
ro. De spiritualibus Exercitijs nihil remissum, nisi ad domum Probationis non
nulli, quibus unus singularis constantia fuit, qua eandem ex parentibus et cognatis
uictoriam reportauit. Illustre praeterea exemplum scientia B. P. N. Ignacij ex-
tigit in altero, qui immundis cogitationibus uexatus admodum, tandem Confessarij con-
silio lectione uicta B. P. N. Ignacij omnem ardoris libidinem extinxit. Unius quo-
que de se ipso conuersione Chri. fidelium auctuarium reuit, qui confessione fidei formu-
latu nostrum ratum consistit. Commentationibus rerum spiritualium non pauci per-
politi, Matrimonia non paucorum in formam malicem, statum reduci. Graues, et
que diuina inter coniuges animarum pugna, confessionibus praemissis penitus intermor-
tuae. Hoc laudi datum. Nostis praeterea religiosi famulij, quod aures Confes-
sionum in sordibus peccatorum exhaunendis delictum personarum ignorarent. Vi-
terius quo minus suam industriam exercerent ad plura, impediti nequiere: quum
loquidem non magis hoc anni aestiuo, quam superioribus duobus homine à luce passy
respirarunt. Porro tamen Gontorem, studiūque in ijs subleuandis, qui omnium ho-
minu ope destituti, si debant non sine admiratione, et adificatione totius Cuius
hō docuere. Nemini siquidem prius, quam perpurata conscientia exomologasi mortui-
is annumerari industria indefessum labor concepit. Ad portam Collegij pauperes
Elemosina subleuati singulis diebus fore sexaginta, censu tamen eorum, qui confes-
sissent praemisso. Proinde ne uia impetun aliqua potius Sichelulas Confessionum
stipem acceptum praemistrabat. Certabat diuina prouidentia in besondendis illis, qui
amore ipsius pro salute animarum procuranda in mortem se deuicissent, proximu per-
niculum lethalis contagij auertendo. Nec carceris publici custodia per id tempus
studium nostrum

Studium nostrorum defuit maxime uero his qui supplicia capitis sententiam in diebus exequabant. Sones fructus eorum fuisse, qui extra urbis pomeria metu pestilentiae excederant. Nam quando omnes Ordines Nobilitatis contra nostros, non ex nobis causam odij, aut malevolentiae ullius suscitata insurgabant, nihil aliud, quam expulsiorem ex toto Regno acriter perurgebant. Quas Jacobus Gmshy ex iis non postremus, singulari pietate ac religione motus, aeri nostram vitam, penitus ignarus, Presbitero viro suo in finibus Poloniae, quoad magis pestis extingueretur, ad habitandam solum concessit, neglectis propriis angustiis. Omnia hic nostris peruia, nihil clausum fuit, in animis ipsa, quem ostendere, non erubere poterimus, plenus officiorum apertus. Magno suam felicitatem aestimabat, quod tot servos Dei domi sua habere potuissent. Adificabat illi plurimam animarum licet diversarum nationum summa coniunctio, tum uero regularis disciplina, et modestia, alio ut nequam Anglicanam vitam alijs diuini uicinis Nobilibus persuadere studuerit. Nostri quoque ibidem opera haec sepe acriter exercebat, quo maiorem necessitas haeretica rubiginis abstergeret inuadit. Nec diu temporis laboribus dispendio. Nam in primis ea in ipso loci domo, eiusque coniuge Chae Catholici conuerfuerunt. Iuxta saecularis in spirituales conuersionis subsequenda, ut ex frequentibus orationibus, et sacramentorum interna consolatione delibet, in accendendis virtutibus, obuias difficultates facile vincere potuerit. Praeterea aduocato Solomoni annu, et Germanicam aliam, duplici quoque Idiomatica doctrina Christiana rudibus maioris, quam angustia oratorij poterant, aduocata, proposita explenda est. Natalitia festa non absimili urbano spiritus feruore transacta. Confessiones plures excoelae, haeretici quoque subditi (qui ferè omnes fuerant) ad unitatem christianam fideliter reuocati. Non absimiles uentis uenti diuini, et conuersionis eorum pagis, alij quoque ad diuersa loca omni manipulos reuoluit. Haeretici etiam ultra contenti absque Trecenti alij in ordine redacti, qui ad magis Catholicum Templum, quod in Pago ipso, nec secunda sua speluncam, qua duobus milliariis distabat, molestia itinere decessu uiti uisitant, concionibus nostrorum a feritate haeretica, ad mansuetum christianum modum Christi fidei uiam reducere. Quia nobilitas aere odium extinctionem. Liberalitas aliorum in augenda sacra suppellectili praeuocata, uicinis, qui ceteris uidebantur ditior, Rectorum argentis pro Rixide et Eucharistia consecravit.

Mense Octobris violenter nostri Torunij ab Haereticis, pedibus proprijs exclusi sunt. Nam spe deueniuerant. Seruitas toto Regno, uel saltem totius Collegij expellendas, contra quos tota rebellis multitudo conspirabat. Ceterum in Decembri auctoritate Regia ad honorem restituti, et anno sequenti Regni Constitutionibus in Comitibus cautum, ut huiusmodi vim Collegij in Prussia illatam, licet punirent, postea in iudicio, ut punirent iniquos et uolentes Nobilitatem inuadere.

Admissiones huius Collegij hoc tempore maxime calamitose accepit ea, quae apud Romam abbatem Præmonstratensem obita est. Amplius hic campus labori oblat, qui praeter septem monasterij oppidi incolae, ad uicinos quoque pagos quatuordecim sese extendit. Hic itaque in primis custodia claustrorum, melior procurata abusu mulierum in peramulando sublato. Quibus confessorum publicis in Templo cum ex nostris fecit, quod exemplum singuli Praetores Religiosi imitati fuerunt. Exhortationes complures ipso Praetore praesente de uita religiosa habita fructu regularis disciplina obseruatione ne consequente. Quidam Haereticus cum errorem propositum suffociter confutatum.

aduertisset nec

aduertisset, nec quod in contrarium hiceret, habuisset illo dominato, reconciliatus, carissimis conuiuij mensa adhibitus est, non sine gratulatione plurimorum. Confessiones plurima de tota uita, cum aliqua poenitentia de promissa de penitentia concione, fuisse instituta. Cathesismi insolita cum cantu tradendi consuetudo fugifera Parocho, sedula moderatori deinceps conseruanda, multis commendata, officij obligatione ex decreto Conatus Tridientini infirmata.

Quatuor supra viginti in Missionibus pro festis Natalitijs versati, magno fructu et consolatione pium, qui ardentem optabant nostros pascha festis solennioribus audire. Nationa quodam accepto graui dispendio, et iactura rei familiaris uicelicet quingenti millium Florenorum tanta fuit fortitudine, ut qui eam intuitus fuisset, non secus, ac de leui damno sollicitum anxiamque conspiceret. Veggi huius diuina uisitationis gratiam se magis testatur peregrinationem pedes ad uicinan S. Joannis exera uicinan Ecclesiam instituit. Nihil ab ea praeter uerba S. Job usurpatum Dominus dedit, dominus abstulit, sit nomen domini benedictum.

ANNVS CHRISTI. 1607.

P. Claudius Aquauina Praepositus Generalis.

P. Decius Striuerius Praepositus Prouincialis.

P. Martinus Smyslecky Collegij Rector Societatis Iesu.

In Ianuario non omnino fuit Cuius libera a suspitione pestis. Accidit, ut duo ex nostris in Templo in caule infectum Confessiones excoelae, qui ne grauioris mali causa essent, separati sunt a ceteris, in columnas per gratiam Dei permanserunt. Nominis Februarij auctoritate Praetoris, et Praetoris qui huius manserunt Cosmionem, curru supeditauerunt tum Iustus Cosmionensis Antistes tum alij non pauci. Sequutus communis hominum praesentium Germanorum recentem conuersionis dolor, quem ad coram discessu non pauci lacrymis testabantur. Inter eos P. Martinus Lascius successurus in locum P. Christophori Braschky Concionatoris ad Collegium uenit.

12 kalend. Martij, et pro prima sua Conuisione Chorus Concionator Grecae Apostolicas de Rmo Andrea de Brin Opalensky in Coadiutore Episcopi Polonienensis declarato legit promissa honorifica Praetoris ipsius, qui et Marsyalus Legionis, Urbis, ac ioris Polonia Praefectus, uicinis, de multis bonis meritis fuerat, et aliorum ex eadem familia Episcoporum, qui uirtutibus, et rerum gestarum magnitudine, exstiterant insigniores. Praeterea Regni huius Praetores, ac Senatores ex hoc Collegio prodierant, Laurentius Gembickoy Culmensis Episcopus, et hic ipse quem supra retulimus Andreas Opalensky.

1. Idus Martij dimissus est ex Societate Stanislaus Orisko Coadiutor. Hic duodecim.

Hic duodecim transactis in societate annis voluit sacerdos fieri, ad quem gradum cum nullo modo sufficiens esset, atq; ideo in gradu huius fuerit receptus, pater d. mitti. Factus tamen est in saeculo sacerdos, sed penam d. n. non evasit. Nam inter biennium anno 1609. ab aliquo Sacerdote digni sit ipsi resedi.

Porro tumultus civiles in dies credebant magis, bonas Nobilit, sed praesque Ecclesiasticas predomibus opposita magna aliarum iniuria dispendebantur. Quidam non infime satis homo Grosefeldy, numeroso milite crecto, ad praedictum, P. quoniam venit, quod in directionem militatus concessisset, in q. portu repatriatione P. Rector ipse redemisset, pro singulis fidelibus quing. Florinos persolvendo.

Ultimis diebus in Metropolitana Ecclesia Cardinalis est ingressus. P. Rector cum L. Praefecty salutaturus illum, profectus e. Grosefeldy, et ab eo per quem humiliter acceptus. Amicentia vero S. Adalberti festo idem iterum iussit Grosefeldy, et P. Praefecty rogante Cardinali fuit conlocutus. Jan. Adomus Carulowsky Vrbis et Minoris Polonia Generalis Praefectus, Palatini Lenacensis dignitate auctus fuerat, cu. videri ante festu. P. Praefecty in sollicito meditationibus sacris intentus, maioris devotionis gratia mansit.

In Vigilia festi S. Adalberti dimissus est ex Societate Albertus Morayzeli Posnaniensis, qui postea Sacerdos factus, et inter alium corruptus infirmitate defunctus est. Prædie ante ipsum Annus alius in idem Posnaniensis N. Colaus Peonius dimissus est, qui dum diutius fluctuaret animo, cum Bernardinorum familia sese addicere deberet, tandem addixit (atq; unam familiam) Probatione suamq; prosequitur.

Congregatio Provincialis peer Actellum, sine Lodozianorum, pericula, ita confilente Serenissimo Regi & Regina, transfatur Jerosolavian, ut in ea Sacerdos deligeretur, qui de more P. Provinciale ad Congregatione Generalem committerentur Romam.

Posnania vero oratum est diligenter per avertendis Regni tumultibus. Praeter donotica Collegij exercitia indulta fuisse a P. Provinciali exduana in Hellomadada ieiunia, certus disciplinam numerus, longior, et frequentior Oratio. Nec sua quoq; defuerit devotioni Congregationis P. Angimie, qua perierat Orationes, et publicas disputationes, multa alia pietatis argumenta profuerunt. 19. kalend. Junij Pulcrum vicin. vrbis Sagum, Templo B. Virginis nomine in huiusmodi celebrem, instituta est ab illis Processio, quam longo tandem agmine redeuntem festinur Symphonias accensus, et magna populi frequentia ad nostrum usq; Templum deduxit. Singulis praeterea hebdomadis diebus Devotionis in aliquo templo eo fine votum sacra persolverunt, summaq; liberalitatem, et pietatem erga pauperes in abluendis eorum pedibus, et lenis promodis excipiendis declararunt. Plura? Si et Lytomias Rominis P. post midium quodam adiecerat, cocon aq; multa mitiganda ira diuina instrumenta absumere minime desiderarunt.

Porro Confratrum Rosarij, et S. Anna, totius civitatis nomine, laborantibus stantibus, ad avertendam pestem peregrinationem solennem, B. Mariae ipsam perfecit, elegantem, Desparet Virginis imaginem seum deculerunt, quam ibidem affixam parieti ante sacram Regind coli tabulam, reliquerunt. Altera a

S. Joannis Bapt

S. Joannis Baptista die redierunt Posnaniam. Excepit a Sacerdotibus, et Reg. Cyrophi suam fratemitatem, et Profectione, sacrisq; in gratiarum actionem decontatum, et ab uno Dominicano exhortatio habita. Jam postiora contagia ceperal in. Maio, dieburg, Pentecostes solennis in Templo nostro ante S. Eucharistiam instituta oratio ad diuinam nam avertendam, qua tum in immortibus. Rebellium turpibus, tum in exorta peste sanitura videbatur. In Penosiali quoq; Ecclesia adhibita eodem fine postmodum q. horarum preces. Factum vero S. Monas Julij sex trium de folia conflictu, ceteri duobus millibus civiter e. Rebellibus que Polozien phat de Rebus, S. Joannis Baptista triumphante Regniq; Poloniae sensim eodem fere anno prius pranis. stina nonnullitati fuit restitutum. Pater, qui Jerosolavian profecti fuerant, redierunt in eorundem Posnaniam, et P. Rector noster cu. L. Paulo Boga ad eum mittendum Romam P. Provinciale sunt designati.

In Augusto P. Provincialis venit a 14. kalend. Septemb. S. Thomam Magistram Itali, Praefectorem Philologiae, ad quatuor vota solennem professu honem admittit. Atq; eadem die Stanislaus Brzezimicki (hic ille vir magnas olim Societate in hac urbe promotor, et benefactor) in bona senectute quiescit. Donavit Templo no. Guttu argentum cu. pelui abluendis manibus Sacerdotibus asabre extructa, trecentoru. Florenoru. Pondo.

Dum ita anxios inter opem, et metu pestis formido debinet, ecce tibi scintilla, peste Colletis prioris incendij sensim emergentibus subito flama ingens erumpit, nostrosq; gremio. ponetes tota huc adicitur magno nostro incommodo, non minore Civitatis luctu. Collegium albo detraxit prima mors ingena S. Admuni Junium, qui non integro biduo morbo detentus suspicionem pestiferae contagionis praebuit. Accidit idipsum 1. kalend. Septemb. Postero die sequutus est Jacobus Kravicky Sefolasticus, pro audienda Philologiae destinatus.

At prior ille S. Admuni Junius de Societate, et hac urbe, ut videtur est in varijs annis Annaliu, proderit fuit meritis. Quatuor vota Professus continuo religiosa vita laboribus 36. annos consecravit, ita ad munia persolvendos impotita promptas, ut ad singula natus videretur. Magister in Philologiae laurea insignitus Philosophicam, Mathematicam, et Ephetam docuit. Linguarum quoq; peritus, S. Scriptura docuit, et fidei controversias. Viginti et duos annos varijs, et praecipuis in locis, cum sueta, et magna semper audientia Corona concionatus est. Acce in duellendis horis non paucos libros edidit, in nonnullis nomen domus. Anno Archiepiscopo Gnesni Stanislas Karnkowski, qui conciones illius de thesauris, et Eucharistia Sacramento suo ipse nomine divulgavit. Plures alios editus quo fuisse obsecro iam a P. P. Generali facultate, si longioris vita interitus fuisset. Aerebat communiter nihil se habere in vita carius, epulo S. Eucharistia, et sacrorum Codicum lectione. Et vero tam in Annalibus Ecclesiasticis, omninq; statibus huiusmodi, quam in S. Primum dictis percensendis, atq; etiam diuina Scriptura monumntis memorandis, velut quoddam habebatur ab omnibus promptuarium. Sacerda officium, quantumvis laboribus factus, magna cum attentione, prouolutis genibus in Templo, vel Cubiculo, quotidie persolvere consuevit. Perio ante mortem hic accelerans ad Confessionem extremam vitam sibi tempus praesagiens, cu. Caesariis totius vitae confessionem instituit.

Jacobus vero Kravicky magna spei homo, quing. in Societate annos exegerat. Ante-

Ihs. Mra
exerat. Antequam ad Domum Sabbationis crederetur non paucos simulato nomine
coem't Spirituales in eadem Novitioru libros, et tandem huc etiam Collegio
Florenos Eleemosina donavit. Sane magnum semper in eo perseverantia emicet,
desiderium, et eo nomine, et de rebus suis sermones frequentius haberet, et defunctus
huos coram alijs humiliter enarraret, et quid accidisset illi culpabile, a Superiori
vultus poenitentiam vultu flagitare. Postridie vero mortis actu pestilentis febri
elanguidus, membra Indulgentia Mexicani gratis, quoru unum penes se habu-
erat concessa, precos, eo sine requisitis, prostratus in terram crevit: quod ip-
sum duabus ante obitum diebus, saluti dum munerebat oratio, fecit. Huius
mortalitatis mors magis, quam non sperata, prioris sacerdotis omnes domesticos
percussit, eo maiore metu, quo pestis certa indicia medicoru iudicio exerceant.
Itaq; et improviso commigrant omnes ad praedia, sex dumtaxat domi remanentibus
bus, et alijs quingz, qui cum duobus illis magis conuersabantur. Quibusdam a reliquis
segregatis. Aliu quoniam fuerit vixit, expidatis, quomodoquidem diebus aliquot, alio
q; quoz, eam inuicem conuersari non licuit, propter periculum, quo singuli fuisset
obnoxii.

Domus Patres et Fratres Collegii secesserunt, ad P. Rectorem L. P. Provi-
nialem comitatus Romani iter apparabat, iamq; etiam ille Collegio Calisientis
Rector a L. P. Generali fuerat decretus, et Posnamiam in eius locum desig-
natus P. Stanislaus Gonsiorshy, qui Rectorem tunc Lublini agebat.

Interea diebus Septembris alius quidam Pater Laurentius Lomnensis
Coadiutor, febri pestifera correptus in decem non multo tempore exultis moritur.
Pomulus exterius ipsi ab obsequijs fuerat, qui vixit sibi nocte proxima in som-
nus addidisse illi laudantem alterius vite felicitatem, mentemq; ut pro deo tem-
tia seipsu disponat ad mortem, futuram, et sibi quoz, collectibus gaudijs persuasit.
Quam reserere visionem Patribus, excepta est oratio, ut solent communiter
summa. Ceterum probavit exitus veru fuisse illud, quod die tertio esset mor-
iturus. Accidit enim, ut praedicto tempore ipse quoz, moreretur. Ceteru Pater
ille Coadiutor in multis laudabilis fuit, in eo praesertim quod ad omnes labores pro-
pium et alacrem se exhiberet. Quingz in societate transierat annos.

Interea novus Collegii Pater P. Stanislaus Gonsiorshy salutatur a
Fratribus. Unum fore et medium in praedijs mensum exegerant omnes, antequam
Lublinum petissent, ut videlicet secuniores illi essent, apud quos hospitio excipi
deberent. Porro Lublinum est oppidum et in ipso P. etia confirmatus, hunc mor-
stris ad inhabitandum concessum, ab ipso Domino, oblata prius huc pro comodi-
tate nostrorum, quom tamen susceptam ob alia pericula nova Patres, et Fratres deo
seuerunt, inuitati ab eximio illius loci Praeposito P. Simone Krakier. Itaq;
domus ea angusta quidam, sed non incommoda. Nam sicut Praepositus a propijs ad-
bus in nostroru gratiam ad vicinu tugurium decesserat, ita idem, et alij sacerdo-
tes opibus beneficiorij fecerunt, ipsiq; Lues plures alias offerebant domos, et non suffi-
ciens locus videbatur. Atq; hi defuerunt in alijs rebus, quomodoquidem mentas,
sedilia, scutellas lectos et alia necessaria prompte nobis suppeditarunt, magnam vi-
postera a Deo benedictionem euemisse rati, quoniam Noboru aliquot remittentes in eis
pertinaxione. Et sane non parum ibi, et alijs vicinis in locis Lue in animarum tra-

Stando negotio

Ihs. Mra
Stando negotio positum, nec minor labori fructus aspernit. Qui Lublinum cum vi-
ta praeterita cunctant prope de. fuere. Eadem occasione Sagus confirmatus in
fide Catholica, qui priore anno in eam castitatus fuit opera, et idem nostrum.
Colendi coram sacrosanta certa crimina quibusdam nimis famulone vitium fuit,
ut facerentur illud non nisi morte deposituros, si non illis de instructione No-
stroru Deus prouidisset.

Generat tunc P. Petrus Culesius cum Legato Regis Constantinopolitani
uersus. Hic fenore suo, quem in docenda doctrina Christiana, et conamibus non
deserebat, magnum sibi apud omnes conatant in oppido emote. Frequenter
fuerit ad conuersiones, et et Cachefiini, quem diebus etiam foralibus interdum rau-
buit post alioru Patru discessu. Porta populo in nouo anno Indulgentia pbe-
naria pbi ea fecerit, quae ad eam consequendum sunt necessaria. Tanta et
fuerit fuit multitudo, ut audiendis aux octo sacrosanctos toto fore otiduo suffe-
cerunt. Atq; hoc comune fuit etiam festis Natalitij, et P. Virginis, Conceptoris
et omniu festiuitati.

In Nouembre P. Provincialis cum P. Rectore Martino Imygaccio, et
P. Paulo Boxa Romam ad Congregationem generalem Cracouia ad profectus.
Substituit Viceprovincialem de mente L. P. Generalis P. Petrum Fabricium,
qui eo ipso tempore ex Rectore Calisientis. Domus Praefecta ad P. Barbaram Deu-
positum agere cepit. Hic ipse ut suo loco dicitur, anno sequenti Praepositus Pro-
uincialis factus. Paulo ante P. Martino Laseis successurus nouus Conuocato-
tor P. Ioannes Briedekiersky venerat, qui interdum Posnamia conuocatur.
Nec enim omnes homines fuerat hic in periculo pestis, sed praeter Collegium nostru
aliquot domus infectae sunt, nec tam frequentes moriebantur, ut alijs annis.

Lublini duo schola a Nobis instituta fuerat pro pceris, Grammatica schola publi-
ca et Humanitatis, non pauci fuerat et studiosis, qui magistros sequuti Lublini pro ad Lublinum
et manebant. Lectiones Theologicae, et Casuum, repetitionesq; ac priuatas
casu resolutiones sui habuerunt vigorem, licet uno mense tardius incepta sin-
nes prius incepti potuerunt.

Atq; his diebus graui afflictus morbo Pater Antistes Posnamiensis Lau-
rentius Golsichy vitam finit. Testamento reliquit Bibliotheca nostra Bri-
olia Regia, et opera omnia S. Augustini. Quoddecim praeterea imagines Apo-
lorum vniu cultu magnitudines. Omnia haec si in vnu conficere facient preu-
ducentoru circiter Florenorum.

Ad 8. Kalend. Ianuarij ipso videlicet Natiuitatis Christi solenni fe-
sto Laurentius. Sushyga Scholasticus completo integro Troianj biennio emisit vota
simplicia Lublini sacris operante P. Stanislaw Gonsiorshy, nouo Rectore.

Ad rem familiarem qua occurrat breuiter attingam. Ad ornatu illius accessit Car-
lia argentea 10 Florenoru precio aestimatus. Nec alia Collegio quoz Eleemosina
defuerit, quibus comode sex supra sexaginta personae alerentur.

Illorum porro, qui tempore pestis remanserunt Posnamia, et in prouida pro-
ximoru salute fuit labor utilis, qui quomiam similis fuit illi, quem alijs annis be-
nignissimus, restituit a nobis, ne idem repetere videamur.

Anno Christi 1608.

ANNVS CHRISTI 1608.

P. Claudius Aquaviva Praepositus Generalis.

P. Petrus Fabricius Praepositus Provincialis.

P. Stanislaus Gawronsky Collegij Rector Soc. 1608.

Annus hic memorabilis multisq; rebus praestare domi-
foris gestis insignis. Insignis uidelicet 2. Gnali Patru, quae in Quadra-
gesima Roma celebrabatur Congregatione, et diuisione Poloniae a Litwana Pro-
uinciae, quo etiam primus ex Patrum Polonorum numero Praepositus Provincia-
lis de quo suo loco dicitur a Q. P. Gnali fuit designatus. Rem ipsam ordi-
ne iam proseguamus.

Primis diebus Ianuarij Pbydno rediere Pater et Fratres omnes. In
cola oppidi pjs guerulis, et lacrymis nostrum discessu dolebant. Facilesq; su-
cae in concandis curvis, quibus et Pater, et fratres familiares Litaniam crebra-
bantur. Et neq; tunc postis omnino desierat, quandoquidem apud Portus Ber-
nardinus vires resumptis, et aliquos ex illorum numero sustulit sublata plures,
omni interim ex Monasterio migrasset. Et tempore Cracouiae ad Probationis
domu Nobilis adolescens Sijsmundus Aluersewsky est missus, neq; longe post
Q. Antistes domotius in Cathedrali Ecclesia traditus sepultura P. Christo-
phoro Niesedey funebrem peragente concionem.

Interea mandato Q. P. Gnalis in omnibus per totam Provinciam
Collegij Ordinatio promulgatur, ne liceat impotenti grauis de causa sol. sacerdoti
vel Coadiutori sine socio exire foras. Occasio fuit, qui alibi accidit deploranda.
Venerat ad fine anni praecedentis Pbydnu, ut diximus, P. Petrus Culesius, p-
us et forens Operarius: hic in primo Posnoniensi aduentu tradenda doctrina
Christianae cura in nostro Templo suscepit, insigni animarum zelo, ex quibus
quantos collegent commodoru manipulos dicitur suo loco. Cuius pro ipsius casti-
fimo tantus semper erat populi concursus, ut Templu vix eam caperet multitudi-
nem, interdum uix nec caperet. Interea P. Gysophorus Niesedey vir de Soc.
Collegio, et caritate bene promeritus Calissu professurus Posnonia maledixit. Ne
multo post festo Conuersionis S. Pauli Paulus Dostyn Scholasticus expleto No-
uitatus biennii vota simplicia fecit celebrante P. Rectore.

Postridie ad vesperu longo afflictus morbo moritur P. Carolus Polidinski.
Luius hic genere fuit, tertij anni Theologus, annos natus 32. quorum 10. lau-
dabiliter in Societate

laetiter in Societate transegit. Magnis et natural, et gratia ornatus donis: animo
ex alto, feruore, ac zelo, tum erga omnes, tum suos praesertim Lituanos, et Germanos, qui
bus olim salutem allatarum se sperabat, singulari. Conuersione gratus, in humanioribus
literis, quas ab applausu trigimo laudis, euolutus insigniter. Sex linguarum periti-
tus, propter quas maxima fuit et ceteris hominibus peregrinis. Sicut conuentionis
Hareficus incensus, contemptor comoditatu. Diebus vacationu missiones inter Hareficos
expectat, pedes obibat multorum fructu. Grauius dolentibus tortus, sex mensibus pa-
tientia sua uia dedit documenta. Loguola retinuit et ad extremu Spiritum, fari-
turg tunc expectuit praesentem ardentem, qui ui uenisset, dixit sibi eam sane
talis esse; optone se quam artificie corpore dissolui. Unus tunc quoduis, an pro omni
nisus naturas esset, ubi regnaret p. cum Christo, annuit se facturum, viciis in et ipse
expetens omnia suffragia. Antem infirmus ex sacerdotibus omni, ut Lytonias alii-
asq; praeter morientibus adhiberi solitas acriter. Quorum? inquit iste. Nomini
desio viantes infirmi vires, loguolam in hilo mutatum? Tum ager. faciat obsecro
quod dicitur. Ecce vix latu Lytonijs initium, cu subito vitam reddidit suo
Creatori.

Circa idem ferme tempus moritur Praeue Q. P. Cardinalis Bernardus. Hic Eminensissimus
Ordinarius Archiepiscopus Gnesiensis. Tertur morti orant illa verba pie eloquit
tun fuisse. Tadei omnium meam vita mea. Fuit singularis omnes Nobilium,
et Collegij Lublincensis magna ex parte promouit fundationem.

In Febuario Captati est sermo de aliquo exatando adficio in palio Slapia,
quod tempore postis pro excipiendo Praetibus deserviret. Datu itaq; open initium con-
pta dome dani omnia praeter Gnesiam, qua dissoluta deest materiam noua Fenestra
ad Septingenti. Reueni auiter toto hoc anno in opus indumpti, qui omnes ex prior
um Eleemosinis euerunt.

3. Idus Februarij P. Andreas De Brin Opalendy natus Episcopus Episcopus
Posnaniensis, ingressus est hunc urbem, coniung omnia labitia acceptus, et maxima, Opalenski
tun Nobiliu, et plebis corona deductus ad Basilicam Cathedrali. Qua etiam die cathedram
sua uesperu ad mensam oblata est illi a Sacerdotibus. Nobiliu carmina in libello ty-
pis excusa, alijsq; uirib; Illustribus, qui mensa tunc illius assidebant. Pater,
qui profecti studium agebat, breuem orationem praemisit, quam pueroru Versus
gratulatorij sunt adsequuti. Quinta uero a sua ingressu die Collegij Nihil inue-
nit, ac in Templo, qui dem ab illo eodem Sacerdote oratione breui acceptus, et
in Salsio fest praedictum, quod in Collegio instituerat, oratione item, et Dialo-
go a Studiosis salutatus. Aderat Palatinus Lencionensis, idem qui Generalis
monioru Polonia Praefectus, Praetor, ac Nobiliu Curiae frequens comitatus.
Postridie qua fuit Circa Praefationum indecta est in Ede nostra 40. horarum
Oratio, nouum illis diebus in hac Urbe spectaculum. Promulgata. Promulgata pleu-
noria, quom de P. H. Paulus Papa 2. concessit illis, qui tunc Coesti, et sacro Eu-
ganstia epulo affecta. Vnam horam orationis in nostro Templo darent. Solennitan-
tem auerit. P. Episcopi vltimo, qui prima die in Infula sacris est operatus, nostrorq;
praedictis accepit. Illius uero Suffraganeus secundam, et tertiam diem infultus quoq;
obibat. Templum ornatus solito, antea, varijq; instrumentis cluissis personabat. In
singulas horas hominu frequentiam vix capiebat, interdum no capiebat. Quor die teru-
na habita conciones, ac praeter nostros Sacerdotes concionati sunt tres diuersi
um Ordinu Reli-

rum Ordinum Religiosi, Dominicans, Bernardini, et Carmelita, eorumque sacra
familia Processione ad nostrum Templum instituta, suam quoque horum orationi
cederunt. Insolitum fuit in hac civitate videre in Basiliensibus populum levitum
omni instanter, sobrietati, pietati, deditum, ut nullus petulantia locus esset.
Sed diebus Quadragesime. Coram in Pontificali Templo in hebdomadam ferebat quum
quies. In alijs vero Templis S. Luterus doctrina Catholica rudimenta docebat,
diebus festis, magno certe hominum concurrentium fructu. Ac illud qui dom
singulorum, quod singulis hebdomadis in Nosocomio aliquo tantum pauperibus
pararet prandium, Alimofinis pia et fementi industria congruenter. Modus quoque
in eiusmodi negotio tenebat, hic fuit. Commendavit in locum pauperum, miseriam
ad quam subducendum invitavit pro illa die, qua cogitabat ipse prandium, redierant ad
Nosocomium. Exponendum isti bene luculentam publice concionem quoque, si non
vel terram futuram. Remotis vero 7 Annorum Indulgentiam, et totidem
Quadragesimas (quas ille facultates a summo Pontifice, dum esset Romae pro se im
petraverat) concedebat. Tantis vero hominum ferebat ad Nosocomium illud conuen
sus, ut non tantum pauperes bene haberentur prandio, verum etiam tot ad Confes
sionem, et communionem accederent, ut egre quatuor interdum sacerdotes ad excipien
da peccata omnium satis essent. Nec pauperes prius mensa corporali adhibita, quam
confessi mensa spirituali accubissent, sacraque Eucharistia refecti essent.

Primarii Viri
collationibus sensu
dignam videretur

Inter ea Illud Antistes octo dies Collectionem in Collegio dedit, in qua tanta
collationibus sensu dignam videretur. Inter eos admodum Abbas Benedicti
Ordinis, qui diutius pro ceteris instrui voluit, ut melius praeparatus ad primi
tias, quas in hoc Templo Omnia Resurrectionis Festo, decantavit, accederet. In
postea nostrum pro Concione adhibuit, dum solenni ritu in Abbatem Henricum de
bri consecraretur. Et quoniam Societati multum est addidit, cupidus de hoc
Collegio benemerendi, promisit, quoad viveret, daturum se illi quatuordecim Eleemosinas
Centum Florenas. Palatinus vero Beneficentis tribus tantum dedit. Exerat
eius vacabat, sed alij complures admissi postea fuerunt, praesertim discipuli. Nostrum
post finita studia sacris adhibuit initiationes se curabant.

Stavilus Voiciliorie Caduter expleto Novitatusennio vota am
plius fuit die festo S. Cassini Principis et Patroni Poloniae. Pro festo Ann
orationis Deiparae S. Joannes Baptistae obtulit Primitias, post conciones
vero Illud Praesul in Pontificali ecclesia in eadem nostra Sacram, prandium apud
nos factum Completorium solenni quoque vita proseguentibus, multisque praesertim studi
osis, sacro Confirmationis Crismate inunxit.

orig. singul.
Civitas

Ea die datum Congregationis sub titulo Visitationis B. Virginis exordium
causae, ut altius originem explicemus, est necesse. A quatuordecim annis antea
sedulo cogitatum fuit, ut pro hac negotio daretur initium. Obstabant graues
difficultates, quae non facile potuerunt absorberi. Praeputa fuit grauium quorundam
Oratorum contraria sententia. Videlicet novum hoc Sodalitatem fore iniustum omnibus,
propter antiquiores, et celeberrimas in hac Urbe Sodalitates olim erectas. Quas
hoc anno demondavit S. Petrus Culeus. Exiit ille cum aliquibus Praetoribus, et civi
bus, qui ab eo instituto nimis essent alieni. Detulit tandem negotium ad

Romae Episcopum

Romae Episcopum, a quoque diuinam, in qua et civitatis decor, et quid caput erat.
Religiosis splendor, et maior Dei gloria continebat, seris apud eum commendavit.
Inter ea spargitur in civitate rumor, a Jesuitis novam Civium Congregationem
excitari, cuius prospero successu aliorum Congregationum res male haberent impostum.
Nam ubi illa Sola (aut aiebant) celebrabitur, alias vel deprimendas, vel omni
no penitunas est necesse. Itaque omnia Sedi Sodalitatis guerras contra nostros insti
tuit, et publicis suggestibus Congregationem novam capere, et fugilant. Vetant
eos, qui iam alteri Sodalitati adscripti essent, nomen nova dore, tales aliqui sui
excludendos esse Sodalitatem. Cuius quoque Religiosi (bono zelo facti) ex
cessu Tribunal Episcopi adierunt, congesti sunt novam in istius foro institui So
dalitatem, sed ubi nostram constitutionem rationem ab Illmo Praesule edocti vi
ras deriderunt. Itaque, Plo, et eius sanctissima Mater, propterea, festo die, quo
Verbum caro factum est, Angelo praevenit, indicit eis conventus eorum, qui nunc
ceteri sua nomina darent. Venire cum Illmo Episcopo Praetoribus, et viri nobiles non
pauci. Hic hypocritarum quidam Congregati fuerant, ingressus in commendationem
novae Congregationis verba fecit. Gaudere se aiebat, quod illi Praesule novum, ac
optimum Religionis, et pietatis promouende medium amplectantur, et quam foret illud
efficit, expertum se esse, tum in pluribus Christiani orbis Civitatibus, tum Roma pra
sertim, ubi ipsemet multis Cardinalibus, viris, Principibus eandem confectionem
disciplinam. Itaque, primum se velle huius Sodalitatis inscribere Catalogo,
quam impostorum defensorum, promotorum, et protectorum erat. Plurimum vero
ea in re pendit, habuit orationis eius energia, auctoritas, et exemplum. Nam in
pauci Praetoribus, viris, nobilibus, et plures à quibus Corissemiam compleri sunt insti
tutum. Afferat tunc Illmo Suffraganeus. Potnomiensis, sed postea nomen suum
Catalogo inseruit, beneficumque se impostorum Sodalitati exhibuit. Ad finem huius
anni centi sunt amplius. Centum et octoginta, magno cum fructu et Civitatis omni
mento. Nam ut breviter aliqua perstringam ab eis gesta. Primum quidem ne
mini de Confessione generali indulgentia, qui eam non fecerant antea. In omnibus vero
ea est rita mutata, ut per universam Urbem boni odorem diffundant, et
commendent plurimum instituti rationem. In Quadragesima tantum probuerunt
omnes huius Urbis pauperibus prandium. Et quoniam magnis ea res egelatum
fuit, curavit S. Culeus, et alij quoque, qui extra Congregationem essent, suam in
id operam conferrent. Coniuncti in Ordines distributi fuerunt ariter mille. Sicut pauperes
conuiui fuerat Amicetium Sanctorum omnium, ultra mania civitatis. Tringenta
Sociales ab obsequijs filijs, aderant quoque praesentes Sacerdotes nostri quatuor, qui
praeter communia mensa ministeria, suis sermonibus ad spirituales comedentium. Vbi
tutatem intendebant. Intra Passales vero ferias obierat Processionem ad
Sacram Deiparae ad eam Tulensem, magna omni populi frequentia, et pietate. Nam qui
de Sodalibus coniunxerunt circiter fere ter mille. Susceperunt et aliam peregrinationem
Praesnam ad sepulchrum S. Adalberti. In eo comitatu fere millo quingenti numerati qui
bus Sodaliter ibi adhererunt. Vtrobique Sacerdotes nostri fuisse magnis totius populi
exoptati precibus, et utroque processionem Illmo Praesul solenni benedictione
est proseguutus. Ac ut ea occasione de alijs Congregationibus dicam.

ad 1000. ex
puri prandio
in cimiterio
omni die.

Processio
Tulensis et
Praesnam.

Illam, cui nomen à N. S. Maria, trecentas hoc anno Florenas in pauperes im
pendit. Quae vero, quae studiose constant praeter solita pietatis Exeritia, festo
Cena Domini

His diebus
 Caru Domini pauperes refecerunt. Minor quidem sexaginta tres, quo numero nu-
 meru annoru. Patrona sua venerata. Maior vero octoginta habuit conuivas, seu
 pedes eoru quoz, leuif, capillosq, tendere curauit, singulis, in super donato attributa
 sequenti die, acriter omni sepulchrum in sua tergora seducunt, ordinibus ad
 mediam noctem productis. Quatuor Religiosos pepent maior Sodalitas, exhib
 sacerdotem Felicem, Sanderensem, qui iam Philosophia & Episcopia studium cum
 hano posita in hoc Collegio decurrit. Tuere & alij decem exera Porfemos,
 qui vniuers Religiosos ordinibus sex addixerunt.

Porro Illius Antistes nostris ductoribus in pauperes sepe se liberalitatem ex
 hibuit. Ac festo quidem Caru Domini 29. senes magnifico excepit epulo,
 et singulis postea noua Indusia dedit. Die sequenti omnia Templo, et Anno
 doctia cu ductus sacerdotibus restit obit, et vniuers pungen largiebatur pec
 camiam, eo liberalior illis, quo maiore infirmitate, uel necessitate grauarentur.

Sed pro his omnibus singulare, ac dignu memoria perpetua fuit nostri
 sacerdotis P. Alberti Theobolij in pauperes studiū. Hic Anno 1593. obu
 pento a L. P. N. Generali facultate studiose Eleemosinas hucusq, congreuē
 Atq, hoc demū anno certi aliqui d de pecunia, quā iam ad sex Florenarum milli
 a perueniat, statuere voleu, emit Consue annuum 300. Florenarū, quā pau
 peribus perpetuo adscripsit, illis proestit, qui de vita bene acta haberent to:
 stimonium, infirmi, uel sauci, medico, et Chirurgus indigerent. Curam huius rei
 suscepit Senatus vrbis, curatoresq, certos designabit, qui in singulos annos Pra
 posito S. Mariae Magdalena rationes facient expensarum. Omnia hac in publi
 cas tabulas actata, reliq, consensu confirmata. Voluētor octodecim Flo
 renos Pater inuēit impendebat in pauperes, pauciora. Exerum hunc emisit.

Pro festis Paschalis expetiti in Parochis Conconatores nostri. Itaq,
 ad duodecim loca diuersa fons instituta est, ubi singulis magno fructu. Domi quoq,
 in ipis salicis Cuniculis viscentibus pro quing, Templo concionatores per festu
 tali. Ac exonus quidem magnus collectus est laborum fructus, qui cum fere co
 munes sint ceteris annis, breuitus memorandi. Sed in Parochis, et in Nustro
 cu absentia audibus doctrina Christianam eradunt, impedita publica scandala
 reconciliati diffidentis, vnus diuturno Carcere liberatus. Confessionis integritas
 vtiliter inculcata. Die Porasceus persuasa alicubi diuerberatio voluntaria, in
 ducti aliqui Prolati ad Exercitia. Est ciuitas Misidireu in cuius con
 uersione multu est hucusq, laboratum. Sapius hoc anno fuit eo instituta offi
 cio, obtentq, a. Trina Rege mandatum, quo Harectic ministri iussi excedere,
 sed indurati diem nunc persistunt in errore Quos.

Ad alia quoq, loca Alestra vicina excursus sapius fructu no contemne
 re. Tria Templo. Interdicto soluta, in fide Catholica confirmata, Sacerdatis in
 si sonuguli, nec pauci eoru conuasi.

Vniuers iuuenis Suterromi mors fuit miserabilis. Dum erat in ceteris
 in heresi perinatior, in contemptum Catholicoru Anaton in Quadragesima conuē
 dit, illis, qui tum aderant, exprobrans, quod fructu se macie conficerent ac rie
 iungo. Eodem die ante solis occasum meris est miser. Dum vero ad latu
 se conferret

Cass. p. 10
 Lamp. 10
 P. Theobolij
 p. 10

se conferret caledixit parentibus, et dum aquas ingressurus esset, molitor quid
 dom conpexit atra specie. Conem in illum insipientem, qui derepente disparuit.
 Cadaver mortui inuentu est pedes rebus tam arctissime obductos habens, ut non
 aliter, quam cultro laxari potuunt. Quis hunc reges pertinacia sua mentes de
 disse panas? Non multa dissimile dissimili ex causa diuina vindicta in his
 bus alijs fuit exemplum. Hi Misrom Catholici more in taberna ludibundi con
 tobant. Ecce tibi vnus non multa post moritur, alter alteribus percutitur, tertius
 in grauem incidit morbum, ex quo vix tandem conualuit.

Sapius instituta quoq, est Missio ad P. N. Antistitem Posnamensem, cui
 tandem concessit L. P. N. Generalis P. Joannem Cononiam multis annis in
 hoc olim Collegio Rectorum, cu Patre Coadiutore, hi ab Octobris a. Posnam
 rent magna illis consolatione, et fructu multoru singuloru.

In Aprilis datu a Sodalibus maioribus de S. Barnascano per Eliparum
 olim sanato Poama, quo etiam mense Palatinus Lencicinsis Inuentu pro Cro
 uita cogenda pacer similes alias, quas in singulos annos exhibere consueuit Elu
 mosinas, Collegio donauit.

Interca P. Petrus Fabricius Vice Provincialis Posnamiam exiit, qui locu
 ampliore Congregationi Cuium prouider, quo sup. antea secula Syntaxeos. Ad
 ordines promouentur Stomilus Porabdy, qui eodem anno Minister Collegij Su
 chus, et in ordine domus, et in spirituali profectu sum, Collegium iuxit singulorū.
 praeter Joannes Anonius, Adrianus Helius, Bonifolomus Ego, Stephanus
 Hlavinusq, omnes si intra triduum Conuolentia P. Episcopi sunt sacerdotes.
 Habita huius diebus pro solici statu Regni 40. Haronū supplicatio in Basilica S.
 Mariae Magdalena. Exacta vero una hebdomada P. Vice Provincialis Posnam. Cadiuisio Pro
 uia descendit S. Nonas May, qui paucis interiectis diebus Roma literas accepit vniuers Posnam
 in quibus Prouincia Polonia Propositus designatus est. Primus tum Polonus,
 tum post diuisam Prouinciam Polonia a Lithuania Provincialis.

Ad festa Pentecostes Patres Bernardini Prouincialem coegerunt Congrega
 tionem. Quere prope ducenti. Disputationes Philosophicas, et Theologicas per
 puerunt disputandas, ad omnes (erant enim sex actus) inuitati nostri Fratres
 Scholastici, quippe manus disputandi obierunt. 8. Idus Junij P. Petrus Culesius
 auocatur Posnamq, multos a ciuibus, et vniuers alijs accensis, quibus apprimē farus
 erat, tristes ob suum discessu reliquit. Vltima Junij die data Populo Schager
 dia de Ieremia, et sedecia Rege, magno concursu nobiliu et apparatu.

Porro quod ab aliquot annis expectabatur apud L. P. N. Generale,
 et Fratres nostros Auditores Casuum, vna cum duobus eoru Professoribus
 Posnamia transiret Leopolum, hoc tandem anno perfectu est, et in Julio directi
 Professores cum tribus illis, quo et plures Scholastici Theolog, alerentur inposse
 rum et non nihil expense Collegij leuarentur. Aliis tamen superuenit Professu
 qui propter studiosos externos Casus patratores.

Interim pia quidam femina, cu cognomine Teziorowa, quae de Nostis
 in vita bene mereri studuit, moritur, testamentoz reliquit Collegio Florenos
 trecentos quibus 230. perueniunt. Nam pia femina liberalitas facultates no
 peni excoferat.

In festo S. Anna Virgo Anna Patulowna donauit Templo tres Cas
 aules minime

Singularis
Benefactor
Collegii et
Petrus Anna
Petrus Anna

gulas minime vulgares. Hoc initio Septembris in gravem incidit morbum, qui
decem hebdomadis affligebatur plurimum, iam a medicis desperata. Externa
unctionem suscepit, fecitq. votum, si supervivens. S. P. X. Ignacii et tabulam
argenteam curaturam. Tandem cepit convalescere, et ubi convalescit in eam aliam
Casulam parva aurei Templo nostro donavit. Huius Virginitas est abster perstrin
jam, semel omnia, magna fuit semper erga nos et rem sacram beneficentia.
Videlicet Templo donavit Casulas viginti septem, Antependia septem, mappas
purificatoria, Strophila, Corporalia, et alia similia ex tela in magno numero, quo
rum cu leviter estimarem pecuniam, invenit duo millia quingentos triginta quatuor flo
renos. Donavit praeterea in argento, cuius superioribus omnis memoriam fecimus,
quod mille novingentos quadraginta novem florenos ponderat. In alijs vero ob
lationibus, quas tum Templo tum Collegio elargita est, si maiores pecunias sumamus
incas, invenies Florenos undecim millia ducentos et quadraginta. Regis
si haec omnia in unum coeant, facient summam Florenorum quindecim millium, sex
centorum et viginti trium. Sui omnia diligenter a me examinata, quondam
dem ad manus habui huius Catalogum, simulq. ipsam tabulam, quaeq. in nostro
auro usus expendit.

Concionator noster Saturnus Dominicanis invitatus in eod. Templo con
onatus est pro S. Phoma aequitate, S. Dominico, et S. Hieronymo. Postea
quoq. sollemniter, qua privata fuit in festo S. P. Ignacii et S. Hieronymi sollem
fuit gloriolum. Postea Antistes, siquidem satis ipse operari voluit. Pontifi
cis indutus, nostrisq. abis, pro illis diebus, una cu Galatino Lenacensis, ceteri
omnino fuit designatus.

monasterium
eo loco monasterio,
huius S. Benedi:
ch, quo subisse
bant Hareketi

Ad finem Augusti aucta est civitas novo monasterio S. Benedicti: donau
eo loco monasterio, a multis annis nostrorum consilio apertato. Quing. virginis iam claustru
huius S. Benedi: inhabitant, quibus sacerdos noster S. Albertus Praebendarius Octogonarius, de illis
ch, quo subisse
bant Hareketi
optimè olim mentus, exhortatione subinde instituit. Haec meum parvulum lector
consideret divinam bonitatem. Illa domus, qua sentina, et colluces fuit Horu
tiorum, propter quoniam, ut annis praecedentibus annotavimus, multa tu. Huius
mistaus Larnkowsky Archiepiscopus Gnesensis et Episcopus, et Comiti huius
urbis, et una cum nostris egerant, ut aliam Casulam in possessionem cederet, non
strig. Patres, et Praepositi multa eo sine sacrificia, et Coronas atq. mortificationes
direxerunt, illa, inquam, domus, non tantu Catholicis cedit, verum etiam deo
virginibus domicilia facta, postea Inadyr vel ut vult dicam tabernaculum illu
cum hominibus. Videlicet resposu. Deus deum procer, ex desideria, plusq. contulit,
quoniam illi precebat. Non domi perditionis, mutavit in domu salutis, virtutisq. ac
pietatis officinam.

Porro ad initium studiorum Professor peroravit. Postea fuit
pore lectionibus initium. Testatur S. Scriptura in eorum, qui simul et lingua Hebra
ica professorem agebat. Theologiae Scholasticae tres magistri. Eoru unus P. Haef
us Bombus pergebat in questionibus ex prima parte S. Phoma de Trinitate, quas
propter temporum injuriam, et suam hoc anno infirmitatem non poterat continuare. Huius
alterius dies

alterius dies cum S. Scriptura interpretati fuerunt. P. Georgius Pylicensis mater
nam de Angelis, et qua sequuntur pertractabat.

Habito in Septembre Synodus Diocesana. P. Bombus ibidem peroravit de
gravitate muneris pastoralis disertè, et appositè ad persuadendum. Invitati eo
nostri etiam consilij interfuerunt, et multa de admittendis decretis Synodi. Videli
cina, praesertim circa Matrimonium, discesserunt effatim.

Mense Novembre promulgatum in Civitate Jubilaeum universale, concessum à
S. P. X. Paulo Papa II. Homines, qui nostris confessi sunt cariter fuerunt, quatu
quies mille. Ex his complures totius vitae, vel à multis annis peccata expiaverunt.
Nova Civium Societas in frequentis. Notocomis pauperibus prandium dedit. Redi
etiam Congregatio Sacerdotum. Alijs etiam festis magna fuit confitentium, et
communicantium in Eccl. nostra multitudo, pro festo Sanctorum omnium, quod seu
lenioribus quoq. alijs festis erat commune, mille circiter fuisse, qui sanctissimo sac
sacramento sunt cœfati.

Primo diebus Decembris festo S. Nicolai ingressus est sollemni pom
pa Gnesensem novus Archiepiscopus Gnesensis, Albertus Boranowsky, ad quem
salutandum ierat S. Doctor, quem habuit amantè, una cum P. Doctore Calistino
S., qui eo etiam sine Gnesiam advenit.

Inlevis diuturno afflicta morbo movitur ingens pietatis matrona Hedwigis
de familia Gnodziecorum, magnis patientie relictis argumentis. Collegio nostro sum
per optime voluit, cui monitis testamento tria millia Florenos legavit, et unam
argenteam, Casulamq. elegantem habentem Colamnam splendidam gemmis. Praeium cu
huiusq. fere 280. Floren. Sepulta in nostro Templo.

Quod ad domesticam spectat disciplinam ea hoc anno floruit insigniter, atq.
ad hoc feno potius, quam calcibus egesset omnes. Maior pars divinis Exercitijs de
der una hebdomadam, dum secula à lectionibus quieverunt. Sacra Adventus Do
minici tempus plures in abstinentia, alternis diebus aliqui, singulis fere aliqui triu
luxerunt. Laboratum est in proximis stilitè. Propter consuetudinem in Conciliis, et
Notocomijs adaudiis, agnis consolandiis, et moribundis confirmandiis exortatiis, in
undecim Ecclesijs doctrina Christiana tradita, habitoq. varijs in locis conciones. Sa
lori quoq. respondit in proximis fructus. Contum acriter ab haeresi reuocati, inter
quos filia Civis primarij, qua contra suam voluntatem facta Catholica, post multa uer
bera, etiam nunc in persecutionibus fortis, et constans perseverat. Qui alteri pariter
tes haeretici vitae necessaria denegaverunt. Adductus est ad Ecclesiam praeterea pagus ha
reticus homines circiter 60. complures, resq. contractus usurarii, cades et comestiu
m et impedita, sublata toxicata pocula, mulieres et turpitudinis carno exortata, aliqua
in tutiori loco posita, ad frequentiam Sacramentoru induit permulti, dissidentes concili
ati. Inter has sacra Patrum Dominicanorum familia suam cu cive primario contine
tam gravem aliqui, et diuturnam nostroru arbitrio desinuit. Viri etiam nobi
les, et ex his mutuas aliqui cogitabant cades, concordia restituti. Emultis con
donata iniuria, referam exemplum. Agebatur fuit nobile, loca aliquot nulli
aribus Lozania diserto. Steterat ibi Concionator noster. Inter nobiles, qui fuit
prosequerantur, antiquo renouantur immittia. Ventum est ad arma. Accurrit Pa
ter medius inter certantium agmina. Tumultum hac vice sedat. Sed paulo post
iterum conferta manus, multiq. ranciati. Repetit sua quisq. hospitia. Tunc
princeps unus

Synodus
Diocesana
603 v.
de matrona
et decretis

princeps cuius partis ad alterum schodam ignominiosissimam scribit, qua pro-
uocat eum in duellum die sequenti. De cognita Sacerdos noster, mane altera
die, precibus atque partem fletu, ut de positis armis ad Templum veniant om-
nes. Fit sacrum, et exhortatio qua effectum ut illi Patri, et aliorum trium arbitrio
o stare decreuerint. Schoda, quia ignominiose scripta fuerat maximum facesset
negotium. Prolocutus enim, et iniuriam vindicaret, ne timidas, ac ignauius haberetur,
ferro decertare stimulantibus suis volebat, et certe alteri ille, quod scripserat, pu-
bliè reclamaret, et tum demum schodam acciperet. Tunc Pater. Per amorem te
huius, quem in illam adoras, rogo, mihi trade schodam, et inimico iniuriam condona.
Ille uerò, Pater, inquit, mo Pater, lacrymisq; persusus. Accipit, sed schodam, et
quidquid placet facto. Permoit tam ex celsus animus etiam aduersarium.
Quare uerq; in amplexus uenit, amicitiam stabilivit, summa admiratione, et
gratulatione omnium.

Porro Societas experta est hoc anno Nobiles sui amantiores. Cum enim
rabula quidam ex Austria missus in Comitibus Silesiensibus contra nos aliquid
latine perorasset, multi nobilibus grauitur tulerunt, publicèq; pro nostris respon-
dunt, et missi atq; de conspectu subleuati, uerbis acriter pertulisset.

Illud, quod accidit in ipsa urbe non omittendum. Quidam multis annis
peccata in confessione retinebat. Et cor nocte quadam uenit ad eum Damon, uicini
quidam speciem mentitus. Exprobat illi occultissima, quodq; flagitia, quorum nemo
hominu preter ipsum fuerat conscius. Tunc etiam alius apparuit Damon, uterq; mi-
sero intentat mortem. Tenetur hic formatq; Cuius signum in corpore. Dispa-
rent larua. Venit ad Collegium. Peti vocari Sacerdotem, spectis cum in via esset
contra eum clamantibus. Postquam vocatur Sacerdos, domum redit. Sequen-
tes eum est Sacerdos, et deducit secum ad Templum. Interea eundem loquebatur in
hac uerba, Vnum est, Sicut quia feci, sed spero me ueniam consequutur. Quod
rit Sacerdos, cum quo sermones huius. Respondit, eadem spectra non longe distare à
se, ac delicta sibi expiandare. Confessus ceperit domum, sed ecce Damones de-
nouo sese dicunt, arguntq; hominem ad Praetorium, ut se Iudicibus distat, à quibus
in eum digna mortis sententia decernatur. Ingressus praetorium, neminem inuen-
it. Illam ergo pleniorum Confessionem instituit. tunc Damon coram specie
apparuit illi Michaeli Archangelum ementibus. Elatus à Sacerdote Damones in
passum contempsit. Nec ille missus homini illis.

Pro festis natalitij ad septem diuersa loca missos instituta fuerat non
vulgar. Komornici (pagus est uno et dimidio Miliumi Posnania sub di-
tione Episcopi) curatum elegens pro sua dignitate tabernaculum, Florenorū qua-
draginta, quos pauperes colam, ubi res esset à nostro in Concione commendata,
maiori ex parte contulerunt.

Concludo, si modo de re familiarum nulla inferuero. Haec praedixi Sta-
tibus, tenuia aliqui, passa sunt ingens damnum à maribus, qui uix septimam
frumenti partem reliquerunt. Tanta enim hoc anno excreuit alicubi in Polonia mul-
tudo murium, ut magnis expensis abstant, et semina terra mandata corruerint,
et nisi diuina misericordia hoc noui auertisset flagellum, fames anno sequenti cum
seguita fuisset. Non defuerunt tamen insignes benefactores qui domesticam
inopiam releuauit. Illustris femina Barbara de Parnow Janoska (coniux
olim Joannis Janoski Regni Cancellarij et Ducis Exercituum Supremi, qui
anno 1605 in

Pona Di in
multiplicatis
muribus vastan-
tibus regetes.

anno 1605. in Iunio, magno totius Republicae damno uita defunctus est) quia
gentes Florenos Eleemosina Collegio donauit. Haec uero Eleemosina in unum
collata aliquot centenos facient aureos. Nam solius Regni Episcopi liberalitas, ad
400, circiter Florenos se porrexit. Plures alij fuere, qui de hoc Collegio bene me-
riti studuerunt. Tunc etiam, ut annus consequens, et felix, et non minus
salutis habeat progressus, quam gaudemus hunc, quem descripsimus annum habu-
isse.

ANNU'S CHRISTI. 1609.

P. Claudius Aguauina Praepositus Generalis.

P. Petrus Fabricius Praepositus Provincialis.

P. Stanislaus Gawronsky Collegij Rector Socij Jesu.

Festo Circumcisionis R. Suffraganeus in Insula sau-
oris operatus est, et à grandis quod cum alijs hospitibus apud nos dumptis
sacramentis Confirmationis multis contulit. Morat tunc R. ipse Epas
Posnania, qui post dies octidie Posnaniam ueniens, ad Collegium diuersis
etq; noctem transiit: sequenti uero die grandis apud nos in Pala-
tino Lenciuensi dumpto, ante meridiem discessit.

Venerat ad initium anni P. Provincialis Posnaniam, monuit tri-
bus hebdomadis ratione Consuetudinis à Fratribus exiens, et de rebus Pro-
uincia consultans. Discessit in festo S. Pauli Conversionis ad P. Petro Willes-
mowsky, eadem die in Sathysterium ordinato.

Interea Comitibus Regni habita uti Polonia, in quibus decretum adu-
sus Moschos belli priuato Senatorum duntaxat consilio, ipse R. Rex et
am ob causam in Maio profectus est in Lituaniam, pro cuius incolumitate, ac
licet bello in euentu, indicta sunt per totam Prouinciam Patribus sacrificijs
Fratribus Concord singula in singulas hebdomadas.

In Ianuario quoq; dati sunt Luca Laszek Cui Mercatori Posna-
niensi 1500. Floreni, ratione triu Milium, quos illi debuit Collegi pro Pago
Arzesinensi, quem nouem milibus Florenorū apud eum emerat et sex milia
Prigo Anna Patruferwa dudum persoluerat. Atq; hinc eximunt 500. Floreni
nos eo sine Collegio donauit. Supersunt adhuc soluendi 1500. Floreni et
Collegi plene ius Pagi Arzesinensis possideat, sed fructus pagi annuos Prigo
Anna Patruferwa uitalitior sibi reseruauit. Hunc porro contractu notauit
mus Anno 1609. quo lectoris, qui plura scire uolet, remittimus.

Initio Februarij indicta est po Hora in Basilica S. Marci-Ragda-
lex oratio. Peracta est magna solemnitate, ac hominū frequentia. Et quoniam
dies alter fuit

Conclusum
belli Mos-
chos.

Empy. pagg
Arzesony.

Die alter fuit Purificationis Virgine. Sodalitas cuius exemplo fuit ceteris. Nam pulchro ordine, convenienter, apparatu suam devotionem pergerunt. Communi cantu in Templo nostro cetera sunt duo fere millia hominum. Eodem sacratissima Virgine Feste Andreas Wroslaw Gaudis for expleta Probatione vota simplicia fecit, celebrante P. Stanislas Grodzicki. Anterior concessus est ordinante P. Provinciali Usus Hypocausti ad ianuam, Congregationi minori. Quandoque dem nimis lateris in antiquo sacello angustis premebantur, nec poterat consueta pietatis exercitia loco pertrahere.

Magna hyemis intemperies magna damna attulit multis. Nec fructificationum in lacu privavit, quomodo cum impudenter piscatores attentarent, facta glacie periculum vix evasit. Sed non erat illud quidam subditus quod. Hoc piscis cum ad Collegium confers rupta glacie in aquas incidit, quibus equus absorptus, ipse quidem extractus, sed paulo post mortuus est. Mercedem aeternis laboribus a singulis Patribus vel Patribus deditur et coronas.

Imperator aeterno Rege in omnibus consensu, quo Condani 420. Florenorum pro sex millibus quoque Florenorum apud Magnificum Virum Gregorium Tuszynsky emptum confirmavit. Confirmavit etiam Testamentum Hedwigis de familia Grodzickorum, qui tria millia Collegio donavit. Huius vero liberalitate accepta hoc anno Cadula rubra senia aurea, Collum fulgentem gemmis referens, constitit precio 160. Florenorum. Hoc ipsa est, cuius anno praecedenti fecimus mentionem. Primus in ea sacra fecit P. Episcopus in Templo nostro, quo etiam die praedictum nobiscum sumptum.

Hoc tempore P. Joas Bieschlerky Conciliator ordinarius missus est Petricoviam, quibus iudicia Tribunalis Regii sitant. Nominis eo loco omni semina, et dimidia fructu non mediocri, quem inter alios commodius referentur.

Indeo Baechonatorum binimus solenne se honorare in Templo nostro, supplicatione promulgata Indulgentia primaria his, qui confessi et per Ducha refecti orationem facerent. Regi si factum tu illo, qui hoc quoque diebus praecedenti anno factura, melioris hunc annum invenies longe superiorem fuisse. Nam hoc omni frequentia maior ad Sacramenta accessit. Communiavit civiter tria millia hominum. Praeter sacerdotem, qui ad maius Altare positus fuit ad Communionem distribuendam, sapienter alii sacerdotes apud parva Altaria eandem quoque distribuere debuerunt. Adornavit vero Solemnitatem P. Pater Annas Dickschly Suprayomus Cornoniensis, qui primam diem, et finem posthomi obit infulatus. Arguendum die Dominico Nobis nostris sacra ordines contulit.

Primum corum Joanni Deheier Praesbyterum, alijs vero videlicet Magistro Joanni Goren, Joanni Ploce, Stanislas Domaniensky, Nicolao Oberky, Henrico Biderlo, et Joanni Gossens Diaconatum, qui postmodum in quadragesima sacro esset facti, primitias suas magna populi devotione in aliquot Festa profluxerunt. P. Joannes Scherer tertia die Baechonatorum primam Sacramentum peragis. Tercia poro eisdem diebus ornatus Templo eximius, cantusque fuit exquisitus. Angustia Templi multos ab ingressu movebat. Tanto con-

currentium

currentium hominum toto illo diebus fuit multitudo. Religiosa Dominiomani, Corneliomani, et Bernardinorum familia cum festiva Processione venerunt, et suam orationem horam impendebat. Per concionam eisdem Ordini Religiosi, his nobis proinde aliqui ex illis accepti. Tertia quodam die habet concio, multique Sacra doctores externi, et Religiosi omnia sua sacrificia in nostro Templo persolverunt. Atque huius supplicationi non modico ornamento addidit sacra Cuius sub titulo Translationis Virgine Congregatio. Nam hoc ad vespertinam quodam die pulchro distincta veniebat ordine, praefata Quisquam imagine, collum centibus, facibus, nec prius discedebant omnes ex Templo, quam P. Ducha solenni pompa ex Altari in Sacristiam deportarentur. Egressi vero eodem, quo venerant, ordine, hymnos huc illuc stella, et ad dextram mater gratia in in Platon, prout quoque, scilicet occinebat. Tunc huius temporis Congregatio universa Civitatis spectacula, et exemplum.

Et quoniam ipsius mentionem institimus, exponemus eandem occasi, Congregatione ferventem ipsius in Spiritu profectum. In Januario acceperunt hi Confirmationes a P. P. X. Generali, quibus primaria Congregationi Roma committitur, mentionem, et Indulgentiarum portiones redduntur. Tunc primum gaudere propositum dicitur divina se toto concilio impotenter tractantur. Devenit neminem in sui numerum admittendum nisi pietas ipsius, et constantia, huius probaretur. Ipsi quoque frequentes semper ad sunt Conventibus, magno devotionis sensu, sacramenta ex instituto frequentant, summi predicationes facient, quod confitendi commoditatem quando vult habere possint. In quadragesima corum pietas etiam in proximis se porrexit. Quaterna praedicta pauperibus infunderunt in quatuor diversis Decoremis. Singulis vero hebdomadis certa corum classes inuenerunt alia Decoremia, et liberalem pauperibus Eleemosinam collatis aliquot Florenis largiebantur. Corum conversatio bene odore replebat Personam, ea omnes mansuetudine, castitate, humilitate, ac obedientia et exemplo sunt non vulgo clata erat, sed alijs etiam Sodalitibus in hac Parte antiquitas instituta. Neque componendis inimicis nec illos sollicit labor, ita Pater pios ornatus promouente. Pauperum nuditatem, vestibus aliqui texerunt, aliqui saltem indulsit, aliqui vero, et huiusmodi quidem sunt non pauci qui certi amicos pauperum (intellige de singulis) in Xenodochio curam suscipiunt, illis cibos ex mensa propria, et res alias necessarias in honorem Domini dicitur promptissimo animo ministrant. Regi tu hac Sodalitatem commendamus, alias quoque, et potest Studiosum ducit, et illum cui non modo a dilectione, omnimode postponimus. Regi si quidem pergit in suo illo quem superioribus omnis deorsum foveat.

Subleuat dilectione. Quod est illi proprium? pauperes. Sed omnia magni Patronum viri Consularum, ut auctoritate, ita et pietate in hac Parte precipuum. Prater Alexander Hanger Mercator opulentus, nimis rebus divinis addictus. Fideliter decima omnium lucrorum partem donabat in singulos annos pauperibus tria sacra quodam die devote in Templo nostro audierat. Praenominatus Rectorem huius Congregationis sustinuit, magno pauperum comodo, et Sodalitibus ornamento. Mortuus est post Pascha, dum Consulem ageret, cui nostri fideles ab obsequijs fuerunt.

Pontifex quoque studiosum Corum dicitur instituit Exercitijs. Quam Sodaliter pauperibus curavit prandia, et ante sepulchrum Domini acriter in flagris deservierunt. In Baechonatoribus dederat maior Sodalitas actionem brevis

ma Aquinatis, et aliorum, quos non est opus percurrere. Pictor eam omnium
fuit, Chater Coaductor Mathias Elmhovioz, qui 12. Kalend. July. Paspa
ma Sublimis est profectus. Hanc ille artem didicit a nemine, cuius tamen
asqueale peritus fuit, et quomodo delicatas imagines, et antiquitates ad vi
uum efformaret, rursusq; pictor tam exquisitas facies effingere posset, quam effin
xit ipse.

Occurrit hoc loco pulchra divina providentia argumentum, quod vel
maxime omnium duci. Ante festum Corporis Christi dies, colu crepare
tur a multo tempore turbidum, atq; frequenter ad pluvias ut nemini. At
venit in mentem serenitatem solemnitati. Dñs Iustitiam avertendam. Quid
itaq; festa die, cola nocte pluebat, et mane, ipsaq; nubis densitas, aliud mi
hil, quam tempestatem solitam, portendebat. Dum processionis (de qua iam
descriptum erat) tempus niteret, assurgit ventus ab occidente, qui subito nubes
dissolvit, subitoq; serenitatem restituit. Felix ergo more obtemperat processionem
cum Iohanne Baptistae Sacramento, mane, et post prandium. Aliis vero diebus vel
Ipsi circa solis occasum nubes congregabantur noctes, et mane altera die
in pluviam solvabantur. Ea sunt quotidia per Octavam, Dei providentia et
am Processionem hora erat, colu semper serenitas obligeat. Itaq; die tunc
ipse Episcopus infra Octavam, sacrum in tota Cathedrali solenne decantavit,
et cu Iohanne Baptistae circa fore frequentissimum populo processionem fecit, eo clau
stris gustu, ut benedicti guttatum lacrymas decederent, indices interius pre
tatis, et affectus. In octava (mundicia enim, quam nunc ad in foro fieri posse
observant) ducta per Plateam nostram Processio. Extentus Collegij parietes
fuerunt ornati. Ad portam Templi nostri, loco eminenti, fabricata est Sala,
tapetibusq; et pondibus, ac imaginibus adornata. In ea fori Muscorum
suavi demulcebant aures Melodia. Officiis in conspectu dedit. In
sacramentis, pulsata tympana, canerunt suavia, et alia Musica harmo
nia pulcherrima instrumenta. Atq; hac occasione serenitatis donata tota illa
hebdomada diximus, qua si non movit Harelicos, timentes nos audirent, sed
sue et uos sine intellectu esset.

Restat ut de his quos hactenus scripsimus Annalibus nonnulla dicamus.
Facta est haec Historia Collegij hoc anno, et precedenti, stylo rudi, et simpliciter,
quem simplex rerum narratio, inter plures alias occupationes, admittit. Con
tinentur in ea praecipua Patri acta, et si qui interdum graves Reipub. fuisse
multis, hic quoq; suo loco, et tempore sunt inserti. Multa pro hac re petita
sunt ex Rectorum Collegij Diariis, multa ex annis Romani missis, multa ex
Collegij, ac ipsius Provinciae Archivio, nonnulla ex fide signa Venerabilium
Patri narratione, etiam praesertim, qui in hoc Collegio manus Rectoratus ob
tulit. Finem operi imponimus ipso Visitationis Corporis Virginis Mariæ
pervigilio, cui laborem hunc exillem dicantes supplices apud eam oramus,
ut Collegium hoc, et Universam Societatem Iesu meq; in ea, patrocinio
suo, pia mater, et domina, protegat, tuatur et defendat.

Quoniam historiae hae a primis collegij repetita initij, ita confecta est, ut anni exitum scriptor non expecta
rit, sed eo duratior rem perduxit, cui alio migrandum illius voluente supererit, ideo ad com
plementum anni, quo desudorabatur, post illam solennem clausula auctoris addenda iudicamus.
Initium a Missionibus quas praetermissas video sumendum, quarum enim ea ad supradictos menses referenda erat,
quae hi facti non est, hic annotanda sunt. Fructuose mihi collocata est opera. Ibi erat in conspectu Germaniae a
D. Scheier. Ibi multi errorum magistri egregie reputati sunt, e plebe varij in locis qui mordaci
pestiferas opiniones turbantur 38 ad Ecclesiam redierunt. Colloquium cum Brodicante quodam, qui
tertium iam ad Harelicos doctorem in sex horas protrachum est, iactabat iste se dum multis annis
in disciplina nostrorum fuisse, publicis Magistru philosophiae declaratum. Deoq; veritatem nostram
optime perspectam habere. Achim cu illo de varij. Purgatorio. Inuocione sancton. Missa, et similibus
at ubi graviter urgebatur, ioculante omnia sua diacritate, homo refractarius ingenio, et feris elu
debat, et modo pocula porceat, et hilanter se profundens, modo de vrbib; sacerdotu, salta
aliqua interponens, vim argumentorum declinabat, verum instanti nostro, ubi eam latebram ad
ignorantiae satis tutam habere non potuit ad maledicta se contulit, sed irritig iste fuit cona
tus, nostri diluhs contumeliji, auditoribus versutiam hominis impudentis, qui ultra suum de
decus argumenta evitare conaret, aperuerunt, factumq; est ad extremum, ut ille nihil prater insidias
sua et ignorantiae luteolenti testimonium turbatus sit, Nostri vinum illudhem, mulier in plebe confirmavit, dux
ad Ecclesiam aggregavit, et quendam unum prima videri puer dignitatis de dignitatis Lutheri quae turbat, sublatu
fecerunt. Alibi familia illius ubi nondum veritati manus dederat, ultro tamen nostros vocavit,
qui familia sacramenta ministrarent, abstantibus magnas egit gratias.

Vocatus ad D. Pohulicki Notarii P. Henricus, al. Socio, ut libellum promulgaret oppidanis, et
sancto honore accepit. Ibi omni pietate et equitate quem numerorum tunc habuit obvia patriuam.
Denunciato Iudicio vrbis confluentium hominum multitudo ingens fuit, et nisi tres praeterea in pactum
labonis sacerdotis qui poenitentibus darent aures venissent, maxima pars vrbis sacrorum
caruisset. In familia ipsius Magnifici perpauci fuerunt qui non totius vrbis noxar a peractis
Admiratione quotidiana catechesis applicatione, potissimum de Indulgentijs et poenitentia habita

In Officio Supplicanti fructus ingens brevis factus est, fuerunt ed. P. Puritel.
tempore, crebris concionibus ut clerus, schola, plebs, per confessionem expiarentur. Famina ibidem ante locu
plebs post ad inopiam reducta, furto vitam tolerabat, ea tanta et capite damnata, alios in societate
poena vocabat, persuasum illi agro, denderet incepto, tantaq; paruo intervallo, ob male actam
vitam consecuta est poenitendo, ut graviter asseuerant pater, magni illud et rari praedestina
tionis argumentum fuisse. Effusum ad spectandum supplicium, oppidu prope universu. Pater
ergo duas in turmas distributo populo. Litanias clara pronunciauit voce collectivam
te inter respondendu plebe, ad supplicij locum ubi ventum e, omnes genu nixi deu pro
fammina exorant, at illa intrepida, plura se velle pati amore Christi asseuerans, admonito cani
fice laqueo ceruices praebuit. Magistatus, subinde commonefactus, ne quonquam sive
hico sacro produci ad supplicium pateretur, qui se ita facturum confirmavit.

Domu, interim non cessabatur, Urgebatur edificium, cubacula sex summo optime extracta,
sunt, iunxit impensar. Quodissimus Hospes florenis 300. Et quoniam sui fructus vita fructu
litos in tutela habet, hoc anno apud A.R.P. Generalem obtinuit, ut collegij partem
illi habitatur cederemus. Itaq; concessa cubacula non paucis in ea parte, qua schola
Parochiali contigua est, ea ita comparata, ut peruersus usq; ovis non esset, nisi per
aream communem scholam eatur, oclusis ostijs, per qua aditus ad nos patebat.
Nepotes Rectorum in scholis erudiuntur, magna ingenij et probitatis commendatione.

Quidam ipse nostra perstate familiariter utebatur domo, sacri operis frequenter quoties
festos dies ad nos penitus pertinenter agendum solennius, et elemosinas non contemnendas
aliquoties misit. Donati etiam interea temporis collegio ab Illustri Dno. Præmōtōri Castella
no florent 100, qui bonum subsidium præsentibus attulerant angustijs

frequentia A Renouatione in Collegio persona 24 habitare capereunt, suauis erant insigniter studio
videntium ad sonum propter calidum recenter exultum, initio statim milleni numerabantur, quare ad gemi
nam Grammatices scholam omnino addenda erat lectia, eam ob rem secuta est aliqua permuta
tio scholarum, quod huius accessione querendus esset locus alij, eademq. occasione schola Rhet
rica in superiorem domum partem translata. Ad initium Patet, qui in humanitati schola doctus
nus erat orationem habuit pro more. Aditum breue et accommodatum puerorum, salte de lu
dis disputandi progymnasium. In Theologia propter ordinarias lectiones, epha ordinem Pa
ter Beatus de Gratia alternis cum P. Tyszkiewicz diebus legit, quod ex superioribusq.
annis ea materia propter temporis iniuriam tractari non potuerit. In progressu disputa
tiones instituta non pauca, multi enim ad callem Theologiae peruenierant. Itaq. actus
particulares ex diuersis Theologiae partibus defensi sunt, adfuerunt varij Religiosi
interdum Rndissimij, cum Canonici pariter oppugnantibus subeuntibus. Religiosisq.
aduersis nostris disputationibus et oppugando nobis honore habuerunt satisfecimq.
quoties Theses ipsi proposuerunt adijmij et disputauimq. Interca temporis multi e stu
dio sis infirmantur, passim enim inter pueros variola contagione serpebant, red id
genus ultra periculum vitæ recessit.

Fructus spiritualis interim non pauci collecti. catechismi doctrina multis in locis pro
conspetudine instaurata. Confessionum pueri exstiterunt. Correctus per patrem quendam
conhatus pecuniarius cuius Summa Capitalis millia septem fuit, ex qua ad
fomeratorem grande pecunia quotannis redire oportebat. Ad constituendam pacem
et Hæretici nostra sunt vsi opera, ubi enim per Minihum ea coalescere non potuit,
nostrer vocatur res ex animi sententia perfecit, facile speramus utrumq. beati veri
tati manus claturum. E Congregatione civium, cui nomen est a Visitatione, fuit
vir qui omnibus inigne dedit patientis documentum. Cuius tricinis potentior con
humeliose in illa multa dicere consueuerat, multa etiam lucra in meribus impectis,
verum deo permittente molestus ille et turbulentus homo, paruo intervallo tempore
domu cum magna sua rei parte incendio amisit; tecto miser caritatus erat
nisi ille alter inimicus hospitio benigni accepisset, uxoris propodium partem
edictura cubituli instruxisset, et alij rebz annuosum hominem subleuasset.
Deniq. gratias egit deo quod inimico amore Christi bene facere potuerit.

ANNVS CHRISTI.

1610.

P. Claudius Aquaviva Præpositus Generalis.

P. Petrus Fabricius Præpositus Prouincialis.

P. Stanislaus Gawronsky Collegij Rector Soc. IESV.

Annum feliciter auspicati sumus propitiato diuino numine; frequens illo die
nostro in templo auditor, sacramentaq. obeunrium numerus ingens fuit. Rndissimij
solenni ritu Sacrum fecit, prandiumq. nobis vsq. communis mensa delecti vocati duobus
vini ex prima nobilitate. A prandio Sacramentu confirmatus in nostro templo edidit.
Exhibuit interea nescitur unde Germanus quidam impostor, cui mendicant artes Impostor natio:
cti malis, at splendoras persuaserat, ferebat se alicuius Nistri Collegij in ne Germanij no:
Germania fundatorem, tum vero a Stachneco Lancutensi expositum ^{stos et plures} Cives edidit.
Cum in Germaniam ex Polonia iter faceret, peregre itaq. in patriam solum, sed
interim pecuniario subsidio egere, quo si nos instruxissetq. pollicebatur abunde
remuneraturum postquam in patriam incolumis rediret, Creditum nebuloni
non grauatè, et non pauci florenti donati, et eo quo mansit tempore, ad mensam
large suppeditatum vinum; nec nobis ille dentaxat impotuerat, verum et ciuitati,
et multi miseratis euentu infelicem benignè hastaturat. ^{veteratorem} fraus postea paulu
lim delegi cepit, grauior etiam suspicio de proditorie et exploratorie omni, hic ille
rem odoratus ad primum tumorem abiit causam profectionis honesta præseferens.

Illensis 10. Pr. Georgius Tyszkiewicz inter Professores q. votoru cooptatus vota sten
nia emittit, Pr. vō Petrus Wrede formatur Coadiutor creatus, sua idem fecit.
promissa mendicatio ex qua non parua elemosyna e corrogata.

Venit ad P. Proutem apud nos commorante P. Pramilaus Rudnicki Roma rediens,
expectantq. quid de se decerneret. P. Prouti, interim specimen ingenij ostendit argumentatio
in actu particulare, contra quendam e nostris cum omni probatione magna, de
nig responsum de Philosophia Calij propius anno legenda accepit, et Calij
cum P. Cermiakowski qui Lublino defunctus Rectoratu cu P. Legocki redibat, pro
fectus est.

Renouatio votoru 17. repetita in duobus sacellis, promissa est trium dieru
Comparatio ex instituto septis Congregni Generalis, et mortificationu usurpatio crebrior.

Prædiorum numero diminui.
R. P. Prouti prædia inspecturus direxit prosequenti P. Rectore et P. Conarico, de liberatur inibi de prædiorum numero diminuendo, et de tota re decernitur, res ea magnos allatura est fructus, nam antea Christiana familia per prædia admodum vicina plures impensas poscebat, nunc ad unum deducta minore impendio, maiores pariet fructus. Locq. delectus est nunc Felio sanè commodq. planè enim ^{grat} est in medio, ut aequaliter ab utroq. pago procurando distet. Placuit ea res P. Prouti, de qua iam ante domi multa consilia inita erant. Statimq. florenos ipse sibi obtulit pro transportando velozè adificio. P. Conarius loc. procuratorum se pollicitus est. Res tota ad Veni initium reiecta est ibiq. inibi adificiis facti. Domi, quoniam prope integro mense P. Provincialis in collegio mansit, in scholis frequenter disputans Theologos, Dialogi humanioru scholares, Mathematicos de demonstrationibus, fecerunt, probaverunt qui in Dialogis gerit adolecentuli sua de sententiis 19 mensis Cracovia P. Smiglecius pessimo itinere venit P. Konstantij Calissio, de rebus Provinciae consultabatur, expectabatur aduentus eoru multo tempore sed imbres continentes iter in expeditum reddiderant, itaq. paulo tempore ^{ante} Eleemysina nos adiunxit interim. Rndimus Abbas Plezeurensis donatis sibi florenis, et cives aliqui in Patribus tractandis liberales fuere, vocati sunt ad prandium multi ex nostris simul a Senatu Posnamensi, fuit inter nostros Pater Theobolus qui pecuniam a multis annis in pauperum usus corrogabat, tum vero eam curam Senatus commendarat, habuit eam rem Senatus gratissimam recepitq. se munus exigenda pensionis ab ijs quibus pecunia utenda distributa est, obligari eorum bonis, diligenter curaturu, statimq. P. illi per primas inter suos dignitates unu gra. hnt acta. Res hæc magnos allatura est fructus, nam in eos præcipue conferre eleemysina, qui morbis afflicti tenui momento perianari possunt, cui alioqui neglecti, aut malo latius serpente conficerentur aut mutilati, inutiles operi redderent. Leges deniq. certe Senatus daret quo melius res ea transiret in posteru, q. senatus pariter se confirmavit. Pensionis vero annua summa erit. Floreni 400.
Ex aëris inclementia multi domi et foris afflicti morbis P. Minister æque commiserat, et aliqui alij multo tempore decubuerunt. Neceps in re familiari detrimenti rupto ob perpetuos imbres Stupens stagno.
Exeunte Ianuario hileum promulgatum ad duas hebdomadas in templo parochiali, initio habita oratio. pro Serenissimo Rege in Moschovia militante, horarum 40 laboris affatim fuit adhiat tum in concionibus tum a religiosis, tum a secularib. Prælatib. fuctus respoñdit operis maxima pars civitatis obijt sacramenta, ad Indulgentias consequendas, studioru universi sacramenta usurpant. Congregationes variae civitatis templu sub suis vexillis aggregata adibant, et orationes p more faciebant.

29 Ianuarij R. P. Provincialis Calissii proficiscitur, visitatione peracta.

Initio Februarij iuit P. Conarius ad finus Illustis Dni Ianni Gaiusky cum lau. *litis Sajenski fung in m. j. ho via occip.*
dahus pro concione, fuit is Capitaneus Vstensis vir maximi animi, et optimi semper partium. Regem in Moschovia secutus, multis præclaris militariibus facinoribus editis cum incautus ad hostiles muros adequasset ex arce glande plumbea e tormento minore eiecha ictus occubuit, magno sui desiderio relicto, eius cadaver ex usq. Moschovia huc delatum, honorificentissime humatum est. Propaganda fidei catholice dum in humanis ageret semper studiosus erat, ruitq. rem Chandi m. Hereticos illos qui in confinio Germanie habitant, et maiorem spem dederat maiorum in ea re progressu, expecterat enim ad Thoni p. mu' Residentiam postea de Collegio acturus, sed infelix casus consilij occurit salutaribq. magnos ea res tanto patrono habuisset progressu, vir enim acer et solutus ille fuit, qui Archiepiscopus optime in officio contineret.

Iuit ad aliud finus Dni Ianni Gaiusky P. Tysskier, subuenit huc nobis diffid. limis temporibus, cum p. d. Posnamiam invaserat, domum suam concessit, eleemysinis iunxit cum suo dispendio, animo maiora agitabat, si res domi auctior fuisset. Prouisio lignoru q. diebus facta diligens, Piscatio bis successit magno proventu, iunxit ea res Collegium deo superiorem penuriam benigne compensante.
7 Mensis datus a Congregatione Dialogus, argumenti imprimis bonitate et agentis dexteritate commendandus, Basilus iuuenis præclarus shipis, et p. m. m. b. s. dignitatis renuntiabat saeculo ac in disciplinam Salba Abbatis sese tradebat, vires animosa in uenis terra calcanis, parentis lachrymæ, Abbatis grauis adhortatio, famulor. valedictio, ad vnu expressa sunt, salsa addita sunt chus intermedia, quib. spectatores mirifice delectati sunt. Repetitum est paucos post dies, plausumq. tulit.

In Bacchanaly 40 horarum conprecatio pro more habita, summa aderat non plebeula solum verum etiam summorum virorum frequentia, Concionum fructus exhib. multi sacramenta salutaria usurpant. Civium gemina Congregatio statim horis orauit, supplicatione ducta ad templum. Studioru sollicitas stenuit in hoc munere versata est, orationi adiecit flagra, ducti eorum sub cruce ordines multi spectaculo lugubri. Quædissimus apud nos q. diebus commorans singulis diebus solenni ritu sacrificauit, ac indefesso studio in templo hærebat, ipsoq. cinerum chie nostri Eucharistiam sacram porrexit, nec ante domo nostra discessit, quam ex frigore perpetuis graui catarro contracto, curae valetudine diligenti coactus esset.

5. Martij iuitatur sa quatuor e nostris Michael Maius, Iohannes Sierostawsky, Bartholomeus Obornicensis, Thomas Lucidus, suchaconatum accipiunt. 15. Rogatu. Rndissimi Archiepiscopi Gnerensis intenti in salutem hæreticoru qui in finibus Poloniae manent, et præsertim paucoru catholicoru qui ibidem periculis degunt.

missi Camerum P. Balthasar Volbong et P. Ioannes Scheuer suppeditato nobis via:
hio a Rndissimo Archipraepale. Respondit labori fructus, uttenora etiam illius ore peragra-
runt pater, collecta ex saluberrimis vireis aliqua vindemia, plures omnino quam 150 ab his
res ad Christi vultu reuerunt, multi in iis exacta iam aetate viri et mulieres. Tunc in oppido
aliquo senex grandaeuus hancionum caput et humeris, hunc nobis adorti primi leni verbis
admonitione, post acerbis diuina vincta in matrem respiciens denunciationibus, post
frequentia et longa colloquia vixit et lenis obsequio, lachrymis ergo vberim pueris deo gra-
tes agere cepit, quod sero licet, tamen aliquando veritati lucem sibi obtinuit fecit. damnae
vitam reuerentiam, noxas a prima adolescentia admittas et confessionem eluere. Multos ex
oppidanis secuti senem ad Ecclesiam redire. Dogmatum talia Magistri alibi bene ex-
gitati, alios remiserunt spiritus, solent enim de se multa ad vulgum gloriari iactare,
de nobis omnia abiecta et indigna, sed onsum illis est aliam esse vim aciei et cam-
pi, aliam populi et lustrum tenebricosum. Confirmati multi vacillantes catholici,
qui deserti a Pastoribus luporum inter rabiem periculosi versantur.

Per quadragesimam congregationum parthenicarum sodales hebdomadis hyali flagris
se ceciderunt acriter, in iis fuerunt etiam pueruli, carnem asperis cilijis vltio perhibere solent.
Prandium ab illis datum est Nosodochio, ministrantibus ipsi ad mensam, saepeq; alias adita sunt
ab illis hospitales domus, adiunctis subsidia pecuniaria ad eorum infirmorum purgationem.
Aliquot ex iis pro paschate in sanctiore hebdomada exercitij sunt exaltati.
21 Mensis Frater supra relati Diaconum accepit, 24 deniq; presbyterus mitatus.
Solemne sacrum apud nos Rndissimo habente

Prima Aprilis finis elatum est Magnifici Domini Petri Carakowsky Succameray Polonus
summa magnificencia. Laudatus est a Prae Conarico, quem in vita vixit amauerat et coluerat.
Tunc hic maxime in egenos liberalis, vixit etiam templi taphetibus multis ab eo donatum,
et alij non paruis autum muneribus collegium.

Pro Paschate multi ad varios pagos qui inueniunt, subsidio fuisse parochis, adita loca q;
in iis, oppida aliquot et inter haereticos vixit, et talibus is maxime fructus relatus, quod nobili-
tas catholica quae suae fortunae domicilia inter haereticos habet, tunc conuenire soleat
et ritum sacramenta obire, caritura aliqui subsidio spirituali interm et alij ob
Haeresi reducant ad Ecclesiam, quod non paucis huc euenit. Monitur q; mensis e huius
dieris egregius adolenscens ^{Indignus} Gnaphen ^{Indignus} magna semper probitatis et ingenij commo-
datione in scholis versatur, intercessit studiosis cum Prae Conarico non nihil con-
trouersia de sepultura, qui eum humari in templo illorum voluerat, ea hic condicione
ut ab aliquo a nobis concio haberet fructus. Indignati illi reiecerunt contrarium
addita alia, ut omnia pro more quae cadauer tegerent sibi cederent, insuper ubi huius
diuos refragan aduenerunt armis et verbis inuicem huius. Regressus studiosi, et ea re depre-
rata, sepulturam impetravit in Parochiali templo, fuit magnifice exultant, laudatus, ^{Indignus}
a nobis pro concione magna omnium approbatione.

Affertur mienim nuntius huius de obitu Magnifici Domini Cancellaris Samovska, magna pro omnium

1610 67 25
collegiorum poloniarum benefactorum, coluit hanc Societatem et si semper verum maxime defuncto Illustri Camerari
manito suo viro incomparabili, qui laude bellica nome immortale sibi comparauit. Tota se samovska Cancellaria
deuenerat diuino obsequio, neglecto huius quo ad placitum suum potuit, in tanta affluentia rem ^{legni insignis}
omni, fastu et splendore. Ad infirmos et pauperibus aliquando se se deuotabat obsequia, largus ^{multis bene-}
illi elemosynas semper elargiebatur, maxime vero religiosis omnium ordinum, huius Collegio plures
mille florenos donauit, Lubnensi annuos plusquam mille, Ierosolymensi Leopoldensi reliquis
multa abunde suppeditauit, iuxta ut mater communis nostra expellatur possent. Spiritualis
rem frequenter usurpatione, maxime in ea se laudi consecuta iam fuit, Exercitij spiritualis
sepe dedit operam, suamq; familiam eo adduxit, ut multi in claustris se abiderint, domum
huius ita composuerat, ut religiosorum credores habitaciones.

In Maio res pecunaria diligenter curatur, ea de causa Ierosolymensi profectus est a nobis
amplius bonos et floribus 314 in subsidium domesticis prouisionis. Die Dni Stamphii
tutolari Ecclesiae dicato. rem diuinam fecit apud nos Rndissimus prandij, intererat
saens magna hominum frequentia, nihilq; ad summam solennitatem sine symphoniam,
sive populi deuotionem et frequentiam spectes desiderari est.

Eodem mense praedij adificationem transportatio inchoata est strenue, progressus res habuit se-
cundos, impensis enim non parcebatur, licet in re tenui et angusta. Simul fossae ingentes
et alta ducta triplici ordine, longitudine summa. Causa ducondani fuit, locum
naturam humilium depressio nimia, quo fiebat ut perpetuo ^{agui} obrita sementem nec
paterentur nec fruges redirent, in editionibus collibus diutaxat seuebatur, tenui
prouentu. Iam uero decursu aquarum per fossas siccati agri et cocepti, uberem reddi
fructum; solum natura est fertile, triticum feracissime redoluit, et leui cultura subacti
spem minime fallit. Agri praeterea Collegij qui ante distiti longe, vixit in locis
colebantur, aliter comparati sunt, illi enim qui remotiores erant a praedio, vicinior
res vero subditis, illis traditi sunt, nobis vero cesserunt, qui propinquiores erant.
Ita utiq; parti citra ^{altitudinis} ^{altitudinis} quam immunitatem satisfactum est. Prata etiam facile aucta
sunt nam ut quid locus depressissimus fuit ita maxime ferax foeni, aqua vero decursu
perpetuo, siccatus, messum non impedit. Elemosynae in eam rem impensas fecerunt, nam
ex alijs praedij tanti prouentum non possunt reddere, ut ad Collegij necessitates, sed
alias praeterea sufficiant.

Pr. Matthaeus Benbus Cracouiam proficiscitur concionator futurus ^{Indignus}
discessit hinc 18 mensis.
24 In possessione Pishouvi venimus, nam illud praedium locatus vixit, dno Ralek capessens,
pecunia nulla hoc anno ab eo accepta, quod in vltis praedij, molendini et similitum cessisset
postquam in eo pedem posuimus satis recte diligenter prospicere edimus, et edificia
nostri visibus idonea formare, praxas et id genus alia instaurare, non dubia spe futuri
prouentus optimi, si enim cultura admodum patens, foenus spondet.

10 Iunij in festo corporis Christi cum Processio publica esse more duci solet, hoc anno, non
ut ante, a singulis in suo forculo Eucharistia sacra, sed a solo Episcopo ferri ceptas,
multarum Ecclesiarum Praelatis obsequantibus, Hierarchis eadem res maiorem seruan-
dit, sed cauitas constantia et tempus, ipsum sopit, res vero haec paulatim maiestatis
extincta dignitatem suam et maiestatem habebit, probant more hunc, quibus melius petus sapit.
13. Famulus Magnifici Domini Thomae Samoitky venit, euocaturus hunc usq[ue] Samoyrd concel-
su R. P. Provincialis, P. Roseiweyky laudaturus pro concione vita functa D. O.
Cancellarij uxorem. causa tam longinquae fuit itineris controuersia inter quosdam affines
Domini Samoitky, qui munus hoc noster mandare noluerant, inter alios con-
filiis, D. O. Thoma.
Samoyrd et q[ui] in partibus huius erant, quoru[m] ut causa melior, ita superior fuit p[ro]mi-
serunt ut a nostro laudaretur, sed non alio quā a P. Roseiweyky, quod enim longi
abesse non sperabant fore ut in rebus tam lugubribus breuissimo tempore tanti
sibi D. O. Thomae sumptus esset laboris. Verum id totum leue duxit, statim enim
amiente R. P. Prole tabellarij misit Obnixi rogans ut ne graualetur. Præ-
mial, postquam honorem illi maximum habuit, versatus ibi P. summa cu[m] foce
talis laude multoq[ue] amicus nobis adunxit. Concionatus est summa omniū ad-
ratione et admirandione, planq[ue] d[omi]ni ac inquit salisachem, multum hoc ad
nostam rem intererat, nam ex varij causis solitas ibi male audiebant quod multi esset
qui bonum nome[n] nostru[m] d[omi]ni arim[us] ferre n[on] potuerat. Eleosynam bene largam
dari abeundi dabat Magnificus, sed illa modesti recusant, quo nomine magis plauit.
Missi eodem mensis 14. in Silesiam P. Scheier et P. Michael Marius ad Germanosp.
colendos penitiora etiam eius ora peragravit, fructu non contempnendo, praesertim mul-
ti catholici confirmatis, et nonnulli ad Ecclesiam aduersis.

Magna intem[per]a accit[ur] ex perperis solis ardore, nullo palestris interuentu confusa
segetes aduersit, eoq[ue] maiore damno res accidit, quod in herba hum[us] essent, maxim[us] s[er]ui-
us agni consiti spem fefellerunt, caritasq[ue] anno ne postea secuta, id hum[us] morbat, tam
pertinax erat nulla intercapitina celestis aqua ille distat, ut ne prostrandi quidē vomere
agni possent, et fluy[us] aliqui copiosi languidi riuus laberent. Supplicatum itaq[ue] p[ro] pluuia
non plane nullo successu recreati imbribus agni, ad spem melioris messis agnitas reuocant.

Per idem tempus testamentaria lit[er]a cum Trib[un]o Dominicis post multas susceptas molestias, non
paruo damno nostro, rei finem statuere et modu[m] laborantib[us], deniq[ue] peracta est, emptis agro, decem
his florentis de quo controuersia erat, eam excepit grauior cum iisdem Trib[un]o scholastica.

Manebat huiusmodi P. Bernardus Pegarius Turonensis Professor Theologiae, adibat huiusmodi

Lectoris Domini: disputationes, quae tum admodu[m] crebrae fuerunt, resabat saepe scholam clamoribus, et quoniam in
nicani contra Hispani Theologiae dederat operam, facile erat augere opinionem sibi apud vulgus, exquisitis eu-
dichinam doctis iudam et raris d[omi]ni, planq[ue] id assensu apud plebe[m]. Successibus huiusmodi secundis latius
de grauius, inur-
gentis, tem[er]i: Assertiones Theologicas de Concordia lib[er]i arbitrij cu[m] praedeterminatione typis excusae, ac
tas fracta an: in libellum compactas vulgauerat, defensurus eas publice in templo. In q[ui]s, quoniam con-
thorikata Ep[iscop]i tra odium Pontificum nostra sententia grauius notabat, usq[ue] peruehebant acerbē.
nulla ratione tanta rem negligendam rati, ad Episcopum negotium detulimus.

videtur

68 26
videret etia[m] atq[ue] chain ne disidio isto, aliqua pars detrimentu[m] acciperet, praesertim vero, quo-
nam ille nostram famam laedebat, obuiam tanto malo iret. Focis Rndissim[us] re diligenter
examinata. Ostensum primu[m] illo scripto de nobis contra Pontificis decretum, d[omi]ni.
de perfectum et publica defensione illis interdiceretur, hic illi reclamare grauius, spargere
in vulgus nihil Episcopus iuris esse in se, oppressos se esse a potentiorib[us], quib[us] in manibus pene
habuerat Episcopum, Res haec agitata est diu, sed constanter Rndissimus negauit se p[ro]missu[m]
publicam disputatione[m], et si contra decretu[m] aliq[ui]d egisset, excommunicationis p[er]ena donat.
ciabat q[ui] concionaret, quib[us] interesset, hic fracta pars aduersa desinit incepto, non
tamen priuatim nostra fama parcebat, nec apud plebeculam modo veni etiam apud viros
p[ro]nantis vocabatur in modum, quod timore, aut odio duci, praeclearis conatib[us] patrum
obscure voluerunt, sed haec tantu[m] omnia extabuerunt. Porro h[ic] P. Pegarius lector ut
filijs Domini Palatini Rauenensis, cui pariter cum eius libris, inscripserat Assertiones e
scholis nec salutari nobis abirent.

Initio Iulij vota a nostris consensata sunt, usurpatis pro consuetudine priuatis notificationibus.
Quarta mensis Tragedia exhibita. Iulianus apostata occumbens, spectata est magna omniū volu-
ptate, et ut in materia tam fuculenta et varia orationis affectus varij, ita multiplex coronatio
motio fuit in cruciatibus Martyri delectati multi ad lachrymas, militares ordines, venerunt
superstitiosi ritus, spectra tatarica. Spectata sunt magna approbatione omniū. Rndissimus e
nostra domo spectans delectatus est quondā inueni mira in agendo deprecatur, et gratia. Plu-
uia per intervalla effusa, turbavit leuiter coram, non impeditit dissipauit. Praemia diligentis
tulerunt, qui inueniunt veluti probauerunt.

Prima Augusti exhibitā Pompa sacris diuonum reliquijs, qui ab urbe missi sunt q[ui] magna
homini frequētia et splendore apparuit. Indichus erat dies expositioni primae Augusti
res haec percommode accidit quod B. P. N. dies memoris sacer pridie obiret. Extructa
est itaq[ue] magnifica moles ante altare maris, fulgoribus multarū lampadem et aurea vestij
nitore collucens, erectum in ea sacris hypani deponendis altare praestantissimis vestij orna-
mentis, templi parietes aulae splendore, emblematis et picturarum varietate, carminib[us]
additis, exornati sūt, cruciatus Martyri, quoru[m] corpora habent eleganter depicti, secundu[m]
moles, spectabantur, labarum appensum ē diuor referat, quorum honor et clientela urbi est
affixa. Die ipso sole, postquam ostium templi patuit, infudit se ingens hominū multitudo ex
uos venerantem, nec toto eo die dehaesi quicquam de multitudine, multi templo exclusi ante offi-
um rem etiam audierunt. Rndissimus noster sole[m] ritu ad diuonū reliquias sacris dixit
symphoniacoru[m] alternantibus choris, qui tum ex locis varij pentissimi murres confluerant. Co-
cis habita de veneratione sacrarum reliquiarū, excitauit auditorem ad honore illis maiore
habendum. Aderant porro viri, i[us] prima nobilitate complures, et nationes lectissimae, tenulij
constans hominum deuotio integra hebdomadam, magnus concursus hominū. Cives ma-
gnis hinc ditati thesauris liberalitatis egregium pignus, argentea lampade 160 flores, lampadem, ar-
gillatam donant, et igni alendo pensionem annua assignant.

12 Mensis Andreas Vorsta coadiutor vita p[ro]p[ri]e, mira animi candore et antiqua moru[m] km: an nūm pro
plicite vir, in opere impiger, ac modesti latu, ad mung hui plane natus, et vti et ante initia societas tendo ignet.

Cives honni
sacra reliquia
gentem dicant
et pensionem

instructus, a Slovianis recens venerat, ac in Collegio duobus decemque annis ahs obijt.
24. Mensis eiusdem. Felix Biedkensis initiator sacerdotio, diaconatum 22. acceperat, subdiaconatum 8.

In Septembri Pr. Rosicki Cracoviam concionatur direxit. Pr. Bembur redijt ordinarius in Parochiali templo concionator futurus. Perfecta quidam sunt opera in pagis eode tempore, foras perducta ad lacu qui Ignity Staus vocatur. Refecta est piscina braxatorij Piotrowi, firmato aggere, Emphiboner 42. Colbelini florent 768.

In Octobri lues pecora inuasit Slavoni, quam ob causam hoc anno tenuit fructus ex illo pradio perceptus est, fuit ovium enectaru tanta strages, ut p lana 120 tam florenti percepti sint, cum alias percipi 500 fuerint soliti. Evenit eodem mense res sane dolenda secl profutura legibus. Quienscum bat Bleseniensis Abbas, Virgine eius loci in:

Anna inobediens.

ter moniales consecrationes, invitati forte etiam fuerant Pres Dominicans, ut quomam d solenni ritu pro more peragi soleret, pro sua parte, rem illi iuvarent. Comparavit se illi impigre, delecti ex omni numero 12, omnes canendi periti, p dibus et libij, tam tamen a tuo Prouti. graviter prohibitum erat, ne missis in summis vterent. Ecce autem in tra: iectu fluminis, cum vnam omnes naudem concedisset, adiungisset se formina nobilis et fandi optima, admonens ne conferti haberent se flumini, prouecti illi in altum navis dissoluta est, et omnes in vadis opposuit, vng gurgite haustj est, ceteri elgio euasent. Abbas vero Bleseniensis vir magna virtutis, qui a lit ore spectabat, pro formina que de capto periclitabatur, votum muncupavit, ad Sanctos Martyres nostri sacelli recedens, ubi natos saluans recepit. Supervenit ad exatum spectaculi vishi Pr. Provincialis Ducanoni, navavit q de interdito, et phibitione talis inhumationi Abbati.

Profocher est eodem mense. Calixtus P. Rector cu P. Tyskewit ad R. P. Proutes de rebus Provinciali consultatum, chirographum ibidem accepit a circ Calixto. Michaela Chermikars apud quam obligatis eius bonis centum florenti eius Posnamensi qui taceri voluit, contem: florenti collata, ut annuus centos florenti sex pro lumine ad Sanctoru Martyrum corpora futuro, rediret. 17 mensis Duo ex nuptis Monasterium Vagrouense commentatibz B. R. H. inuenit octo dies in ea re positi a singulis, nec opus diurni dispendium attulis, nocturnis horis otium contemplationi suppeditantibus, secuta est novit emendatio insignis.

Ona. Miodzi Zicka, Carkowij Miodziensis Castellani uxor donavit templo elegans conopeum, e damasceno albo panno, floribus et aliquot elegantibus emblematis variatu, estimatur florenti 200.

Morsus 10. Mensis Thomas Broselius scholasticus, state florente ingenio bono, proba: his moubur, poratio nutritiati duobz annis mansit in Collegij, hic luceoia in phym lapsum huc aduectus est, ad eam quonia phetica febri accesserat, lente exinctus est, qui iuuenem in saeculo norant, virtutem predicant maxime innocentia, plane omni vitionum illoru, quibus atar illa cetera mibui solet, expers erat. In societate perorare canis otus et amabilis propter morum facilitatem fuit. Induo ante obitum confessione de acta vita in societate fecit. post eam singulis diebus semel quonia phetia mortem repetebat. 24. mensis consules civitatis prouident in Refectorio, dedit prandium formina prime notd et bene merita de societate, quottamir id facibat, cum S. Ursula memora sacer dies recurrent

quod eo nomine appellatur. Expetierit a noster lites ut pignore in sacello S. Martij audire p. sent. sacri, concessu est hanc grauat, et argentea lampas cum uigdam mung appensa est.

Pr. Lanicus gedano venit ad comprinda authentica de sancti, quos Roma aduepit pro Collegij Poloni, et Lithuanid. Rem ita aggreus est, curidici vocant ad Radim Omnia Ppsti Processus in: Ecclia Collegiatis Pomaniensis Gasparum Stap, omnium ordinum et magistratu centos homines. Primum ca sacras Reli: vero templi Cathedralis Posnamens. Canonicos et Theologos sex, deinde omnium Ordini qui sede ha: quia, quas Pl: bent Pomani Religiosos, brios e singulis monasterij prime dignitatis homines, Tum e nobilitate iudex cum Roma altu: levat P. Lanic: cius. terrestren et surrogati (ut vocant) Deniq Consule civitatis et Advocatum cu p quos vterq in consili: habet. Quasitor actoni profocher est, se quem vulgo Inkgatorum vocant, ad quem potius interrogare ex iure, de ceteri capitibz circa present negotium. Adhuc notarij publici, offij pmi tralis Posnamensis. Hic ita condituit. Pr. Lanicus iterare iussit, proposito Euangelio, ut in more, se ad omnia summa fide responderent, quos interrogaretur. Quasitum est, ut multa pauca com: plectar de toto progressu et ratione acquirandi Sacrae Reliquiaru, cuius nimiru instantia dats vnde accepta, per quos, deinde quomodo tractata, apud quos diuinitas fuerint, quomodo in Poloniam aduecta. Tum Comparare omnia nomina haberet, utru dui cuius nome applicari esset, et idem alia, qua omnia cum pator clare et diserte, producti primu Romanis chirographis, tum de is qui corpora e cryptis eduxerant, tum donationis cautione, et similibz, respondit ita, mndre reliqui esset, quod dubitatione aliqua in animis eoru reliquerit. Cuius tum omni de omnibz aduectis, habentibus, quod in dubium vocandi esse respicitur, omnes responderunt, liquidissime sibi cognoscere omnia bona fide acta, nihil supicionis de falsitate habere. Notandum Pr. Lanicus publici acta fuit gratia quid tanti thesauru in Poloniam inuxerit, grabi se fore memores ois ppondit, et de presenti in publicos commentarios rem tota referri mandavit. Res hanc cu attulit fruct, quod nonnulli de se tota ambigebant, et ut fit novitas ipsa chetiores muerat iam agues et inquit satis factum est, pertinebit fructus huius rei ad omnia Collegia, proferre omni rei p: nem ad erit difficile, si ita res p dulet, Quare et a. R. P. Proute negotij id nobis di: ligenter mandatum est, et ita confectum, ut nihil phane ad se bene p dda desiderandi sit. Emit idem Pr. a nobis Regia Biblia Florenti 100, quod aliud exemplar Collegij habere, illud vo pro Collegio Leposliensi comparandu esset.

Pina Slovianibus celebrati pti Sactoru omnia mifi ad quatuor vicia loca npti aduecti pmi: chis in concionibz et Sacramental ministracione. Domi Studioru congregatio fecit 40 hora: ut oratione pro Serenissimo Rege et exercitu Archiesuitico supplicans, non cessatu toto tempore ab oratione, succedebat alijs alijs, distributi per certas horas dicebant se vdi amiter. Elecmosyna interim pauca accepta. 30. florenti Pr. Begrecki attulit a suis Ppsum Radim: dono centum numeru accepimus. Ab Abbate Lubicense Rad. D. Volowit, duo bonis donati: Mensis 11. novum pradium habitari cepit feliciter comparatis ante rebus et adhuc atqendis, percepti sunt a Lidzouensibus florenti ducem subadiog domesticiis vrbz puenit.

Iosue Bruno a Radimino suffraganeus in templo Cathedrali subdiaconus, 25. Diaconus, 28

Pradhyte factus est

In Decembri Pr. Provincialis venit vntem mstuit consultandz de rebus Provincia habitis. Prm Berowsky fecum Collegio Leposliensi assignatis mstis, concionatore et addito Pr. Trakijff

ANNOVS CHRISTI

J S II

P. Claudius Aquaviva Generalis

P. Petrus Fabricius Provincialis

P. Stanislaus Gancorsky Rector

Annus hic et adulescentia illucrat, ut quia candidus albusque nixi cum iam adultum veterani militis
ex socijs et non omnino improbus ex hoc vita discessus decessisset, et iam pene emortuum eximia bene-
factis nra immaturus obitus reddidisset luculentum. In erat Alberus Theobaldus vir si animi
ne et virtute congestas spes inspicias suo dux perculit, quippe de quo non immerito dubitaveris, an pietatis et sancti-
as solare gessit. demissionis laude fuerit commendatior, an in infirmitate et tractandis hominum animis efficacior exti-
smendat mro.
terit: in tantam etiam, ut sunt miser alius, alio enim famula egere minime existimem, quippe cui
tam illustri pro Ecclesia Dei praeclare gestoria sol dno respicendit. In Austria quo se Tyro
ut annum ingenius perpoliret disceptans contulerat, huius Jero multae nomen dedit in qua post mili-
tas a se et hostibus reportatas victorias ut civitatum beneficium leges, quam in verba signumauerat, ar-
dentioribus in se et pulchre diuini amoris excocta radijs maturetaret, et in proximam utilitatem re-
dundaret, deinde provinciam nactus, cum magistri officio solus processu iussus est, ubi inter co-
teros nobiles Colonia Episcopos magnum illud duxit, quod ex Kothorum domo curi sacrorum cinesum
servantur, et ubi quidam illucit. Stanislaus Kotham audire meruit, qui eandem adolescentem
per sex annos discipulum, sublimiter grammaticorum crepita luctantem, nescio maiori consolati-
one an sollicitate coram aspectu, eundem iam tunc submicantem creverunt, innocentia et sanctitatis
lucem non debere prospiciebat, quare et postmodum adeo ipsum semper omne soluit, in ea praesentem in
finitate qua illi caritatis exultabat, in eo se arcem spei suae, post Deum et deipsum ac reli-
ose morionali fiduciam colloque, magno suavitatis et devotionis sensu non raro exponebat. In
Austria praefatus civitatum datus documentis cum non iam leuon philopis humanitatis, sed et graui
ori sapientia armatura instructus incederet, non fortiter tantum vel variat, sed pene tuorum
primis quibusque patribus, qui primi ad iulianitatem Poloniae quidam excedendum nisi sunt adiunctis
est, atque erat animo excocta et deuotio exaggerato uidebat, amplum in quo ipsius decurrebat
mactina, campum nactus diligenter pueri ac labore curam se praestitit contra tot instructas et otera,
nouam acies et mforam in armum. Cetero Poloniae caput quicquid legiones ex continuis Germanis
provincijs, quo ueterino quodam spiritus Catholicis, non pauci sine mde loci, magno fides suis malo
incubant. Et quam in humanitatis castris probatum se Gronem praestiterat alibi, sic ad erudi-
endam quos iuuentutem applicatus est, cui et in priuatis compendibus, et in publicis exercitationibus etiam
strenua quae anima a fidei et civitatis armamentario contra grassantes omnes religionis hostes pte-
re possit, quod et magno Ecclesiae Casselae bene, nec minori reipublicae literariae emolumento effectus est.

ex qua etiam nra non pauci sapienter, secundum Deum ipsi soli acceptum fuerit, quod discepta-
tione morte, breuitatis solam aliquando aspexerint. Et ad illud quod de hereticorum errores exco-
ret, fides de fidei sapientia contrariis disceptans non minore fructu quam auditorum approbatione
et applausu explanare aggressus est. Tandem rudo donatus solus in religioso plano spiritus sui cor-
osionis et opprobria in quibus non solum apostolici soli digna, sed et Christianorum virtutem
vix impio reliquit vestigia magna multarum tam spirituum quam speculorum fructus et
utilitate, ex quibus hoc parentis formidat ad presentiam allicere conabatur, ipse si mo-
dicam manum adhiberet, apertius B. L. commentationibus diligenter perpoliret, Lu-
culentum enim sunt in proximis amoris indicium est, quod propinqua caput pro eorum spi-
ritualis in solitudine maxime periculi obicere non dubitauit, hoc effi alio tunc tamen ani-
maduersum dixit, quando Linania numeris propinqua exhausta iunioribus contagiosa luc-
impune grassante uicos ciuitatis laudabili iuniorum nequorum Latum moro abbat et
ere campo peste afflatus euocans post expiata excoellegi mentem ex hac custodia emigan-
tes Deo erige commendabat in quo et constant perstitit, donec tandem exitiale malum suo exat-
matum aculeo desolui decessit. Nec postmodum eius caritas in pauperum curanda ac fanda
sancto flagrabat, in quo et ipse etiam uita sancta ueneranda fuit et amoris et caritatis uno
miseria 6666 florent, quos mendicando comiserat necromio, alij approbantis infirmi
ex quibus 400 florentiam reuertens confusus commendam illis ad vitam praestanda alimenta fabri-
cavit. Tandem ad extremam uicem hanc decessit, studiorum peragili perpetuo cultu
et adueta adus et laboribus multis pro Ecclesia Dei exanthatis exorta uoluntate ad op-
um, ad quae nunquam aspiciuerat, alio relictus compulsum est, quamuis et hic sibi negotium
reperit, sed uicem ad propriam saltem uersa cura, prolixiores cum Deo conuersus habere
runt, atque ut reuicere spiritum crederet. Nec alius huius peripetum est quam so-
li essent germani pietatis fructus. Post hoc in Lydopem lapsus decessit iam omnino
curis et solo spiritu digna etiam morbo. Curandem acuosas conitante, medicas illi
iam summum adesse discessum obicit, et a morte parum assepe, quae nunc uult commotus est,
clamente fatate decretum excopt, adeo quidem et uultus etiam ad alacritatem et la-
ticiam compositione fide mactaret, se accepisse ut mori non timeret. Ad extremam oia fidei
cto ex Gonsi decessit, inuentus soli mactatus solo Dno pletus, cetera oia factidens, sui
fecurus, in euicisti oculos figens imaginem, cuius exemplo ad patientia totum se ferri
gus paucos dies ecegit, et cum eluctari non posset, inter forum manus placidissime
expirauit, regni bonorum luctu annum agens 76. Duxit laudabilem postulat cura,
optima de Ecclesia Dei meritis, a B. L. Provinciali magno populi consensu parentibus est,
Datum in Pavia in quibus moris, et iusto dolori ciuitatis lonitudo, quae mactis a uiu manet
non solum uotes sed et lacrymas mire decessit.

Donatus

Mors p[er] vi[rum] Benefactrix autem ista quam erectam humani rebus magno nostrorum dolore meminimus, erat Petrus quoniam Anna Petrusque nobilis et durissime vita dignissima Virgo, quae Lotem iam à prima et tate arde complexa, coluit, vixit ac constanter et magnis ornatus beneficijs. Haec honesto loco nata Polonica mellea mater, inter fortunarum affluentiam eas a pueris comitabat cogitantes, quibus circa illa puellarum aetas et in cultum flecti prompta ad manem factam extolli consuevit, at quod illis damnationis exordium non raro esse solet, suis solidis ad Deum conuersionis, et salutis viam pio confidimus exstitit initium. Audierat quidam vice unum è nostris, in superfluo an mellea mandum et prodigiosam vinguicularum dilyoniam in comendo corpore exantona, animo inextinguibili, cuius ardeata oratione (quanguam alysa tibi moueret) ipsa ad exultantem, ut coelesti amentato quidam scia, in victoris Boythronibus deinceps se futuram interius polliceretur; quare nec moderata est tantum superfluum deinceps corporis curam, verum etiam funditus à se remouit fluxam illam ornamentorum ambitum, et in super castitatem, in omni vita colere, cito firmato proposito, serio decreuit, quamuis multa et reluctante matre, quae et filiam a pueritia dimoueret, per curiales primo ei infidui, post etiam parocissimas iam oppugnavit aggressa est, sed at incassum tentauit, omnia aduertit, validiores molinas ad conuolendum tam tenax propositum admoit, et ancillabus obsequijs coniuncta addidit, illuc probris contumelias, imo et verberibus tanguam degenere, et de truius mancipum onerauit, et puellam de ipsa aetate non sua contemnere et eludere animaduertit, versa in nos indignatione, filiam, suam à nobis dementatam esse delirabat, sed et hic iratus eius conatus, exstitit, quare propro dolore vixit de reliquo, donec tandem mors quae sola postea videbatur spes eius manes de filia conceptas dimulca est. Sed grauioribus materno amore deuoto forma et opibus florentem lacte receperunt; verum ne latentium in hoc Oceano ignara saxorum in breuia praecipit rurret, et à salutis porta decerta, vel, nostris se penitus gubernandam tradidit. Unde ad curam Castitatis tuenda versa à virtutum Christianarum armamentario iacuta, petijt quibus inimica malorum suggestionum agmina confodere possit, quod ne sollicitius succederet, rebus diuinis ardentius et corporis mortificationi se se consecravit, meditationes ad nostrum modum edocta, de carnis diuis factis, ab anima bis rationem in die magno in spirituali ma progressu exagebat. Carie interim careres à coniugis accepta est. Leuitatem animi aly, aly liberioris vitae cupiditatem in ea res praesendebant, sed majore animo fixis in Deo mensi orali, et affluente fluxus contentis. Nec vero acium omnis mali seminarium domi eius locum mueret. Preter ipsa opes domesticas obibat, ab his vacans plurijs intentis operibus, inter puellarum ab ea tuitione et laborandi praerepta Taurioniam letorum, tempus transigebat, non quidem tot curam et opes congereret, sed ut liberalitatis sibi materiam subministraret, quod propter religiosorum domicilia templum nostrum etiam nunc deprecatur, in cuius ornatum quidam aris, curiam, praeterea vest

domi extabat liberali manu sponte sua contulit ita ut nunc id aure argento ac veste
Jocra eto confulerent atq. ipsa una Pagum proterea ad Collegij subleuandam noxiam 6000 ml-
libus florensum coeuit et ad si ad annum omnia caput reuocaueris viginti sex millium florensum
summa conficere possis. Exacta iam nuptia iuuentutis opinione aetate in prope sexagenariam abrox
nois fuisse contorsit iaculum et max intransigente mullina solui ob fersam nobis. Tyrannidem
eam dolos asperare et corpusculum elanque feret, rite Sacramentis Ecclesie obarmata fuit et pau-
lo post inter nostrorum ad extremam lucem animantium ipsam voces placide et pio otia ierat
17 Septembris moritur. Laudata est a nostro pro concione ubi et quatis Auitatis erga eam fuerit
affectus luculenter apparuit cum ea audita voces; matrem religiosorum exinchanepo nec alia
facile pari voluntate ac liberalitate qua meas locum prorederat futuram. Ipsius testamentu
quo ad ea qua nos concernebant ad frandas obrectatorum linguas. Exemptis Lex auri-
tatis sui adiecto calculo confirmant.

Anni huius seges messis desideratam non eluxit, siue domi extra solum gardem et puluerem, sed non
extra laborum in propriam et proximorum commodum fructuose gesta inspectas, siue fori solatus Loci
etatis excursionibus conferta contemplor. Et quidem quod ad domestica attinet, Kalendis Januari
Iacris ipse nos operatus est in Episcopi absentis eius in spiritualibus uicarius D. Gappa
quo populi ad nos confluentis concursu, ex quo plurimi expiatis exomologesi confessionibus et sacra
fructu refectis mentibus interueniente iubilo, et panis quoque soluti temporalibus in Dei amica
dabo procul omnino repositi fuerunt, quod beneficium reliquo anni tempore non parui magno salu
tis suo dono consecrati sunt. Ex quibus nonnulli cum facillime alias decimata confessione laui
et interperis peccatorum sine regia agitantur, prosequi peruersa pudore gliscunt in pro
cordium uirus eiecerunt, erant qui annis 10, 20, 30, imo et 40 decemannis ipsi instati fluctibus
neguant tantam contra Deali itij minus, nisi in solo poenitentia porta salutem se referre
tunc affirmabant. Horum quique iocunde Sacerdos quodam anno salutem adeptus est, is multo cultu
curatam impuro implicatus amoribus, dum uerba ad populum faceret, ictericus subdo effectus et
non multo post tactus paralyti, arum quoque in membrorum auferat. Et quoniam non erat difficile
sibi persuadere, peccandi perniciotam consuetudinem illud capiti malum accersisse, uindicta Dei
ignouit dexteram et exurgens per confessionem animam in mente pauit et corpore, lentissime
paulatim in mari perstratus est, et si insigni rationum commendatione formidum transacta
uisa, scandala in populo nata dignis poenitentis fructibus sopiit. Illiusse in Anjo quada
m 17. Januarij misericordia diuina datum est documentum, dux maleficy conuicta et solentia
illam morbis decretum acciperat, ab negotiis quibus agitata fuit, cum conceptum liuorem conco
quere nallus, acta pene in rabiem in Deum ac Deum in Senatum uero maledica
contumelias ac blasphemias pleno ore deuomere non erubuit. Commotus si grauius Senatus
ouulentam Laniam donat in carceres retrudi iussit, in quibus linguam infernalis quodam
Tyrranis gurgue aspiam sibi est excorari periculi accersit. Quod e illis duo Sacerdotes

qui ira vel desperatione demeritam sibi restituerent, nec gratis ut apparebat, eundem ad alios
 favori mittere ea illam tam alta ratione nonnulli quicquid videbatur. Confidenti itaq; aures datus
 (quod postulaverat) et postmodum sacra communione refecta erat; at inconstans familia invidiosa in
 SS. Sacramentum, non Deum se, sed Demone suscepisse impie dicebat, et effigiem Christi
 contumeliose proculcans, adeo inter blasphemias vocem intendebat, ut flagrantis civitas vel novitate affecta,
 ad custodiam conflueret. In nostris quoq; circumstantia malum pro bono reddens, eos contaminatissimos esse
 mortaliū publice proclamavit. Porum nullo regniis nostri in eius salutem mētib; sed cum in
 casum se subire adverteret. Propterea simili causa ad alias artes, nondum se baptisatam aiebat,
 quod postea manifestum est, in illis signum fuisse iniquitatis et perturbati cerebri, compertum est.
 Tridebat tam ad supplicium, nec mox nortis instantis terror cor fortiter, sine in cunctum vocata
 iam desperatione blasphemias in Deum et homines impudentius etiam iterabat. Prodit tandem
 filia, et quo lacrymis, qua materni nominis compellatione, salubrem pectus feminæ fragit. ar.
 cessante Patris nri et ad meliora leniter inclinatam, vi magna verberum impulerunt. Hæc duo
 anceps animi, tandem ex imo pectore ductis suspiriis, pœnis propositum quo non in peccatis Deo
 æquat damnans, à Deo et astantibus magno doloris sensu veniam precata est. Ista confessio
 sone exorant spectatores et animam suam precibus curare non gravarentur, et sic ad palum
 alligata nemina JEM et Maria mgenitans exusta est. Nostri sane nec in illo similes blasphe-
 mias auduisse nec post conversionem similem contritionem vidisse se palam affirmabant. Non
 alienum ab instituto iudicamus sic allatere quid femina eandem longè obijet. Sane in eam
 curisdam (sic hoc genus demoniorum indignant) magna promittentis proacritatem in faculo ani-
 mo et civili constantia elusebat, imò et graviora minuantis proteritiam exornabat, attamen ad
 rem ad nostros deferret, minus intentatis prostrigatur perfocebat, configit aliquando, ut pro
 familiaritate qua illi cum alia deo intercedebat tentationem detegeret, qua rei pericia
 lum dissimulanti, totam negotiam ad nostros debuit, quidam egi; ante dum citra Collegij
 portam transiret. Pater quidam à nostris ex composito prodijt, et data receptis salute ad
 templum inuitat, illa non subdolata cum parere conaret, eam tergiversantem graviter alter-
 tatus est, videtur, ne quid anima deum menti caperet qua celebratione permota magna consueti-
 one consuetudinem expurgant, ac cum Deo in gratiam redijt, nec deinceps ab immanis Deo
 novo inquietata lingua fuit. Pericia quoq; duravimus contritissimas conquestas nostrarum
 vigilantiæ ad dominos suos reversa est. Tanto abalienata plurima reddita, Publica rupta
 dia magnocinetorum solatio acta, et multis capite damnales Christiani moriendi proci-
 pta data sunt.

In Barchinensium foris ad Dei avertendam iram proque ab omnibus supplicatum est
 Reverendiss. Suffraganeus ut pietatem promoveret pontificaliter sacrum celebravit. Illi
 semensi abbate sacram Synaxim fratibus distribuente, qui ambo etiam se divina peroratio
 à nostris fragali prando excepti sunt; non deerant istis diebus, qui ut pro alienis quoq;
 peccatis Deo facerent satis flagellis in se animadvertent quod et factum 28 Octobris
 quo tempore

quo tempore cum Barchinensium factibus, tantata esset omnia graviter in publicis regni bonis
 tumultuatum est, adeo quidem ut res abolerem in presentem diserner, adducto videretur, qua
 re à Sodaliatate Partidaria nstentis, qd Bonorum supplicationes, in quibus orationi instanter vacat
 tam fore, sic item non pauci garret favores diu vinctum quodum, ab hoc regno averteret
 in Spatio poenitentia in se ipsos pia quadam crudelitate delinquent. Eorum numero qui
 sedas nras frequentabant octo in Sodem adlecti sunt, aliorum dilata defectoria.

Kalendis Aprilis fortis in Petrovo magno labore et sumptu renovatus, oia porro
 tus fuit, sponte fragis et speramus, non eludet, ad eam contemplandum priusquam Provincie;
 alibi abest is flores. Eleonora loco Collegio reliquit. Eius etiam mox a multis
 alij liberali salluata fuit, quibus merito accensendi. Quæ in et D. Maiorshi
 quorum sic ho, ille 100 flores nobis elargitus est. P. quoq; Malborius dum optatum
 stipem cogeret in professorum album meo referendus 108 flores. Cuius munificentia re-
 fortuit. Et hoc ut alia minutiona transsumas, de domesticis dicta sapienter.

De pagis etiam et oppidis alios collecti, fortis. Inter viros nobiles suiscentis unallates
 in apertas iam recuperant inimicitias, sed opera P. Conari conscripta sunt. Idem inter plebeios
 prostratum qui non minus leniter sumere quam ponere iras consueverunt.

Sub initium Julij Doctor Collegij Cracoviam abiit, à R. P. Provinciali ad consuli. Cracovis Con-
 tationes evocatus, quem ad Congregationem Provinciam ibidem pro B. P. N. festina-
 te mactia P. Bemus cum P. Maguria (qui Depenensis abbas ipsevis Cracoviam
 sibi comites delegavit, et P. Grotzki P. Mallarias P. Dschewitz cum duobus fra-
 tribus non multo post subsecuti sunt.

Circa eiusdem mensis kalendas ex arena philosophia evocatus P. Ochonski
 in Velegrus subtelis P. Dschewitz de dignitate regis Quisita, qui Cras est solen-
 niter profatus successit. Post paucas item Sedomas P. Andreas Lurius Ph.
 locustia curricula emeris. Cracoviam primo mox cum Procuratore designato in Cracoviam abiit.

26 Junij P. Bemus et P. Dschewitz Mangroveium abierunt, ubi assiduum gra-
 ut inter abbatem et eiusdem monasterij religiosos, non minus doctre quam sollicitate com-
 posuerunt. Missiones circa Pascales ferias magno animarum bono peractæ sunt, non-
 nulli ciarato Saresi ad Eccl. gremium se se receperunt. plurimi à naturam deijis
 in somitam salutis reduti sunt, una tamen ceteris nobilio exstitit. Missi sunt
 duo ex nostris Oleponia Oppidum est in finibus Polonia qua Maridam attol-
 jil, multa agrum quidem, ut et vicini vicum coloni sterilem colunt, sed aridiora
 ferax solum exilisse experientia docuit. Thebat iam annus 40 ab eo tempore
 quo exterminata religione ius portantibus Abbatibus et conventibus, oppidum

Oppidi B. Dschew
 ad fidem sverfio
 industria abba-
 tis

ferale monstrum heredes occupaverat. Tentabat quidem ante laqueos solitationibus hereticorum creves, sed hoc primum anno Abbas dixit cordatus, ut animam religione excluderet, solus eos crevis oppugnare profus decernit. Cum Noster ex vocatus ut supponas adhibet vix optimo in causa religionis, multis Sacerdotibus concionibus operam suam se prodigere adhiberet, postulavit ab Abbate, iubere omnes pro imperio nostra sacra custodire, acquiescit Abbas, et omnibus in pararent exilia et subscriptiones proposuit, sed omnia res accepta est, risam alij, amorem alij mouit. Numquam tamen Abbas per multo e nobilitate rivis tentavunt, ut tenarem propositi viderunt, ad alias res artas finitimarum Civitatum sedem implorant, et ne totum solum esset in verberis etiam incendia stragitationem denuntiant. Tentabat quidem ea res abbas animam, sed ubi se colligit, denunciant velle se edictum ratum esse, et aut suum declararet animam, postulat, gratia populariam et opibus praesentem animam, per satellites extorberi iussit, quo facto tantum heredes vultus acceptavit omnes se in Abbatis potestate futuris ultro promitterent. Tandem post multos catholicos sermones ex deventum est, ut nunquam a suscepta religione se abstinere pollicerentur, et eandem promissionem addito etiam iuramento corroborarent. post hoc firmam ad confessiones castraverunt, sed quoniam non omnes donec iudicati sunt, qui de mensa Domini participarent, et Poenitentia sacramentum susceperent, inobediens atas altiori tempore reservata fuit, fuerunt tamen hoc civiter capta et deficiat tempore adiuncta, tantum fuit universorum zelus, ut ad alia fidei proclara documenta etiam supplicationem non adtingeret, in qua montato spectacula disciplinis in se sentientes. Hoc in corde patienti et conformare conati sunt.

In Doctorum renditionibus, declamationibus, et alijs tam domesticis quam scholasticis exercitijs Societas nos arcuato observatus est.

ANNUS CHRISTI

1682.

P. Claudius Aquaviva Generalis.

P. Ioannes Argentius Visitator.

P. Petrus Fabricius Trouinualis.

P. Stanislaus Gawronski Rector.

Anni huius auspiciatum satis exordium exitit. Kalendis ipsis Reverendissimus Suffraganeus insigni Nobilitatis concursu rem divinam peregit, auxit populi assidentis devotionem ministrum

cuiusdam Heretici respicientis exemplum, qui ut quos palam errores disseminaret, eos publica etiam anathematizaret, ad genua ipsius proculatus haereticum curavit, et quanto adnexum doctore, tanta catholice consolatione in gremium matris Ecclesiae, unde se subdignus receptus est. Ex socijs proterea 60 (tot enim in hoc collegio vixerunt) gestum aliquid foris ac domi. Hic qui dem materiam virtutibus phorem subministrabat Regni nostri convulsus status, partim ob veterand militem, qui serenissimum Regem magna fortitudine invidia, pene de Moschovia triumphantem, versis in patriam armis turpiter deseruerat, partim ob Tartarorum irruptiones, qui proterito tumultu: ne consensu milite a D. Potocki, ut suis auspicijs, serenissimo quamvis relictante Valachia: latinitatem opprimeret ac subigeret, duobus etiam e nostris interceptis imperata elati victoria in se. Ita civem Pressam ignia tulerant, quocirca moniti a R. P. N. Generali socij, dedere operam, ne afflictis patriam in tantis calamitatibus deciderent. Adidit quoque externis calcar ad proteram hoc commune malum, quare ne ipsi suis peccatis pontem frangerent, per quem hostiles cuncti in patriam exitum inducerentur. Poenitentia frequentato Sacramento Deum sibi ac suis propitium reddere conati sunt. Confessiones hoc tempore ab annis 50 ac 40 magna consolatione repetita. Libri amecorij, et imagines impunitatem mentientes igni castigatae, mulierculi nonnulli, qui pudicitia solato cingulo corpus vulgaverant, ad castitatis cultu reducti sunt. adita publica ex more custodes solis fructus et consolatione reorunt. agros similiter et animam agentibus, etiam cum rapinis discrimine allatum auxilium, unum in eo genere notabile hec arceare non erit ab instituto alienum. Orta erat inter viros quosdam subiles, et familiam viri Senatorij a turis iurgio rixa vehemens, ventum est ad manus, et sex confestim morte sublatis, alij semivivi relictis sunt, nostri ad primum nuncium feri aduolaverunt, et inter sententias misiones requisivisse sanctos ut animis opem adferrent, repertus inter eos vir nobilis manifesta plaga prostratus, qui eo adductus est, ut iniuriam sibi illatam Christi Salvatoris exemplo inimicis suis condonaret, alij quoque, donec omnino perlanarentur saepius visitati sunt. Alter Societatis in se propensam voluntatem non obliquo cognovit indicio, is erat B. Jacobus Godziecki medicina Doctor, magnus nostrorum amicus et benefactor, hic una cum germana B. Alexandrina matrona selecta, et in religiosas familias liberali, a R. P. N. mentorum Societatis communicationem, magna sua consolatione adeptus est.

Tertio toto Baechanahoru frequentatum est templum nostrum magno civium numero, ipsis quoque haereticis apparatus admirandibus: et ne quid solemnitati decisset. R. P. N. Suffraganeus proter sacrum missae officium, quod Pontificaliter peregit, plurimos pueri di: anis horis Confirmationis Sacramentum contulit, nec desuere qui in theatrum praedicatoris prodeuntes peccatorum a se penas repopereant. Non minore sane hominum frequentia R. P. N. Ignaty (Sancta mimond) festivitas peracta, ad quam etiam solennius transgendam nova templi facta incrustatione, vetustate iam pene detrita picturae renovatae sunt, addita etiam novae, quae etiam nunc firmius fixa, nostrorum pro catholica fide, tam aptis gentiles quam haereticos tolerata martyria ad vivum representant. Domina Alexandrina, ipso die re divina magnificentissime peracta a Suffraganeo, in sui erga B. Patrem amoris et observantia testificationem fratres liberali prandio domi nostrae excepit. Pro: movebant mirum in modum populi concurrentis pietatem sacra Vinorum lippiana

Synopsis Tartarorum.

in deauratis arculis exposita, quorum etiam veneratio, ob insignia quadam beneficia, quae ad martyrum Sanctorum intercessionem Deus quibusdam hoc anno conferre dignatus est, maximum sumpsit incrementum. Subiectam ex multis duo insigniora. Vir erat ordinis Senatorij, et eo anno Consulatum inueat, is a ciuitate Varsouiam ablegatus, ut publica negotia quaedam promoveret, everso curru tibiam fregerat, hoc tam improuiso casu prostratus, ad Sanctos magna confugit fiducia, ipsi votum nuncupauit, tandem adhibitis conuenientibus medijs perfractus, coelestis memor beneficij pedem argenteum, mater vero ipsius laminam argenteam anathematis loco ad sacros cineres suspendit. Foemina in super quamdam lectissima, in partu improbis cruciata doloribus, in vita discrimen adducta fuerat, augebat periculum, quod nulla medicorum ope fetus expelli posset, quare martyram implorato quoque, auxilio votum concepit, et mox puerum feliciter enixa, argentea tabula in qua Sanctorum expressae effigies promissum excoluit. Plagam quoque, Sancti huius opinionem B. Stanislaus concitauit, eius proposita imago, multis hinc inde anathematibus non meleganter exornata. Ad cuius Sancti adolescentis commendationem quaedam hoc anno accessit. Iuuenis quidam e Kosthana familia ex equo ferociter excussus erat, adeo quidem atrociter, ut caigua admodum vita spes superesse videretur mater unius casu conseruata voto ad Beatum facto, praesens mortis periculo filium exemit, quod et reddidit argentea transfusa tabella, qua nulla apud nos grandior visitur. Alius marita laborans multis patris periculum capitis saepe adibat, nec via tollendo malo aponebatur, nisi frater eius (expertus et ille in sua agnitudine Beati auxilium) voto suscepto Sancti adolescentis opem implorasset, nec irrita fuit pietas, siquidem pristina ille restitutus Sanitati, tanti non immemor beneficij donum Sancto, imaginem eius in argentea lamina expressam appendit. Alia alij beneficia ab eodem consecuti sunt. nonnulla inter ciues foeminae ut factum factis edere impetrarunt. Quaedam etiam in graui infirmitate, a medicis desperata valetudine, vino quo B. ossa abluta fuerant sumpto, morbum abegit, nec alia infelicio, qua simili remedio ab incarnantibus liberata fuit. Et hoc infirmas paucis sufficiat.

In ferijs Pentecostes pro Regis et regni incolumitate instituta in templo nostro publica oratio, ubi res suae communionis suae praesentia Sacramentum spiritus fructus dedit. Adolescentes certe nostri, ut alios suo exemplo ad pietatem allicerent, non solum deuotioni strenue vacarunt, sed et multos flagellantium se ordines eduxerunt, quod etiam in alijs solenioribus supplicationibus magno communis bono praestitum. In diuinis quoque precibus, quae ob urgentes Serenissimi necessitates emortuo per Septembri indicimus prodigiosa diligentia Deo supplicatum est. Ciues qui in Sodalitate B. Virginis, cui a Visitatione nomen continenter circa hoc tempus magna pietatis ediderunt documenta, sed praesertim feria sexta magna, qua die, quod olim vix persuaderi potuit, praenitenti habitu prodeuntes, ut Christo patienti sese conformarent, disciplinis peccata sua expiabant, ad eos deinde sermones de conuictibus et nris habiti, desiderata non caruerunt utilitate.

Adulto iam mense Augusto edificium nostris vrbibus accommodatum in praedio una cum sacra aedicula perfectum fuit. Domi item nostrae renouatum Refectorium, una cum sacello domestico, labore cuiusdam fratris nostri pictoris, impensis vero D. Jacobi Grodzicki, qui liberalem satis

ad commendos colores, et alia necessaria, elemosynam nobis largitus est. Nec multo post vnus e nostris Ioannes Janowski, cum morbi quo paulo ante correptus fuerat ferociter vim sustinere vix posset, in tantum vita periculum coniectus est, ut a medicis de eius sanitate conelamatum fuerit. sed Dei benignitate infirmitas suo exarmata auleo cum nobis breui reddidit.

10. Septemb. Prode conuentus celebratus, in quo Academicus Crauiouenses contra nos Academia Crauiouensis contra ratione Academia, ut et in Praeouia suas pere dixerit, Philippicas declamauerunt, et effectus agere conuenerunt, ut tota nobilitas ibi collecta eorum sententia subscriberet, et quae postulauerant, sua in Confidit. auctoritatis adiecto calculo confirmaret. Sed plus nos afflicti moschouicius miles, 3. huius mensis praedix nostris incubans, omnia hostiliter depopulatus est, a subditis nostris 3000 circiter florenorum importunitate sua, si omnia ab illis illata damna atenseas emanaret, quali Collegij detrimento quilibet facile aestimare poterit. Et quoniam haec locustae toto regno obtulantes eleniorum iuxta ac religiosorum bona promissum grauisimis axastibus, militari licentia deasrabant, ad eam pestem auertendam 2. Aduentus Dominiica denique quadraginta horarum instituta supplicatione, magno ardore ad Deum preces fusa sunt, insigni populi frequentia, et in se se boni sauerium numero, a post paucos annos hoc flagellum a toto regno ablatum vidimus, multis eorum militum a D. Zolkienski supremo militum Praefecto in pugna protitis, alijs proscriptione promulgata, veluti vento quodam in ultimas regni oras coniectis. Inuabant ad Deum placandum ambae inferiores Congregationes, quae alijs in templo orantibus, in domus suis sacellis in preces effusa, concussam rempublicam adiuvare pro viribus non meruerunt. Dies St. Martyribus sacer maxima solennitate transactus est, Reuerendissimus Episcopus Pontificaliter sacro celebrato domi nostrae cum quibusdam Canonibus prandio exceptus fuit.

19. Decemb. Ipse P. Ioannes Argentius designatus a D. P. K. Generali Poloniae Naui Visitator et Liebrania Visitator, ad nos appulit, et eodem die templo visitato, ardenti exhortatione ad studium orationis renouandum Patres ac fratres respectivo tempore inflammare conatus est. Non multo post ipse etiam Reuerendissimus in Collegio nostro eam familiariter conuenerit, et de varijs rebus cum eo collocutus fuit. Amicorum promptam in nos voluntatem experti sumus, qui inter importunas militum exactiones liberali manu in sinum nostrum beneficia congerere tamen non destiterunt. certe 700 plus minus florenos Collegio, et ultra etiam 400 templo donatos a varijs ciuitatibus. Ex penuria item trium militum olim a D. Grodzicka legatorum desumpti floreni 1500 (alijs in contrariis nominibus dissolutionis fructuose expensis) quibus a D. Tezuronfui tertia bonorum pars in Iesurum quam non sine subditorum nostrorum modesta tenebat, ad redimendam vexationem coempta est, ex sic fortuna Collegij nostri, etsi cum aliquo detrimento, eo quod ultra rigorosum pretium auertum fuerit, amplificata sunt.

Quod ad missiones huius anni attinet, ea quamuis nusquam fuerunt infructuosa, tamen in Bleseniensi oppido (id superiore anno fidem receperat) grandiores collecti manipuli, dum tri in suscepta religione confirmati, illi ut ciurata haeresi Ecclesiae sese aggregarent inducti sunt. Et quoniam haec praesentim in nostrorum abscissa Sijania porcorum dogmati inimicus

SSP, quod aliquis in templo aperiens et B. Kostka opem multi Sanitati restituit.

Moschi Depopulatur Polonium.

homo ministrorum horum opera denique supereminare consueverat, sapiens et nostri missi sunt, ut aliquot hebdomadarum messen colligerent, quod et magna populi ipsius utilitate et spirituali refectio consolatione factum est.

In ipsa quoque urbe nostra vires haereticorum strenue carpebantur. Inuabat edictum regium, quo a ciuitatis iure, quamdiu in haeresi perseverarent excluduntur, cuius robur quatuordecim rursus adhibitis machinis labefactare conati sunt, vocata etiam in auxilium magna nobilitatis parte, tamen priuatis et publicis admonitionibus magistratus persequens, ut regium privilegium inuictatum conservaret, nec unquam vel latum unguem politicus ac utilitatis publicae furo coloris rationibus flexus, ab eo discederet, quod ad communis reipublicae promotionem bonum, et in orthodoxae Religionis fauorem a Serenissima concessum nulli non constabat.

Alia omnia siue virtutum domi, siue in palatia literaria studiorum exercitia spectes, aspectum, ut alias, cursum habuerunt.

INVS CHRISTI

1613.

P. Claudius Aquaviva Generalis.

P. Ioannes Argentus Vifiator.

P. Petrus Fabricius Prouincialis.

P. Stanislaus Gamronski Rector.

Vixerunt hoc anno persona in Collegio 61. ex quarum numero P. Stanislaus Gradicius & Martij morte sublatus est, cum egisset in Societate annos tres sexque me meriti mors, praeter quadraginta. Hi Romae in Societatem adlectus erat, permotus eximia Sanctitatis opinione, quam de B. Stanislae Kostka, cuius tum funus sequebatur conceperat. Inde Doctorali laurea in Theologia insignitus in Poloniam remissus est, ubi quia disparatulo, quia concionando, et libros vulgando de controuersijs fidei, haereticorum errores pro virili confudit. Lithuania vniuersa certe illi acceptum fuit, quod magna ex parte ab haeresi repurgata sit. In Viliensi Academia pluribus annis Theologiam professus est. concionator erat in primis resemens et acer, quique non tam floridis eloquentia, quam gravitate dicendi, et spiritus ardore facile permoeretur. aderant egregiae animi corporisque, doctus, doctrina, vires, clara et plena vox. Concionum tonos octo in summa senectute persequi, quorum lectio de Patris sanctitate, et contentione pro re Christiana lectorem informabit. Quantum vero a minima Dei offensione abhorruerit, inde colligere licet, quod saepe distulanti, vel eos ipsos quos vulgauerat libros abolendi se facile, si ab eis vel minimo quis Deum offensurus esset peccato. Temporis adeo parcus erat, ut otiosum non facile reperires, semper aut orabat, aut diuina contemplabatur, praeter quod in exacta aetate in sentiendo septem horas impederet.

Patientia documentum egregium est illud, quod cum haereticus puer religionis odio in faciem Patris expulset, et res ab aliquibus vulgata periculum haereticis creasset, ille effugit id in vulgus maxime reuerit, affirmans sibi in vita nihil honorificius audisse. Honores in Societate adeo decretabat, ut precibus et lacrymis tandem viceret, ne postquam multos annos praefuisset, ibidem praesse cogerebatur. Fratribus coadiutoribus in Recreatione vel plurimum se associabat. Superior factus si aliquem Fratrem natus esset qui non facile admoneri se paterebatur, eum adibat, hortabatur, orabat, et tandem magni doloris significatione, inter dum lacrymis contumaciam expugnabat. Regulari tam studiosus observator extitit, ut in hoc vniu. esset omnibus exemplum: erga superiores tam prompta eius erat obedientia, ut decretae nunquam si quisquam audiret, nec de illa re suo arbitratu statuerit, susceperit aliquid munens sine facultate eorum. Morti vicinus, memor adificationis, cuius erat studiosissimus, magna dedit pietatis et mortificationis documenta. Jam viribus destitutus, ut mortem adesse praesensit, raras primum admisit, et non nisi optime nota in Collegio, deinde nullo perichet, nisi qui ministrarent. hoc ea de causa facere se dicebat, quod cum breui Deo sistendus esset, nefas duceret, aut solatij aliquid ab alijs accipere, aut praeter diuinam quidpiam cogitare. Ad extremum cum factus diuturno morbo succubisset, antequam sacro oleo vingeretur, quia potuit voce, et quantum pro lacrymis licuit, se de negligentis palam accusauit. Fratresque ad meliora adhortatus est tam effraiter, ut raris fuerit, qui non collacrymaret, precatusque veniam quod in vita saepe laetabatur, si quem se laesisse suspicaretur, ad luctum supremam se coprabat, et paulo post relictis non obsequijs Sanctitatis argumentis, magno nosstrorum iuxta ac ciuitatis luctu, pie ac religiose ut viveret, sic et extinctus est.

Calendis Ianuarij festum Circumcisionis solenniter celebratum fuit, concursu hominum etiam Senatorum insigni, quo etiam die Reuerendissimus, ne quid ad splendorem desisset, rei diuina in Pontificalibus operatus est, et pomeridianis horis multis Confirmationis Sacramentum contulit. Coniuncto Germanicae populantibus Catholicis Germanis, et Reuerendissimo consuetudine ad templum omnium Sanctorum translata spe maioris frequentiae.

Reuerendissimus in sacello Congregationis maioris audito sacro, a sodalibus phoenice salutis e. Actum particularem defendit P. Przespolski. Tempore collectionis triduanae ante votorum renouationem ipse R. P. Vifiator meditationes pro diebus singulis duas, conuocans Recreationis tempore ipsi qui vota renouaturi erant, praesensit. Consultatio in templo habita de transferendis Reliquijs Sanctorum martyrum ex illo sacello retro altare ad aliquem alium commodiorem locum, varijs hinc inde datis sententijs, aequaeuit inuolominus R. P. Vifiator, eorum, qui ut in antiquo manerent loco, dixerunt. P. Scheur quatuor haereticos ex Lutheranismus ad orthodoxam fidem reduxit.

In Julio P. Rector a R. P. Vifiatore Cracouiam ad consultationes euocatur, ubi in eius humeros sub exhortationis finem exauctorato priori Prouinciali, annis iam

Translatio Sanctorum ad templum
6. 15. ex nro

ANXVS CHRISTI

I G I 4.

P. Claudius Aquaviva Generalis.
P. Joannes Argentus Viseator.
P. Stanislaus Garzowski Provincialis.
P. Alexander Czerniakowski Rector.

Alii Collegii Socios 50. ex eis Sacerdotes viginti duos, possidentes theolo-
gia duos, Iuris et sacra scriptura unum, capuum consensu unum philosophia
unum, quatuor humaniorum literarum. Reliqui qui Sacerdotes non sunt quatuordecim
in Grammaticis, Ethologicis dant operam 20. Denique in Coadiutorum officijs
constantur 10. His praedictis accessit Thomas Mackemius, duodecimo Mathias
Debinski quorum alter 26 Junii alter 9 Septembris primis vota religio-
nis se obstrinxit. Ex Theologis nostris. P. Nicolaus Zorawski et P. Ro-
bertus Gelfordus Universae Ethologiae Doctor. 20. Praeceptorum gradus cur-
santi 8. P. Hermolaus Buchowski P. Thomas Goldflamius. P. Robertus Gelfordus
P. Nicolaus Zorawski P. Martinus Lubinski P. Albertus Galczynski P. Marti-
nus Parapenski P. Joannes Borzyski. horum primus in sacra Ampela digni-
tatem habet. Exstat et nota P. Joannis Conarius, annos natus 14. in Ecclia
toti annis 50. varijs cum laude functus officijs. Nam Instructorem pri-
morum, Concionarium, Scholamum Praefectum, Operarium et Rectorum huius Col-
legij 20 annos egit, non sibi meriti bono Collegi, nec sint magna operam utri-
usque et auctoritatis huius domus huius foris. Idcirco ad conciliandas inimicitias
plurimum necesse opera adstantur. Viri primaria dignitate, et per nobilitate sunt. Pri-
latibus et quidem hactenus insignitissimo. Patro vulgo appellabatur a nobilitate
maioris nobilitate, summis exat ac intimis notis, populum curae egentibus ob-
seculam et paternam curam, quam ut alias, ita Imponi Caladymus Civis et pri-
vatis in illis abbas et iurandis, publice etiam impensarum sumptu sapienter
praestabat. Vir erat optimi exempli et nunquam propter dians, si a negotijs
temporis nonnihil subtraxisset orando traducat, meditationibus vero nunquam mi-
seri minus peragat. Episcoporum aliquot Heisticorum, maxima ex parte illi
corruptio accepta referenda est. dum Magno quodam Senatore et alij Tozan-
chis ad Ecclesiam reducis, facile operandis in suam sententiam inclinabat, et illis
ideos ex Societate Instructorum submittat. Quicquid Corobia Monachorum
aut Monialium pro Poloniam Maiorem, aliasque finitimas Provincias sunt, de
omnia frequenter, mitiga posse exercitijs Locustis exsultat. Illatos Praepos-
itosque cum multis felissimis in gratiam apparet. Extremam vitam quae
Instructum nostrum Episcopum P. Andrzej Galeski est, qui a Constantinobus
ubi et magna omnium edificandi versatus est, ubi morbo ex prison et mor-
tua atroxis strasto cum Indefinito verus, subito 7a Martij exultat
maxime omnium dolores. Primus omnium Poligorum ordinis coheretavit
et ita Civitas miscuta cum Indefinito luxit, qui etiam Pontificali ritu
summo Nigra Sacrificium populi. Concionem unus e Canonis infra Episcopum

mons P. Longari
emeritissimi Ma
jore Polonia viri

[illegible]

Numeravit hoc anno Collegium socios tres supra sexaginta et vii Sacerdotes
seculares viginti, Neomystras I. Iosephum Chaimovitz et P. Melchiorum Sukomnik

congregatio
Lutheri in
bratun.

austerum et asperum imitationem in cordibus austerum reliquerunt.
 Adulterum iniquum aures Bydostorum quorundam ex minoribus Oppidi
 a Bydostorum
 i. bydostorum
 offer nobis laetitia et dicitur Bydostorum transcedere deus agere qui tanto huius rei
 cuius futuro
 regio.

omnem aequitatem futurum mihi se illi religionum privilegia et immunitate
quam a Sede Apostolica Doctores nostri habere solent fuisse sed an-
te illi paulo post nonnulli refraxerunt, et ad ultimum negotii feliter con-
finito prorsus extinctus est. Interim tunc versamur hic inter Alem et ne-
tam nondum certiores facti ex inde se oritur R. P. Generalis mitis scrip-
tis Roma adfuerunt literae, in quibus felix eius ex hac vita mortali
discessit a R. P. Viano, quem ipse manu propria et officio sui sigillo
nuntia schedula designauerat, significatur, et miseret a d. electionem no-
ri Generalis Praesentis per 4. Florentis generalis Congregatio indicata;
quod non omnino inexpectata litera et procuratoris in Urbem adfuerunt
impetravit, et Sebastianus Gobellus, qui voluntate R. P. Posti se-
heraus iter in Jenam maturabat, ibi eundem Theologice absolutum,
cogebant ad nos Patrona quo iam remiserat redire. Tunc in Novis
hi Patrona P. Andreas Judicis Magister Novitiorum, et Pro-
bren Casuum, et Patrem Collegii Spirituales aperet in cuius locum P.
Nascentius a P. Viano ad suscipiendam curam Novitiorum, quam ante
aliquot menses, antequam Bononiam venisset habuerat, rebus esse.
Abse re aliqua deferret generali praeterea circa superiores mutatio fa-
cta indicetur. Et quoniam Officiis D. Radulphus Dux in Cy-
lia, omnino a R. P. Provinciali antequam abiret ex Provincia in Urbem
expetierat, ut scilicet in Urbem profecto in Patrem aliquem comitem admi-
neret. Minister Collegii P. Andreas Macchiusus, a P. Peopio Gual-
tiori tunc P. Provinciali Urbis ad quem ea de re Dux literas cum un-
dique duceret in Jenam adduxit, et pro optimis duas desiderans perire sa-
tis missus fuit, qui et 18 Decemb. Calisium et inde Retichoniam
ad Officium quo iam adventum eius praestolabatur abiit. Sub diebus Re-
membris R. P. Provinciali cum socio P. Kyphus iussu R. P. Viano, cui ali-
qua impurenda praestolaretur invitavit Collegium Bononiam.

Wz. b. p. n. e.
d. Swarsko
d. g. h.
a. Pli wydzigze
wyki kufode
lojnie.

formatione et abullione reducta.
Intra ista membra laboratum meritis huc congreget, huc sacramentorum
admixtionem praeter Destitutus B. Q. V. Quasi oleum templi af-
parata communicantium frequentia, religioforum ac praetatorum deus
ore cadit celebris. Illud circa illius oras miraculi loco habitum
Prima quaedam puerum moribundum B. Q. iam ante conuersatum
in templum nostrum attulit, quem et oratione peracta restitit an maiori
sua consolatione quam aliorum admiratione. Tunc et in salutem recepit
Alius quidam certum solutus puerum B. Q. in dies persequere ca-
lamitatum conuenientiam multitudine oppresso, cum se exorcicare via
potius desperatione in consilium vocata, se in fluvium praecipitem ac-
deret. Ea parte quadrantem aquis extractis sacra exomologesi cepi;
ata anima, quousque istam finis aperire prius testatus se a tam praesen-
ti corporis et animae periculo Virgines sacramentali auxilio liberati
fuisse.

Indigentia pauperum Litteras nostras frequentatissima consulam quos
 rursus iam Septemb' domus mea p' Libris 300 donata super aliam
 et alimentis instructa fuit, quod in negotio Pater Thomas Stanislaus
 egregie suam curam et operam ratiavit, iam in illam aeterni recepti
 proium Eleemosynis sustentantur.

Reliqua pietatis et caritatis officia tam domi quam foris con-
 ductam curam habere.

P. Mutius Vitelleschi Praepositus Generalis

P. Stanislaus Gamronski Praepositus Provincialis.

P. Georgius Tyfkiemierz Collegij Rector.

Laiffacere poterat. Prandium Reverendissimus nostris omnes dedit, et illi ipse intererat.

8. Januarius nuntium accepimus de felici electione noui P. N. Generalis mutis Vicedominus Romani de mutis Vicedominus
Thomae illius exasperat fides multorum Cardinalium gratulationes, vixit fere solus, summi Pon. in Generali
ticipis approbatio. Invenit ille familiaribus sibi Cardinalibus hunc a se Generalem desideratum, eligitur.
sed non opertum, ut Electionibus sua libertas relinqueretur.

Lectionibus suis permixta fuit, 24. Januarii Zacharius Puchaltes noster phytis confectus
in vicus esse desijt. Populicapsis is erat morum comitale ex gravitate insignis, missus calidè
ad natale solum, ut aliquod hinc remedium morbi sui referret, sed post quatuor in soci-
etate exaltos annos, et diuturnam in diuturno morbo patientiâ exhibitam, vix simul d-
ti et philosophia cunctum mors immatura præcedit.

7. Idem February datum drama de duobus Regibus ex parabola Barlaami multos habuit spectatores ex nobilibus, Religiosis, Civibus. Profuit ad auerendos non paucos ab effreni licentia, cui frenos laxant communiter viri generales dies. In quem etiam finem instituta se horarum oratione verbis ultimis Zachariadiorum diebus fructus suus respondit. Sacramenta enim a multis magno cum animi sensu suscepta, conuocati frequentes audita; eorum qui in sua vena succurrunt ad propiciandum peccatis diuinum nomen, ducti sub crucis ordines multi spectaculo capti. Tres Dominici Patres Domini omnis concessus erat, quem illi processione et conuione illustrant. Terna feudo Lecti, R.P. Bernardinorum mane conuocatos, a Prædij Patrum Carmelitarum conuocatos, conuocatos omnium familiarum prandio coecepti.

23. Carolus Hoffman aeternam patriam habuit, oppugnatus est primo loco a Petrus Ber-
nardinus, secundo a nostro. 24. Febr. octo ex nostris Maiores facti, Jacobus Pantou-
ske, Gaspar Searjenski, Carolus Hoffman, plattinius Bielecki, Joannes Semotewus Theo-
logi, quatuor anni, et Joannes Prosdorwicz, Joannes mandonius, Andreus maironowicz
et unum anachor. Theologi. Exercitiorum fructus quidam degustarent, et in y. Reueren-
dus Dominus Stanislaus wrydzenski Custos Cathedralis Ecclesiae.

Sub idem tempus B. P. Provincialis Patrum Dominicanorum ordine correptis in infir-
maria, petijt obire, ut ad alios scholasticos sui invitarentur, et nostri eorum adesse ve-
lent. Cupere se multi aiebat, ut ~~etiam~~ ^{etiam} amicum, quem ipse in societatem habebat per quod
omnes et haberent, et appeterent, curatum se, ut sui munio nobiscum viviscantur amore.

Particularis Patris Provincialis satisfecit P. Doctor, instabat campas particularis actus, v-
neus è nostris, multati sunt Patres Dominicani, conclusiones oppugnandas suscipere, sed cum Ambitus pp.
didicissent primum locum delatum Doctori ex familia PP. Carmelitarum, prout eius dixi Dominicanos.
quo actus habendus erat, conclusiones remiserunt Doctoribus suis locum secundum non con-
venire dicentes. II. igitur marty. Ioannes Sepelcius primo loco à Doctore Carmelitarum
oppugnatis, secundo loco à nostris.

13. plarty octo nouus sacrificijs octo nouoru Patrum in diuersis Ciuitatis templis ha-
bitus fuit insignis. P. Starcenski apud PP. Bernardinos, P. Hoffman in templo Paroeci-
ali, P. Sepolcius apud moniales B. Virginis, P. Brzozdowski ad S. mariani, P. Pawlow.
Ihi in nostro templo sua sacra ceceperunt, reliqui legerunt apud nos. Prædium dedit B.
Pawlowski parens nostri, hospites acceperunt multi, et in is quatuor e familia Patrum Bemar-
dinorum. P. Gernialowski, qui hactenus Rectorem Collegij egit Cracouiam euocatus a
R. P. Prouinciali domo Professorum cum potestate præfesse iussus est.

28. Martij. R. P. Provincialis Lituanicae Simon Kielewicz Roma venit cum so-
cjs. P. Boxa et T. Lespouski, P. Provincialis discessit 29. Martij. P. Boxa 4. April:
P. Lespouski mansit ager. 29. P. Georgus Tyshkiewicz Calixto ubi Rectorem age-
bat feliciter venit, ut Pofnanienfi Collegio cum potestate praefect. Responderet in via ad
R^m ^{Simoni} salutacionis compata officia delaturus. Docentus eius tam gratis Synodo fuit,
ut fratris etiam germani gratiorem posse se negaret. re ipsa ostendere cepit, quod ante
verbis. nam sequenti die R. D. Giusius ad Collegium misit, qui salutans R. P. Rectorem
dixisset se voluere R. Prim. et Vener. Capituli reddere notis hortulanos Kielewicz.

mutis vitellidis
in Generalibus
eligitur.

Franklin

ses, confum duorum annorum refectore, et alijs illius iniurijs satisficere velle.

Sub finem Martij menses multi e nostris in varia loca pro festis Paschallibus fructus non penitendos reculare. A nece sibi inferenda abducti quatuor, maerore ab adulterijs muetis ratis, impudica alie foemina ad honestas leges reuocata plurima, occultata scelera a se, decem, quindecim, et viginti annis eandem exomologesi delicta, iniqui contractus refecti, vides, Christiana pietatis officia edocti. Ecclesia restituta non pauci, inter grecos iuuenes 25 annorum conuenerunt, qui Arrii dogma peropus, Catharistis imbutis, baptisma susceperunt multi de purgationibus flammis essent ne non dubitantes, ac de Christi presentia sub vna specie, ceterisq; fidei sinceris mysterijs confirmati, maxime in oppido appellato Sandomierz, quo vocatus noster ciuium natus, et inconstans in arrepto proposito religionis Christianae, ab annis 16 ad synecram euerationem errorum, per frequentes conuersiones, et expositiones officiorum catholici hominis eradiuit. tanto enim tempore nomine non re catholici exant, quo fiebat ut reuocata ab Ecclesia scatis diebus induta violare, animum ferijs Paschallibus expiationem animi non nisi coacti, et propositis poenis facere, rei diuina lectionis sacra egre miteresse, sacros doctos moueretur se excoerari, et alia patrare, quae qui essent declarabant, religioni sibi minime ducerent. Lectio librorum catholiceorum ecclesiasticis hereticis inducta, persuasum catholici, ne matrimonia iuxta seitanis illiteratis multis fructibus persoluebantur laudum Reipublice virgini porrectis, quo gustato summa sua cum voluptate, gratias egere immortales. Mulier grauitus amissa peccatis decem annis facta exomologesi cum vellet accedere ad altare sumptura salutarem cibum, pro horrore incipit sibi a maiestate sacramenti non potuit, redijt eandem ad Patrem, plenius confessa, sumpta Christi corpore, quam se aiebat in vita tanta letitia persufam fuisse. Per diuis monitis 23 annorum iuuenis ceteris sceleribus hoc addiderat, ut natura obliuio matrem suam cadere flagris non vereretur, coque ei uirum incendium mimitaretur, cuius causa in carcerem coniectus longum, a nobis pro more eandem ad publicas custodias dictus hanc visitamus est sapius, prius colloquijs ex amonitionibus emollius, ut per confessionis sacramentum labes inueteratas animi deieceret eo cum fratre, quem vira in melius immutata maxima cum voluptate matris et propinquorum ostendit. Templo accessit organum comperit ex prima liberalitate 250 florenis.

1. Aprilis Reuerendissimus noster, cum Illustrissimo D. Poznaniensi fratre germano venit ad nostrum templum reg. diuina adueta visitauit in Collegio Patrem Rectorem nauam, et Arrii nos P. Groch Rectorem Torunensem, et P. Lespensi.

5. Apr. iuxta decreta Congregationis generalis septimo pars quarta hanc assignata est ante examina respicientem dispendia materia pro meditatione insequenti diei, pulsusq; campana mbo. ductus pro recitando psalmo 120 in subsidium animarum in expatriis flamma detentum. Eodem die magnifica D. miedzyrzeczka Gornikouca anathema argenteum quod voverat B. Stanislas kosciska ad templum attulit.

10. Magnificus D. Ioannes kosciska Capitanus kienensis petuit, resibi sacellum in quo ss. martyrum corpora asseruantur, visitandum aperiretur, imagoq; B. Stanislai cuius se consanguineam proficere ostenderetur.

17. P. Simon Swirek, et P. Alanus Larouicensis vota Adutorum spiritualium vna cum Albert Napierkowskii Adutore temporali publice in templo nostro in manus R. P. Rectoris Georgij Tybki: inter ricesgerentis admodum R. P. Martij Wieleski emiserunt.

18. Magnificus D. Ludouicus Waier Theaurarius Prushe vas vine dono misit.

25. Mattheus Wlodierka tyro hactenus votis emissis in Societatis corpus est cooptatus.

30. Particularem actum ex materia de sacramento Eucharistiae P. stanciensi defendit, oppugnatus primo loco a Patre ordinis minorum.

1. Maij P. Henricus Pichetus Superior residentis Gedanensis coram ricesgerente admodum R. P. Generalis martij Wieleski, R. P. Rector Georgio Tybkiensis votis professorum se obstringit. Habuit socium P. scilicet Henningium promittum gratum Adutori spiritualium. Eodem die Rhetor dialogum habuit de S. Georgio.

2. Pax optata die inter duas dissidentes partes ciuium summa cum voluptate exultatione omnium est composita, per P. Ioannem Biesickieski conciliatorem.

7. Gabriel kacki perpetua se voti sponsione in Societate Test. Deo deditur, acceptante R. P. Rectore Georgio Tybkiensi. Eodem die altare paupum impensa 240 florenis a liberalitate pra. D. Hieronymi comparatum in loco debito est constitutum. Pariter quoq; sacelli S. Stanislai mensuras et metura exornati.

8. Quae hic patrono Polonie et nostri templi D. Stanislas martij sacra, pietas et frequentia populi iam fuit celeberrima. Absistebant spialis code libus 700. Liber canonum Societatis ante biennium sublatus redditus est grauius, et Collegio nostro remissus.

9. Horis pomendianis studiosi omnes corpus deantui Ioannis Roznarskii Sodalis B. P. deuotendum ad patrios lares pro honore et amore profertur sunt extra ciuitatem, ubi habita oratio breuis Polonie a Rhetore, et carmina a condiscipulis demortui recitata, frequentia nobilitate et plebe.

11. Ex Gallijs missus Abbas ordinis Cisterciensis visitatoris munere per Poloniam iuncturus, vna cum R. D. Abbatibus Bledzienski et obrensi ad Collegium sui animi in nos impensi declarandi causa venit. Exceptis a nostris ea quam hic ordo ex sententia humanitate.

12. Viri duo Consulares missi a Senatu ad R. P. Rectorem, conuenerunt de iniurijs illis magistro scholae Parochialis per nostros studiosos vindicata facile fuisset, si quae sunt pericula, sed causa sua non fidens accusator diu expectatus comparere non est ausus. Insignati ciues moram gratij R. P. Rectori acti abire, et Consilibus quid egerint reculare.

16. Andreas Pomorski magister Doctus in extremis iudicio moritur, et ipsa mortis morbi annuente positus, sacro peruenit est oleo. 20. Generosus D. Martinus kalciski reuocatus ab exteris nationibus, antequam suos misset, petijt ut commentationibus nostris existerent.

1. Junij Quis ex oppido Buk appellata Gostiska missi ad Collegium 50 florenis pro cultu et templo nostro attribucendo, et comparatus est iuxta voluntate pra. foeminae.

4. Fornax in pesterio tertium de nouo reparata est. 5. R. P. Rector excurrit kalcise: uim ad accendendam instructionem pleniorum de limitibus kalcise ciuicibus, propter quos D. Biesickieski dies erat dicenda.

12. Defendit vniuersam Theologiam P. Carolus Hoffman, oppugnatus a nostris habebat audientes duos Canonicos, et varios Religiosos. Cena data eo die omnibus magistris in horto, sed infeliciter, nam circa vesperum dum referret ad Collegium vasa culinaria famulus demortuus cum studio quidam, in porta postica Collegij a famulo D. Adamo Naramowski ambo sunt percussis. famulus impatiens ictus, arrepto quem furor id temporis mimitabat, baculo talionem reddidit. P. minister cum collegium lastrat, rem aduersus, accursit cum Gabriele kacki ad portam, manat reditum famulo, mox parante porta clauduntur. D. Adamus Naramowski, rantes ignominiam si qua erat, famali sui in se deriuari, ex candefuit, filioptum quod his irrisu conatu caplatum erat, onerat globo tertium, in tog. per foramen ianua Gabrie: lis kacki pede, eo loci appliat, ac tranul. concurrunt frequentior populus, vociferatio maior exortur, inelamatur vltio iuranda de auctore tanti laetionis, et certe nesci se subduisset, pro: pter nihil factum esse, quam ut occideretur. nam et stridens nostri ubi rumor percrebrerat vulneratum ex nostris vnam, tumultuam cespere.

Vulnera, unus e nostris a magistro Naramowski.

13. Nomine R. P. Rectoris iniuria famali relata in castrum, studiosi quoq; causam sui sym: machi suscepunt, relicta tamen R. P. Rectori libertas impetenti iure agendi ut vellent. Magnifica D. Gostawski missi Collegio mappas.

14. Quae persona a R. D. Praeposito Bukouicensi missa, ab hactenus absolute. Eodem die D. Gostawski Caspidicus, nobilem D. Starecki missi ad R. P. Rectorem obnixae petentem, ne fidem daret, quod rumore non in certo sparsum erat, se male de Societate locuti esse.

15. D. Ioannes Vincler in horto nostro excepit omnes pra. dia. Adierant quoq; ex exteris m. A. Charsinski Senba Capitanus D. Grodzicki Doctor, et D. Lucas Vincler.

18. P. Martinus Biesicki Theologia vniuersa doctrinam defendit, oppugnatus a R. D. Morecki Canoneo Poznaniensi, cum quo etiam coheretatione acti alij venerant, audent et Religiosi vni. 19. R. P. Rector a R. P. Provinciali euocatus est calissum.

Actorem se offor
m. Choinski in eand
sa nostri vulna:
rati; sed alio n
mittit.

26. R. P. Provincialis, cum R. P. Rectore, P. Smylecki, P. Joanne Lespewski, et P. Roge
rio venere Posnam. Disputatum publice propositis thesibus impetris de controversiis fidei,
ad quas oppugnandas haeretici ministri multati aliquoties licet nonnulli promississent, non compa
ruerunt. Resoluit argumenta P. Andreas Wawonice nobilitate frequenti applaudente.
27. Examen Theologorum approbatum in Congregatione septima exordium sumpsit. tres una
hora examnati. Illustissimus D. Castellanus Bydgoskiensis gratias egit in Collegio R. P. Rectori,
pro cura habita de suis filijs Calisij. Magnificus D. Georgius Choinski R. P. Provinciali,
et R. P. Rectorem obsequio rogavit, ut illi liceret agere causam fratris nostri Gabrielis Kozki
a nostri vulna: maximo gratia acta maxima, voto non satisfactum.
28. Examinatus P. Jacobus Pantonski, a quatuor iuratis duabus horis. Illustissimus D.
Castellanus Gnesnensis D. Michalski, cum Magnifico D. Solnicki Calisijensi fratre suo, rogavit
R. P. Provinciali, ut cum D. Adamo Karamonski parato iuramento omnia in piena libertate
amicie non tentato iure causam finiret: respondit R. P. se verum esse a R. P. tunc qui hanc cau
sam iam susceperat promovendam, ne insue illo descenderet ad paucos conditiones illas, ac ea materiam
horis pomeridianis examen subijt P. Carolus Hoffman.
29. P. melchior Sukhomirz mane, et R. Gaspar Starosenski a praeijs rationem exorta sua
Theologia reddidit. 30. P. Joannes Sepiolcius, et P. Mathias Bielicki examen clausere.
3. Iulij. Magnificus D. Choinski Capitanus Stanislaus cum D. Alberto Brodowski
et Georgio Malachowski de negotio D. Adamo Karamonski egerunt in Collegio cum R. P.
Rectore. Responso quod alijs datum est abire concessit.
4. Iulij. R. P. Provincialis Gedanum discessit, accepto scilicet P. Rossi, comitatus est cu
R. P. Rector cum P. Biezickiensi Magrowicum, quo iuratus erat a Priori illi Magrow.
5. R. P. D. Stanislaus Wydzierski Custos Ecclesiae Cathedralis, consentiente R. P.
Rectore, trium annorum spatio, pagum nobis antea cum domino pfecto, ^{anatum} arrendavit. Dedit
etiam florenas 200. census a tribus millibus et 500 florenis quas eius gratia acce
pamus multo a D. chudrie, ratur merito ad se solationem pertinere, qui vlti perunus habuit.
7. Illustissimus D. Palatinus Leccienis visitatus a R. P. Rectore obtulit se illi
Jeremie patronum causa promovenda contra D. Karamonski, monuitq. se no de merna
ulla videretur, adeo, inquirere, quod si iurmodi facinus adhuc in Polonia audiret non esset.
P. Carolus Rugerius missus in Poloniam ante biennium discessit in Belgium cum Nobili
D. Zech, acceptis a R. P. Provinciali in comitatum 40 Hungaricus.
8. D. Adamus Karamonski ipsemet adijt R. P. Rectorem, obsequio rogavit, ne
secum ea modo ageret, qui comenueat. responsum illi est, quod et amicus eius.
10. R. P. Rector iuxta pactum retrolapso anno factum a R. P. Provinciali et R. P.
Rectore Alberto Gerniakowski pagi Piotrowsi concessit dominium D. Hieronyma Porra ac
ceptis ab ea 2000 florenis, duo enim anno praecedente dedit, duo reliqua data pro
festo s. Joannis sequenti.
11. Magnificus D. Trizinski Castellanus Sadecensis reddidit Collegio reliquam partem sum
ma capitalis, quam censum pensurus annum. multo ante acceperat, nimirum flor. 3000.
ex quibus soluta sunt debita Collegij, et census qui fuit apud D. Mathiam Chodzic publatos.
In universum solum debitum 5000 flor.
12. Mathias Plotius magister infima desijt vivere in Societate iustas ob causas. P. Joannes
Trombowski cum Laurentio sole causa impetrante curru ad pagum quendam illum extulit.
Data illi vestes stercus, et flores decem.
13. Horte concubia affluam veneni lucerant synagogam incendit absorpsit, cuius cum nos
et nostros studiosos insimularet publice afferta Lucen heremicae nonnibogeniis dux Torunensis,
iudicantis amicus delatus est a nobis et studiosis ad Senatum, ut probaret quod obijciat.
Tornicus die dicta sibi iuribus duobus diuinitis supplicia ad Collegium venit, negans esse
contra nos quicquam effectuisse. Infirmitate ut debuit non contentus R. P. Rector pu
blicavit ut coram Proconsule scripto faceret, se nunquam ea discesse, ne se iure quicquam
ex nostris ea in re aliquid attente. Parem ferme aliam expertus et alius subor.

20. Cuius amicus Societatis, monuit nos, cautores effemus in custodiendis pagis, utpote
quibus haeretici auidi calonis reddenda flammam minarentur, e quorum grege nominant
Nicolaum mach: palam hoc dicere.
21. R. P. Rector, cum Generoso D. Stephano Brudowski amico Societatis nostra retulit
ad Senatum Nicolaum mach: minari pagis nostris inchoatum, eiq. comisi totam causam, ut pro
sua integritate ac benevolentia in Societatem videret, ne quid detrimere caperemus. Illis auct
ille reum, duobus testibus conuict, et in turrim coarctat, nequaquam libere laxaturus, donec se iure
nos reddidisset, quod nec per se, nec per alium curaturus, quod dixerat, esset.
22. P. Martinus Ofuchowski, subdiaconi dignitate donatus. 24. Diaconate inauguratus,
postmodum sacerdotem numero allestus.
26. D. Alexandrova brandiam dedi omnibus. candelabra duo argentea valore 180 flor.,
parum benignitas templo nostro comparavit.
28. Magnificus D. Stanislaus Gornkowski preces interposuit ad R. P. Rectorem pro
Nicolaum mach: responso contentus abiit, cum diceretur nihil nos aliud optari qua securitate.
31. Dies hic sacer B. P. Ignatio multum priuilegiatus, et primo sacrificio oblato a P. Mar
tino Ofuchowski celebratus fuit.
5. Augusti. unus e nostris missus Britum, rogare R. D. Propositi illius loci,
aggreuit nobilem feminam Eulogia, aliq. meritis aures dedit.
14. Finis impositus controversiis exorta inter nos et D. Adamo Karamonski
ex parte Gabrielis Kachki tractati globo. Partium nostrarum erant propter spandor
D. D. Proclator, D. Hab Cancellarium et D. Gynski delegatos a R. P. Generoso D.
Georgius Choinski. Magnificus D. Stephanus Brudowski, et m. D. Stanislaus Gorn
kowski, cuius amor trigulans minimis nobis cogitantes postulavit vltro ex obsequio
hectus patronum rursus. Eius quoq. voluntatis fuit Illustissimus D. Palatinus Leccienis,
Capitanus Generalis maris Poloniae, ni preces nostrorum victus arbitri mo
derantis vltima partem munus receperet. antequam ad conditiones paucis ventu erat,
vnam in fauore nostrorum consensu Illustissimus Palatinus graui et liberali orati
one, iniquitatem facinoris et penas debitas D. Adamo Karamonski ostendit, nam
allegans communi voluntate ordinis totius Regni decretis laetis manifestum fuit,
cum non modo fortunae famerq. periculi creasse, sed et vltro exitum vltimū amuisse.
leg. a Serenissimo Rege, qui in id ammoneuerat seuerum mandauerat, obtinere voluisse. in
tam diu suspensis patrat flagitij Patris benignitas obtinuit, et suam mentem ab Decretum in cau
arceps consilio auocasset. Quia tamen equi ratio ne impune abiret postulare, agere sa vulnerati nostri
senio, ut quam optimis conditionibus ac vtriq. parti congruis res eactum fortiter. legiti.
- Agitata res, statum ut reus D. Adamus Karamonski integro mense cognoscit rursus
se se contineret, ducentisq. florenas Collegio annumeraret, reman delicti a Serenissimo Rege,
Legato Summi Pontificis. Rostromo Episcopo. Illustissimo D. Palatino Leccienis, ac de
mij. totu Collegio petere. postula setq. ut sibi ignoscere. Decretu iam nominat eiusmodi
exhiberetur, grati q. maximi aut arbitris causa abiret parabat, cum missa et p m
pta submissione eius motus Illustissimus D. Palatinus, aduocato P. Rectore, qui no
leuit esse praesens illi controversia, sed eam totam fides et prudentis amicum commiserat,
petijt ab eo, sua causa donaret illi centis florenas, vbenorem expensarum recepturus.
in vltis a Castro donante amatoribus mimia suu praemia, voluntas parue o:
rat R. P. Rector prompto animo fuit satis.
18. P. Martinus Ofuchowski, examen subijt, approbatuq. est ad excipiendas confessiones.
Eodem die D. Adamus Karamonski petijt a R. P. Rectore, ut se vinulo anathematiz
reliari iubere. Feni annua nostrum habebantur in horto vltro ciuitat, eo quo venator:
tum esset Diotorno, nullasq. locus reperiretur in pagis comitis ob penam d'oficiorum, tra:
acta feliciter ex modo, tum ob propinquitatem Collegij, tum ob paucitatem savoru, solum enim
ortu decim erant.

16. D. Adamus Karanowski allelus declarata tibi benevolentia, misit ad R. P. Rectorem D. Georgium Blatachowski, qui petere, donaret tibi centum florenos, iusto decreto arbitrorum Collegii annuendum. Unde R. P. Rector se prohibuit esse a D. et M. Palatino; quare cum illis rem transigeret.

24. Ill. Palatino Lencienfi roganti concessi sunt duo e. Rectoris cum illo discipulo ad cleras. P. Nakowski et Charsius infirmus thermis indigens.

26. Abbatisa Culmeris Societ. nra eximia benedictrix nomine elemosinam ad Collegium misit 30 flor. a qua eorum. Eucatus R. P. Rector consilium causa ad cleras. um ex parte Seminarum Clericorum.

29. R. P. Rector tabularium caserense adiuit, ut confirmaret partitiones per modum l. de iuris a. R. D. Wydzyski cum nobili quodam ex parte pagi Gornalensis appelli morum domus antea donati.

31. Alter calix auit pupulestem templi, quem benignitas aliena comparavit. Hic dem dies statas ferias alumnorum librorum terminavit, et ad officium per orationem dicitur ab Alberto Janbenitly 4 anni Pleslogi, iuvenes animos reuocavit. Cepi audor omnes studium, eo maxime, quod orationem copiose ostendit, nihil agere inuenem p. lem, ac fortissimè Poloni, decere, quam otium liberandum. Adem cum Pleslogi per multos labis, et tunc via aulo Ill. Antifas, necnon vris religionis ac eruditione profectus, orationem collaudavit.

1. Septembris. P. Jacobus Golemanski initium daturus legenda Pleslogi, profectus est iuventus et grauer de dignitate beatarum mentium, quia deinceps illi matetiam recuperationem profectus.

7. Ill. R. P. Provinciali tabellarius eques Graconia missus lras tulit, quibus mar. datur exeditis Sebastian Bobola Pleslogiam, inde discessit cum P. Roma Platis Romam. Tuit eadem hora nocte prima. Comestus dati sunt illi floreni 100.

18. Ill. Episcopus certiana oraturum P. Angeli inuit, sacroq. in templo nro dicit.

Ill. D. Maratium Curia D. Pleslogi in iudicis nro excepte prodicto.

20. Mensem hunc totum dederamus reparando e. Collegii, et aliis, quib. retusum temporum in peris nubant.

22. Bartholomaeus Magroneius 4 annos Pleslogi subdiaconi dignitate ornatus est ad promotionem nram, ner quos etiam lras missus ab Archiepiscopo acceperat.

23. Pleslogiam celebritatem in Congregie 1. Generali huius diei nostri magna cum pietate obierunt.

26. Ill. D. Maratius multitudine afflicto, praeter sacerdotem iudicem expati animi sui, pluribus oribus nrorem preces populatit, confusus per eas placatam nram colesse restitutum sibi pristinam iudicem.

28. Ill. Antifas dicitur Pleslogi inuit P. Angelum, voluit, ut sibi parare tur prandium apud nos, quod repentina febris eam gustare non esse passa.

Numeravit Collegium ad initium Septembris huius anni e. Rectoris sacerdotes 18. Magros 1. Scholasticos Pleslogi. 21. Coadiutores 14.

Terminabo hunc mensem congene breui praedicatione ex multis fructum, quos nostri operanti trimestri et huius demerantes in agro Dni, colesci lras inuenerunt. Pleslogi tunc illi eluunt per exomologem. sex. Ad caserensem vitam aduerti lras. is iam dudum inuitum par reuocatum: inceptus non pauca 40 annis occultati, in grauissime morbo, quib. mort biduo post non sine signo synceri doloris concepti de praecis flagitiis secuta est, decet. Dissidia continas, ex quibus odium inuenerat, inter coniuges, diuoriumq. quod ex utraque parte cogitabatur, confusus antea illi sopit. E grege leustorum. Pleslogiensem lras. cum iet in maiorem Poloniam, poenitendo peccatorum operat: sed cum qua nra, qua desperatione anxiis

82 90

Eae atq. illuc fluctuaret, adhiberetur esset medicum plagis impositis, per vocem coles lras. mentus est, nostrum sacerdotem Potnam ut adiret, animiq. sui vulnera ostenderet. Venit itaq. ad nos, et ex praescripto Nummi diuin magna animi consolatione praesentem medicinam malorum suorum inuenit. Affuit etiam diuina bonitas a via veritatis erroribus. Nobilis femina relictura lras. lue a mero imbuta sanitatem veram. Ecclesia aggregata, ut optavit Dni, inuenit. Altera disparis quidem conditionis, sed loco honesto nata, fracta et aetate decrepita, et diuturno morbo decumbens, quib. cum praesentem si tam desperasset, futura cogitationem suscepit. Accessit itaq. Dni, animi lras. et tractas per lras. expiat, sed lras. lras. dogmata, mirantibus aliquibus lras. eius. lras. eius, magna cum significo doloris, quod sibi iam quidem Catholicam rationem, vnde amplius non libere. Quem verum ac syncerum fuisse comprobant eius diuin in lras. conceptum, quorum tantum abest ut aliquem ad colloquium accerent, ut nec aspectum. lras. lras. Imminente iam morte Deum in auxilium vocat, Mrem. eius. ac omnes coles, perichitanti et adessent, implorabat, quorum adiutricem nram experta, ut speramus, coles. Tenet. Iuuenis annos 26 natus in lras. educatus, ante iam Ecclesia erat reuocatus, sed offensus quorundam sacerdotum Catholicorum peritis moribus, ob quos etiam eos palam lras. nimbis prosequat, ad defensionem voluntariam nubat. Quod ubi lras. noster, conuenit lras. mrem, alloquing, salutem induit ad Confessionem, cuius beneficio in proposito confis. matus, magni cum nro lras. consanguineum, qui iam spe deuocuerat eius prolapsionem, vinit.

Societatis fama incrementa maiora in dies sumit. argumento id est. Vnus e. Rectoris auctor R. P. Rector salutaturus Magnificum Dni Petulichy Subcomerarium Potnam amicum Societ. nra conuenit: apud quem multos alios et principia nobilitate viros reperit. Vix locum, quem illi dederunt principem, cepit, et illorum nro Capitaneus ut erat Vicens D. Potulichy nulla lras. ratione religionis, qui cum eo petulit foris sibi generant, Societ. nram lras. Religionis, proponit, labor eius praedicare, inuenerat in animis inuandis extollere, multaq. se cultus diuini reuocata per illam, quib. negligentia sacerdotum, etiam Religionis, collapso erat, in memoriam reuocare, tantisq. encomis ornare, ut nostri magno pudore suffunderentur, et alii Religionis, non satis digno animo ferentes Elogia nro, abirent.

2. Octobris. R. P. Rector iter iam iam ingressum M. D. Potnamensi fratri Ill. nostri ad extens rationes, idem ab eo postulante D. cum P. Joanne Pleslogiense Pleslogiense vale dicitur iit. Accepit in comestum 20 flor. ex liberalitate D. Ante id ab eo acceptum 150. flor.

7. Ill. Collegium inuit, nocte, imminente petiit, ut apud nos dormiret.

D. Pleslogi praelatis sub monumentum corollam ex unionibus et lapillis pretiosis tectam D. Maratius et Vigi. Anasclia dicit. Eadem calicem, quem potens Ny. d. lras. in pignus dederat D. lras. illi veri oppagauerant. Ad. D. Pleslogi, relictus. In nro Wydzyski acceptis a Collegio 30 florenis.

8. Ill. inuitatis M. D. Maratius, et M. D. Cavellans lras. D. Pleslogi, quorum primus post periculosa infirmitatem expiata per Confessionem conscientia lras. in sacella domestica sacra synaxas mysterio relictus est, prandium apud nos sumpt. M. D. Maratius cum abiret ex Collegio R. P. Rectori gratias egit maximas pro praestita sibi benevolentia et claritate religiosa deum benti in morbo, promittit se memorem beneficii accepit futurum, et illud coram S. R. M. celebraturum.

9. Postidie infabat dies sacer S. M. quibus, pram manum eorum experta virgo quidam

quidam amicum sacris faciendis idoneum ex tenui tela comparatum misit postulantem
ut eo sacerdos in sacro candidato indueretur. Templum et altare manus pulcherrime fuit
exornatum. coronatus P. Golewsky.

10. Initia data seminaris theologiae Culmensis. Suscepti 4 iuvenes. Abbatissa patris
ut posterorum regimini subessent.

11. R. P. Rector cum P. Lesensky et P. Tremelny Cassem se contulerunt, ut firmer
licem ortam de limitibus cum Venerabili Capitulo. Res ex voto cepit feliciter.

14. Analema argenteum pectus civis Bohemici ad sanitatem tibi per merita St. Mili.
restituentem ut appendit.

16. Phil. M. S. Danielowicz excepti in triplicis praedicti redeunt ex Germania.

R. P. Rector cum P. Lesensky salutem nre totius Collegii M. Laurentium Gebicki
Archiepiscopi ingredientem primo suam cathedram profecti sunt Gnesnam excepti
ab illo humanissime.

23. Memoriam annui discessus ex eo data B. Stanislas Kostka frequens mul-
tibus populi et singulis pectus exornavit. maxime vero sodalium B. P. qui ad ora
principum celesti pane refecti, ad finem vespertinum acris dixerunt in corpora sua
magis splendens gaudis et exemplo subierunt. Eodem die R. P. Rector cum

P. Lesensky et P. Tremelny Cassem discesserunt, ut controversiam diu per va-
ria iudicia agitatam de limitibus cum P. Golewsky circumscriptis amice componer-
ent voluntati non respondit eventus. M. D. Nicolaus planckij amicus magnus
socii nri pro nostra pace dedit.

26. P. Nahonsky cum discipulis rediit ex Hermis.

1. Novembris. R. P. Rector Calisium discessit vocatus a R. P. Provin-
ciali cum P. Lesensky.

3. Liberalitas R. P. Episcopi decem sexagenas corporum collegii dedit.
Carales a pueris Collegii hermis Civitatis ad altum deducti.

8. R. P. Stanislaus Wydziersky Varsavianus profecturus cautiones iuridicas
in Collegio reliquit, quae pertinent ad pagum Gonskova nobis ab illo donatum.

10. Rediit R. P. Rector Calisius cum P. Andrea Agerman aduocato concionatore
Germanicum Bohemum. Dux tabella rotund B. Stanislas allata.

16. Accepit licentia a R. P. Generali de promovendo frequenti usu Eucharistiae
cum Brexi S. Pontificis.

17. R. P. Provincialis venit ad Collegium. M. D. Ioannes Radziewsky unam
sexagenam corporum inopit nri publicandi misit.

19. Altum partem defendit Stanislaus Szumonsky oppugnatu primo loco a R. P.
Bernardinis, quorum quatuor paria, et tria P. Carmelitarum audientia disputan-
tem venerant. P. Nicolaus Henningius Concionator Germanicus missus Torunum,
et cum eo Stanislaus Slachinsky Theologus primi anni ad docendam Rhetoricam ibidem.

20. R. P. Provincialis visitavit cum R. P. Rectore pagos.

24. Ill. D. Palatinus Lencien petuit per famulum a R. P. Rectore, ut
ibi liceret P. Nahonsky dare panem pro vltis duplici. Factum nobis satis.

26. Venit Bartholomaeus Papsch Torunio ad docendam Rhetoricam in Collegio
nro loco Andre Haller infirmi, et cum eo P. Ioannes Meys.

28. Domus Wiszyslawiczen absoluta, atq. nostrorum habitationi apta, in quam ex
pena ad 2000 floren.

In krolewica pensa ad 2000 floren.

2. H. konstans. Gradus iuris binastris ex colonis agri vici hic collectus. Aditi duo Confessiois Sa-
cramenta in spectis importunis abigendis, a quibus omis crebatur etiam interdum in
specie

83
84
Meie femina, in quam antea petulantes oculos coniecerat. Iuvenis 20 annos natus Cal-
um coenans a pueris pastus per omnium culparum penitentiam Ecclesiae redditus. Alter

27. agens annum Lutheri dogmata condemnavit, atq. fidem amplectus est. Tertius
14. annorum tenebris ab sen Calumnia ad defectuam sollicitudinem, postquam neglectam confes-
sionem tanto tempore regetis, omnibus molestis se expavit. Formosa etiam nobilis ex fami-
lia Memoremonum Ecclesia restituta. Adulter Lencien per praesentia sacramentum et
salutaria consilia inducta. Inducentum pauperibus vestibus et sepe composita conparatis,
qui nudi corpore, ac n. venti ac gelu angustate exorta, prima hyeme solum per publicas
plateas iacebant.

2. Decembris, annuam memoriam decem ex huc mortali vita B. Fran. Xaverii
redeuntis, magis cum pietate transigimus, R. P. Provinciali sacrum de S. Trinitate can-
tante.

3. Dodona ad et suscepti labors triennalis in ingressu quarti anni Theologiae pub-
licae praebuit Albertus Jandensky, defendens altum particularem matutinali tempore
prose de R. P. Ioanne Baptista Rostri oppugnatu a R. P. Doctore Theologiae Torunio
Carmelitanis, cum quo caten audientia districte venerant. Adulter et alii Religiosi
ex R. P. Bernardinis.

5. De com. quem debebamus uno redeuntis honorem et amorem mortuo Honorio P.
J. Radziewsky Suffraganeo Torunio, litatum est ab aliquot sacerdotibus nris
pro illis. Idem officium praestitum est M. D. Grylowsky filia M. D. Nicolai Man-
chij insignis amici et benefactoris nri Collegii, cuiusq. socii ad quem solandam missus
ut unus e nris Patribus.

6. M. D. Lipsky liberaliter sua subiecit nris Collegii sexagena una Corporum, et a-
lia Rhomborum.

8. Dies facer concepta sine ulla labor manu peccati B. M. S. transactus fuit ab eis
Cherubis, quorum unus e numero Theologorum R. P. Mielchonsky primo Dec. sacrificii
obtulit, alius ex eius manu Christi corpus sumentibus. Pomeriana hora a P. Congre-
gatione drama datum de S. Guillelmo Episcopo Princeps.

10. P. Nahonsky discessit Lublinum aduocato Concionatore equi nris Collegii
Luceonem, qui venerant cum P. Lesensky. Accepit in commatu ab Ill. D. Palati-
no Lencien 30 flor. et ab Ill. D. Castellano Miedzyecenti 15.

11. Semestris pietatis in nra Societate per penitentia votorum unitate dies obita. Exce-
ptus in evidens praedio communi B. Staretsky. Absoluto praedio R. P. Pro-
vincialis ex Collegio discessit Torunum, quem comitati sunt Pulcos R. P. Rector
cum P. Lesensky, redeuntis summo mane postdiu.

13. Donarium votuum B. Martyribus dicatum, allatum est a M. D. Ioanne O-
patinsky. Eod. die coepitutum, ut si, qui nondum exceperunt quatuor annum in Socie-
tate, separati ab aliis facerent recreationem: quorum quatuor Scholares, Coaduto-
res quinq. numerati sunt.

15. Quinq. e nris Theologis missi Pyzoros curia Collegii ad Torunio, ut nu-
mero Subdiaconum allegarentur. Eorum nomina sunt, Stanislaus Szumonsky, Alben-
tus Jandensky, Stanislaus Staretsky, Ioannes Sengielsty, Nicolaus Zieslsky.

Eadem die Professores omnes et Magistri praedio excepti in horto, ut eorum ani-
mi serui devotantes adhuc in officio excitarentur magis ad labores.

18. Dedimus initium executioni Indulgentia concessa a S. P. N. Paulo III. qui
absolutio per confessionem maculis animarum pane celesti sese reficerent. De maior

excitaretur pietas in eis personarum exornatum templum; et venerabile Sacramentum adorandum in altari publice expositum erat. Sacrum itidem cantatum, et concio de frequenti omni communis habita a R. P. Rectore. Respondit optatis effectus et labori fuit. Nam praeter studiosos cetera sunt puerorum Sacram. Synaxim capite 2300.

19. M. C. Bonaventura Schoch, eleazarum nomine Collegis misit sex vasa ceruicis
23 et 24. Multi e noctis rogati tum nobilium virorum, tum Parochorum mis-
si ad diversa loca pro diebus festis Natalis Christi Om̃i, non poenitendos fructus attu-
lere. De his nocte.

23. *Indisputat* Poloniam veniens prius descendit pro suo in nos amore ad Collegium, ut videtur P. Angelum intrinsecum, quam iter ad suam aulam.

28. Nobilis quidam nomine D. Szytrichy petiit lras à R. P. Rectore Cracoviam supplices, ut illi liceret tanquam confanguineo loqui cum Szytrichy, qui in album nostrorum Syronum, reversus ex Germania nonnum infatata parente, cohabitatus erat.

29. Obitus M. D. Nicolai Manicchi summo mane nuntiatus obligavit Præs aliquot
ipsum R. D. Bedonis, et pro eius anima sacra sua Deo offerrent, memores Benevo-
lentia et laborum ipsius in Societate exaltationis.

30. Admodum R. P. Prior Chivensis Monasterii venit ipse vespere ad Collegium.
Declarata ei humanitas et religiosa charitas.

31. Phipps Sacer ad Montetratium curia P^{mi}, quem Cracovian censu mittebat.
Eod. die P^{mi} mane venit ad Collegium, fratresq. vestros Subdiaconos gradu alto
ore nimirum Diaconatu exornavit.

Hoc tempore R. I. Rector Georgius Typhimirc Monita Calvinistarum privati-
ta et publica à se collecta et confirmata typis Cracovis describi curavit, in quibus
Anonymi cuiusdam impostoris (qui Monita suorum Evangelicorum Evidentia transmissa
publicatione in qua supposititia Societ' monita illius omnino esse, et in ea nata insu-
per affirmabat) calumnias et fraudes doctè et concisè regulavit.

Finiat hunc annum felix confilium, et immutata nihil ratio eorum, qui hausto est Soli-
tis nostris spiritum illud vocantis se vocem Dei prompta aures exceperunt. Nam duo
supra quinquaginta, quod nullo anno, ex quo iacta sunt fundamenta Collegii Posna-
nensis, hic auditum fuit, diversas diversarum religionum familiarum regulas pi-
santibus vivendi amplexi, Christi famulatuū sese æternum deuoverunt. Gratias
Deo, cuius voluntas nostra sanctificatio est.

1817
 R. R. Munn R. R. Munn R. R. Munn R. R. Munn
 R. R. Munn R. R. Munn R. R. Munn R. R. Munn
 R. R. Munn R. R. Munn R. R. Munn R. R. Munn

[illegible]

tate. Numquam Leoni videtur. Sapientat Es viderit huc & P. Vidor. Et illi Minimi
gus. Quibus in compertis. Multum in sedem. Gaudium. I. Videtur. dicitur. Nam an-
tanti. Locus. Effluat.

[illegible]

Reitor Welles clamavit misericordiam de Angliis fidei filios Regni
Ingentia et claustrum exhereditavit Rector et alii misericordiam in
mundo mortalis

Primum sacrum d. n. p. fecerunt quingis

Februarius

Quae & vestris civitati a quodam Cuiusq. Temp. illis in Hode Com. Praesidentibus
Operam reliqua deinceps plenam et constantem Magna edificavit.

Jo. O. Johas. Paedagogus Robus. Virginius ipse et alij cum Plati. tam
Religiosi quam Doctam Libertatem sua devotione aueant, quam etiam
in huius Orationem Virginius data. Propter Commodorum Paucitatem. frequentia
Rominum facta. quantum delectationem optinimus in quibus. Poca. Sacer. Eademque
alio. Interea sunt.

Handwritten text on a separate sheet of paper, likely a continuation of the letter or a separate note. The text is written in a cursive script and appears to be a list or inventory of items, possibly related to the letter's content. The text is written on a separate sheet of paper, likely a continuation of the letter or a separate note. The text is written in a cursive script and appears to be a list or inventory of items, possibly related to the letter's content.

2000 *Se. heligridis* *translucens* ab. *distributum* *Saxum* *Synaxum* *plumbeum*

Martius

D. Jacobus Sphenusky Phil. Professor praeceptis obnox. PP. Dom-
mearis in templo Noz. dnm lacum P. Thomae Aquinati conditoris cum multa
auditorum approbatione exornavit.

M^a Jⁿi Succenturiy Polmanen Coor timple d'examit Vltm elegant Caffa-
bre datum. Niphi & Primariis Quibus q Regarent m officium of Vlt
Vltis ad Pontice fin Probationem domus tamides Legat Nihil a bonis memora

Barbara Ingreova Artib. Antiquit.
 Excentur to hantur qnd Monumnta sua Barbara Ingreova ius ubi in la-
 miam pntiam analiterunt tnd dñ R? Peder Summan p iud Lapida
 la vñ excentur acmit

P. Andreas Agerman p. missas Regis Wm. Vitalis ex gravioribus Curiam R. P.
 Georgii Tollerat. Wm. Agerman. Wm. Vitalis ex gravioribus Curiam R. P. Wm. Vitalis.
 Wm. Vitalis. Wm. Vitalis. Wm. Vitalis.

Examinati. Metaphysici externi, a suo & a duobus Biologis Philosophis.

Dei gratia.
 *Dei gratia.
 Deo innotuit, quam ad Au-
 lam suam duxit. Ut R. P. Angelum infernum misisset.*

September

Supplicatio Vltima & antequam Regni viculis & Mortua communis pacis
Icos communicat. Pro laudo ex hinc affligentem populum infini Subi. & M.
Antiarid dindidradis conficiat.

Orgunum Mulicium Coon temple Notho Jostum.

A Dª Jaroměřtŝy a Partě Dª Friskovŝy přítij, mi inter nos & Snu Androniz.
Le do tŝy gne Anta ad nos deno vŝitŝe lid & domem Compŝkŝm finitŝet & fŝitŝe
Dª Jaroměřtŝy

October

Gothum S. Martini simpli folii, radicis virginis Soc Lampridibus acatis 700
ad Sacram Mentem accipiant.

[illegible]

Dr. Joannes Sedgwick & D. Joan Greshamie Missi Valerium viduam obid
prima Missionis Invenientia Insuper regimini Dierum Dobanien Pro
qua Anni reditus 300 fl. M. D. Tucherly Castell. Substantis & Illius
D. Goshumly Palat. Vladislavien pender totid. Goshumly.

[illegible]

November

2600 *Sacra Menta* De die exurgit

Offimus Gm Palat. Lancia in instructionem dnm a R P Ricardi Suffraganeum
ex parte Imagogay Portuensis Commisarius Regio Palatini Calificandi Curant
Nec temeritas Causa in finibus fidem ipsos Helveticos Palatib. Lant.

December

[illegible]

Chrysoph. murina 2
 1st fruit.

Admum	R	L	Generalis	2	Mitias	Intelle	Scy
	R	R	Proalis	2	van	Argento	
	R	R	Luctor		Georgius	Fyskinn	

Januarius

Calend. Januarij. Consulta Sorgentia & destructioni paco.

[illegible]

Quibus Vindex fadorum Deus q̄ gravem iniuriam eius continet. Nobilem Viri Lepidum
q̄ M. Ant. in Vindex Oxord. gymnasium spectantem cum liberos opprimit, ab
iis filius imitatus in Portum in illa quodam it̄ opprimebat auxilium
deum providentibus & Reverent. Venerunt innata misericordia huius Liberti
aut Patris punitis in illis aspiciunt tam p̄fectis & infantia liberos eorum
vident q̄ et mirantur. Portum in dicto loco Lepidus obtineat. Rē p̄victa

Grutbicks a Parity 800 flor. altius
 Altum et Vellu in ligni affluu Probilitatis et Vellu Genialis fiamus Ma-
 gna Genialis pitali fiamus in frequentia lacrimantibus.

Augustus

Hoc Marti & J. Politi sacrosancti facti in 3. die 8. Junii Haller
Kalinowski datus est. Hic Hollandi Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.
Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

September

- 1^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.
- 2^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.
- 29^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

October

- 10^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.
- 20^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

November

- 10^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.
- 21^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

December

- 2^a Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

ta nora p... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

Cum hic id tempus... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

Motus Anitatis... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

ANNUUS 1620
R. P. Mutius Vitellius Generalis
R. P. Joannes Argentus Provincialis
R. P. Stanislaus Gavrinsky Rector

JANUARIUS

Agnum... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

Agnum... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

Agnum... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

Agnum... Hic Proventus. Hic Proventus. Hic Proventus.

Aprilis

[illegible]

Annus 2us & Dimidium 20ⁱ deti-
deratur Annus 3us

Iteratur
 Annus 22us
 Mutius Valerius
 Georgius Typhkionis
 Mattaeus Bimbas Victor

Camarus

*Stanislaus Schronicky Mester Dena sua munda, Luthy Qua
Obit hunc nomen Nagradovices & Zerniki Otto Poloniam Insipio Collegio
P.P. affoli' inscript.*

off at Capricornia proplegion Comor anington &
 pro Primifaloda & ius Matro 2 lacm 22 & 2 Com 76
 indidol. *Februarius*

Februarius

F. L. Rudnicki ad Principem Jasimiri institutum i. S. M. C. Varsaviae curat.

Martius

Lactus ē contractus in praedio nro Wydzierzowice cum D. Luca Pleskorski quē
de Villis Sicilichsi et Sutoro. Item cum Dno Rozbicki de eius sorte in Lagn-
homice.

Jacki sunt Crisostomi. Sappan Orzechicki, Thomas Sraga, Jacobus Smietecius 12
 Stanislaus Smiatkowski, Adamus Soski & Rnd^{me} S. Joanne Smirski Suffraganeus
 Poznanicensi in Eccl^a Cathedrali.

Canonici Romae et Lugund' nostri S. Ignatius et S. Franciscus. De SS. Ignatius et S. Francis.

Approbata ē à Communitate Pennamensi donatio facta Collegio Fundi in Ripa fluminis et Vigesima eiusdem Privilegium acceptum pro dicto Fundo.

Missiones à nris factas in varia loca cum optato fructu.

23

Contractus Arendel Gervaeus cum Dno Gabryelecki ad triennium confirmatus tabula publici
M. R. Dno Custode et Rectori Collegii praesente.

25

Marcus & Mmus Palatinus Losh. Joannes comes ab Ostrogo.
Mmus Dnus Palatinus Landicicavici Bonum Collegio donavit.

Aprilis

14

Civitas nomine sacrum totum in templo nro Sabitum pro pace Reipublice et Civitatis
de metum Militum complacentum

23

L. Adamus Lebedziński Scribe facinus in nro domestico sacello ab Mmo Epō Losh.

30

Accepta littera a R. P. Provinciali novo Georgio Tysskiewicz et a R. P. Dno de Canonis
satione nostrorum Beatorum Ignaci et Francis Romae 12 Martii

Maius

1^a

Professionem & votum fecit L. Schaefer locum tenens R. P. Dni Muti Vitelleschi. R. P.
Matthaeo Bomba Rector Collegii

11

Dacem Vngarici Elimorynd nomine missi Collegio a L. P. D. Gots.

12

L. P. Joannes Agank Provincialis munus in Polonia perfunctus in Austria eodem functus
abivit.

30

Actum est a R. P. Rectori cum Dni capitulantes Ineracensibus, qui Seminarium Catho-
licum nro alim a S. Memore Mmo Stanislas Karankowski Archiepō Primatus Regni Fun-
datione Collegii callis. additum a nobis alienabant, sed nihil officit R. Rector, Alau
illis offensa citatione discessum ē.

Iunius

19

Solemnitas introductionis vexilli novum S. Ignaci et Xaverii peracta ē eo quo par-
fuit apparatu. Processum ē a templo Parochiali per forum ad nro templum. Mmus
nizationis S. P. D. et Rdm̄ D. Andream de Dm̄ Opalinski Epus Losh. Adamus Hoxa Epus
gnaci et Xaverii Cameracensis. Joannes Smirski Suffragan. Losh. pontificaliter aderat. Nec non Rm̄
Abbas Stanislas Gabinski Bledzewiensis. Marcus Latowski Paradiensis. Andreas
Czerwinski Obrensis. Aderat et Mmus Generalis Adamus a Carakon Palatinus Lan-
ciensis cum Mmo Dni Castellani Szremensi D. Cielicki, Sarocensi D. Tutyński
frequenterima nobilitate. Ducta ē Processio a Inerabili capitulo et vobis Parochis
Civitatis Loshmensis et omnibus religionis ordinibus

21

Studium nri Compam Solemnem iisdem Beatis Vano plausu et ornatu per forum deducti
fecerunt

24

Mmus Epus Losh. tum de B. Alojzo sacrum in nro templo fecit.

22

Ex piam liberalitate 200 flores Elimorynd accepimus

28

Ad Congregam Provinciam inervant. L. Rector Matthaeus Bombus. P. Andreas Bros
zowicavici. P. Joannes Boguski, 100 flores Viatici nomine a piri luis nobis dati sunt.

Congregatio Cracovici.

Iulius

9

Prima sessio Congregationis Cracovici. A prandio Processio Canonisacensis ibidem a
mrs. Sabita

12

Electus Procurator in Urbem L. Joannes Wiclenicki.

31

Donatio votorum.

Augustus

Oratio publica facta a L. Stanislas Sackowski Rectoris Professor. Dacem Vngarici Elimorynd
nomine a Lmo Abbate Vagrouceensi Collegio allat.

September.

Vener L. Augustinus Vivaldi cum L. Joanne Graziewski, quorum prior Provincialis
munus in Lituaniam functus in Italiam Provincialis Romanus futurus redibat. Lo-
stator Procurator Lituaniam Romam ibat, adiunctis hibus Judicium causa eodem a
Provincia illa directis. Andra, Ludomina, Mattsia Sarbiewski Nicolao La-
niska. Quinta Mensis eundem Romam profecti.

October.

Vener L. P. Provincialis cum L. Picbert
Pars testudinis templi Cathedralis ruit Sacri tempore nulla (q̄ deo bonitas orat)
Sominunt tunc presentium incommodo.

November.

Mensis sic nihil habet memorabile.

December.

L. P. Rector. Matthaeus Bombus concionatus est in conventu Senaden.
si nobilitatis Maioris Polonis, Prsente Mmo Loshmiansi Epō, et plunby
maioris Polonis Senatoribus et Palatinis de Concordia Consiliorum euentu fe-
lici.

L. Joannes Schaefer mortuus Walii. Missionis abitis a nostris per festa
Katalitica fructo solito.

Annus. 1823.

A. R. P. Mutius Vitelleschi Generalis
R. P. Georgius Tysskiewicz Provincialis
R. P. Nicolaus Tyrowski Rector.

A Ianuario usq̄ ad 23 Octob. Accet diarium

October.

B. Joannis Capistrani Solemnitatem M. Bernardini egerunt, magno ap-
paratu tormentorum explosione et insigni Sominum frequentia et pietate,
quibus aham inuitat affuimus. Musica Collegii festam Compam ornavit.
Eodem die L. P. Nicolaum Tyrowski Rectorem Collegio Loshmiansi dedit
L. Bombus Rectoratu Loshmiansi defunctus Cracoviam onibus curis Collegii.

November.

Albertus Koscielenensis vota temporalium (sacriatorum fecit in manibus
R. P.

R. P. Provincialis Georgii Tyssienensis. Pagos et bona Collegii illustrantur inuenerunt
eum P. Provinciali P. Rector et Procurator Collegii. die 21.

13. Ciacenii cum R. P. Provinciali P. Rector visitauit Mmum Epum infirmum ibidem
petiit approbationem pro nostris ad Confessiones et Cationes obdundas P. Rector ut
posset quos indicaret approbare permittit Rm in amplissima forma. Reli-
qui dies in obdundis prediis, eorumq; ordine stabilendo limitibus componen-
dis transacti sunt.

24. Oratio per has dies 40 Iorarem facta in nostra templo cui titulus. P.
Bernardin. P. Carmelit. P. Dominicani suos quinq; nati dies adfuerunt
deuotionemq; vulgi promouerunt

December.

2. Festum B. Xaueii magna ciuium frequentia expedimus Votis actum
Icto Solatis ob pdsauationem a peste horum Solenne factum.
3. Corpus M. D. Capitanei Lidgosticeni magna oim ordinum frequentia
clatum ex Arc. Posnamien. Carluuam, ibi in pbsentia duorum Epum
et plurium Regni Senatorum concionatus est P. Andr. Brozouicenis. Ad-
fuit funeri Munica Collegii
12. P. P. Zakrantski Canonici Regularis praeerat in Collegio pro Sedona-
dam Posnamid conciones suas imprimens. Donauit plura rempla Collegio.
19. Adamus Andreas Opalinski Epus Posnam. mortuus e Ciacenii magno o-
mniū bonorum luctu.
25. Maximo concursu Natalis X dies apud nos celebratus confluenti ad
Cunas infantis Ieri populo pueni Adamus infanti accinentibus Plau-
sus datus, et deuotio accensa. Missionis fructu solito obit.

Annus 1624.

A. P. P. Mutius Vitelleschi Generalis
P. P. Georgius Tyssienensis Provincialis
P. P. Nicolaus Gyronshi Rector.

Januarius.

- die. 7. Renouatio Votorum facta pmissis quib; pmissi solent. Iudex duo ba-
ptizati per nos prius instituti. Unus e Primariis Posnamiensibus. Alter
Cracouiensis.
10. Quisum est corpus integrum in nro sepulchro P. Stanislai Samranski ante
4 annos defuncti, citati 4 medici iudicē iuramentū corā offo deposuerunt

Funus.

Funus Rm Opalinski celebratum Kadini, L. Mathaeus Bembus conciona 30.

Tus frequenti procerum Regni Auditorio.
Februarius. Congregatio Minima titulo Purificata Deipara expta,
suam Solennitatem dialogo breui et pio a prandib; mane processione ornauit. Sacra Congregatio
P. Bembus cecinit. minima erecta
Missus Iudus die baptizatus Cracouiam; cum libus Candidatis pro Coadutoribus
ad Nouitiatum eunibus. Iidem pecunia a Posnamien. Iudis debita et persolue:
retur curatum est a nris. Similiter et alteri Posnamien. Baptizato decens flo:
veros 1000 floreni a parente debiti nris interuēt persoluti; multum tergiuersantibus. Qu:
dei. Id ex imperio Illm Saluti Saluti Posnamien. inuigi petimus.

Examinatus pro gradu L. Snaga, qui iam a medio anno Legum Posnamie pfectus. 8.
Exhibiti Drama de Iosaphat et Barlaam pleno frotato et Religiosis coteurgis 13.
Sonati Cessant auditorio. et satisfactione Auditorum magna.

Foto Bandanatorum biduo frequentia affluentum Religiosi deuotione et ingenti consenti
hui numero Solennitas non aucta est. Iuda die 3. a P. Bernardinis ad Tplum
nostrum processio. Vespere ducta per totam Congreg. Arctum cu discipulis. Exhortationes Sa:
bita in 4 fasci pbsentibus incedebat iporum etiam bandanatu comotione ad timorem Dei, qui
deseruit ludicis processionem sequebantur

Martius.

Reddi sunt 200 floreni ab Illmo Ep. Posnamien. Collegio legati. 1.
Conuersi a nris Iudus et redi rudimentis Fidei institutus, ab ipso Rm Suff. 3.
ganco in Tplo Cathedrali baptizatus est.
Per eum mensem nonnulli e Poslari L. Roguski. Directore Exercitii Spirituallib;
se se dederunt. Simili consuetudo introduda singulis Sedonariis Quadragesimo, ubi Congre:
pae Arctum processione instituta, addita etiam Exhortatio breui in Tplo nro disciplina fierent
Proterum Negotia finium de limitibus cum D. Mlodzieujski. feliciter et pacate; infir-
patis qui controuersa erat.
Sacerdotes nri P. Barthome et P. Zedanski. funibus obtulerunt. Drama breueda. 25.
huius primario nomine Congregati Maximo.
Missiones a nris p feni Sedonariis inito, et fructu solito obito. 28.
Accepta facultas a Rm Suffraganeo nominationi pro primo die Lareda et Studi. 30.
ofur nris coteurgis quib; addece ad Sacra Eucdam liceret apud nos, Suma Summ fre:
quentia oplato voluntati, ad Sacramenta accedendi, respondit.

Aprilis

Parascueo die. et nobili et pio apparatu ita Somnium deuotione (quam disciplina frequentes 5.
et puerorum in sepulchro luyubus adpo excitat) insignis fuit.
Primicias cecinit P. Sedagonski. exhibuit in eum Sacro Solennitate Congreg. Arcti. 7.
cum qui pcedat, huius ornata Tplu huiuscentu Museo insigni, tota Congreg. ad P. Mensa accessit.
Albertus Serapinowicz post recuperatam Valentiam ex desperata rancida per menta B. 25.
Stanisla. Kofka et offo aliter a Rm Suffraganeo iuramentū desit de recuperato
Sanitatis presensitio miraculo.

M. nris.

Maui s.

8. Tantiu coarctat ad Alim nruum fuit at exclusi plateam foibz spili vicinam magna pte implerent. pluri Confessione et Eucis Sacramentis refecti; plures desiderant; Sed sacrifici per angustias omnibus non potuit.
19. Alim ex a Collegii Regeze cum Decanate Civitatis et D. Janeno Doctore de Lapidea vicina templo edificando idonea emenda, et propugnaculo vicino ipsi Collegio de priore per missa facultas est, ad posterius postulatum omnino negativus responderunt.

Junius.

2. Konarski qui 30. Maii Cnesus Sacerdos Ordinatus erat, Sacri pami coenit in templo nro.
4. Judoz Senex coarctatus a Nris aliquot Seddomadibz instruitur in rebz Fidei baptizatur. Idem duos filios simili baptizatos Nris adduxit.
15. Director Sedola Cathedra petuit per duos ex Academicis insitiam ex Catho. Str. gress. Comendatum. Si Profecto, ex ab eoz qv' adf, cum promisso quo se suosqz obligabat ad quietem cum Collegio Nro conservandam.
26. Collegii Regeze misit petum ab Administratore Vicario Episcopatu et Dnch ab Arianis lue coarctatum baptizare illi in Nro tpio liceret. Concessu e. et pater magnositate fidelu congregatu artipum inspiciat.
29. Promulgata Congrego Archicam Superiorum et Braxatorum Nro S. Maris ad ninos fecerunt pmissum istatu, et pfectione fidei multi in primo erecta Congregoe.

Julius.

2. Renouatio Votorum facta, pmissis promittendis.
6. Judoz confixerant. Cantianor rumor, quod ex multis exire vellemus per Judioz Judoz quendam, de cuius conversione rumor erat. Refutatu apud D. Jecapalatum Judoz et puniti.
10. Jmiter cum D. Sokowski Composito. Pro Nro D. Succameranis dephinit.
11. Examinati L. Cudanski. L. Hincsa. L. Bartkowicz pro gradu. exatibz.
15. Gramate breui Salutationis Illmo Palatinus Posnaniensis, pfectibz Illmo D. Palatino Polocem Janusio Lipska. D. Palatino Catysien. Castellano Bre. Dnch. Biedowien. Biedowien. ex pluma Nobilitate. Plausum subit. Dignu ab atbz. Placuit imprimis Illmo Palatino nouo, qui magnas foret gra. ex operam suam obtulit. Dnch. Libellu Carminum Eodem, per D. Pektum Opalincki, quem grato animo accepit.

Augustus.

5. Congrego Braxatorum diem sui Nro S. Maris ad Nros solenniter celebrant.

September.

Quibz venerunt Supplicatum ad D. Martres Nros cu Votis pro avertenda peste. Illis et Magnis D. Capit. Orbenis Andreas Sapreda petuit a Nris Nris patet. Eum Romam iret. Data illi, ex sua ille Nro S. Maris opam obtulit.
Venerunt Lb. 2 Germani ex Bavaria ad Sanc. Rouniam Submissi in de. sedu operationum Germanicorum. Missi Romam cu L. R. Quore Lephenb.
Terho Anno Posnaniam translato Lb. 3thi Anni Exerata sua ceperunt. Tazoffi. Quid enim ob denatationem Tartarorum Circuqz ei pericula tutor eos esse.
Lopniam Dig Annu non licebat.
Distationis transfertur. Caroli Hoffman Zoologie Cursum. post ledan Calistii. Estiam, Capit in gravi ob incurisionem Tartarum qua continuo laborant infirmitate. Habita Profatio ab interprete Scripsit L.

Elban

Sanonid, oim Posnani Religiosorum Professorum, Doctorumqz coarctus ei Satisfactione. Sub finem Quir Mensis venit L. P. Grounialis ad Collg.
Obulam ei illu Nro Schomior.

Odober.

Candelabra 3. et Lampar una missa, a D. Koteszyna Comite a Roznawsa. pntea Synicse.
Reliquum Quir Anni ei integer se. quens Vigessimus quintus desideratur. Quorum ada, pceptenda (de qua Anno sequent) furor vero absulerunt.

ANNVS 1626
Januarius.

Adm L. P. Mutius Vitelescius Praepositus Cnalis
R. P. Georgius Tyzkierre Praep. Provincialis
R. P. Joannes Wielewicki. Rector.

Loquar ab Adm L. P. Nro Mutio Vitelescio Provincialis praeposi. tur per Soloniam R. Henricus Rector et renuicatus, qui ante 7 Mensibz. Joren Collegii Posnaniensis aere coarctat, Cracovian Composito Collegii regis se cohibet, relicto in suo loco R. P. Joanne Wielewicki, quem postea Adm L. P. Nro Regeze Quir Collegii esse voluit.

Magnificus post 7 fere mensibz grassantem Posnani pestem Nobis significavit. Tandem e. p. Nro Bielawy. Vi interea morabamur tulo egredieremur, nuli. la ex iam suspicio periculi erat. Expressi in Nro Deposita Sonini, quo in quidam o. Nro. Collegii spore pesti venabatur reddimus, sed non sine multis difficultatibz. m. nominata em deposta erant per furem quendam (fuerat Albertus Siadomiez No. uctur anno depostore spore pectus in Collegio reliquis) ex eo Collegio turpiter pfugus nullis clam sublatibz, ad P. Carmelitar calcator ad adem Corporis. P. Rector. tulit, ab usqz ad hyocini (tametsi a Nro moniti illi P. Rector ne tale Dnem seruarat, acquiescere volebant suo malo) post similia fusta ex quidam alia Dne etiam non Xpiane indigna comissa ab ipsi Palatinus dimisso, 17 Septmbris mensis fugit Posnaniam laquum, veritus Nro, ne relicta fusta de quibz nodu constabat, ex eo per Viam Indicii exquiremus.

Pestis Posnani
Deposita fura
quidam o. Nro.
tuo post Carme
lita.

Prospexit D. Albertus Janicus post vulneratum periculose Fratrem civiter me. tiam notem ad Collegium. Admissi, eum soci plectu, quod quidam graviter infirmus opera Confessarii egred, intromisso rem at erat aperuit. et. d. dier in Collegio moratz per Nros effecti, ne res ad iudiciu devolueretur. Sed inter primatos priores coposita est. Fier recoliat et ambo Sacramenta munibz bene conhabili deinceps.

Februarius.

Renouatio Votorum perada promissis quae promitti solent. Proter Beslogia, quae continuabaz in p. Nro Schola inferioribz et Estia 3thi. Summ mensis aperte. Eum initio non nisi ad Collegium Judoz convenissent, post duos menses loco ex ampl. ur et si sunt.
Induana Oratio feruēt devotione et pio apparatu perada aduualibus perada aduualibz Nos drentu P. Bernardini, qui processiones ex alia in re angustis pictari apud Nos fecerunt.

30.
2.
22
23
24.

Marbur

Augustus.

September October etc. Suius Anni menses usque ad
Martium Anni sequentis Desiderantur.

ANNI 1627^{ptimi}
Martius.

Adm R. L. Mutius Vitelescho Propositor Cnalis
R. L. Henricus Lichert Prouincialis
R. L. Joannes Wielewiski Rector.

April 5.

26. *Regiam continuen dononis platea a fine platea templo amplius et coll. dilacando accipimus.*

28. *Quid sit et quid sit illi insitum quod profus a melle transiit expoliat inuenit, et illud dimittere
de ista alimenam illi melle transiit de causis id differens in effect.*

3. *N. P. luteus* ^{var.} *pallidus* ^{var.} *viridis*. 700 ft. Lake Superior. *Syringopsis aurea* var. *rostrata*
Syringopsis diffusa at Nagatzenia. Dns Pennf 200 ft. rotundata western Libby's now abans milled?

Nisi ad Pontiacum exisset. In diebus octo. Michael Dornowicz Medicus mariti pro seditione et Paulus Jr.
Amalberghius Adrianus Sofly Gregorius Lehtimus Jani (Georgius) Janner pater Georgii Franc pro graduatoribus.

Calix templo nro accessit f. 426. auri quod fignatur redditum est. et 24 aureis et 14 rubrum auro infertur ut accepit
propterea lantius eleganter ad aurore factus est in calix pro et inimici S. f. 2. Jacobi Crochichy eleemosyn.
Rumor Hispaniam venit hereticum et schismaticorum a christianis patrum et fugatur per Bohemiam partem quoniam puerum de ecclesia
domini gentis blasphemare perunt deum et calumniam dei agere. nunc eadem subditis fignatur velum deinde
et faciem eorum solvantur. fuisse se agere con est amabas et tandem inopi, alii sol. isis parte amiserunt.
Augustus.

Augustus.
 Divis Punctis milibus è Dalmis, Euboeis et Italiæ Germanis coacta fero. omnia fero me bona que intra Burum et Lissimum
 sunt explant. Euboe. mare. Pagos Sigeionis opportunitate plangit et ariditate salis mi. Lichoniam nobis vendebatur sed nimis
 pretium posuim nò emptoribus nostris adest.

Septembris.
Hinc 1800 unus noster Philosophus quidam peragitur in gymnasio in alieno domicilio nocte occupatus casu miserabili glorio
bravichus et intra 24 horas decessit. Quam prosequitur in hoc sunt et de facto peragitur a similibus gymnasiis adserventur.

Poloniam quidem puer à sedis nris ab amicis ^{et} in re Marcia abulhus Carolus enim non multo aegres erat
in pueritiam cum supponi natus est. oblonge per amicos iam salum vi. holo et longius agens Christianam fidem deponere iubet
sed hys ab eodem pueri casti indigne? rei consue et natus fuit. Proposuius officium ut Bonam venocaret quia in tale et
Rubus capis propedere. Tremulus itam à eundis condecorat nuntio eundem in quo solertia fuit excusa per Religios
erat solus. Cunctis tremulus principes pueri ut res potestas vocante magistratu

Prohinc fatus libellus in quo tantis laboribus et operis locis crederetur ab Academico fauore suscipi debere. *November.* *Famae libellus*
cui aut respiciendus grauius amicus mihi agebat, quidam con iis quibus fima dimittitur crederetur. *Stratis*
quod et fima e fima ab uno e mihi. *Stratis*
imprimi e fima e fima ab Antiquis nomine. *Stratis*
Stratis e fima e fima ab Antiquis nomine. *Stratis*

[illegible]

eius officio. Filius 28 Nouemb. ad p[ro]p[ri]um adu[er]sus cui concessus ad satisfactionem loci et p[ro]p[ri]um ad op[er]am quotidianam
 p[ro]curator ante aliquot menses frumenta p[ro]p[ri]a sedam nam decedens in eis h[ab]ere frumenta tuncdam nobilis in cap[itu]lo
 acceptas vendenda vocatur interea locum p[ro]p[ri]um pecunia redit quā in p[ro]p[ri]o accepimus etiam p[ro] frumento illius nobilis qui
 p[ro]p[ri]um affigens se misit ut plus pecunia a nob[is] quorqueret quā a sebebatur magna p[ro]p[ri]um molatam et p[ro]p[ri]um
 dedit nob[is]

ledit nos cupidiores bonis alienis et tandem contentus esse debuit pecunia quae e praedae estimatione mihi fructu
rebat. Atter enim Governor mihi de libertate quicquam ab illo nobili accepit et lignerat.
Dialogus a D. Secore mihi datus de L. Andree praefatum et fulum subuit. Erat enim pius et doctus.
Nissa Roma mutatio tituli. Propter et pauperum auxilium. Pro salute enim et laeta ab ipsis titulus Propter
magis placuit. prius enim vicibus ad saltem Tolentis. hic in Tolentis profecto ab eis emicantibus.
omni inchoat. Stetit et adit non adest.

[illegible][illegible]

Septima die creptus ē ē Rivers Stanislaus Givmichi Innesanus insignis ingansio, manibus
compositus adeo Vnulli Vnquam innotuit Virus fuerit tertii anni Reologus breui et acuta infirmitate exstinctus.

Inundatio Magna hoc anno, ut maior Regni Lani, ita et Collegium ab inundatione incredibili aquarum damna
posuerunt. Major pars Civitatis navigabilis erat. In agris eadem causa frumenta corrupta
Messorum exigua fuit.

15^a Suius Illma Palatina Lancienensis Elimorini nomine 200 flor. Collegio misit.
Franciscum quendam Vinogottum suum Posnamensem, qui nobis 1300 flor. debebat cum
modi alii suaves non proficerent ad ius Vocauimus, et iure obtento iam solutionem sperabamus,
cum Procuratoris improbitate et neglecta Magistratus decreta tanquam male data cassata
ac insuper Magistratus citatione contra nos permissa, qua nos personaliter ad illorum subcella

Cives pro Evi-
catione hospi-
rum ad Locum
incompetens
excommunicato
tione inter-
minatione ab-
sterrent.

16^a Suius Illma Palatina Lancienensis Elimorini nomine 200 flor. Collegio misit.
Franciscum quendam Vinogottum suum Posnamensem, qui nobis 1300 flor. debebat cum
modi alii suaves non proficerent ad ius Vocauimus, et iure obtento iam solutionem sperabamus,
cum Procuratoris improbitate et neglecta Magistratus decreta tanquam male data cassata
ac insuper Magistratus citatione contra nos permissa, qua nos personaliter ad illorum subcella

17^a Suius Illma Palatina Lancienensis Elimorini nomine 200 flor. Collegio misit.
Franciscum quendam Vinogottum suum Posnamensem, qui nobis 1300 flor. debebat cum
modi alii suaves non proficerent ad ius Vocauimus, et iure obtento iam solutionem sperabamus,
cum Procuratoris improbitate et neglecta Magistratus decreta tanquam male data cassata
ac insuper Magistratus citatione contra nos permissa, qua nos personaliter ad illorum subcella

September.

Datum interum Scholis 3^e Suius. 4000 flor. nouitatus Cracouicensis nomine, a Collegio
Posnamensi (quoniam animi duo alio nouitatus laborabat) creditum persoluta et recepta
persoluta debita a creditore ad Rectorem nouitatus missa.

I. Christoph. Brzostowski, et B. Joannes Steynmiller, spaliū Coadiutorum formatorum, et
Joannes Willhem temporalium tota emiservant 17 Suius.

Accessit eadem die Calix inauguratus templo nro 35° florenis estimatus.
Circum idem tempus insinuerat Visitationem Universalem Illmus Epus Posnam. totius Episcopatus, cui
ius initium Posnamia fuit. Cuius ergo templum purum Illmus cum Visitatione venit purum
Collegium et a Rectore ac nonnullis aliis Sacerdotibus petiit, an aliquod aut de Civibus, aut de Sa-
cerdotibus intelligerent, quibus iam posset occurrere, quibus egerit remedium adhibuit.

October.

Inuitati erant plerumque nostrum Solueborum ad funus Illmi cancellarii, Vbi Concionator
nro maxima satisfactione ad populum dixit. Tumultus ob captivum a quadam nobili Sta-
tiorum excitatus debita satisfactione solente Illmo Suali ab eodem nobili sedatus est.

Postquam D. Jacobus Zabonski (Cui Posnam. compositionem amabilem 11 Febr. factam ab-
iiciat, et lite intentata iure obtento ai solutio census pendenda esset, Supplex per o-
mnes fuit. Ut Summa illa Census 100 flor. solueretur, cum lapidea ruinosa esset, civitan-
sus ille ad singulos erat, 600 itaq. florenis multis et gravibus de causis minorem censu summa
accepimus, lapideam ille obruit.

Intellexerat Rector Collegii quendam Lectorem Copilensem Bernardinum nro Vanio hanc
esse, et litras ad Directorem Scholarum Cathedralium Posnam. nomine cuius, nobili causa
nos acerbis et diffamatoribus dedisse, idq. retulit Collegii Rector R. P. Godkiewicz Præsi-
diali eorum nobis amantissimo, Statim ille Prædictum Lectorem Victorinam Lamotulium Posnam
auocatum post monitionem religiosam illi datam, misit ad Rectorem Collegii eundem Lectorem
et

ut purgaret sese et deprecaretur, quod Unum præstaret Ultima mensis Suius licet purgatio
eius ad offensam fuerit insufficiens.

November

Indimus D. Baltazar Miskondli Suffraganeus Wladislauici Epus Margaretensis Sa-
Suius tulit ad nos Bibliothecam suam, quam Socii donauit cum sibi ad vitam nonnullorum
duntaxat librorum usum reseruaret, quos si quo casu interficere contingeret refuturum fuit aut
alios redditurum spopondit.

Eodem tempore datum initium processibus in ordine ad Canonizationem B. Stanislai Kostha
in Sac. Didcesi, et continuabatur usq. ad finem Febr. Pater Nicolaus Obouli negotium pe-
cuvante.

Dum Visitaret Illmus Epus Monasterium Monialium S. Benedicti 18 Suius volebat omnia et Rector
Collegii simul cum eo ingrederetur Monasterium, affirmans se alibi nostrum opera in ea se cum
sed modestè officatur in ostendit Rector se id facere non posse, et factus est Contentus Illmus.
Nobilis Vidua D. Ochowska cum cuius coniuge ob excisam eccliam sylul nro partem iuris litem
Sabimus per submissos cognatos instaret et amicabile composui procederet a nro cui nos
gestus est, negotio in aliud tempus ad eius instantiam dilato.

24 Suius Mortuus P. Stephanus Chociciowski egregius Socii operarius Luntatis Conscien-
tiæ tenacissimus, hic vel quater singulis septimanis confitebatur. In paucis Operariis qui Seruari
in Sac. Provincia seruiunt strenuus, cum non adeo linguam gentis perfecte calleret, Vanis locis
magno fructu proximo seruiuit Apostolico spui pagos et oppida Castubili obibat, Sacerdotes
et Concionibus munibat, cum semper valebunda affecta uteretur, quod tandem cum confes-
at. Tunc ei tota fuit Posnamia cui (præter cognatos magno nro quos ibi Sabibat) in primis
obitus erat adfuit.

December.

Illma D. Catharina Alagno Carnikowska Palatina Lancienensis ipso Conceptionis B. Virginis
festo in templo Monialium S. Benedicti totum Visitationis populum Rector Collegii sacrum
paragente amittit: ad quod ita emittendum antea ab Illmo Epō facultatem acceperat.
Eodem die tres noui Sacerdotes P. Andreas Zandzli. P. Andreas Malbki. P. Andreas
Bardzichy in nro templo primitias celebravunt.

Franciscus Vinyott. qui post oxi processus iuris tandem captiuus in prætoreo detinebatur
ob non persolutum nro debitu in Vigilia Natiuitatis Dni circa 24^{am} noctis Seram com-
mutato cum sorore Sabita, quæ ad eum spacio inuicendi venerat auxilium. Quid deinceps de
eo a nro factum sit sequente anno patebit.

Hoc toto anno circa salutem proximorum strenue a nro laboratum est. Sexaginta Sacerdotum
deducti non pauci in fide nutantes confirmati. Schismate relicto ad Summi Pontificis de-
dicationem accessit Unus, qui Socpes Posnam. venerat. A concubina nata Apostasia Venetianis
multi abducti. Cum quidam mortem subitura ignoscere inimico nolisset Virgo nostri
adstantis Ignosce obsecro pro Christum pro nobis in Bilepio reclinatum in lacrymas
resoluta veniam petenti immo dedit. Exhaurita item Vanorum disidia restituitur
magno momenti persuasit non paucis.

Erant non nemo qui Sacerdote, intermittentes Sacra diebus festis per concione inceptant publice
dandam aliis proponebat, sed mox inuisibilis poena soluit dum n. die Dni eo consilio uti suo
abisset compita obambulare vagus, subito dolore conuersus est, et nec stans nec via apte
pugere posset. Adiens ego in terram dum se circumquaq. videret septem ingentes canes
circumstantes se aspexit, qui labantes summo impetu eum aggredi videbantur. Actum
de se putans ad Signum Crucis et orationem conuersus abegit canes, qui illico disparuerunt
runt et ille dei monitione agnita pulchrum Ecce diligentissime diuiceps custodit.

Annus 1629

Adm L. P. Mutius Vitelleschus Propositus Gnalis
R. P. Gaspar Druzbicki Propositus Provincialis
R. P. Ioannes Widenicki Rector.

Januarius

Festum Circumcisionis consuetam frequentiam eorum, qui S. Euch. sacrm et Pamentum adierunt habuit. Quidam Suffraganeus sacris operante.

Obiit Lublini 4. Junii L. Stanislaus Stargulski, qui ante mortem prelatum iuramentum (de iis oibus quib. in educatione et alijs rebus D. Stephani Stargulski de potis sui exposuit et de 150 floribus mutuo a D. Jacobo Friedrichi Doctore Medico acceptis pro eodem, quos

curam externo postea (Collegio dedit) autentica ideo imit, quia predictus D. Stephanus multas calumnias de rum suscipiant. D. Stanislaus patre suo sparsit quibus eum infidelitatis in dispensanda sua pecunia infimulave-

rat et simul debitum 760 florenum negavit ingratis nepos optimo patre. Quare non vulgenter Deus noster monuit, ne curam externam et consanguineorum suscipiant. Quid reconciliationis morum opera sunt perfecti, quid graues inimicitias ante Doctores Medicos D. Ianerium et D. Morazick. Item inter M. D. Rogalinski et M. D. Migellanski sepiunt.

Februarius

Renouo votum f. Junii, quam antea fecerunt ea quib. antecedere solent.

Oratio data ante diem Baudanationum de Ludouico Longigauio Turigil.

Actus particularis ex Theologia defendunt L. Lucas Treacki et L. And. Malicki.

Induo Baudanationis solita frequentia deuotio populi promota ad sacramentum et Pamentum.

Martius

Inomissio inuidia facta in Lapideas (Alte Vicinas, qui a multis annis a finibus erat negata possente Adm L. P. Moravski Canonico Lorn. exatore testamenti Dni Alexan- di Vagter et Scabini dudus, G. Menas Junius.

7. Junii rubrica sunt nobis 6000 flor. a R. P. Sergio Aquitane Colli. Gloguensis Redue Strages Pradios. Quia vero isto anno sicut et superiori de exiguum proventus prediorum et de militum depopulationes, et ob lucem omnium, quanta 3000 in oibus prediis sunt sublata, aliorum iumen- totum magne Strages Collegia affecerat, ideo predicta pecunia, tum in debita contrada ex- soluenda, tum in Varias provisiones tota insumpta est.

D. Theodorus Lorn (ius Lorn) Tunnam Halcum 4. constante Collegio dedit.

Illud item Palatina Lanciciensis 600 flor. Elimorund nomine Collegio misit.

Eodem tpe par candelabrum argentum templo nro accepit, quod a labore proprio no- nullis pauperis sumptu procurato comparauerunt.

17. Junii Actum particulare defendit L. Ioannes Leminicki.

Anno 1627 in Octob. de quodam iuvene Forzang (qui occulte Abusum abierat cum cum illius cognati lipiam mittere conarent, ut iterum seduci imbueretur, et ille hoc nre ad Collegium confusisset, sicut inter nos, et illius cognatos Straticos conuentu erat ut nec ad Scholas Straticas unquam mitteretur, nec domi ab Ecclesia ptem illam mo- lectiam habuit. Seruauerunt fore per annum hoc pactum Straticis, sed postea ois obli- dis quibusda ad Straticos cum in Seruamiam auerunt, et ois machinas ad eum a f. de Catholica auertendum adhibuerunt. Petiit a nris auxilium predictis iuuenis per literas. Egist Rector Colli. cum Civitate procuratoribus, misit iuuenis statum ad- iectis eius etiam literis explicuit, pacta ante annum cum nris conuentu respondit et iuuen-

iuueni Civitate Catholica onando iniuniam grauiam fieri quibus e, eo fructu et e Religio Procuratoribus sub grauius pms cognatis ois iniunxerint, ut quamprimum dictum iuuenem bo- namd sistant, quod fecerunt 19. Junii mensis.

Actum particulare Theologia defendit L. Sigism. Grot.

Enostis D. Sacerdotis facti. L. Lucas Treacki. L. Sigism. Grot. L. Stanis. Stargulski. L. Malicki. Polusthensis. L. Ioannes Stephani. Ab iisdem ipso Annuntiat Dyas facto primiti expedit.

L. Andrus Zamadski Actum particulare Theologia expediret 27. Junii.

Elimorund nre 200 flor. ab Illmo tpe Collegio misit.

Ultima Junii P. Compilus Libor tunc Visitator Polonis et Lituanis Provinciarum Praenam venit.

Aprilis

2. 3. 4. Junii expediebant in praesentia R. P. Visitatoris Redgeri nre examina L. Visitator uno mense mansit apud nos.

Maius

Magnas milita vexationes in bonis nris rebus victualibus et pecunia redimimus. Rectus item subditus D. Kanenski 18. Junii, qui p tribunali litem nobis intendit pro eo.

Vanis contentiones ois erant inter nrum et Cathedralium Scholam Studiosos, ob quas pestini contra nos Professores Cathedralis informauerunt Illmum tpe, sed Vera relatione facta coram Illmo per nos et Varias informationis ostensa, et contentiones ante Illmum sepi.

Iunius

Venit R. P. Provincialis D. Henricus Piesut 2. Junii, mansit ad 8. Junii ad officium adducens quib. R. P. Visitator ordinauerat.

Mortuus e D. O. Ioannes de Bozano Oceanus S. Namt Magdalen Praenam 200 florenis, e- lie mortui nomine nobis relicti.

9. et 10. Junii Acti Solemnem ac generalem expediret L. And. Zamadski defendens ex- tota Theologia optimo successu.

Magno itum amptu redempta sunt bona nra a direptione et exactionibus militum.

M. O. Samuel Tonguolski donauit Vestem Turicam p Pluuiam, quod statim confecta coemptis nris ornamentis, et aditus eodem.

A 10. Junii Examina nre Variis tpebus expedita in ordine ad Propositionem, nempe. L. Luc. Treacki. L. Andrus Malicki. L. Sigism. Grot. L. Ioannis Leminicki. L. Andrus Berdgesch.

In festo Be. Koyssii D. Caris. Kempell. primitias cecim in nro templo.

Stenato militibus bona nra affligentibus no leui impendio nro satisfactum est.

Iulius

Votum renouo facta ipso D. V. Visitat. festo primitias quib. primiti solent.

Visitat a Colli. Actore Hospitali Stauense 8. Junii et depe Sentu de possibile esse et nri do- uiam licet iis defectibus qui ibi fiebant, maxime cu illa bona nra sint in nra potestate.

17. Junii numerant nobis D. Ioan. Brasiciandhi flor. 1000 ex legato quondam pmentis sui a- liis uno 1000 flor. D. Lucas Winckel auud. Defuncti gener nobis reddendos a se circa festum S. Ioannis anni insequentis scripto repromisit pro pignore lapideam inscriptam, in infra prelxum tpe promissam pecuniam pendere.

Post tot lites ab aliquot Annis cum D. Stylicensis intentas cum iam ad punctum Banditionis ad ducti essent, et illi ab hoc puncto ad Tribunal appellarent compo cu illis facta cu dilato- hore solutionis amicus in media fore annum.

L. Paulus Brancchi et Paulus Kalicinski illa spolia sic format tpebium Conduitorum finitum. Ita amiserunt quod nre Illmo Palatina Lanciciensis pradio Collegio accepit 2500 flor. Eodem Illmo Reuer- sion nre nobis misit 5000 flor. relicti 200 aurei apud nos quomodo sexcenti mille flor. non numerant. D. Andrus End se de lile et fortis D. Maykenthal nre coniugum cu dyas adiacentibus conetur.

Augustus.

Prima huius mris ex Cello mris de Noviciatu pro Scholasticis septem. pro Caduto nris quing.
Sepulta intra idem tempus in templo mris habita femina Spectabilis D. Lucius Winder (cuius Des.
coniunx, cuius virtutes insignis a Senioratore mris magna sollicitudo et sollicitudine laudat.
Mortuus est hoc mense Eodem Marcus Latorius Abbas Landavicus qui Anno 1618 in
Decembri fere flor. in censum pro lino in templi mris papam donauit. Cui summo
adunata alia annuunt portam rediit pagi. Sicut ex qua sic Census pro lino templi mris
ditur. Administrator Abbat Landavicus 100 flor. Cello Scholasticis nris dedit.

19. huius mris ad Noviciatu duo Caduto, quibus adiunxit se Ioan. Noviciatus qui se
penitiae anno admittitur fuerat, sed integro anno absentis Patris impetrare non poterat, quo em
nris a Schola nris amotus Scholas latitudines a parente iussus erat frequentare, data ergo illi
e facultas abeg. concessu Patris ad Noviciatu eundi.

Scholasticus laboratum e a nris tam per Quid Suffraganeum simul Officium, tam per totius
Civitatis S. Martini. Propositum ne huius Scholasticus daretur ius Civitatis, et tunc quidem
conatus ipsorum impediti sunt, patet huius per Scholasticum quoniam quibus de ex officio
incumbat et per favorem mris, qui multum in Civitate poterat factum est, ut in iura Magis
statu in nris Civium adhiberetur magna sollicitudo daret.

September.

D. P. Ioannes Dordrecht Collegii Doctor Cracoviam a D. P. Visitatore evocatus e
et ibi ibi Scholasticus domus Scholasticus eius loco positus daret. S. Iustus Lantonski.

Vix pedem ex Collegio exuleral Rector antiquus, cum nomine Magistratus
ad novum Rectorem venient. procipti ex Civitate, et quendam satis gravem
mistrum, contra Unionatores tam Polonicum, quam Germanicum. Minimus
concionatores nris erant gravius in vita quidem, quod magistratu tangebant,
sensim tamen quieverunt, tamen propter hoc, Unionatores minus affligi poterant.
Affligit nos non medicenter amissus Crater aureus Illud D. Palatinus
Lancienis, quem nris eundem in remedium contra inferum miserat, id cum
cratorem in infirmitate nris reliquisset, ita perit, ut denique non sit visus.
Quid damnum Illud non parum affligit, eo quod apud ipsam Craterille
in delictis, esset.

Accessit hoc mense turpis tempus nris gemmis ex auro mris, et
duo conelabra argentea, quod D. Lucas Winder post obitum suum Anna
gis donavit templo nris.

27. huius facti sunt presbyteri in Ecclesia Cathedrali. P. Georgius
Huligier, P. Martinus Plassus, P. Stanislaus Polakowski, P. Sta.
nislav Mispel, P. Mattheus Thomaspinski, P. Ioannes Christoph.

October.

Celebris fuit hic annus dimissionum nris a laetate. Nam Stam.
Ianus Staminski, qui in hoc Collegio Rectoriam debebat, Cracovia
missus, ubi dimissus est, et tunc alij Scholasticis Theologis ad hoc,
Paulus Desnarius, Ioannes Rudzinski, Michael Pruszkowski propter
causas Superiores notas, propter quas ipsi instruant, ut dimittentur.
7. huius. Primitia a novis Patribus in templo nris celebrata,
alij in diem P. Stanislaus tempus suas distulerunt.

R. S. Iretowski Cracoviam ad Noviciatu missus, ibidem a novo Pro.
vinciat, R. P. Gasparo Druzicki (quem R. P. Visitator ante sum ad
Lituaniam Provinciam visitandam abitum renunciat) admittit.

Letem hoc mense intendimus Illud Palatinus Calisiensis, ob bonos a nris sub.
diti Profugo in harnit eius oppido vendit.

Magister Iohannes Giesglensz biennio Noviciatus expedit, emittit vota
Scholasticum in Sacello domestico.

Iustus quidam cum per aliquot hebdomadas fidei rebus instructus per no.
shus fisset, a Proposito templi Parochialis Baptizatus est.

November.

Pestilens lues sensim suburbia occupabat, tandem in civitatem penetravit: ob
quam Scholas non dimissionis quidem, ob civium instantiam, (ne hoc nomine
infamarentur, et daretur e pagis ex oppidis vicinis pestiferis privarentur)
sed permissionis ipsi abitur, qui vellent. Catero qui pro Scholas quantum pro
tempore ratione florentes habuimus. nam preter primam maioris Polonie
nobilitatem, et Senatorum filios, Religiosi sedem Scholas nris frequentabant,
exultab in eam rem maxime per Cracovenses Religiosi Seminario.

In Summa Collegii Angustia, ex mala crescentia, et assidua exactione mi.
litem, ex proclis fluminis haberi non potuit. oportebat ergo nos mend.
cari vivere. Reliquos Abbas defensus Cracoviensis maximam frumenti vps.
am, ex ea magnam partem nobis Religiosi gratis dederunt, pro aliqua re
exigua parte pecuniam 120 florenorum acceperunt.

Illud D. Palatinus Lancienis 200 fl. hanc Collegii inopiam suble.
vant, et Domina Duchakna 426.

December.

Hoc mense miles Polonus in hyberna egressus, nos etiam, ac bona nris,
et colonos attulit: exigebatur enim a laboriosis nris Statio ita gravis,
ut eis nihil propter pecora relinqueretur, in uno praetio legiois tylium
ad suos usus exiderant, aliq. innumera damna pauperibus subactis mlu.
lorant. Ergo ne impotenti fomite quid attentarent, liceras Varsovia a
serenissimo, et S. Commissariis (qui ad solvenda militi stipendia depu.
tati erant) impetravimus, quibus prohibebatur, ne ex pagis Collegii Cr.
sorianensis vllas stationes exigere, aut quo alio modo nris bona ve.
icare audent.

Missiones pro festis Natalitij mris solis obis cum fusu, pauciores quam
alias, ob meliorem pestis.

A monialibus S. Benedicti recepit Collegium fl 1000, quos dederamus mu.
tuos Superioribus mensibus.

Aucta res templi plurima, a M. D. Targowski donata veste auro mris

Turica, ex qua comode fuit: reliqua prout elemosynis ad pluviale or-
nandum perfecta.

Duo candelabra argentea altari S. Annae, a quadam matrona, quae nomen suum
tacere voluit, donata, alba item ex tela subtilissima, acui picta, addito simili
amiculo, et vobis cum subcorpore eleganter acui picto, a M. D. Grotz pro primum
hujus sui Catholici L. Gysmundi Grotz, templo donata.

Legata materica testamenti torques aurea una, altera ex gemmis ad ornandum
Eucharistici ferculum. Vestis item serica, vulgo Atlas, pro pluviale eidem
destinata a Dna quae memoris Elizabetha Winklerowa, accepimus haec omnia
huc mense.

Imminuta per furtum supellex sacris. Nam pretiosum monile ex auro celi:
pretiosus pretiosus, item torques ex auro ex armille ex ferculis Eucharisticis,
simul cum candelabris ex amunitione argentea manibus, sublata.

ANNO DOMINI 1630.

Admodum R. P. Petrus Vitellesius Praepositus Generalis.

R. P. Caspar Brzwicki Praepositus Provincialis.

Jacobus Pawlowski
R. P. Joannes Wilemowski Rector.

Januarius.

Consuetam devotionem novi anni auxit R. P. S. S. S. Suffraganeus, Sacrum ex-
spras occinens.

6. huius. perfecta Renovatio Doctorum, cum preparatione solita.

Spilites in statuis dispersi, expectabant donec Inouladistavia a Commissariis
pro stipendiis capiendis, evocarentur. Magna fuit Commissariis illorum auctoritas,
quibus Commissarii decessu data fuit potestas, auferendi, et omniendi stipendia,
prout ratio muniam a quibus fustorum exigebat. Tunc Collegii quoque no-
stum misit, qui querelam contra duem Brzwicki, eiusque cohortem institueret,
de damnis gravissimis, et pagorum depredatione. agitata causa sat diu, et
post multa, quingentis florenis contenti esse ipsorum Commissarium suum de-
terminavit, cum quing. millia florenorum damna illa attingerent.

Haec dum Inouladistavia fuit, milites ab, nec Ropas, nec Commissarii
literas curantes, pagos nostros circa oppidum Buk siles, ita reparavit, ut
ad extremam inopiam subditis redegerat.

Per hoc tempus Ill. Dna Pollatiana Lencienensis numeravit Collegii
elemosynas nomine fl. 1000.

Februarius.

Ante ferias Barbanationum exhibitum a Rhetore nostro Oratio, permo-
vendi animis aptum, applausu suo ex fustis non caruit.

Per ferias Barbanationum solita devotio in templo nostro peragebatur, quam
R. P. S. S. S. Suffraganeus Pontificali ultimo die celebrans auxit.

Ipsa ab Admodum R. P. Nostro, et reddita participatio meritorum Societa-
tis tribus personis, eidem Societati addictissimis. R. P. S. S. S. Balchazaro
Gmishowski Suffraganeo Vladislavensi, Admodum R. P. D. Martino more:
Jhu Canonico Posnamiensi, et Venerabili Abbate Monasterii Posnamiensis mo:
nialium S. Benedicti Oratores Lencienensis.

Initio Quadragesimae allatum est Vasaia ab Ill. Episcopo Jubileum a
S. P. Nostro Urbano Oratio concessum, quod statim prima Dominica qua-
dragesimae publicatum magna hominum frequentia et fustis obtinuit.

Item cohors illa, quae nostra bona prope Buk spoliaverat, stipendia acceperat,
et unusquisque redire ad sua parabat, sed antequam dilaberetur, suam amicum,
dato sunt singulis singula citationes, quibus Lublini ad Tribunal citabatur,
certo euentu bono, ut infra patebit.

Ad finem huius mensis duo Opalini

Martius.

Ad initium huius mensis duo Opalini Fratres Palatinus Posnamiensis:
Jes, magno suorum et omnium dolore exstincti sunt, nostri infirmus et mo-
nialibus aderant. Ornamentum modestum in casta modesta ueritate erat.

Dominus Thorowstii Cuius Posnamiensis, a quo superiore anno Collegii
hertum nostro antiqui emeral operatione consuetudo, hunc consuetum in sua
lapideam transiit. Cuius rei instrumentum publicum exat in praetore
Civitatis.

Item pro festis Paschalis ad missiones varias et frequentes, pro li-
uitate vero loci variis conciones habita fustis non praeteritis.

Aprilis.

Quia S. S. Episcopus Posnamiensis Matthias Lubiencki angustias Collegii
200 fl. sublevarunt. D. Theodorus Dein Cuius Posnamiensis pro consue-
to in nos affectu Collegii fl. 200 donavit.

Ab hominum memoria dicitur Collegium Posnamiense non fuisse in tantis an-
gustis, in quibus hoc anno fuit, ita ut nihil prius ne pams quidem,
sustentationi Collegii e praedictis dispendiis multum et mala crescentia exbau-
jis haberi potuerit. Itaque nos et omnes pagos nostros elemosynis men-
dicata sitigine sustentabamus. Nec tamen omnibus subditis ita subveniri
potuit, ut plures fame non morerentur. Civitatis porro pauperibus quo-
rum ducenti in diem ad portam Collegii alabantur, ordinari in arduo pro-
videbatur, in ea qua disceptum est Collegii angustia. Propter hoc pro Hospitali
S. Lazari, ubi mille, et aliquot centena fame morui, prout a nostris con-
quisitis elemosynis magna Civitatis adificatione.

Maïus.

Pro Ono Krescenski, (quem dum iuri non attenderet, centumaciis damnatum, causa oborta Collegium Posnaniense iure vicerat) pugnans Nobilitas, et ipsum iudicium intercessit: eo res deducta, ut ad dictum vltimū diem exiretur. Limes ad pagos Prohorow, et Oasouice vicinos inspiciebatur, et arbitrium tandem foretur iudicio.

Mathias Barythi Coadiutor Novitius, unum et alterum mensem de vacatione titatus, cum conquirere nullo a R. P. Provinciali Coacouia evocatus, dimissus est.

Obyit Virgo Hirsu-nna, qua Collegio 400 florenos legavit. Apud R. P. Carmelitas calcatus S. Andreas Cyprianus Episcopus Secularis laudatus est, brevis inter eius recentis apothecae explicata dramate a nostro Rhetore, Principia ibidem concionem nostrum Concionator fecit.

Junius.

Aurea regius templo accessit exlegato Domina Bzescinska civis Posnaniensis defuncta.

Obductio facta domi illius a Ono Chelmski per hyemem ob exilium in nostro fundo exilam, per ministerialem ex Nobiles pro more, et Castrenses hinc ferries domorum infesta. Facta promissa satis pro subditis ex Collegio.

16 huius Renouationi votum dicta fuit. P. Mathias Paluszkiensis athen ex universa Theologia solennem defendit. alij P. Georgius Hulezyger, P. Stanislaus Szalapski, P. Stanislaus Polakowski, P. Stanislaus Misset, P. Ioannes Christophori, P. Mathias Thumapenski examen subierunt. Ona examen dith: teniat. P. Martinus Piasus, et P. Bartholomaeus Hempel.

Feliciter nobis cessit negotium contra milites pagorum nostrorum disceptores. Omnes enim Inhibentes Acceh pronuntiat infames et banditi. Quorum bonum: bonum exempla Posnaniensi Collegio Lublino transmissa.

Onolusie hoc mense facti aliorum Dr. Albertus Germakowski, cuius vita ad omnem perfectionem informata, Professorum in Societate gradum, in quo ptes erat, illustravit. Principia per Posnam Collegia cepit. Professa Domui tra: coia praesent, olim Roma Indis Theologus expediri, magnum sibi amo: rem in illis partibus ob viti probitatem concitavit. Affiduum eius patientia affecti. pedis dolor exerceat, ut tandem vitam existeret 22 huius. Reliqua de illo notabilia, fufus in viti nostrum in hoc Collegio decedentia notata sunt, et annuis huius anni lrens infesta.

Julius.

Hic mensis ab ipsis kalendis usq; in serum Octobrem funera nostrorum ex: tinuavit, florem Collegii ipsum amponens pestilenti luc. Singuloni virtutes, a: tatem, patriam, doctes, in viti nostrum in hoc Collegio decedentum, et annu: is huius Collegii lrens attingimus, huius senem tantum fahrum adieco huius cuiq; elugio afferimus. Tempus malum 1. Iulij, quo die Hieronymus Hulezyger, quarti anni Theologus, satis exigua gusula in cruce comparente cepit male, habere, contraxisse pestem putabatur. P. Georgius Hulezyger eduers in Januslavu

ad tertium annum eantem, nobis et cognatis valedicentem comitatus, cum omnia in Civitate Suspecta obesse esset. missus re indicata in pagum nostrum Wydziesuie, ibidem q; huius extinguitur a Fratre cum quo abierat sepultus in aula area. Simul etiam magistratus a Collegii Rhetore factus certior Collegium pestem concepsisse, quare cauerent ne Conuersione nostra lrens, qui conspiciendi causa ad nos. Emeabat, infueretur, Placuit magistratui cander nostrorum, sed petierunt simul ne nostri in ea Civitatis necessitate quoad animam curam Civibus deesset. Pius ergo pro infestorum cura assignat, alij ad Confessiones hominum in templo nostro expedien: das deputati duo. Scholastici ad hertum domesticum, ut extra periculum essent, ablegati. Interim prater omnium opinionem dum ab Hieronymo Hulezyger, Wydziesuie reddit Nicolaus Muszynski, quartū et ipse anni Theologus, for: tasse ob famliationem, quam illud tempus postulabat conuersionem ab illu infestis, 12. huius extinguitur, vltentibus mduat. Ambo ingenio, lrens, virtute insignes. Sepultus est Nicolaus Muszynski ad S. Martinum in templi sacello Posnam, cum separata ad vicinum hertum locu ad vitandam matys luem aliquodiu multis ad hitis remedijs in cassum, vixisset. Los secutus Ioannes Orsedbonensis, Patri, qui pro peste infestis destruitus erat, socius, in praedium nostrum Prohorow missus in praei subitanea exstructa casa aliqua: diu vixit, mortuus ibidem sepultus. Mathias Lassinius Prohorow mer: tuis 1. Augusti, cum pestem hoc mense contraxisset, probabiliter e tribus cau: sis, 1. quia post unam vltimam hebdomadam, ingressus cubiculus Hieronymi Hulezyger, cuius testificia inde exstunt. 2. quia Patri ac fratri (mcausfer: uore) infestis foruebat, 3. quia rebus a Ioanne Orsedbonense relictis (quia vestitus erat) ut in locum tutum collocaret, se admiscuit.

Augustus.

1. huius Paulus Kelesinski in hertu nostro Posnaniensi. mentur, Coadiutor formatus ex bonis Religiosus, et strenuus rei domesticae operarius, vti et duo pines. Signa pestis a mente primū apparuerunt. Sepultus ad S. Mar: tinum Posnam.

6. huius, ex hertu ad beuletum Prohorowense praedij nostri migravimus. ibi exstatis casis nos eventulabamus.

September.

P. Simon Kosmasta Bielavys in praedio nostro locum Fratibus ex stu: diorum causa a peste congregandis dum parat, subita peste extinguitur, iam enim pestem nefius in Civitate contraxerat a Creditore quodam, a quo aurum pro Collegio mutuum acceperat, ex quo certam summam R. Pri: Rector Jacobo Pawlowski dedit, qui 9. huius eum secutus est, ma: gna populi conploratione, in eo enim omnes exemplam, vti patem ampi: mus. In templo nostro sepultus est.

8. huius, R. P. Domanienski, Socius R. P. Provincialis, ab eodem missus, ut de statu Collegii Posnaniensis intelligeret, venit.

Blasius Zarnodzinenses, qui defuncto P. Reetori seruierat et huius pestis signa in se expertus, aegre intra multum tempus reualuit.

18. huius, duos nostros exlinxit, P. Joannem Istegmiller Concionator Germanicum, Posnamia infestis seruientem, et Matthiam Strozgenschii Theologum tertij anni Aeg. genij in aula Illustrissimi Posnamiensis Episcopi, cuius nepos erat, diuersantem, ambo peste, (sed postea neque unde haesent) extincti.

23. eiusdem Valentinus Smierpouiez in Collegio mortuus peste, cum secutus P. Joannes Wandouius, ille temporalis formatus iam senex, hic spiritus, uidentes res, ambo boni et recti, et obediens religiosus studiosus.

P. Perceflaus Bastmiller pagorum procurator, qui defuncto P. Reetori lectum prauebat 27. huius Iosephouicijs in praedio nostro moritur, bonus Pater, simplicitatis et religiosae obsequantiae, maxime obantatis in fratres, studiosos.

26. et 29. duos Consobrinos uirtute, ingenio, nobilitate pares, et puritate mentis Thomam Rossproski et Alexandrum Iosymiecki Theologos studiosos Scho. lasticos amissimus, ille Iosephouicijs probabiliter pestem a P. Procuratore hauriit, hic a P. Kosmacha, qui eo praesente Bielawys mortuus, cui affidebat et conuinebat socius iturus.

Et familia nostra mortui peste, prae Laetitia et subiectus. Tentauit lues puerum apothecarij, et alterum puerum, qui Domino Głodzicki ad inferiendum missus fuerat, qui pedes et manus sece amittit, venerat humore serpente, cui cibarium in Hospitali s. Lazari prouidetur a Collegio.

October.

2. Octobris uenit P. Stanislaus Domanienski Cracouia V. Rector.

12. O. Jacobus Głodzicki Doctor mortuus, cui aderat P. Joannes Odorski in morte: triduo post secutus eundem P. Jacobus Głodzicki.

November.

3. huius conuenimus omnes in praedio nostro Wydzienzeuice, mansuri.

5. Datum initium studij Theologici ibid. P. P. Martini Kuberski annum primum Suius sacri studij alij praedegendi, inchoante.

December.

Nostros ad uera loca pro festis Natalitij casperit, paratis missiones cum praefici.

1631
Adm. Rndus P. Mutius Vitelesius Praepositus Generalis.

P. Gaspar Druzbicki Praepositus Provincialis.

P. Stanislaus Domanienski Rector.

Januarius. Die 10 huius mensis ex praedio Wydzienzeuice, quo nos pestis furor exuberant, cum suis Professoribus atque discipulis Studium Theologicum ad Collegium migravit, sed non statim ad propriam descendit sculam, in Communi Theologorum hypocausto tantisper priuatas continens exercitationes, donec Februarii ceteras etiam aperuisset scolas, in quas statim bonus discipulorum inuolauit numerus.

Februarius. Intendimus licet Dns Leski, tanquam principali, qui cum compluribus subditos nostros inuasi et vulnerauit grauiter. Causa deuoluta Petricouia ad iudicia Tribunalitria Regni, tandemque multum agitata, complices pennis infamia addicti sunt, ipsi uero turamentum impositum, quod uolentia non adtulerit. 26 die celebratum funus in nostro templo Omi Jacobi Głodzicki, nobilissimi discipuli et Nostri amantissimi Medici. Maximus Ciuitatis in eo concursus, proclare satis super illa uerba Gen. 21. reuertere in terram Patrum tuorum etc. die tem, audistime, etiam bonam ultra horam audire. P. Melchior Sulkowicz, conuocato tempore Parochialis Ordinarius. Ad apparatus autem funereum satis celeberrimus (in quo tumba ediori loco imposita, plurimo igne etiam desuper artificis pendente candelis) Templo nostro toti pullato, accepere Emblemata de morte varia, a scolis nostris affixa. Illatus est in tumultum Nostri manus, qui cum alias totoribus suis tempore optime de Collegio Nostro meritis fuit, tum insuper summa 9000 flo. tenorum collegio donata, et patet ex Anno 1627, liberalem in nos munifici sui amoris consignauit annuum.

Martius. P. Daniel Sierkierzecki 7 Mart. Philosophico suo cursui ap. lemmi Angelici Doctoris die initium dedit, postquam prius die Pulliano eximie tum felix cursus sui a Christianorum Philosophorum et Theologorum omnium Oculis Solemnitate auspiciis, fide gratulatus, tum in laudem Philo. phia multa egregie profatus esset.

Aprilis. Facti Sacerdotes 4 Nostri. P. Matthias Broski, P. Al. Berent Mierzeuiski P. Matthias Olecki, P. Andreas Bidgosthensis. Omnia Xi anni prima fecere Sacrificia. Tres omnes excepte epulo P. Broski f. X. 13. P. R. P. Provincialis uisitationem nos uenit. P. P. f. P. Laschet ad uaria loca missi nostri. plures experti a Parochis, sed de fectus omnium uoti satisfieri prohibuit. Tres ex Collegio Glogouen. Pres. P. res Magistri Horreorum tumultus (qui capto Francofurto ad Oleram Silesiam inuadere parabant) euitare cupientes ad nos uenerunt, et Magistri q. dem cum uno E. E. manserunt apud nos mensibus circiter duobus, minus alij duo Pres.

Maius. 4 Maii P. Stanislaus Synicki professione 4 Votum fecit in tem.

plō nostro ante altare maius, operante Sacris R. L. Provinciali Gaspare Brachet.
Albertus Sokolowski confirmanda valetudinis causa in Prothoro missus, cum m.
hilo melius haberet Calipsum diuertit, ibi ad medium regie Augustum decubuit per.

Junius. Nisi aliquot dies Lubalam vocat ad penitentiā sacramentum imperien-
dum. Tractatum de emendo horto nostro vacuo Dm. Miaskowski, cumque iam finendus
esset contractus, comparuit venditorem ius integrum vendendi non habuisse. Erat enim
tantum tutor pupillorum, pupilli autem non poterant resignare) ac proinde a contractu res-
timus. Exercitiis spiritualibus se recolligit apud nos R. D. Christophorus Bogusław.
ski Carodus ad S. Adalbertum, et quidam alii.

Julius. Celebrate exequit Serenissimi Regis Polonae Constantiae quae die huius mun-
di lo Varsaviae obiit.

Augustus. Cum Patribus ad experimenta anni rēi, probanda Religiois Jarosla-
uam missio, iuere alii duo nostri emptum boues, sed quia his pestem eodem infestam re-
perezant, nullo empto redire. Eodem mense a Societate missus Joannes Jollowicz
Coadiutor temporalis formatus, Osterwienhūm. Ino. Domini familia paulo post
nomen dedit.

September. Numerosam studiorum iuventutem ad Collegium nostrum primo studi-
orum campana pulsu, post solitas Vacuū ferias aduocauit, etiam ex Collegio Glog-
uensi, ubi tunc vicinus armorum strepitus silere Musas iussit, et ipsum tandem Colle-
gium incendio flatum est funditus.

21 Albertus Sokolowski extremum mortalitatis clausit diem anno sui natalis 45
imite societatis 25 Maior 2. Sclonus is fuit Vota 4. Professor. Humaniora triennio
Philosophiam pari amorum cursum, Theologiam octennio, cum summa ingeni atque doctri-
nae profectibus a publicis protulit Cathedris. Quibus quantum ille sanctitatem viti et
animi commendationem sociasset (Grauitas tamen et auctoritas huiusmodi ubi opus fuerat non
immerito) quantum Superioribus debito Reuerentia, ceterisque virtutibus non neglectis ex-
celsi tribuisset, annis literis docuit amplius. Illud hoc videntur adiungenda. Cum 14ta
huius mensis, extremum Sacro oleo perunctus esset, a singulis qui aderant R. L. P.
et Omnia Tribus petire vnum Angelicum Ave. Angelorum Regis offerrent, pro eo
quod Dominus ei gratiam in Societate moriendi conceperit, addidit, satis in Theologia
aliquando offensum a se, vocationem Religiosam esse predestinationis signum, et postquam
Subiungit. Et qui eam deseruit perit, lacrymas ipse non valens tenere suas v-
beres ex aliorum oculis euocauit. Reliquit et momentum quoddam nostris Theologae
Pseudopis, ut videlicet ubi agitur de merito per actus exornatos acquirendo, in senten-
tiis probabilibus ne consistant, sed probabilioribus semper adhaereant, remissosque
ceteros semper suspiciones habentes, intensissimos elicere studeant, ipse vero alterius viti-
ta seuo immunitatis, illud sibi sepius insinuarat. Quid mihi est in celo et a te qd
solui super terram v. Etque in Calorum Regis auxilio plurimum confusus. Vestitu-
la ex S. August. Sermon. 18 de Sanctis quae etiam in officio Divino 19 Septembris posita
sunt, sepius ingeminari petiit. Sic per te excusabile quod per te ingerimus v. Demum
Patet id Pauperum canubermis, quod Bursa vulgo dicitur, vnde amantem et proli-
dum sese exhibuit Latem. Quam plurimū quā voce, quā instrumentis Muscam et
edificarent sedulo aduigilauit, multorum cum fructu et templi nostri ornamento non exi-
quo. Quare et demum Sacrum ab hysce alumnis Laupentibus Cantatum obtinuit, sicut

et aliud a Congregatione hie Maxima ad aram principem in templo nostro oblatum.
Ee ut multa hic praetermissa, alibi autem de hoc Lathe notata, digna quidam tanto The-
ologo Professore vix concludat, extremum hunc sortitur locum, et est autem hoc. O Deus
meus omne bonum, o quam doleo ex amore tui quod offenderim te, et diligo te proinde ex
tota anima mea. Hanc bonus huius Theologus animo diligentius pertractatam, conceptis
et flammis incensi pectus instantibus Verbis postquam lenius decantasset, ad eum, ubi spira-
mus, ad quem sincera affectione anhelabat, litus properauit, ea die hora qua primo sacri-
ficio morando prima quoque concepta fuit.

Eodem mense R. P. Rector Stanislaus Domaniowski morbo quartana febri plurimum afflicto qd
sed multo magis cum eadem etiam hydropem aduocasset, quanto autem tempore ea infirmum
tenuerint, progressus indicabit.

October. Tentata hic est Collegio de bonis Kreszkowice et digne a Jndra Dno dno
Bewka filia Hieronymi Gyszkowski a quo Illmo Dno Joannes de Bm Chabinski
nunc Balahus Polnam quondam ea bona obtinuerat, et nobis postmodum 28000
venderat. Propter quod negotium missus est ad Tribunalia iudicia Regi D. Joannes
Lamcki. quid coniectum ibidem sequens annus docebit. Ignorant Dno Targowski.
R. M. Secretarius spiritualibus apud nos vacauit exercitiis, atque secularem personam e-
xutus Ecclesiasticam induit.

November. Die 10. Illmo et Rndmo S. Adamus Nowakowski. Silesiae Con-
mion. primum ad suam Cathedralē deductus est, a Nobilissima et Splendissima Hancis
Polonia frequentia. Cum vero etiam a Nro Collegio Cess. aliquando post, nonnihil
enim hinc hinc Polnam diuertat, Dramate accersit in Philosophiae palestra,
cum prius hoc praestisset vniuersis nostris, intra domus nostrae parietes salutatio, cui
ille breuibus respondens, amicum suum Societatis semper esse fuisseque addicti testatur et
Dramati vero Materies fuit Cohem Comes Trientis, Iustino Imperatore mandante,
ruinas Antiodeni Urbis, quae totis motus ferozant reficiens, atque eo studio laborat,
tantum sibi Diuinum Numen donerens, ut Laborem eam eam crearet. Erat
autem huius Actioms non incongrua Cess. caussa) Apodoph. Templum Cathedralē Co-
Jnamē abhinc aliquot annis graui incendio, tecto vniuerso turribusque immutatum.
Eodem Illmo Antyph. Berillus et Magister D. Franciscus Jandilugus a Coem.
Nov. Balahus Luncion Capiteo. Mediceo. Syntaxeo alumnus, et an-
tiquissimus Nowoswiczorum familiae decora et Collegii nostri in eum Regule inclinatio-
nem voluntatem, in libro suo iusto obulit. Eodem mense R. L. Provinciali Visti-
tum nos venit.

December. Ipso die Immaculate Conceptionis B. Virginis Mariis Vota a Nro re-
nouata Rndus Dns Jacobus Kalinski Canonicus Crasibien. (nobis aliquando socie-
tetur insitudo Ligatus) exercitiis spiritualibus apud nos duas hebdomadas duxit. Nisi
solita pro X. Dni Natalis a nostris suscepta cum fructu.
Eodem Anno praeter alia spiritualia munia de quibus annus hie 45 Horekii Catho-
lice Ecclesiae adiuncta.

In Diuersis vero pagis quos lues et praetoriorum annorum calamitates quae militis quae
famio adeo vexarat et 20 colon fuerint desolati, hoc anno 8 collocati sunt.
Debta putresca, quae in maximis angustiis ut patet ex anno 1620 contraxeramus hoc
anno partim condonata partim diffusa sunt.

mo fuit) referens vultum cum Regis infirmis superimposita. De super grandis Corona
penitus incumbebat pegmat, cum oculis opera, alioque colore (migrabat enim
tota) egregie adornata, tum vero frequentissimis illustis lampadibus, maxime ta-
men vultus in ea vni spectantium recreabat oculos. Hic enim ad vna quida
rotunda (quibus variis infusus splendeat liquor) ita erat dispositus, ut vni fulgor
laram prehaerum non incongruam redderet speciem. Inter quos lapidum finitelli
hum lusus. Illud ex Phoe. & Lyebatur. (Erdie Corona capitis regni. Scilicet omnes
templum totum Emblematis in tela proclare depictis vestire. Sicut operatur ipse
Amos, pro concione dixit. & Joannes Cerkus inferiorum Scholarum Praefectus.
Clausit funereum hoc simulacrum functus Oratio habita a Gasparo Zychlinski
Eloquentis Candidato. qui quia cum aliis aspectum demulcentibus in studio
rum aures grata influxit, in nobis quoque gratiam erga suum principem collauda-
re gratitudinem.

20 Venerunt literis a R. L. Provinciali quibus R. L. Stanislaus Domaniuski
Collegii Rector quartano morbo pene iam prostratus, etiam gubernandi onere
liberatus est, iucundam accepit liberationem, et omnibus domesticis vni in Com-
mune Theologorum Hypocaustum inuitatus, postquam magno animi sensu ab omni-
bus precatus esset, donarent illi si forte aliquibus in eo non ut par esset praerogative
officio R. L. Stanislaus Schimicki V. Rectorem promulgavit.

27 Quidam Eloquentis Studiosus Sebastianus Perostinski dum portam Vratislaviam tran-
sit, ecce vni excubitorum obdormient, vtrumque ac confum in puluerem bombardis
demittit, et explosione eo casu facta studio pileum trahit. Exoritur rixa,
studiosus periculum tantum vitare non valens, alios ex campis vbi tunc lumen est, euo-
cat: resurgunt in quietis excubias, reum suscitant, grauiusque iam inuoluit:
bat tumultus, nisi reliqui excubitores, qui tunc erant, rem utique cessarent.
Sub solis occasum Illmo Curis Marcialis domique Maioris Polonis Generals
D. Stanislaus Ludyemski mittit ad R. L. V. Rectorem nomine suo et Ciui-
tatis de publica custodia violata conuersus. Primum est futuram postea die
inquisitionem et fontes puniendos. Lamin itaque qui priuata si inuicem vlosi
aupi, et quidem qui tumultui occasionem dedit Virgo, (nam puer ille fuit) flagit.
Cum publicum spectantibus scholis alij subierunt.

Et tunc templo liberalitate piam feminarum. Ans Barbara Winklersowa
Elizabetha Theodorowa. Anna Zaleska theca argentea, opere aureoque
totius illustris (300 constat flor.) Sed sacris S. Latus nostri Ignati Ly:
pianis multoque illustri.

30 Ipsa Lectoribus Dominica Laurentius Opcwicz primis post Trocimum
vni Religione se obprimis in sacello domestic. Sacrificante R. L. Stam:
Has Schimicki V. Rectore Collegii.

7 Iunius Imperata est ab Illmo Sno Marcialis Curis Maioris Polonis
Generali securitas pagis nostris a militum praedicatorum vexatione: 400 p
per fines Regni tuendi alebantur.

20 Theodorus Bobolecki Humanista minus humaniter pugno acceptus a quodam
in porta ciuitatis excubias agente. quam inuicem Vnicus ipsius S. Vladislav
Huminski, cum vindicare acriter omnino decreuisset, nostrorum colloquio vindice
deposuit animum, resque parate composita, percussor ad triduum turri iniechus &
ab ipso D. Huminski et a R. L. V. Rectore totaque Collegio remiam culpa preatus est.

4 Iulius Solutum est integrum debitum Dno Trabski Cui Cognomen loco flore.
Chirurgaphum receptum.

27 Albertus Woyniczski Minor Colonus Coadiutor temperatis formatus gratis has
actis anno 65 in mte Societatis 45 obit apud nos hora vices diei 12. Fuit Pz
hic inter eos qui ad domestica ministeria in Societatem vocantur facile princeps p
laborandi pro gloria Dei amorem, studio orationis colligatum in eo quispam spectet.
Sacrificat manus fere perpetuum (duobus annis quibusdam R. L. Provinciali Jo.
anne Argento Provinciali obibat, demptis) in Societate tenuit, non sine maximo
sacrarum vni quibus aderat commode et ornamento. horum enim indigissimus
semper exiit, adeo ut ne ultimo quidem infirmus facile a sacris p
uelli potuerit. Sepe tamen cum sacro hoc suo munere, etiam curam p
mit, et aliorum officiorum non recusabat. Quos p
gebat, ille primus ad seruicium vni infectorum sepe Deo superioribusque deuoue-
bat, regie et opera spiritus vni exsoluit. Moribundus tunc vni cum aliquibz
ex familia (cum exaritas procul mitteret timorem) in seruicium. Anno 1630
manere vni in Collegio (quod nostrorum 14 obitu satis dire v
nus docet) ne in squale illo sedula eius delictis videretur induscia, p
cturam in p
templi nostri parte restaurari curauit. Anno vero hoc, quo ut
pie ominari licet, ad eterna vni erat tabernacula, tabernaculum Dni Du:
drastis (cuius splendorem vni absterperat, et quibusdam partibus, est p
conspet ore absterperat) pristinis integritate splendoreque, partibus suis additis,
auroque de nouo superposito restituit. Quin etiam, quoniam angustiam hoc taber-
naculum difficultatem quibusdam faciebat in p
de promouenda aditum, eo quod
vanum haberet sublimiorum, qui non ita decenter etiam conspecto scabellu a
quibusdam attingi poterat, bonus hinc domus Dei paternamiliat, accepta a su-
perioribus facultate, inferius aliud fieri curauit, ut facile negotio a quouis cele-
brante, postulantiis sacrum prouideretur epulum. quod alio diutius expectandum
fuit, non sine grauiore aliquando infirmorum, cui ita apparantium molestia.
Innouatio hoc nouaque acceptio. 800 ut minimum constat floribus, quos na quous-
dam liberalitas, amabili ipsius Religioque facile largita est conuersationi. Ut
autem multa de eo omittantur, illud omnino in laude ipsius non omittendum. Li-
cet grauius paralysos et talis affectionibus obnoxius esset, ad ipsum vni que obit
fuit diem, communis vni amor in eo eluxit singularis. Saceris metu sui paup
li adrichissimus, qui omnarie vni attrita et familiaris gaudebat. Morb vni
aliquot dierum spatio, acutissimus pulmonum dolores (qui cum cubare non possi-
ferant, quare etiam morbum vitamque sedens clausit) patientissimus tolerauit, in
vni sepe pleno pondere prouident voluntatem p
sternis vni agoni nocte ma-
neq, proximo, (ex libello quidam spiritali famula concepta) colo hancm
spiritum quoque suum ut speramus eo hancm.

8 September Festum Virginitatis frequenti concursu hominum conscientias
extrinsecum celebrem erit Congregatio Sincera Quoniam dies L. Stanislas Ek.
Turki Missionum dedit exordium a Tutus pago seu templo veritas, cultu Bea.
tissime Virginitatis et visitantium frequentia celestis. Huius illi huius cum Socio L. Jacobs

9 Oratio diurna in Templo nostro habita profetia succesu electionis Novi Regis
Huic electioni initium dedit dies Sacer Panctio Stanislas Polonus Cardo
qui est 27ma huius mensis. Quam vero campus pagi cuiusdam Wola dicti
Varsoviae contemini. Sed quid magis inspicuum propositumque nostrum concane
Iud hic res ipsa admonet notandum. Toto Interregni Tempore ad electionem
que Regem a R. L. Provinciali in omnibus Collegiis quoddam fuisse inspi-
ta, que facerent ad placandum Numerum Civium tum Poloni tum Novi firi-
etati, inquam plurima in hac provincia plurimumq. nobis inimica Nobilitas

gravius intentatas minas huic omni Interregni tempore referuabat (quod Liberata
 seu potius liberius infamanti licentia credebatur opportunius) Praeter certa itaque Sacri-
 ficiorum & Coronarum pensa, et quas quique Superiorum, Primum, Prælatum approba-
 tione inferebat corporis afflictiones, Abstinencia singulis fœcis quæ Societatis
 more indicta est seruanda. Singulis autem diebus Dominus, aut si Superiori ita vi-
 sum esset, occurrente aliquo proximo die festo, oratio continua diuina per nostros ut
 fieret impetratum est. seu in templo ipso cum populo seu priuatim in sacello dome-
 stico, exposita toto tempore Domini Eucharistia. Crastinum in intra domesticum sa-
 cellum frequentibus, et apparatus qui deuotionis spiritum excitaret non incongruus, et
 orantium spiritu fauente.

- 3 **October.** R. L. Pater iuit ad bona Vidricseuicem. Videndamque partem
 DD. Goreczorum in Kolydowicki quam debebant, namque conuentum erat cum ma-
 iore natu D. Gorecki de prelo partis sum 750 fl. Sed postea certa ob rationes inter
 cum eis conclusum. Festum B. Stanislai Kostka, conuersum hominum maximum
 24 singularemque apud nos exciuit deuotionem, imago ipsa quæ est in altari Beati, eo in-
 structa fuit, qui nunquam ante conspectus est denari. Nam in clara primum plicata
 apteque solidata depicta est vestis, ei quam imago altaris habet, mote colorisq. specie
 omnia simillima, tum vero quanta quanta fuit, per flexus sinuq. omnes, ita candidi-
 simis, lectissimisq. consita gemmis, ut nullus qui non gemmas pretiosissimasq. omnes in
 ea speraret, inuenerit locus (nisi quod similitudo orasque ultimæ, quod ipsum fuit spe-
 ctati amicum, aurei pulcherrima compositione terminarent torques.) Ea Beato appli-
 cata cum fuisset, grauem gratiam, simul, et vului amplexum et oroni supra pen-
 dentibus, itaq. auro radios quosdam circa Beatum caput distinguendi addidit ma-
 iestatem. Infra imaginem reliquiaria Beati Thoma ferebatur exposita in sua quasi
 quicula, quæ ex aureis item tota tenebatur torquibus, et tum sub ipsa vespertinum
 solemnia, tum in similitudo, frequentissimis ciuibus, confertissimog. populo, per sacorda-
 tes Nros superpelliceo stollas, indutos, parrecta est consulanda, choro interim hymnu
 illum de Beato Polonico Nowa iurzerko de. letius personante, tenero spe-
 ctantium & audientium sensu. Summum dum iniperet Sacrum, gemma Antiphona
 Oratorumq. Congregatio, iuncto comitatu Processionem cum Verso et cereis ad
 altare Beati inuenit, itidemq. Sacrificium pro se fieri curauit, cereorum a-
 liquot paribus quæ septem altaris Beati allustrarent oblatio. Eadem Congrega-
 tio Antiphonam sub Vesperarum tempore supplicans et in appropia sua flagellis depo-
 uens, Orui patrocini sibi patriq. postulauit.

- 28 Rhetores Collegii Nri Fugam B. Stanislai Kostka a Fratre suo Paulo ipsoq. mundo
 et Sanctos cum puero Iesu a Virgine Marie sibi oblato voluptates, pulchris Damasc
 expressezant.

- 12 **November.** Finem Interregno Polonico imposuit 12 dies huius mensis, et
 quidem Interregno, quod semper omnium vult pacatissimo. Summam Nri tran-
 quillitatem, summam rehnuit in ciuitatibus, pagis, virisque publicas securitatem.
 Sed nec Societas hie degens (quæ maxima est Dei in supplicem sibi bonitas et

110
 118
 clementia) contra quam metuebat, quidquam grauius passa est, præter solitos lin-
 guarum aculeos. Omnes illæ seueriores minæ, cum armari ferebant, in nos debebat
 plaudius subfodere, atque subfodendo contabescant computrescantq. Annam. Sereniss.
 Jmo Sigismundo III. Poloniarum Regi, Lodouico Vladislao, amantissimo Ca-
 renti filius primogenitus, libera contorquere Procerum atque equitum Coloniarum
 electione in regnum successit. Est autem Lodouicus Vladislao hic, eius nominis
 IV, cui cum parentis in Societatem nostram animo, longum beneq. tranquillum pre-
 camur Imperium.

- 5 R. L. Rector Collegii duo B. Saganensis et F. Coadiutores 3
 de quibus supra, discessere Calisium, inde Cracouiam et demum in suam Cron-
 tiam ituri. Discessere rebus suis apud nos relictis, et bono tractum odore, amali-
 tis præsertim conuersationis, et modestis religiosis singularis. Reliquare et F.
 C. laboris sui specimina, ille præsertim qui ad Collegii Chorologium quadam-
 ter designantem indicem (cum penitus abisset reliquitate fortassis detectus) cum suara
 ta manu propria confectum, addidit.

- 2 **December.** S. Francisco Xavierio diem apud nos etiam pluribus religiosis
 celebrantibus solemnem, sibi quoque festum (et si alius ciuitatis operis professus
 esset) fecit Congregatio Beati Virgini quæ est in Collegio Nro ex-Christibus.
 Ad imaginem ipsius in templo nostro expositam frequent conuenit, sacros interpret.
 singularem enim hunc Sanctum suum agnoscebat tutorem.

- 3 P. Joannes Camberli defendit Actum particularem, a R. L. Krasutski Ordinis Pra-
 dicatorum S. Theol. Doct. et tunc eiusdem Cosnam Professori primo loco impu-
 gnatus.

- 3 Dies Immaculati Conceptionis (a quo Media apud nos studiorum Congrega-
 tio suam se gaudet ducere titulum.) templo Nro satis compe et preloso induto, se-
 niam dedit solemnitatem. Andrius Fuffraganeus a Sodahibus imitatus Sacer-
 cant rem fecit Orinam, cui duo illa adnotanda accidit. Primum est.
 In medio Sacrificio conuione finita, laudes Deo reddite per hymnum Te Deum lau-
 danus, pro adeo tranquillo, pacate, felicitateque nouo Regni electo Principe.
 Alterum. Eodem Antiphite numerosissimis conuiuius Orinum ministrante epulum,
 ad illa templi latera in quibus summa Crux, priorum eiusdem templi distinguit par-
 tem, in loco edithore ad id adornato, duo pueri collocati. Hymnos ex officio illo
 paruo Immaculati Conceptionis (quod ipsa Immaculati Concepta Virgo sibi ac-
 ceptissimum quondam Alphonso Nro Rodriguez reuelauit). decantabant iuauif-
 fine. Et quidem primum soli, Organo nominatim aduocante, tum vero etiam ad
 Choro, vario Musices concentu instructo, a leonibus versibus resonabant; coros
 iucunda. in publicas aures huc illabebatur hymnoma, quam P. Daniel Bekke
 22 etki Philosphus tunc professor, et eiusdem Congregationis Lator, pri-
 uatis solummodo Oratorii huius Sodahibus pangebatur parientibus. Sed neq.
 hic primus fuit eo die concentus qui etiam extra Chororum placeret. Eode-
 die in sacro illo quod Poloni Rozate docant, idem pueri in eodem loci, Angeli

alter Virginem blando lue saluans, Virgini alter anullam se presentis, dul-
cia cantando conspectu colloquia. Accipere et his 20 circiter alii superpo-
licis vestis, qui huiusmodi germina e cera apte efformata, cerisque altorum ges-
tos. Benedicere, Agnus Dei, et his comuncta ad aram Principem Congregati-
onis circulo cecinerunt, idque posterius, aliquoties sacro aduentus Domini tem-
pore usurpant.

- 12 Dominica 3ª aduentus, quae Octauas festi Immaculatae Conceptionis non ex-
ceperat, mane in Oratorio Sodalium, eodem Immaculatae Conceptus deuotum, habi-
ta est Oratio ab uno, de laudibus Immaculatae Dñae, ad Sodalium omnium quae
sunt ex diversis Congregationibus. Horis pomeridianis Professor Rhetorices
Legationem illam, quam Philippus III Hispaniarum Rex ad Laurentium Vili-
premiu Ecclesiae Caspensem de defensione Controuerfiae Immaculatae Conceptionis
Immaculatae instituit, in scenam felici actione produxit.

M. Joannes Goczałkowski coram de causis dimissus e Societate Calisii, eo a
R. L. Rectore, Rnd. L. Provinciali perductus, cuius locum in docenda Lin-
tapii suppleuit ad tempus Stanislaus Łuczkiewicz Calisii aduentus a R.
L. Rectore.

- 25 Graese cunabulaque De Dñi renouata in templo Nro ad partem dnam ars maxi-
ma, silus fens animalibus volatilibus, referta partem ad altorum spectabat.
tum rupes sublimis, pastoresque super gregem suum Virgines. Simul quoque
qui circumcederent puerum, ut adessent Pontifices, et qui suo tempore munera
offerrent Magi, iam tunc curatum est.

Ceterum praeter consuetam et quotidiana instituti nostri munia, non impigre a
multis obita. Huiusmodi 63 circiter Ecclesiae sunt reuocatae: generali tunc in
expiatione amplius se renouati, totidemque fere sacrosancta a pluribus annis confessi-
ones repetitis integritati donati. Quidam huiusmodi quatuordecim annis enormia celant scelera,
conscientia semper grauius in dies lancinante pectus, variis in templis me-
dellam quassit, sed aliquoties cum iam iam confiteri pedibus fuisset aduoluentum
ecce nescio quis matius retraxit impetum. Fuit tamen aliquando quae in eo efficax
fuit Divina vis gratiae, ut non solum ipse Sacerdoti nostro scelera accusaret sua,
sed etiam complexum ad idem faciendum pertraxerit. Quinquembris alter integro
odio proximi Ulriceque astuans animo, omni sacramentorum usu, quae ipso templi
aditu semetipsum abdicauit, indignum ratus hominem adeo profanum ultra sa-
cris immiseri, hic blando notorum alloquitur, et templo et sacramentorum sui
restitutio, odium posuit, iniuriamque donauit. Fuit et nonnullus qui miser fe-
dam exorauerat chirographum, quo se demoni deauerat, respuit felix, et
penitentis lacrymis nipes illas notas delere conatus est. Sed de talibus annis
et huiusmodi haec amplius. Illud quod ad Irum cultum fuit donatum:
onem adnotandum videtur. Ex Congregatione Bsmo Virgino quae est. Ora-
torum, suburbanus quidam incolae, ager recte sacramentis opera cuius.

118
dam e nostris communitus, ager vicinior, per uxorem suam petre fili po-
rigit eas dentales, quas in Statione Sanctorum singulis mensibus accipiebat.
Vbi porrecto essent, collo suo alligari una cum grano S. Johanne iussit: hoc
dum factum, voce bene animata, hinc in Caedemonem inuectus est. Hinc
bode nec in corpus nec in animam huiusmodi quidquam iuris conceditur. et feliciter
vni sperant eum Sodalium (qui hoc exemplo multum ad S. Antonium cultum ex-
citati sunt) ad ultimum vis spiritum huiusmodi, vitam clausit. Nec illud
videtur omittendum, quod Truina circa saluandos mire praevidet providen-
tiam. Scelus quidam per Poloniam in Prusiam contendens, graui cor-
poris infirmitate correptus ad Posnam conuolit. Hunc quidam e Fructu
Theologiae Theologus Prusius, qui tum forte dei a studiis libera in campis de-
ambulauit, omni ope destitutum, et vni inierum fouet cum reperisset, nec
tamen iuuare quoniam nec allegari possent (Germanoscothre enim loquens nulli in-
telligebatur) in hortum nostrum redeunters effecerunt, ut alius quidam suus in
Theologia condiscipulus, qui Germanus fuit, cum Sacerdote cum adiret, adiret nec
dono itinere. Nam opera illorum in proximum ab vrbis praevidet receptus, inde
ad commune agerum S. Lazari receptaculum illatus, et cibis refectus, ad eu-
randam huiusmodi fidem Catholicam amplectendam, est inductus. Ante fa-
ctam Exomologiam, quae huiusmodi in eo morbo vitam antea exorabat. Memin-
debat, vestis Societatis homines clanculum degentes in Anglia, mihi quondam
iuueni auro deesse, iam vero a 40 et amplius annis, et fere in fidei orones
prolapso, nullum vobiscum fuisse commercium. Sed Deo immortalis fuit gra-
tia quod haec suprema tunc me hora vos nactus sum et animi et corporis me-
i subsidium. Unum hoc rogo ut antequam mihi e vita migrandum sit, vici-
tico sacro reficiar, quo munitus, migrabit ut prius nobis pollicemur ad Dominum.

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I am sorry to hear that you are not satisfied with the result of the investigation. I am, however, confident that the facts are as stated in the report. I am, Sir, very respectfully,
 Yours, Sir, very respectfully,
 J. B. Smith

[Faint, illegible handwriting]

Annus Domini 1633.
Januarius.

Initium anno datum solennitate consueta R.^{mo} Suffraganeo Sacrum
in templo an. cantante.
Vener. lo. Suius. R. P. Provincialis ad nos, exoratus a R. Revere et
Calixto abri multis. Sed domadij morabatur, inter ad nos excurrat,
substitit per triduum, ex animi Desiderio, quod de repente in-
erat et actus particulari, ex l. Theod. parte, a C. Gornicui
disputato, p. d. f. f. f.

13. Mensis. Magnificus D. Franciscus Czarnkowski Capitaneus. Miedzi-
clasy in Collegio suo. Sacerdos datus operam literarum, sed et viri valde et, auct.
publii in templo blanchichon, et vasa tabella argentea, S. Francisci et S. Martini
appla, abut. Cracoviam, pro Regis novi inauguratione, et Regum demeritum
exequi.

Domica Septuagesima an. 28. Januarii incidit, veterum reus uatu p. l. a.
preparat solita p. m. f. a.

25. Discessit P. Rector in comitatu habes. Dom. Gutteter in Pagus
solita dictu ibid. concionatur, in funere pia Virginis Margarita
Sobocka.

27. ex. Mensis quida. e. Sub. Paulus Hamborski e. summo sese pro-
ficiet du. p. tenebras e. supenore domi parte infens descendit, sta-
tim e. supremis r. p. ois scala gradibus delapsus, sup. ing. per reliquos
decidens, in imo ante scala. pavimenta iacens, pene exanimis
e. fortuito repertus a Vispatore, lumina per Collegiu. sub illud
fuit tempus extinguente, erectus postea convalescit.

30. A. P. d. etore nro Actio exhibita.

31. P. Gaspar Dmelski Provincialis munere deposito cefu
R. d. P. Martino Hincza.

Februarius.

Dies Purificanti se Virgini sacer magna hominum in templo
nro sacramenta percipientium vidit frequentia. Tndus ante
Cinerali solita in templo deuotio peracta est, et pauci quidam
prandys in triclinio singulis diebus accepti. Piscaria in lacu
bus Setenbriensi, Eboronien e. Nieprobronien successu me-
diocri fuerat.

13. die Mortua Virgo Elizabeth Conuencianka e. apud nos
sepulta. Extincta hac morte sensus e. nobis ipsi pendi q. uot.
annis p. l. t. g.

19. Ordinati in Diaconos e. Theologos Ciesonius, Gornicui, Z.
Litomiskij et Kraus.

Martius.

Ota Mease Professor Vota 4. P. Daniel Siekierzecki, i. p.
mulq. tna Coadutoru. Formator Temporelud. Thomas Am-
brozy, et Blasius Tarnodineas. Excepit solenni prandio,
et p. os et externos coplures a se inuitatos per mang. P. m.
P. D. Praepositi, Cracovienis.

Mille floreni quos Ill. ma. Palatina Lencicien ex summa
5. milia. olim Collegio tabulis promissa publicis numeravit,
dati P. agor. Procurator, ad coemenda nra iumenta pro Wy-
driczenicenfus et Ragnaduicenf. P. agor, tu. Pradup tu. Col-
nis, in locu eoru q. feste in utraq. villa nobis e. f. b. d. t. s.
autumno pcedente assumpta ad 3000 fl. optimata iaterient.

P. Stanislaus Szeptnicki venit. Paula cu. Laureatio Gor-
czyz. Sacristia administratur, ambo ex itinere incommodis con-
tracto morbo infirmati, aliquamdiu decubuerunt, mae. L. Szept-
nicki paulo penulofis.

Aprilis.

Ill. ma. Palatina Lencicien i. R. P. Provinciali impetra-
ret vni e. notis qui filiu. suu. Illustre D. Capitaneu. Miedzier-
ficeu. domi studiis Conditioni. staty convenientibus p. f. i. c. e. t.
delecty pro eo officio P. Stanislaus Krzymuski q. uem ipsamet
Dna. Jech. Cracovia. adduxit.

23. Composita e. Controversia de Bonis Kreszkonien, quibz
ex sententia iudicij Deticonien. cedere hanc debebam. con-
uentuq. in hase e. conditiones, ut Ill. ma. Palatiny. Posnan. sup.
28. florenor. milia. in olim venditoru. bonoru. data sex milia.
adderet, q. uia. ille pecunia. libris Castren. cauit se numeratur.
unica venditoru. Filia. post eij. statim in Matrimoniu. elocatione.

ante illa v^o 600 fl. census annui daturus. Vicissim Tu-
tor Virginis D. Remigran Dembinski caruit pro ead quod
recepta dicta pecunia summa nobis bona a De vendita et
quod prescripto sit resignatura

Marius
Parentatu e^o Dna Abbati illig. G. D. Olewsky; con-
cionatu e^o ibidem e^o rns P. Wefelcius
A vigesima huius mensis die insolita superuenerit frigora, ita
ut plurib. deinceps diebus crassu gelu stringeretur aqua
et r. ningeret, hac tñ tempestate nil aut vix aliq. dam-
ni illatu

26. Discessit G. P. Dector cu^o 4 Pnb. Professis ad Congreg.
Bouincia Jaroslania, ex qb. P. Domaniowski postmodum
tertiana febri tertio passus relinqui debuit Calisy in-
deq. domum redire. Vices Dectoris egit P. Stan. Sczytnicki

Iunius
7. huius pervenit cu^o Pnb. P. Dector Jaroslania nioy to
feliciter, 2do enim tertiore milian a via tñs euectus cum
Pns Volboij pedem laetit unde per Congregis ager lecto affi-
x decubuit vixq. post ea finita domum redire potuit.
26. Inj. Seberty Cuius Poszan Coniunx gravi partu
laborans petijt reliquia B. Stanislay kostca sibi afferri
q. ut primu^o domum infertur, illa omni difficultate de-put-
sa filio feliciter in lucem edidit.

Julius
Magno hominum ad facientia et Coiois Sarrenta venien-
tium concursu dies Visitantis Virginis celebrata.
4. Mensis P. Dector ex Congregoe redijt cu^o P. Mathia
Bielicki Spuali Collegij.
8. postmodu die venerunt P. Joannes Minsky Collegij
futurus Minister et Abraham Boruchowski Sacristia-
nus. Edicta publice actio in area Collegij p. Agro Hu-
manitatis Stanislas Kreykoski magnis sumis et Nobili
applausu.

22. Incendio circa primam a meridie hora cepto arsit oppi- 122
dum Capituli Szrotka dictu pene totu.

Augustus.

Prima die concionatus est P. Dector, in funere M. Dni Andree Sobocki.
16. mensis tentata concordia cum vicinis illis nra Pielkany Nobilibus Bohemis et qui-
dem ad bonum finem deducta necdum tamta pfecta.
20. venit ex Bouincia Litvaui. P. Mlarski Collegij Lomzensis Dector
cum S. Kobarycki, in nra Bouincia mansum
22. Votivum celebrant Sacramentum B. Stanislay altare. Luouelensij
Ecclie concionator, in gratiarum actionem profanitate, preluibus B. impetrata.
quoniam sibi gravem laboranti visibilia apparentem promittentemq. sanitatem
aruisse se sacrosanctum asseruit.
Ultima mensis, prima venientis mensis orationem habuit P. Jovanovic
Dector professor.

September.

Suas aggregi Lectiones, de novu deq. legendis designati. P. Huczel S. D. D. S. P.
cam. P. Kulinski Logiam. alii alios.
Mortuus humiliterq. est in nro templo D. Martinus Gudzki m. P. W.
veronice frater germanus, collegij in negotijs iudicij diligens curator.
Vxor eius propter pannum atriumq. feretro legendu comparatum, tapetum
prothosum et amu et sicuti contiguum templo donavit.
Wydrziszewicis fabri ferarum lignarum fabrum in desolatione et ta-
oculit idemq. penam capitis evasit. Rediit 25. ex Russia P. Doma-
ninski et P. Waporski. Sic propter equis duos Collegio cum curru duca-
tis, tunc propter pannum aurum purpura comparanda, ac plurimodis
atq. floribus 300. In funere Dni Boianouska. concionatus est P.
Huczel.

October.

Quia deacho B. V. M. quod vocate orationis et completam ininde se caperebat
a multis proflatum. Reliquis publicis suggestis contra lam de Lam anibus
ides impetrata ab Illmo Episcopo facultate. P. Jovanovic ordinarius con-
onator in Parochiali S. Mariae Magdalene Ecclia. Amica in qua templi de-
dicationis annua sunt orationes, ap. S. Jovanovic fecit ad populum concionem
cultu bene laudatq. modestu.
23. cum magna solemnitate frequentia ad deatione populi celebrata me-
moriam P. Stanislay Risti. et nequiquam impeditur P. Benardus
qui eodem die celebrant orationem B. Joann. Capistrani. adhibetq.
mensel refectorii complures Sacerdotes, et Canonos et Consularibus iunib.

[illegible]

qualiorumque prout Pontificis ab insectationibus curam, prout
nos plures iam viderimus. Hec s. aburunt.

Annu. dñi. 1634.

Januarius.

Consecta populi frequentia et deuotione. Kalendis mensis primi in tem-
plo praesto. Fatre Dobrowolski Ordinis Cisterciensis primum sacrificium
missae apud nos litante. Nocte Epistolam in praesentia correptis
iberati cum cultu dolore, P. Rector per 12 continuis dies uelut le-
dis est affixus. Eleemosenam nomine Illustri Filio Petri Carolini
Paltanidis Calschitzky uxori. bonum misit, quod demum subinde flet.
Renouata eorum omnia 2. post Epistolam. in 10. uelut inuente;
Magistris in praedictis et eadem conuocantibus;
Rector Rysenski in eorum natione cum d. Inuenerunt per
natumque ante 2. circiter annis deposuit in collegio pecuniam 100 fl. S.
et P. Rector 18 Suius restituit. uelut restitutum testimonio.

Februarius.

P. Stanislaus Szeptyński murtatus Gwoźdźci a D. Szechingi iudice
u. Szechingi Leporem iunt cum P. Balbafare Wolborio, lego cum primario
Caluimane glitit ministros de fidei fundamentis diffidunt fclat.
Actio fclitit more et tempore by data a R. Sekre.
Triduo bardanaliuorum lenthio consulta plecta Q. S. Suffraganeis et
Adm. ad. Q. C. fclitit ad altare fclititit fclititit.

Markus.

8. Martyr celebrata Divasana Synodus in Cathedrali Ecclia cui in-
iungit noster, maximeq; plerosq; mentione. Cuius partim nos om-
nes iugulare intendes R. D. Brancicki, Eulig, Illmi Epi Prala-
ty aliqua cont' Devotione Mancipij Marianiseri Compediti calum-
nia commata in mediu attulit, inquantib; eu una alterone ex
infensib; nobis Canonicis, partim quoda' Chyrurgus Alexandro
ex eorund; domesticor; Illmi Pralator subordinatione, charta
concilio porrigente calumniis nupis cont' Dr. Weisse Germa-
nicu nrum Concionator referta, unde bina Constituciones cont'
Nos, altera cont' Mancipij Devotione, altera cont' Ius Cathe-
dra et concionandi germanice ad oes S. Qua nroto ming

12. Septem. celebrata demortuo N. Episcopo exequia, in quibus primariam in Cathedrali Ecclesia concionem habuit P. Reiter.
In Septembri fine, finis tandem ultimae imposturae controuersiae de hinc Kobesko. uictis. Nam de 27. postquam N. I. Ioann. Imogulecki nuptus, eiusdemma. zime iussu, esset uiri, praeferat sibi, decessit summo Tribunalis adu. dicato proprietatis, utique illud ad acta publica resignauit.

cionatorem egit. Venit ad regimen Collegii P. Stanislaus
Szczytnicki Gadano euocatus. R. D. Włodzisławski in
signis nr benefactor Laci Górzarzewo qm sibi ad vita ppa
reſervarat, hoc ad vris conceſſit.

P. Thomas Elcanowski impetrata ab Adm R. P. M.
ſuis facultate in Provinciâ Bohemâ ibid manſurum abiſt
Nicolaus Słupski ſcolasticus ſmi anni Polj certis de
cauſis e Societate Calij dimiſſus eſt.

Pickarensis linthi concordia, a tanto tpe agitata
deniq ſoluta e ea condice vt paſcua vris pagis am nibus
Bickoj, Januſzewice, Stupia, in media campo Villa
Dokoro verſus noſtros pagos ſecundum liberaliſſent, re-
ſt vris pagi oes ſimul duos modios id e Viertele ſingulis
annis in recognivem Dni fundi haredibus penderent Do-
koro. Miſſionis pro ſeſſis Natalitjs facta conſtituta
qz nã ſter alia ſia oſa haretici 17 Ecclia redditi ſunt.

Annus 1636.

Abiit hoc anno Collegii perſonas 10. Initium anni deuotione conſuetâ
in templo noſtro ſolemniſter eſt peractum. Illius Dni Suffraganeus Baykowschi
ſacrum exiit. Cuius adhibiti menſa in reſectorio.

18 Januarii mortuus eſt R. Dns Joannes Sicihieski Praepositus Crakovienſis
et Lubacenſis, cuius ſemper benivolentia erga Societatem ſubſiſſet animâ, eundem etiam in epheli-
mis teſtatus eſt. Mortuus enim Arenda pagi Radziejewi ſpectantis ad ſandem de Crakov
ſigillo teſtamenti nos poſſeſſores fecit, quam cum pacifice ad feſtum S. Iannis euſdem anni an-
nuente Illiſma teneremus, propter debita 6 millium a nondum defuncto contrata, diſſoluta, duo
millia Collegio in uſum ceſſerunt. Parentatu illi eſt in oppido Szamotyli conuolante P. Hapcel.

Ex lapidea Dni Górzicki duo milia legata acceperunt ab emptore euſdem la-
pidea Dno Rozman. Redditi etiam debitum 1500 floren ex Reuſſiati.

Pro fabrica Collegii, hoc anno extructa officina luteria. Quanti opus conſtitit V. Reſſi:
Dna Kaminiſka vidua quâ multis annis manſit penes noſtrum Collegiu, mor-
tua, in noſtro templo exequias habuit.

Pavolus S. Martini D. Zerknicki Deringum Miniſtrum Hareticam de Lewandze
propter adminiſtrationem ſacramentorum ſua in parochiâ in uis vocauit, Cuius ex deſecto cu
ex ſuggeſto in templo Parochiali excommunicatio in contumaciam iaceretur, Dna Przemyska
Succanierani Poſnaniens vidua relicta, quâ de induſtria zelo Haretico animata ad templu
adierat publice ſacerdotem excommunicantem interpellauit, auſus eſt iniuriam inferri ſua

recta

ſecta, non ſubiacet ſ. iuriſdictioni Eccliaſtica, appellare ad Regem proclamare. Cuius
ad voces obſupeſcunt omnes, et audacia ſuſpenſi ſunt inſolita, cum multumq aliquem exaſſent,
niſi auſonitate Dni Marſeſali Cuius, qui cum praſens aderat, mulier inſolentior lingua, e
templo ſine tumultu educta exceſſiſſet. Tulit tam rem indigni Adm R. Dns Cielicki
Adminiſtrator Poſnaniens, et proteſtatione factâ uice agere non penexit, non permittente id
Archiepiſcopo propterea ne imitarentur Haretici.

Circa 10. Iuli mortuus eſt Dns Joannes Winkler amicus inſignis Societatis noſtræ.
Adſuerunt morienti Dns noſtri, cuiusq in funere conuocatus eſt P. Szalapski.

26 Iuli cum Dns Przemyski Caſtellanus Siſadren oppidum Oſtrovog iure
et deſecto Tribunalis obtinuiſſet, contulit Parochiam (quam Haretici multis occuparant
annis, ibiqz ſcholis conuentibus ecclieſtema ſubuerant) Adm R. Dno Swiniarski Ca-
nonico Poſnaniens qui obſiſtente ſilio Dni Rey cum praſidiario milite, animatus a noſtris
Cedebant enim id onus vtriusq moleſta et diſſicile alii Religioſi) ad recipiendam Eccliam
ſubmiſſis P. Alexandro Lorenſowicz et P. Joanne Proſkowſki, reſtitit, et recepta in pote-
ſtatem ac poſſeſſionem Eccliaſia, P. Lorenſowicz in ea ſacris operatus eſt. Huſha et in-
uſio conſtitit, ſermentibus tumultuantibusqz Hareticis. Et ſacris praſcriptis Adm R. D. Pa-
uolus cum ſuas ſuprias ſentibus applicaſet, addita ſunt alia ab Hareticis ſimul cum
custodibus, qui ſacerdotem ad faciendum ſacrum ſubmiſſum expulerunt. Quam iniuriâ ita
Adm R. D. Canonici iure eſt ultus, vt ei et templum reſtituerint, et mulctam pro vio-
lenta expulſione dependent.

27 Auguſti ſubditis noſtris Kietzoniensibus data eſt actio ad produenda iura
quibus pagum deſertum Grybore occuparant, et penſum tantum 500 floren annuam pende-
rent. Quorum cauſa Patronus cum duo antiqua inſtrumenta diſſumpta ex antiquis Princi-
pibus libris in ſecta Cathedrali Poſnaniens produciſſet; ex altero comperti eſt, pagum
Grybore fuiſſe quidem deſertum, ipſos vero nullum ius ad eundem habere. In alteris autē
ſimilegium originis fundationis ſeu locationis eundem continebatur. Quamobrem da-
nnati ſunt per R. P. Rectorem et Aſſeſſores ſpirituales atqz ſeculares ad id delecto,
ex primo quidem inſtrumento ad reſtitutionem hunc pagum Collegio: ex altero vero ad
praſtandas penſiones iuxta primum ac originale ſimilegium ipſorum.

1. Septemb. allatum eſt nuntiu, R. Pn Wincza ſuſcepiſſe R. P. Andream Gutierrez
Provincialem.

18. Mortuus eſt Dns Arnold Conſul et Aduocatus Poſnaniens, amicus Societatis.
Neceſſitas magna extorſit vt P. Rector Collegio de aliquibus bonis ſiluas ſabentibus
proſpiceret. Nam et pro Collegio ligna in ſingulos annos carius et diſſicilius emuntur, et pagi
praſcripti Perziorli et Bielawy, quibus ſylua deſunt, penitus in cineres rediguntur, quia
materia caſura pro eorum reſtauratione neceſſe. Iſaſqz braxatio aruſipid quâ praſcriptum
tunc aſſert, admodu diſſicilis eſſet. Tandem futura fabrica, lignoru magna copia indigere
Quod cum Adm R. P. N. propoſuiſſet, reſpondit, ſe quidem id optare, modu tamen

cupere sibi ostendi quo id quam minimo strepitu, et sine offensione Pontificia e Regis Regni effici possit. Propositus duplex modus. Uno ut venerabile Capitulum bonae Kielesienensis a nobis remittens emittet, nos vero alia bona cum suis alia prius a eadem compararemus. Itaque 11. Nouemb. in Generali Capitulo Cathedralium Canoniconum acti est cum Prelatis, sed cum inter se de emendis non potuissent convenire, et nihil cum illis agi potuit.

30. Eiusdem ingressus est suam Episcopam Illmo D. Andreas Scetarski. Quis ferat comitatu nulli praedecessori ante se exhibito. cuius splendorem celsi plurimum in hilario aliquo modo impedit. Adhuc aliquot e Senatoribus ultra centum e Magnatibus nobilibus, qui omnes pretiosi vestibus amicti equis plurimis infidebant. Non commemo cuncti apparatus, quorum pars altera Germanico vestitu illustris, altera pari cum Nobilibus vestium et equorum splendore certare videbatur, quos omnes longo agmine praestantes artis operosa Magistri praecedebant insignis et ipsi vestium armorumque apparatus.

Die postero in nostro templo ante maius altare salubris est a R. P. Rectore et P. Haezel oratore; Sane salutationem gratissimam sibi ex omni munitione, atque suam benevolentiam latino idiomate fusius declaravit. qua declarata Sacrum Episcopale currit, Templo Nobilium comitatu frequentissimo. Eius in Sacro orationis est P. Haezel. Post Sacrum, prandio conviviali exceptus cum omnibus ferme se comitantibus et antecedentibus Nobilibus, quos inter Maiores Colonia Illmo Gnatu Perillustri et Rndisus Suffraganeus Gnesnen, Abbas Praemonstratensis Andreas Gembicki et alii plerique genere non minus quam Regni munus illustres. Palatinus Inowroclaviensis. Castellanus Nieozeyce. Capitaneus Semerensis, mox vero Palatinus Posnaniensis. Capitaneus Pobiedziesis frater proxime praeter. Capitaneus Nieozeyce. Capitaneus Rogozinen. Capitaneus Copanien. Succanevianus Posnaniensis eiusque filius subinde Posnaniensis. Alter filius conclusiones Philosophicas pretii et nomina non vulgari nec communis post hebdomadas aliquot dedicavit, ipso Illmo eadem docte et iucunde propugnante, de quo infra. Praeter receptos fuisse alii complures D. Saba Posnaniensis. D. Saba Kosten, praecipuum vero deus conuivium. M. D. panis Illmo Episcopi.

Sed ut ad bona Collegii redeamus. Cum modus ille acquirendi bona cum sylvis per V. Capitulum P. Rectori non successisset, alium modum tentare cepit, nempe ut in Comitibus Provincialibus Siedensibus consensum nobilitatis obtineret, ut veneris Collegii bonis, alia aequivalentia cum sylvis emere possit. Insuperabili ea res aspectu primo, obstantibus Constitutionibus Regni ac Pontificis decreto, videbatur; tum ipsi Nobiles legem noviter a se factam statim rursus debere infringi multisabant; nihilominus P. Rector captatis corde animis priuatim, deinde in primis confitis publice in conventu eorum Seda negotium proposuit; cum vero super hoc postulato sententia rogaretur, ea fuit omnium mens, subinveniens etiam Haereticas, imo maxime adinveniens, aqua postulari, ac provino debere concedi.

Acta deinde ea

in Comitibus generalibus apud Nuntios Tenetres: quibus cum ipse P. Rector aequitate postulati proposuisset, Dni Siedens Judex Siedens cum oratione sua subsecutus eundem ostendit aqua postulari, imo eo libentius id debere nobis concedi quod non civilibus sed aperta via ageremus, adeoque legem pacemque observantes essemus; itaque ab omnibus Nuntis Tenetribus in eam sententiam itum est, id debere concedi, et Constitutione firmari. Sed quia Sacra Comitia propter factionem quorundam Procerum non valuerunt, res ad aliud tempus differri debuit.

Bona Collegii paulo roborantibus abiecti, quadam ad hospitalitatem nostram Illmo Episcopi nostri benevolentiam pertinentia subsecutus est, necesse est. Eo die quo Illmo in hoc tantis Proceribus in Refectorio perquam honorifice tractabatur, exhibitus est dialogus a meritis tribus praecipuum recedentibus suis, laudi magni decorus, qui cum usque in noctis horam protractus esset, pernoctavit in Collegio Illmo Episcopus cum Perillustri et Rndisus Suffraganeo Gnesnen Abbate Tremesneni Antica Gembicki, canis in Refectorio cum dicto Rndisus sumpta, Musica Collegiali aurem ultra hora spatium. dedit, dieque postero usque ad ades Cathedralis se contulit reducentibus se studiosis iisdem qui se ad Collegium deduxerant mira frequentia, ornatusque insolito. Sed ante Sacrum sub fine prandii oblatum est Illmo liber a P. Stanislas Kreykowski in laudes Illmo conatus plurimisque emendatione et raro successu elaboratus qui suo labore et nomine illustris est quam calamo, utpote novo more et nondum usitata opera lucubratus, Salvo Politia nomine insignis, et egregia nobilium commendatione inter quos distributus loquaces. Complitem in affectu erga nos efficit Illmo, illiusque in gratiam exhibiti conuiui assessor.

R. P. Wapowski summam 5. millium floren. Collegio Posnaniensi pro futura fabrica, ex patrimonio donavit, camque in usum dedit Magnifico Dno Jani Clementi a Russia Branicki Capiteo Branicki affini suo; a quo quotannis fluere debet census 350. floren. Solus autem census incipere debet ab Anno 1642. Ut latius inscriptis disponit quae habet in archivo.

Annus Domini 1637

Ad P. Mutius Præpositus Generalis

P. P. Andreas Guttene Provincialis.

P. P. Stanislaus Sczytnicki Rector.

Ad huc anno Collegium Posnaniense personas 70. M^{us} et Leucen^{us} Antistes Andreas Scetarski primo die anni pontificaliter sacris est apud nos operatus, et multos homines propriis manibus sacra synagoga refecit, tum nobiscum in refectorio pransus est.

14 Aprilis fuerunt nostri Cereviam ab Adm. Rndis Dno Petro Colonio Vicario in Spiritualibus Generali et Canonico Gnesnensi oratio P. Adalberto sacro in Polonia Cathedrali, qua Conuentionibus qua Confessionibus praeam darent. Inim. est. Init ipse P. Rector P. Samuel Zy-

2. Septembris Morsus est D. Joannes Wingst hœi s' pomerianâ qui annis aliquot decens fuit:
malicia pro 20 floratis anno 21 a juo in Societatem ingressu & pœis pudentia quæ eû sibi perpetui affixerat
et

Missiones consecutae per parochiam magnam animarum fructu. ad vana quae a nobis oblati sunt.

Episcopus vetat
sacramenta admi-
nistrari in Pascha
et à regularibz

I V N I V S

IULIVS

AUGVSTVS

SEPTEMBER

OCTOBER

NOVEMBER

DECEMBER

Annus Dñi

1639

Adm R P Mutius Vitellius Praepositus Gnili

R P Andreas Gutierrez Provincialis

R P Laurentius Pikaeshy Rector

JANUARIUS

Solemnitas Nati Circumcisionis peracta in templo honorifice sacris operante Reuerentissimo et M. D.

FEBRUARVS

MAISS

FINIS

IVLSVS

Haec ipso Mense Supplicationes instantius publicae pro impetranda aeri temeritate ab Illmo et Illmo Nostro ad varia templa varii diebus Actis. Nostra quoque Congregationes Indiosorum et Excentrum in Collegiis descripta per horas. Verum sacra supplicatione solenni ad Cathedralis die Sanctorum Petri et Pauli per Congregationes Collegi Amphitheatrum Variarum et Studiorum Valde ipso Illmo et Illmo appropinquante qui tum in Cathedrali sacris operabantur aliis Actis descriptum est ad alia templa a Processionibus, parum ob paucitatem suam dista inueniuntur. Cuius Congregationes clauderantur tam ad unum Genarum a Indijs parum ob tumultum ingentem excitatum contra sedes in Processione ad eodem PP. Americanos a qua tum Deo ordinante nostra Indiarum abfuit Congregatio. Spargebatur tamen Indictus.

De H^og^o A^ong^o ^{seculis p^oto.} ¹⁵³³ ¹⁵³⁴ ¹⁵³⁵ ¹⁵³⁶ ¹⁵³⁷ ¹⁵³⁸ ¹⁵³⁹ ¹⁵⁴⁰ ¹⁵⁴¹ ¹⁵⁴² ¹⁵⁴³ ¹⁵⁴⁴ ¹⁵⁴⁵ ¹⁵⁴⁶ ¹⁵⁴⁷ ¹⁵⁴⁸ ¹⁵⁴⁹ ¹⁵⁵⁰ ¹⁵⁵¹ ¹⁵⁵² ¹⁵⁵³ ¹⁵⁵⁴ ¹⁵⁵⁵ ¹⁵⁵⁶ ¹⁵⁵⁷ ¹⁵⁵⁸ ¹⁵⁵⁹ ¹⁵⁶⁰ ¹⁵⁶¹ ¹⁵⁶² ¹⁵⁶³ ¹⁵⁶⁴ ¹⁵⁶⁵ ¹⁵⁶⁶ ¹⁵⁶⁷ ¹⁵⁶⁸ ¹⁵⁶⁹ ¹⁵⁷⁰ ¹⁵⁷¹ ¹⁵⁷² ¹⁵⁷³ ¹⁵⁷⁴ ¹⁵⁷⁵ ¹⁵⁷⁶ ¹⁵⁷⁷ ¹⁵⁷⁸ ¹⁵⁷⁹ ¹⁵⁸⁰ ¹⁵⁸¹ ¹⁵⁸² ¹⁵⁸³ ¹⁵⁸⁴ ¹⁵⁸⁵ ¹⁵⁸⁶ ¹⁵⁸⁷ ¹⁵⁸⁸ ¹⁵⁸⁹ ¹⁵⁹⁰ ¹⁵⁹¹ ¹⁵⁹² ¹⁵⁹³ ¹⁵⁹⁴ ¹⁵⁹⁵ ¹⁵⁹⁶ ¹⁵⁹⁷ ¹⁵⁹⁸ ¹⁵⁹⁹ ¹⁶⁰⁰ ¹⁶⁰¹ ¹⁶⁰² ¹⁶⁰³ ¹⁶⁰⁴ ¹⁶⁰⁵ ¹⁶⁰⁶ ¹⁶⁰⁷ ¹⁶⁰⁸ ¹⁶⁰⁹ ¹⁶¹⁰ ¹⁶¹¹ ¹⁶¹² ¹⁶¹³ ¹⁶¹⁴ ¹⁶¹⁵ ¹⁶¹⁶ ¹⁶¹⁷ ¹⁶¹⁸ ¹⁶¹⁹ ¹⁶²⁰ ¹⁶²¹ ¹⁶²² ¹⁶²³ ¹⁶²⁴ ¹⁶²⁵ ¹⁶²⁶ ¹⁶²⁷ ¹⁶²⁸ ¹⁶²⁹ ¹⁶³⁰ ¹⁶³¹ ¹⁶³² ¹⁶³³ ¹⁶³⁴ ¹⁶³⁵ ¹⁶³⁶ ¹⁶³⁷ ¹⁶³⁸ ¹⁶³⁹ ¹⁶⁴⁰ ¹⁶⁴¹ ¹⁶⁴² ¹⁶⁴³ ¹⁶⁴⁴ ¹⁶⁴⁵ ¹⁶⁴⁶ ¹⁶⁴⁷ ¹⁶⁴⁸ ¹⁶⁴⁹ ¹⁶⁵⁰ ¹⁶⁵¹ ¹⁶⁵² ¹⁶⁵³ ¹⁶⁵⁴ ¹⁶⁵⁵ ¹⁶⁵⁶ ¹⁶⁵⁷ ¹⁶⁵⁸ ¹⁶⁵⁹ ¹⁶⁶⁰ ¹⁶⁶¹ ¹⁶⁶² ¹⁶⁶³ ¹⁶⁶⁴ ¹⁶⁶⁵ ¹⁶⁶⁶ ¹⁶⁶⁷ ¹⁶⁶⁸ ¹⁶⁶⁹ ¹⁶⁷⁰ ¹⁶⁷¹ ¹⁶⁷² ¹⁶⁷³ ¹⁶⁷⁴ ¹⁶⁷⁵ ¹⁶⁷⁶ ¹⁶⁷⁷ ¹⁶⁷⁸ ¹⁶⁷⁹ ¹⁶⁸⁰ ¹⁶⁸¹ ¹⁶⁸² ¹⁶⁸³ ¹⁶⁸⁴ ¹⁶⁸⁵ ¹⁶⁸⁶ ¹⁶⁸⁷ ¹⁶⁸⁸ ¹⁶⁸⁹ ¹⁶⁹⁰ ¹⁶⁹¹ ¹⁶⁹² ¹⁶⁹³ ¹⁶⁹⁴ ¹⁶⁹⁵ ¹⁶⁹⁶ ¹⁶⁹⁷ ¹⁶⁹⁸ ¹⁶⁹⁹ ¹⁷⁰⁰ ¹⁷⁰¹ ¹⁷⁰² ¹⁷⁰³ ¹⁷⁰⁴ ¹⁷⁰⁵ ¹⁷⁰⁶ ¹⁷⁰⁷ ¹⁷⁰⁸ ¹⁷⁰⁹ ¹⁷¹⁰ ¹⁷¹¹ ¹⁷¹² ¹⁷¹³ ¹⁷¹⁴ ¹⁷¹⁵ ¹⁷¹⁶ ¹⁷¹⁷ ¹⁷¹⁸ ¹⁷¹⁹ ¹⁷²⁰ ¹⁷²¹ ¹⁷²² ¹⁷²³ ¹⁷²⁴ ¹⁷²⁵ ¹⁷²⁶ ¹⁷²⁷ ¹⁷²⁸ ¹⁷²⁹ ¹⁷³⁰ ¹⁷³¹ ¹⁷³² ¹⁷³³ ¹⁷³⁴ ¹⁷³⁵ ¹⁷³⁶ ¹⁷³⁷ ¹⁷³⁸ ¹⁷³⁹ ¹⁷⁴⁰ ¹⁷⁴¹ ¹⁷⁴² ¹⁷⁴³ ¹⁷⁴⁴ ¹⁷⁴⁵ ¹⁷⁴⁶ ¹⁷⁴⁷ ¹⁷⁴⁸ ¹⁷⁴⁹ ¹⁷⁵⁰ ¹⁷⁵¹ ¹⁷⁵² ¹⁷⁵³ ¹⁷⁵⁴ ¹⁷⁵⁵ ¹⁷⁵⁶ ¹⁷⁵⁷ ¹⁷⁵⁸ ¹⁷⁵⁹ ¹⁷⁶⁰ ¹⁷⁶¹ ¹⁷⁶² ¹⁷⁶³ ¹⁷⁶⁴ ¹⁷⁶⁵ ¹⁷⁶⁶ ¹⁷⁶⁷ ¹⁷⁶⁸ ¹⁷⁶⁹ ¹⁷⁷⁰ ¹⁷⁷¹ ¹⁷⁷² ¹⁷⁷³ ¹⁷⁷⁴ ¹⁷⁷⁵ ¹⁷⁷⁶ ¹⁷⁷⁷ ¹⁷⁷⁸ ¹⁷⁷⁹ ¹⁷⁸⁰ ¹⁷⁸¹ ¹⁷⁸² ¹⁷⁸³ ¹⁷⁸⁴ ¹⁷⁸⁵ ¹⁷⁸⁶ ¹⁷⁸⁷ ¹⁷⁸⁸ ¹⁷⁸⁹ ¹⁷⁹⁰ ¹⁷⁹¹ ¹⁷⁹² ¹⁷⁹³ ¹⁷⁹⁴ ¹⁷⁹⁵ ¹⁷⁹⁶ ¹⁷⁹⁷ ¹⁷⁹⁸ ¹⁷⁹⁹ ¹⁸⁰⁰ ¹⁸⁰¹ ¹⁸⁰² ¹⁸⁰³ ¹⁸⁰⁴ ¹⁸⁰⁵ ¹⁸⁰⁶ ¹⁸⁰⁷ ¹⁸⁰⁸ ¹⁸⁰⁹ ¹⁸¹⁰ ¹⁸¹¹ ¹⁸¹² ¹⁸¹³ ¹⁸¹⁴ ¹⁸¹⁵ ¹⁸¹⁶ ¹⁸¹⁷ ¹⁸¹⁸ ¹⁸¹⁹ ¹⁸²⁰ ¹⁸²¹ ¹⁸²² ¹⁸²³ ¹⁸²⁴ ¹⁸²⁵ ¹⁸²⁶ ¹⁸²⁷ ¹⁸²⁸ ¹⁸²⁹ ¹⁸³⁰ ¹⁸³¹ ¹⁸³² ¹⁸³³ ¹⁸³⁴ ¹⁸³⁵ ¹⁸³⁶ ¹⁸³⁷ ¹⁸³⁸ ¹⁸³⁹ ¹⁸⁴⁰ ¹⁸⁴¹ ¹⁸⁴² ¹⁸⁴³ ¹⁸⁴⁴ ¹⁸⁴⁵ ¹⁸⁴⁶ ¹⁸⁴⁷ ¹⁸⁴⁸ ¹⁸⁴⁹ ¹⁸⁵⁰ ¹⁸⁵¹ ¹⁸⁵² ¹⁸⁵³ ¹⁸⁵⁴ ¹⁸⁵⁵ ¹⁸⁵⁶ ¹⁸⁵⁷ ¹⁸⁵⁸ ¹⁸⁵⁹ ¹⁸⁶⁰ ¹⁸⁶¹ ¹⁸⁶² ¹⁸⁶³ ¹⁸⁶⁴ ¹⁸⁶⁵ ¹⁸⁶⁶ ¹⁸⁶⁷ ¹⁸⁶⁸ ¹⁸⁶⁹ ¹⁸⁷⁰ ¹⁸⁷¹ ¹⁸⁷² ¹⁸⁷³ ¹⁸⁷⁴ ¹⁸⁷⁵ ¹⁸⁷⁶ ¹⁸⁷⁷ ¹⁸⁷⁸ ¹⁸⁷⁹ ¹⁸⁸⁰ ¹⁸⁸¹ ¹⁸⁸² ¹⁸⁸³ ¹⁸⁸⁴ ¹⁸⁸⁵ ¹⁸⁸⁶ ¹⁸⁸⁷ ¹⁸⁸⁸ ¹⁸⁸⁹ ¹⁸⁹⁰ ¹⁸⁹¹ ¹⁸⁹² ¹⁸⁹³ ¹⁸⁹⁴ ¹⁸⁹⁵ ¹⁸⁹⁶ ¹⁸⁹⁷ ¹⁸⁹⁸ ¹⁸⁹⁹ ¹⁹⁰⁰ ¹⁹⁰¹ ¹⁹⁰² ¹⁹⁰³ ¹⁹⁰⁴ ¹⁹⁰⁵ ¹⁹⁰⁶ ¹⁹⁰⁷ ¹⁹⁰⁸ ¹⁹⁰⁹ ¹⁹¹⁰ ¹⁹¹¹ ¹⁹¹² ¹⁹¹³ ¹⁹¹⁴ ¹⁹¹⁵ ¹⁹¹⁶ ¹⁹¹⁷ ¹⁹¹⁸ ¹⁹¹⁹ ¹⁹²⁰ ¹⁹²¹ ¹⁹²² ¹⁹²³ ¹⁹²⁴ ¹⁹²⁵ ¹⁹²⁶ ¹⁹²⁷ ¹⁹²⁸ ¹⁹²⁹ ¹⁹³⁰ ¹⁹³¹ ¹⁹³² ¹⁹³³ ¹⁹³⁴ ¹⁹³⁵ ¹⁹³⁶

1643.

Februanus

Marius.

Bygghä

Junius

Julius

Augustus et September nihil annotatum habet

Liban

Eodem mense, Reddix officio decessit R. L. Laurensius Pikanus, cui statim successit
 ut ad longum successit R. L. Jacobus Solomonsius Cravensis noster i. R. L. Visitation.

November

December.

Annus Domini 1644.

Amos D. Br. Mury Vitellesy Boppitz Smith

R. P. Fabry Praef. Visitator et Scriptor.

B.P. Griffin Esq. Esq. Esq. Esq.

amav i.

Pluris hic totj (venis q. Pluribus, latibz atq. Tubis aquas & Lipsis.
talis Png. plerq. abierat) ipse q. Remanens Volens atq. Spiritu accisi
in sequenti mensis inter finis inpositi.

4. Henry Meigs, Lieutenant R. B. Ketchum W. B. Puffer James Leff Bluff James Senebster
Major John Pollock, & Puffer James Leff Bluff James Senebster.

21. Hoc eodem officio defendit gl. B. Rector agens Ill^m et R^missim^m Ep^m. P^resentem
verum, a quo excepti sunt plurimifera et magna significatione benedictio.

25 Bifentis in Lacu Pluviali instituta est, sed mox periculum procreavit, cum fides
legis Salvarum confiteretur.

Febuarij.

2. Febuarij: Renovatio Votum quod est: et renovatio Spiritus usque oēs esse in Collegium servituti. Quibus maiestati accingens. Uno excepto Petro Turgo Coniugum impotenti hic opificio labor, cum aliquot annis in Societate ingesset ita ut in eam se perferret, et oēs labores in Religione deservit, cūq; causā in formas agere sperans missus ē a Societate tum decesseret tum mereretur, neq; ullas Cuius Equatorem.

11. martij: tandem 11. huius uisus fuit abijectus. Atq; hic, q̄ in Religione ad meliores subitus suum labores usque quā se habere obtinebat, mox ut a Societate abijt, ad Subitum suum redijt: non solum documentis ingratis fuit in Deū et in Religionē mentis.

14. ^{ma} Wm^{us} D^{na} Anna Beata Polycarpa, uxor elid^a Ill^{mi} Gⁿⁱ Han. Polycarpi Mar-
schaliq. Cuius legem, necnon Suetii Polycarpi magis: inq^{ue}chavit filij ab ill^{mo} R^{mo} G.
No^o, B^o Georgio Lathorv^{us} Cuiusdam, Confess^{us} q^{ue} fuit Modestus, effusa
filij in aq^{ue} fons vate q^{ue} est, reliq^{ue} in ill^{is} ita in B^o Gⁿⁱ off^o et mansio^{ne}, Hoc
mens^{is} dⁿⁱ B^o ad eam alij p^{er} B^o Andre^o Perjabov^{us}, Mansio^{ne} q^{ue}
aliquot q^{ue} mens^{is}, donec aduertens B^o alij n^{on} est ill^{us} mentem, ad de adis
cogitans n^{on} filij. Mater ill^{us} off^o et mansio^{ne} reuocauit sp^{iritu}, cuj^{us} alij et
reuocauit, vel inuicib^{us} Mutato f^o B^o dⁿⁱ.

25. Conisector Noster in S. Magnolent Parochia legitur deperat atq[ue] pro Concione
in choros feminarum cum Clerico agitatur. Hæc res cum utriusq[ue] sortis hæc
pugnetur: illig, hoc n[on] Concionarij succederent, et nihil in hoc fœdore
passi deperat. Conisector hæc deni pluri[us] agit die festo S. Matthæi Ap[osto]li.
et q[uod]a incauti q[uod]dam nebuli deperato incurrit offensam non deinde h[ab]ere In-
dignitatem sed etiam Exaltationem, q[uod]q[ue] conep[er] ip[s]a, à n[ost]ris quo ex memorijs sanctis,
pau[er]i q[uod]dam facti oblata, ad ip[s]um R[ati]ficand[um] E[pi]scop[um] q[uod]a temp[or]e absentem
relata: et multo amplius exaggerata est. R[ati]ficand[um] p[er]sonam veniens
apud B. Radon[em] multo exoptulavit de fœdo Concionatoris: ita h[ab]ere ut se nequaquam
societati offens[us] h[ab]ere n[on] confirmaret, desideravit solum ut Concionator ille
hinc amoveretur quin p[er]p[et]rat, à quo h[ab]ere oblata, et pateret ad p[er]p[et]rat[um] sig-
ficant. R[ati]ficand[um] B. Disputator: absq[ue] Concionator mansit ad fine anni, docuit h[ab]ere
h[ab]ere et atq[ue] fuit, ei[us]modi in Clero conciones et aliq[ua]n[do] infans, pau[er]i h[ab]ere utiliter
utq[ue] auctu[re] n[ost]ras et solas.

Harley

[illegible]

Hic mensis abstulit nobis M. Stanisław Korabiewski: & sepe infans
 dormit, hunc parvum Corcorum suum, up to 10th. interu. sed etiam
 & septem dies, aduoc. abstulit, ut, facit ut & curat. orem cunctis.
 ve crept. 28. detulit, & detulit am. agens.

5. Hoc est mare Cuius cum toto Regno apud Urbem nostram, Collegij, dote
iungit: ex multis Severissimis & multis Rebus Regni Polonij, & Vitis, efflu-
sibus atq. bapizato, ex doluit, obijt. exq. rex noster huc & Aquilis venit.
Paschalet circum circa missiones & ipsius Regni & loca obita circumflecto huc
ex multis animarum, fides.

Amphis

5. ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷

Habitus facultate a R.B. Vitalone, in Litterarum ordinis praeceptoribus
gubernari a Ruffino B. Joanne Baykove; Suffrag. Pisan.

3 In Jacovos } Enclad onyaly snt B. Anjany Nikanly, B. Kadijany du-
4 In Presbyteros } rowanly - B. Ignaty Belsensly - B. Christophany Wojnabowal. B. Hannaly Kody.
B. Marjany Dabrowsly. B. Pabny Borkansly - B. Thomas Wojnieszansly. in
Jacovos grem ab Rudzinsko Suffraganeos Polnad, Canon Sniaginsly, in Presbyter
autem 2 Rudzinsko ypo Archiepiscopo Mattheja Lubelsly.

Sub hac et sequenti mensi agitabatur negotiis emendandi boni Oratoris
a M. B. Rozentzky. Sed demum negotij huius cura deserta est et capitalis: eo
quod maiores sentiantur angustiae, et q. s. boni a Collegio nostro, alijs, impet. p. s.

Maies

9. Ipse Affensionis Bz N. die pynlyke Succedentij by Van oblatent. Co. Hys
ny Pikaaly. B. Malyk Dabrowfij. Co. Jachij Rbebfyfij.
8. Eoraly deinceps fuch fuch ipfo die Pabroy Nij kempfij. S. Stanyfij
10. M. Bz Backa Malyk ny ohn B. Stanyfij Rachtijfij is Nij kempfij
feyulha, de quo P. R. habito gtfeyum in Junio Anz 1643.
18. Adm nyghit cum Pndiffime Nio de Vnditione geyant. P. Biedt diffulta
ker nyghit conctij gnyfene.
20. Cum Paly B. Albery Malyknyfij Luyz Dabrowfij, ipfo aboffine libery
et in ny loen B. Balfar Lufhonyfij nyfijer colligij nyfij, p quo Nympfij nygh
exij B. Georgij Lathodonyfij; gtfeyum ab aula M. Malyfchod pndentes gtfeyant.

Junig

4. A Magistratum postulare per nos, excedendum fuit. Reversum ad Re-
dole cum R. Biskupij et C. Stimpfio Daffy.
7. R. Biskup Kuhn, q. hic habebat S. Sempiterni genit et S. Sempiterni collegij
q. Redolent Collegij S. Sempiterni abijt.
21. Hac die Sempiterna multa tam domum quam foris delibere captabim, consilio
probatum est. Negotium cum M. D. Valentino Sempiterni. Receptum nimirum ab eo
bona Libeskovicensia Collegij nri, q. ille et nrijs bono jure tenebat, et nrijs
q. Sempiterna usquebat p. q. quam ad nrijs tenebat. Et recepto q. d. Sempiterna p.
25. Haec bona ab ipso satis pacifice, ut q. sciet negare f. p. nobis illos possessionem
nem quam nullo firmo jure ipse occupabat. Sed dolorum crepto libi d. i.
hunc p. d. post modum effuit in bona Libeskovicensia, a se crepta, et
f. Collegij nrijs, f. jure aduocatus p. d. Vxorij, sed reformat, quo p. d. p.
Libeskovicensia bona tenebat, f. magna in inequalitate p. d. ut illi

Datum a 14to inter quinquagesim^{as} quo^{rum} ad hunc occupabat totam summam 24 missas, benedictio^{es} solenne^s, in un^o ter receptis ex p^{re}sentib^{us} Georgio Kibelsky conf^{ess}o. Insuper noⁿ parvo post bona solenne^s videretur abla^{ta} adde^{re} in omⁿi^{bus} nobis inde^m constanter placere velle.

Coner tandem tandem omnia progreſſu juſto tam antiquo quam quibuoſ, antiqui
anum conſilio, ſuis corho uelut ingratu eſt, ita, ut Dñy hypoſiſ acceptio g. niſſiſ
ſonno a Collegio, omniſi ſenſu juſto atq. Preſentia. tam ad Liekiety quon
ad Liekietyſſe deſert ſuo uſuſq. nonſale: quod ſadum demum 6 Augu.
N. huius anni: qd oſa in Caſtro Beſſanienſi ſiſ maba inſcriptionu et geſtationu mu.

134
 bene ita fuerit, ut nulli sit reſpectu liberationis leg. Monkey est hic Dñi anno ver
 bone de quo infra plura inq. Julio anni sequentis, ut; et qd am fidei necesse fuit obtingit ad hoc Regem
 uliq. diffiniam.

Tohm hunc mensur habucenti fuit nobis Regis molesta cum Pao Lyongy

Eodem mense expedita fuit Voluntas Hujus renovatio

7. Eodem quoque mense M^o B^o ~~Adm^o~~ ^{Thomae} Conradus Collegio 500 fl. Eleemosynas re-
misit m^o B^o.

Trachium Bulbostoma Quis Lofnensis? f. finis nonjue obtul.

Wm. Young, Palatine, Va., & Francis Allen, London, £ 100. m. f.

David L. Webster & Jacob Solomonoff executed Conveyance of Redoubt City.

ad I. Bethu, cum designato filij Joannis Alexandro Paternus alij.

In fine hujus nectis originali fuit in Lib. Episc. et Presbytero a Radiffimo

Suffraganeos Episcopi, P^r. Episcopo Zofachy, P. Christophory Bascijoff, P.

Letny Bzeryny. B. Lanner Klech. B. Army Pyskewicz & Pau

Mittels Kachibergs. Mittels Poren o. im Collegen lichte. a M Dns Sober ka: he denu^{ch mense} anno^{reddy} fest.

Augusby

1. Hoc mense atque die, prima Laetitia obitus Regis Marijæ p[ro]p[ri]e nomi-
n[is] Bath.
5. Quis tandem Regis Legatione ingressi Be benedixit. ut signum in Lugo.
21. Paradis Vacationibus annis p[ro]p[ri]e, scholasticis, regis et collegii Annus alle-
giorum fecit ut refectis ip[s]is Corporis, refectent et ip[s]os Anni atque Regis.
5. Hec dies exiit nobis B. N[ost]ra B[est]ia n[ost]ra op[er]a, p[ro]p[ri]e cum
nobis ip[s]o Die I. Bath N[ost]ra, et tandem h[ab]ere ad p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] n[ost]r[us] ip[s]i
in Societate annis 35. h[ab]it etatis sua anno sed 64. Conjugum ^{Spirituali} ~~Conjugum~~
felicis in conjugio d[omi]n[us] n[ost]r[us]. Cogitationem non paucis in publicis
nem h[ab]it Collegii, et ip[s]e in manu habentem, n[ost]r[us] op[er]a et ip[s]e, p[ro]p[ri]e curati.

September.

Cum hoc Mensis vestigiis est ad Ichnogastera: gby 4. die & l'ust
 affertur Rhebojces buculenta. Et cum die Valenijus Mijojica
 p'eto hennio nota sunt.

Joan nes Reicheardt, quatuor annis Theologiae profectus: ad Lycos alioq. In-
venis permodestis ingenij adit in Societate annis scilicet 12. in Vita autē 27

Mythimja Rheum *Agrotis* *quod*, *cor* *fu* *se* *ola* *non* *cap* *et*: (cont. n. 160)

Exemplat: Just R. Heijstij in con. Coen, illis auctor Philosophorum schola assignata.

rest with ver age in popular Philosophos, adeo ut pene oes (unhappy exception)

23. Martius quidam Theophs Theologus Anglus: cum esset Legationis apud
R. Carmelitar in templo SS. Corporis Ch: a Proposito S. Martini in eius
parochia operantibus mota est his de q. p. sententia, utq. se causam
offensionis p. sententia in iudicio. Indignus est (quamquam non tam p. ingenuo
quam a Proposito Martini Magdalenae motus) Ad R. R. B. Brachy
Vicarium in Spiritualibus Eff. n. ut iudicet ad Collegium nosm. rogatum
ne p. iudicet p. sententia Proposito S. Martini. Responsum: a R. B. Robor. 1.
Nisi p. sententia esset quod cum ab anno p. sententia R. q. b. Collegium Societas
habet p. sententia, p. sententia Martini et p. sententia p. sententia nullus in hoc
impedimentum seu Theophs seu Societas habuerit: nec p. sententia post hanc p. sen-
sionem p. sententia difficultatem p. sententia. 2. Theophs hunc a Theophs.
his maxime Congregatis p. sententia omni. aggravati Congregatis fore, non p. sententia
ab eis hoc nomine q. a Theophs, indebita p. sententia motus p. sententia p. sententia.
3. Deum. Responsum: Ex hoc p. sententia p. sententia Collegium neq. p. sententia neq. p. sententia fuerit
R. R. B. seu officio seu Proposito quod vellet se impedimento non fore
in causa n. p. sententia. Legatus est de n. p. sententia illi: q. Lohi Religiosi
de n. p. sententia et p. sententia n. p. sententia. nullis p. sententia vel p. sententia p. sententia p. sententia. p.

inquirentes in sup^{ra}
Nobis, quasi nos pro
fuisse ab Episcopo
negaretur. Cui
veniam Nos in eis
petere. ^{offense} melius, et quantis malis
aut offunderetur.

9. Manfr. hic fuit b. p. Societatis illius et Collegii nro ludibundus fuit. Absolutus n. e. iuris. An. R. R. Martin. Ubellus fuit. Suppositus Generalis. 9 huius. cum So. c. abbatem gubernasset annos 30. n. p. i. ut ab anno 1615. n. p. i. fuit autem annis 82.

13. Virgo Elizabetha Michanover. v. a. n. o. t. e. p. a. n. t. i. s. h. a. c. m. e. n. s. e. e. t. i. s. d. i. g. n. t. cum n. p. i. f. u. i. t. a. n. n. o. r. 13. f. e. b. r. u. a. 100. H. a. c. e. s. t. V. i. r. g. o. f. i. l. i. a. c. o. m. p. a. r. e. n. t. i. s. q. u. i. p. r. i. m. i. n. h. a. c. Q. u. i. t. a. l. e. B. a. h. e. s. n. o. s. t. r. o. c. o. n. g. r. a. t. u. l. e. h. o. s. p. i. t. i. o. e. x. c. e. p. t. o. s. f. o. r. e. u. n. t. m. a. g. n. a. c. u. m. c. h. o. r. i. s. t. o. r. i. s. S. e. p. u. l. t. u. r. a. i. n. n. r. o. t. e. m. p. l. o. f. i. n. d. e. n. f. i. l. i. a. S. o. n. a. m. e. n. s. e. s. P. C. l. a. u. d. i. s. A. g. n. e. y. u. n. S. a. n. t. i. s. e. n. e. p. l. a. m. i. n. n. r. o. t. e. m. p. l. o. f. o. r. t. i. t. a. e. s. t. 20. h. u. i. u. s. S. e. p. u. l. t. a. e. s. t. a. n. t. e. m. c. u. m. V. i. r. g. i. n. e. A. n. n. a. P. e. t. r. u. s. e. w. a. f. i. d. e. m. d. e. f. e. n. s. t. r. a. a. n. t. i. s. t. a. f. u. a. S. e. p. u. l. t. a. h. u. i. u. s. a. l. l. e. g. i. j. B. e. a. t.

Martig

Martius

Totum hunc Mensem quadragesimalis jejunijs sollemnitates absunxit,
in cuijs singulis Diebus pomeridianis hunc Locales B.V. pignis no-
minati ex Artificibus collecti solemnem processionem ad Nostrum templum
inferuerunt, ubi Passione Domini musico concentu decantata, et Eya-
lostatione de superior loco audita, discipulorum denique galila, praemissi
supplicationi huiusmodi inposuerunt, Magna semper huiusmodi concor-
dia, magno etiam aliorum quae se localibus istis immiscuerunt unanimitate
ipsos in saepe flagellis animaduertentes accusu.

Hoc primū Mense nobis Moos Brō Nij Sinter inolefecit cepit. et
N. V. Visitator, cum ex ultimis Regis finit Varuina ad Conyha
uenisset, ibij nunciū de Moth Brō accepisset, posito Visitatoris
officio, solis Praeparatoris nongae Praeparatione hanc administrare cepit.
Hoc eodem mense nec non alijs subsequentibus diebus aliquot parva Sa-
cerdotis Exeratijs sardij Brō Nij exultat, et ad Sacerdotatus officij mu-
ya sardie et ipse obsecra in studij sent. fuerit ij postij mēi rostrant
scholarū discipulū, recess ad Sacerdotis finit.
P. G. Conyij Hagenau solumm exfessionem et Volandū sent.

Apertis.

9. Penebant nobis meos hic geton et l'offham Collegij d' missiones
Stanislay Niebejensky, Theologyi testigarij. in quo est, vulgo in Cy
corajda nihil vitiosum, nihil qd causam d' missionis dignum apparet,
venere tamen non desiere iustis et graves. quos cum ipse suomet Chy
roy vafro, atunde cognitus, supponit, confirmasset, necessario, doleat qd em
no lugeat, sed r'ipum seio, a Societate d'missus est.
5. Paucata uim, Religiosa solemnitate mod' h'az. Adm Rnd' Lij Mro
iusticie in templo, exultato c'notaphio, et sacro & modico cantato.
14. M^{my} Antifer, cum Illmo Suffraganeo, et aliquot comitibz Platis die
Parafceus a brato cultu templa precijus Quibz huij obijt. plurimum
h'et celu' est, et ujd luto in sedibz. in a'zq' etiam flagellis in c'notaphio.
quod res quantenuis dissimulante et p'rogitate ageretur, tunc in
ut latere omnia non potuit, ita plurimul h'ntz c'notaphio.

Maig

8. Solemnitatem D. Stanisłaji Episcopi Ecclesie nostre patroni
auxit Ill^{us} Amplius n^o, decantatis in eod^e hunc Lauro hunc
Vesperis. Auxit eandem, duorum Sacerdotum studij nostri ex
terni prima Lauro hostia Deo libata hoc eodem die.
Excepit aut R^{ati}ssimus Regi, cum R^{ati}ssimo Suffragano, et ali-
quot Placis gratioso in No^o Refectorio.
20. Obijt ephemeridiam Stanisłaji Piatkow^o n^o annos 60.
in Societate fere 40. Coadjutor linguarum, exemplar Coadjutor
Societati, modestus, docilis, taciturnus, laboriosus, p^{ro} omnia op^{er}um
et Religio^{is} et religionis adiutor. Et Lauro maxime p^{ro} curis
migravit, magnosq^{ue} apud oes domesticos, q^{ui} annos et veneris
fuit, de se ipso reliquit.

John

25. Sole m[un]datis Affensu[m] Dominice: addita est a Collegio alia
Renovationis Votum et spiritus. Solito quodam atq[ue] seu i[m]mune Pat[er]
ad Congregatione Originalem discip[ul]i, ut ita fieret egerit
sic p[er] Rector alij Calijci evocato illi ad p[er] Rector h[ab]uit; restit dom[us] 30 oct[obris]

[illegible]

Junius.

4. Quia Peterus per amicum suum Antistitem suum Brandel in Redonem
iussit: in colloquio suo mensam Regali (sponsa et consilio an usui
casu et fortuito) divulgavit sua consilia quidam qui agitabant de So-
warbeno pago Nro, quem Perilleus et Remy D. Caput Possum: Strangley
Wydre Regis huius collegii donauerat. Per summum quidam orationem necesse
elaborauerat, unde quatuor motus populi ad Custodem spectabantur Regali
se possessorum Sowarbeno: cumq. P. Redon diceret summas illas co-
pulationes suis Custodi Possum delitaret, esse translatas a modernis possessoribus
Custodi, Benefactoribus. Nro in Pago alium ab ipso emptum et illis summis,
si in Lebykewo. affirmauerat Regali, sibi per esse alium etiam in hunc
pago: non scilicet oculis Sowarbeniensis. quo tempore Antistitem
notat est P. Redon, ut huius rei non iudicaret, sed tempore pri-
uati, et ad Custodem ad emendandum pago Sowarbeno. ab se Col-
legio dante uideret ad Antistitem Episcopi, sedem se quod et collegio profectus
et Capitulum non oporteret, iurandum ad Custodem ut ille emendationem
hanc tanquam Episcopus, iure et (ex parte) orationis bonis illis et curaret.
Expetant eo res cum P. Redon, q. donum rediens inperit Monumenta
sua insuata, et conijcit Episcopo ista se non habere ut Regali dixerant. Itaq.
suo tempore consilium Antistitem secuti et exequi et. feliciter: ut infra-
cel. Sed huius regis Caput et alios aliosq. pariter aut maioris momenti
h) exequi, inperit P. Redon ne ad Consequens Quarta abiret,
hinc in Regia curanda erat, sicut Capitulum danti Consequens Possum: si ad

Jan^o 22. Pch^o et Paul^o Apostolor^o g. inivit in 28 Junij. Congregatio vero
Quintus fukera erat Orogij 2 Julij.

8. L^o Nicolaus Tobasconsky Theologus in hunc Collegium professor, cum esset ad Collegium fratrum (à Serenissimo Rege cum diffidentibus in Patriam Torenij) volente Serenissimo, et adnitate Rudolpho imp^o, annuente etiam L^o Rudolpho, in Collegium Theologos adscriptus: expulsum de hoc Regio Informationis causa, abijt Varsavianam, ad R. P. Sine-rem Lichenoff: quo tunc Societatis: quo Serenissimus ad Collegium illius conceptionem maxime utebatur; quo re confecta P^r, redijt domum 27 ejusdem mensis.
10. Ordinati sunt in ~~off~~ P^rdiaconos a Rudolpho mod. Joannes Bayleconsky Suffraganeus Posnani. L^o ^{Marinus} Thomas Rylydy, C. Sebastianus Janphosap C. Mauritius Parbonovsky. Idem ab eod^o P^rdiaconi ordinati sunt.
11. ejusdem. Ac tandem et Presbyteri creati sunt ab eod^o 15. ejusdem mensis, in singulis et simul et Teste S^uo: Conyos Off^o.
13. Pr Stanislaus Bolyhydy abijt Officiis ad congregatum Doctorem: ad locum remanente P. Rodore negotio causa de regis super abstrondip^o.
14. Abijt diem suum M. D. Lipevsky: de quo anno super id alium. P^ro. plenus p^rdictus
15. C. Joannes Wasse gravior ex pede laborans nec sine p^riculo utinam evasisset, roboris quoddam reuocat, et ab Senesc^o Dⁿⁱ Jacob Brodsky amicus et benefactor huius Collegij (qui multis annis q^u Medicis, Carab. p^rdicti) huius Collegio seruiuit, et jam pluribus annis obierat) q^u p^rdicti esset ego in p^rdictis, p^rdictis p^rdictis, et p^rdictis illi melius uideret cepit; posteaq^u demum conuulsi.

Julius.

Occasione Capituli. Smetis Prelatorum Bosnan' (Dequoyia)
adum et transfadum qd felicitas regni Bonaderiensis apud Rndiffu
Ep'us, cum Rndiffu. Custode p'sente, emendata q'de sunt ab omni
pibulaj p'sensione boni illa: n'qz. Cum ab hac parte p'di. p'my.

Nos M. Dñs Episcopus, q̄ hoc anno h̄c Pascha 14 Janij conijt: o
 standit Dignas oī f̄uēntis p̄be. ut cum p̄p̄to Quo anno sup̄ior transijt
 f̄uit transactū est. Pr̄sidentiam hanc Dignā reddidit manifestum illud, q̄
 cum p̄nt de sup̄ior Dñs Episcopus legitima ac uerā nobilitate dubitabit

et nunquam probatum si forte in ius vocaretur etiam nos socii involveret.

3 Julii cum Reverendissimo Episcopo nostro conventum est de istis pagis
Kietyciensis, pagis Kietyciensis, alterius pagis olim, de modo de:
pagis Pogorzbowi dicti. De qua venditione fasces ali.
quid dicendum ut etiam posteritas informata maneat. Igitur
supra dictum Kietycens abj. Pogorzbowi desertum habuit sol.
legium hoc datum sibi cum fundatione hujus collegii a fun.
datore suo Reverendissimo Domino Adamo Konarski Ep.
po Ascanensi una cum Nupia Gzemska Januszajce de:
hacti a Mensa Episcopi. Quos omnes pagos modernus Episcopus Pos.
naniensis Reverendissimus Dominus Soltowski a Collegio
isto superioribus annis jure repetierat, sed causa minus sibi
a voto procedente, animus etiam ejusdem opera etiam Patris
Nicolai Trzeskowsky cupis eruditione et virtute meritis Episcopus
captus erat mitigato et placatione erga collegium lacte negotii
hoc prosequi parvis ante annis desierat. Ex Kietycens qui
pagus est aliquis optime constitutus exiguum proventum
habuit collegium istud. Antiquitus agre erant adducti ad hoc
coloni ut ducentes florenas penderent. Sequentibus tempo.
ribus quingentos dare consenserunt et tribuerunt. Circa
annum Domini Millesimum sexcentissimum undecimum pui.
removal. Pater Noster Stanislaus Generalis Praepositus dedi.
rat facultatem Patri Rectori Alberto Chermiakowski
consuendi, sed res effectum caruit. Annis sequentibus
Pater Stanislaus Kryzwicki et ejus Successor Pater
Laurencius Pkarski Rectoris hujus Collegii dedere

operam ut aut venderetur aut ad ampliorum pensionem in-
duceretur idem Kitzgeriensis colon. Eius consensus
ad id a sacra congregatione consilij Tridentini obtentus
anno Millefimo Sexcentesimo Ingesimo octavo. Non successit
tamen hoc negotium. Communi rursus adveniente Patre Pichay
pedito, vel interim officio decedente oblata est alio ab illa
eadem sacra congregatione vendendi hanc et alios collegij pa-
gos facultas. Cumque ex iure et forma concessionis opus
esset approbatione et remissione loci ordinarij aliorumque
ei adiutorum. Oppositus negavit se permissurum eam vendi-
tionem Kitzgeriensium Korableniensiumque subditorum. Quia
Collegium hoc aliquot annis ante emerat a Venerabili Capitulo
Posnaniensi. tanquam adjunctum Kitzgeriensis pagi, et spe
uberioris fructus ex utroque punctum percipiendi, aut commu-
niter utrumque vendendi. Si fieri in manus Nobilium, tum
quia hos pagos e manibus atque iure Ecclesiasticarum perso-
narum educi nollet, tum quia isti subditi pecuniarum iure
essent fundati, theutonico nimirum et exemptionali, non au-
tem eo quo ordinarij sunt subditi Nobilium personarum in hoc re-
gno. Et quoniam tractatum esset ut domus a congregatione. Si hoc impedi-
mentum amoveretur, hanc in consilio hoc consilium, atque ita veritas Kitz-
geriensium et Korableniensium inespeditibilis erat. Cum ex una parte Episcopus eos vo-
cari non sineret Nobilitati ex altera parte vendere illis Ecclesi-
asticis personis vel nobis proposuisset, quia Respublica in sua con-
stitutione Anno Millefimo Sexcentesimo Ingesimo Octavo, quo concessit
Concessit Collegio Posnaniensi ut quoniam spiritus omnes egeret
venderet posset aliqua bona sua quod nunc Kitzgeriensium alia vero emerat non videretur
cum spiritus necessarii. Quare et ipse additis qui huiusmodi attenderent, ut hoc

138
venditis Nobilitati fieret. Illud quoque tandem Consilium placuit, ut
Episcopus ipsi Posnam Kitzgeriensium et Korableniensium venderetur. Episcopus
quoque statuerat apud se Consiliores Protestantes fundare gener-
alem Cathedralis: missio quoque bona illa venderet: annuit consi-
lij, ut super illa bona fundatione Consilio fieret. Et quia Nobis illi
pagi non nisi 900. aut summi 1000 florinos annue pendebant, Kitz-
geriensium quidem 500. Korableniensium quidem parvam 400. ad
hanc usque annue pendebat. pensum vero anno 500. Episcopus iuxta quan-
titatem quantitatem ipsius, millia 19, summi 18, oblati quod dicitur pagis.
Ita enim usu venit, ut mille florinos rediret, 15 millibus emetur.
Tandem vero Episcopus etiam statuit solum benevolentem et suo Collegio
Redonem dare oblati obsequium daturus se 29 millia.
Proposuerat antea tametsi benevolentem B. Redonem, quod subditi, de hac
venditione: egerent, ut illis, ut si vendi a Nobis nollet, pensio
non auferretur, usque ad mille Ingesimales, sive 3 millia nostratis mo-
netis. et contentus fuisset B. Redonem 2500 fl. pro se et 2000.
Subditi vero suo obsequio, non credentes, etiam se vendendos,
quod scilicet Episcopus, temporis assignato scilicet a B. Redonem ad ultimum re-
solutionem sua Consilio afferenda non congruerent. opposuisset
tamen aliquot ad hoc dies, etiam non ulcrunt, ne minus quidem,
ut scilicet vendi essent si vendi nollet. aut ultimum mentum suum de-
clararent. Et consilio pro Capitulis suis quos Posnam acon-
dabat concesserat ut 2500 Collegio pendendos sponderent,
scilicet quod missi fuerant, fundi illa spe, quod vendendi non esset Episcopus
negat illo emendi, contempsit obfirmata mentem Capitulis
declinavit. Tandem mensis, cum nihil respondisset, postea
superius cum Redonem fundi est. et
eiusdem mensis Julij Resignati Episcopus. atque Capitulo Posnam: et
29 millia numerata sunt, recepta, et in Archivis Capituli
Posnam, deposita, donec Collegium bona subditi inveniret: in quibus
ita mentem Capituli Consilio dedit summa in pendere, quod dicitur.
De fundi, pro alio mense. ut in fine dicitur. Ita quoque Kitzgeriensium.

novi subsidijum Camp Collegio contumaci^{us} possessione Collegii cessat, et
 4to mille florenov^{is} redijt, duo millia accepit annuatim. Ipsos Ipsos
 postmodum penitus contumaci^{us}, et Communibus pessime habuit per
 illa Capita: noluerunt enim recipere ad possessione Episcopi et Capituli.
 et nos tunc fructum sub ipso contumaci^{us}, nam ipsius fructum
 sunt ad pendenda Ego 3 millia, aut 2500. florenov^{is}.

29. Lasciam Zabysjann, sine Sordissianam in possessionem suam fieri
in loco sita cuncto ad Casum deprimendum. Cuius causa multis et acerbis exposita
hae fuerant breves lites, qz hujc Collegio supradictis annis? Quibz ipsi Po.
monienfj ex parte sua resignacionem transse. et jur. et acceptis
a Civitate Florentina 3 millibz, et 750.

Eodem mense arenam q̃ Collegii in flumine duxit sepe exasperat
benè alta confecta manire et claudere cessare; eoz. fudo nulli nos
non hinc molestias illas transire solent hinc, sed etiam fatis are
illam nodis inveniunt. Observez.

31. Landy Parki Nubij. Locumtatione Ruffing B. Suffragane-
francensis in templo anglic, prout et in hujusmodi nobis est.

Augustus.

1. Abijt Bⁱ Nicolay Brafco ruffi ex Collegio, ad Torunensem cum diff. de nobly de
fue Collegium. deplexit autem de V^o a. Garzini ad h^undifimū E^um, acceptu-
rg ab eo tum funptum Marfco n^o tum Patentes h^und anff^o n^ois fuit ad Collegi-
um.

9. Illustissimi Viri Christophorus Episcopus Salazarum, Bernardus Legatus
in Gallias iturus ad Episcopum Regium Severissimam Mariam inde in Polo-
niam Deducendam: postulavit et obtinuit Patres duos eius illis consules, à
R.P. Prouty, uno et ab A.^m Rendo B. Nro Vices Sacerdoti Carolo Langier,
juevantur cum eo duo Patres. Scilicet Stanislaus Wapowski, et B. Joannes
Belski.

19. Copiamus Oracula venerat ad docenda Grammaticae Haec Polihycomph
 7 quo Theologia confirmat iussu effect. tum etiam alia sua nobilitate habet
 hinc vult: abbatem scilicet Ordinationis Superiorum, ut ad Iussu Ordines hic pro-
 ueretur. Haec de Ordine est Libellus cum a Rectoribus Suffraganeis Episcopis
 20. etiam in Bawm. 27. In Pref. hunc. Et aliquid in eodem bono hic

uir, satis cum modis merito hoc in Collegio officioq; uiget; postmodum redijt ad iuges
q; et, et fidei p'habilitas intellegendisq; uisib; ex eo scandaly inq;stiosos, et p'
verdacesq; causa, reniss; est sequenti Majo Cracouiam: ib; demum d'p'miss;
est i' Locutake.

25. Ad satisfaciendum voluntati Lævi Congregis, q̄ petebat pecuniam p̄ huius
Bewo accepta nos misit; in alia bona Collegii utilia. cum q̄ sita esset talis
bona: inuent tandem est pag. Sogoleus d̄ d̄, sit sup Vantamflungum
cum huius tam aduic, quam adificationi idoneis: sed fere leuiss. Popu-
lari distans. Hoc cum placuisset, et Hereditate uenalis esset, conuenit ut
cum eis ut 20 millibz florenis emeretur. Eius emptoris contractus
causa inuenerit fuit Calixtum, ut ibi res bona concluderetur, et ju-
dices insensum rite formaretur. Iam est q̄ Calixtus acceptis ex Cethe.
oralibz beneficiis p̄dictis 20 millibz p̄ huius Bewo acceptis, et adiectis alijs,
p̄ 6 millibz ex Collegii pecunia: Et confectis conclusumq̄ est Negotium

29to tunc feliciter eodem mense. Dico q^{uo}d nunc feliciter, q^{uia} non absolute
abgenit^{us} ex p^{ar}te non potuit contrarij. Causa fuit una ex p^{ar}te n^{ost}ra
altera ex p^{ar}te Vendorum. Ex p^{ar}te n^{ost}ra illa fuit: q^{uia} Kielbergen
sem p^{ar}te alioz non in manu Nobilis sed in Ecclesiastica p^{ro}vincia
D^{omi}nij: notabat autem offic^{ium} Cap^{it}uli Cathedralis ei rei v^{er}um habere
quod est in manu p^{ro}vincie Ecclesiastica, atq^{ue} in non Nobilitate, p^{ro}p^{ri}etate
in Conventu Notatus fundandi venditio illa facta est. Oportebat q^{ui}
a Nobis hanc obicem auereri, et cu^m Nobilitate transire, ut rata
manu venditio p^{ro}vincie, postea et emptione haberet. Ex p^{ar}te
vero Vendorum difficultas fuit, q^{uia} P^{ater} D^{omi}nus, hereditarius fuit B^{er}n
Nilsenka, ex d^{omi}no familiaz. Roza Benjorva, non vero ipsi D^{omi}nus M^{ag}
L^{ud}wig, q^{ui} solum modo certar^{um} summas p^{ar}te in d^{omi}no p^{ar}te habebat: et habebat
sup^{er} se obentat publicat^{us}q^{ue}, ban^{co}ptio n^{ost}ra, p^{ro}p^{ri}etate quas nec standi nec
contradi^{ctio} p^{ro}p^{ri}etate p^{ro}p^{ri}etate, p^{ro}p^{ri}etate i^{us} boni^{us} habebat. Et ipsi Vendor
tunc ban^{co}ptio n^{ost}ra quam alia imp^{er}iment^{um} q^{ui} etia^m up^{er} ei^{us} obnoxia fuit,
p^{ro}p^{ri}etate debuit a se auereri, antequam venditio rata et firma conficeretur.
Itaq^{ue}, contradi^{ctio} certo modo (ut in ei^{us} formula videt^{ur} p^{ro}p^{ri}etate) facta est, obli^{ga}-
tio se Vendor, ad tollenda imp^{er}iment^{um} sua o^{mn}ia in bon^{is} et Leg^{is} p^{ro}p^{ri}etate
p^{ro}p^{ri}etate reg^{is}, intra annu^m p^{ro}p^{ri}etate, reg^{is}, p^{ro}p^{ri}etate p^{ro}p^{ri}etate. q^{ui} res demum annu^m p^{ro}p^{ri}etate.

* September.

Annus Dom. 1646.

Ann. 1.

Januarius

7. Hac die Romæ in conventu Sancti, magna confessione Voluntatem
primo Secretario pluribus suffragiis in Generalem Societatem Redip-
positum electus est. Dom. R. Fr. Vincentij Carafa. aetate annos
56. vir nobilissimus Sanctitatis integritatisq. doctissimus et auda-
cissimus ex Quibus Neapolitanis oritur. cum ante Praeparatam Neapolitanam
et gubernasset, aliasq. Speculum gessisset. Electionem ejus
universa Roma celebravit, et Societati gratulata est. Ipse Sanctus
Dns N. Innocentius. X. mandavit Secretario Congrega-
tionis etiam reposito, ut nomine suo Universis Patribus Electo-
rum gratias ageret, et eam Electionem Appropositi factam. Hoc
eandem Electione talis Appropositi Sancti, Conventusque Condi-
naler, alijq. qui in Urbe Praeparatam testati sunt, existenter libi
Declarationem, in Societate habentem nihil speculandi, nisi Praeparatam
gloriam, atq. Viribum veram: cui soli prosequitur prebium
honoremq. habere agnoscerent. Hic ipse est Primus Annus
Generalis Dom. R. Fr. Vincentij Carafa: cui Deus
et Gratias et Annos Antecessorum suorum largiatur et accumu-
let in Regimine.

Februarius.

24 P. Kunglas Tyjark. P. Lucas Wiederskonjc, P. Lohy Bupow.
 fur ordynaty pust in Diaconos p Radzimi P. Lijfmuund² Mjaskow.
 fur. Ordynaty autem ydem fuerant in Subdiaconos ante p Radzij.
 nu² Eyn Pofnan 23 Yhr² anij puzions.

Martius.

17. *Idem* *episcopus* *epi* *Pater*, in *presbytero* *ord* *ali* *unt* *al*
codem *Indis* *no* *ly* *smundo* *Mia* *kon* *si* *Ep* *isco* *per* *der*
son *si* *4* *tr* *ic* *is*

A privis

14 Kujmenfir finem Dedit Congressus Sarty Oland, 2 presens
anno supradicti mense 21. Novembris.

Maig.

Iurius.

12. Junij ab urbe Româ 9⁸ Reder ad collegium in columnis redijt.

30. Q. Petrus Strydzki - S. Gregorius Wotkowsky. Q. Adam Zerny.
P. Albertus Tobackowsky - Q. Joannes Biekanowsky in Lutsko.
nos ordinar. pnt & Ruffinus Duda Petrus Niebkowsky Suffra-
ganus in Wloclawiensem. Ab eodem ydem ordinar. pnt
in Diac. nos 1 Iulij. in presbyteros autem 2. Eijdem in no.
pro domesticis sacello.

Julius

Hoc nuptie refutatio contrahit cum B^{no} Joanne Michingh^o e^o
conjugio facta est, ob causas supra enumeratas 25 Aug. an. 1760.

August 29

September.

[illegible]

October. November

Ex prouincis Bohemae Cabres aliquot, q^{ue} in finit^{ate} Poloniæ morant^{ur}
in collegio Annuus collectiones fecit, ac deinde ad nos libros red-
ere.

December

Adificiis eorum in Villa seu Aed. Collegij supra fluvium q. familia et
officinis eorum fide accepta accepit. migravit in illud opus est.
Eod. occasione aed. collegij complanata.

Hortus, q in Medio Nobis Suburbani horti sit est, cum edificas
fuit, empty est p 500. Empty est autem tum q^a onerosa fuit nobis
illa in medietate fere sita illa terra postea, tum q^a eas necessaria fuit
ad Materiam ^{no} latificand^{am} subministrandam.

23. *Abbas cum suis Redemptoribus advenisset G. Saffari Dubbochensis
eodie officium resignavit, et P. Bonilem Leticovich Vice Redemptor
instituit. Venabat n. Innocentiana Constitutio, illam hyemem, illo-
modo officium p[er]batur. Non erat autem in illa P[ro]vincia designatus ullus, q[ui]
vel succederet, vel regere deberet.*

Annus Dni. 1647.

Rev. Bro. L. Vincenty, Canby, Propagator General.
Rev. Bro. Thomas Long, Propagator, Colonge.

Januarius

1 Anno 1647. iuxta Decretum de more Lo all' ab' Llean n'ras S'm' Nonius 1588
nulli in ephraim hospitibus p'p'is, neq. in templo neq. in dychnis n'ras orare. & recitare
15. inhibitiones S'm' N'j. Segella gl'ri v'ros templis V. Margarita Milleriana.
Haec n'ras ephraim p'p'is n'ras hospitibus in Collegio p'p'is n'ras p'p'is
S'm' n'ras Augustus: aliquot quor' n'ras n'ras p'p'is n'ras p'p'is n'ras p'p'is
p'p'is: et alij q'dem ab' aut' p'p'is p'p'is p'p'is p'p'is p'p'is p'p'is p'p'is
p'p'is n'ras p'p'is n'ras. n'ras q' in eate Ogymanij institutio n'ras h'git p'p'is. Is n'ras
p'p'is occasione n'ras p'p'is in v'ros sen Aula' p'p'is p'p'is: n'ras p'p'is p'p'is
p'p'is n'ras p'p'is n'ras ab' aut' cl'p'is, ad Collegium accurrit, sese restituit sicut erig' n'ras.
Lo S'm' n'ras offensam p'p'is n'ras p'p'is n'ras p'p'is p'p'is p'p'is n'ras p'p'is
n'ras p'p'is: Ita p'p'is ab' n'ras p'p'is, hic n'ras receptis, ad aut' n'ras n'ras
p'p'is n'ras p'p'is, graves p'p'is p'p'is, n'ras indignatione p'p'is n'ras p'p'is p'p'is
n'ras n'ras: n'ras n'ras n'ras p'p'is p'p'is n'ras n'ras, n'ras aliter p'p'is p'p'is.

Februarij.

Martius

culi quadratura, utique impossibile iudicari, maximo animum indigne agere. ma-
xime labore ~~facile~~ scribitur, maximo successu asperitur. In eo solo
non satis ptyo, quod tanti laboris opus stylo plene applicare explanare, &
accelerata mentem non potuit: in ptyo huius librum fuit confusè descript.
Quis labor in Voluntate fignione collectus, et asperari iussit.

Aprilis

Circuli quadrat-
turam operatus
P. Sigismundus
Bruderi

8 *Thom. P. Stamfai Ep. ess. Jovanis nobis Ruffi Suffraganeus: et in Paphlagonia presb. st.*
10 *Virgo Anna Origenis: singulari pietate, et in Mvra templi beneficentia,*
in Mvra templo legaliter st. eij sepultura ornata fuit et conione, et concursu-
nium bono.

30. In subdignos Europaei sunt a. Ruffinus G^o Loar. Baylonij, suffrag. Ep.
ipso Afcensionis Ep^o die. R. Frany Kiefelowsky, & Frany Gindley. C.
Joannes Maffij, & Michael Kifabowsky.

Terminus

2. Adam & Sophia dijnacht van Dinsdag. 10. Presbyterij seyn: dal anteafer.
quod est chim. & Pauli Kasperus. Dinsdag. 11. seynacht.
aconata. 15. Presbyterium.
16. Oefening der Pikes sijnacht. Lauenburg & Co. obliet. jf. Dinsdag.
Dinsdag.
4. Hing Knecht, geboren in dem Clausen. D. Thomas Lauenburg: seynacht, deerejst.

~~134~~
145

Presbyteri tres creati, die D. Annas Lubina tempore nostrae pastore, scilicet, a. elch.
le Pontificatus eius apud nos Undissimus Suffraganeus, qui et ipse transiit ad maiora Refectorii
membra. Latius autem si sunt: L. Adamus Wieruski, L. Stanislaus Marczewski, L. Martinus
Sierakowski, quorum unus, L. Marczewski 17. Maji die dñica. alter, P. Sierakowski 21.
festo Assumptionis Dñice; L. Wieruski 31. Maii primitiis Super Dñi decesserunt.

8: Feat gratia et in Congregum Praedicatorum censu computatur et L. Joannes Plonarski
et L. Stanislaus Wieruski. Accessit tempore Capula satis meliora fuit argento merita confecta, componant ei L. Sierakowski
acceperunt et una Dalmatica ex anno 1894. vestimento M. Dñi 12. Congregationis de gas in festum.

legem ac Libros suos, et 12. Joanne Sanderi.
Mortuus est P. Martinus Tufimus Anno nativ. fere 76, e quibus prope 50. in Societate
percepit variis exercitiis occupationibus, usq. praesentim, quae hincas Humaniores et Elegentia complatur.
Mortui proximius praesentis exordium in hunc, Jessej, fato no. lueris comparavit. Inventus genitum
flexus ac lachrimas, nam similia superimposita habens, cum debilitas, ^{omnia} et tam praecoxe spiritus
moniti pollicetur. Jacitum hoc mensis celebravimus, quod laqueus est summius Confiteor. Procerum x. omnibus
Christi fidei.

Debitum pars nō tenē persoluta ex censibus recepit. manet decem milibus
persolunda summa talis: quā in suis hēnē impendit reges Henricus 2us & Ric^{us} 1us
quorū p^{er}struatur.

AVGVSTVS

25. *Sierakom* 2 *lectos*, sicut ad salutem *Huius* *Palatini* *Episcopi*, pro uno aula *penad*
rebit *Primi* *Brancey* *Socius* *Episcopi* *Episcopi*.

Debita pedum?
mansit porob:
victa summa
valuo

[illegible]

11. Maj¹.

Initalus nuper Illmo. à Holm, ex aula sua Scandinavica venit ad Collegiū constabat,
partim Cæsa, et Julia sua, partim Adhuc latè majoris Scholæ. Præsertim Rhedam Galen' latissimū
et Adhuc immensitate æquæ collectam, in qua mirum quā porlonga, et ad anasim' tantū secundū
ordine sui equitē, Polijensis, Scizij, more patris Placidij Romul' desit, et tam arvis, quam plabris
celarū equum ornamentis egrege ad pōnam, vix ad indicem pōnd' dūi. Quod tunc ex tempore
censasse nobis iam videbatur, in hactē, plabris, domus obvis, forum, eidemq' populū pūblicū
quem pōnd' pōnd' est, luce ex auro d'argentū quæ vidat' erat, effusa liberalit' illustrantē,
tūctūq' tan nobis, qui tenan' instrūgunt, quam Illmo. cui ea d'oblecta appōnt. Temp' illū
Ludovic' ad Aligi' cineses Longi, Venet'q' Illm' Sedulū complexus c. L. L. Scandavici' An
cum R. L. P. Sculore, omnib'q' suis domit'is rai astē d'icentū suū cæcā pōlly' ianuam
pōnd' pōnd' pūmā tūctū, et armenū d'ignū in eundē pōnd' pōnd' quā deinde d'icent'
nomine d'icent' ac Aligi' P. Mithras Obzenti d'icent' d'icent' d'icent' d'icent' d'icent'

explicit *Hand*

[illegible]

His ita ex ordine humanitatis, omniq[ue] officii. demeritis peractis, dudum
ad tantum in ora Templi edificandi ex longum processum hucusq[ue] illiusq[ue] felix
rita. parvi, ubiq[ue] illiusq[ue] inter militare, latus, et tempora, perbreve ante opari; aditum.
Transiit celebrata ^{saeculij} officij de more consuevit. Dignis ad laetandum aqua benedicta
totum Ecl[esi]e fuerit festum, eximio Pontificali manu lapidem in sua fundamentis
cum tali epigrapha ubi inclusa, demisit.

Th: Spang

Tibi sanctissima Trinitas Unus DEVS

Hic dies potiori iure coetus
Anno aeterni Sacramenti & Pontificatus IESU Christi
Millesimo Sexcentesimo Linguentisimo primo
Die Undecima Mensis Maii
Lapis primus in Angulus in Templi fundamentum depositus est.
Templum Collegii Iovianis 1589

Honori
Abij macula Originali concepta de Mater Virginis MARIAE
Sanctorum Regni Iohannis Sandomin
Stanislai, Adalberti et Floriani
Votum atq. dicatum est

Illmas & Relissimas Princeps
Casimirus Florianus Dux in Kleran
Czartoryski
Poznanensis Praeul

Huius eisdem Templi Patronus, fauor beneficentissimus
In ipsius auspiciis ingressus fuit paritibus
Octavo die Patris fuit confectus D. Adalberti faustis deponit.
Ad eam felicibus iutis

Illus ac M. D. D. Constantia de Honory Gudzynska Mares Polonensis & Capitaneus
Illus ac M. D. D. Mariana a Legno Tuczynska Insulastawensis Lucanensis

Fundatrices
R. I. Jassas Druzbichy pater per Poloniam Provincialis Socii 1589
R. I. Gygmarus Zarnet Kobornitz Pastor M. Soman Socii 1589
Tum deinde omni domesticorum ex ordine nomina secuta sunt, et pariter in Rubricate,
Vltimum Magistru Polonensis locum nominibus suis occupant, quod etiam hic subiungo.

Proconsules Spp. D. D. Martinus Bucalowiez Stanislaus Kuchonitz
Consoles Spp. D. D. Petrus Ozonarski Stanislaus Zaleski
Valentinus Ecker Siepianus Zabinski
Nicolaus Swetman Stanislaus Zwan
Advocatus Spp. D. Joannes Krausa Subdelegatus Bartholomaeus Puszowski
Scabini Spp. D. D. Gregorius Gysiewicz Sebastianus Derecki
Joannes G. S. Iacobus Kameier
Siepianus Gysiewicz Casimirus Janecius
Albertus Swartz
Norum reuerentis nominibus, fausta apprecatio hac lapidi inscripta sic est conclusa.

Aedes sanct

172
150
Aedes sacra assurgit
Et peruenit in Vobis Calves Maxime Minimi peruenit
Hoc est Votum, hoc est sperant fatus, qui praesens adest & perlat
Tu qui Lapis es Angularis
Et fuit amicum pater quod nemo aliud potest
IESU faue
Et Tu Virgo immaculata faue
A nullo Superi
Fiat
Cuius hinc Sogranensis olim san graui pestis laboraret, ab eadem liberata,
Quo conseruaretur tutus. Templum huius, ex quo Templi titulus Vocabat
Expleatur vestra deus
Et qui vultis, et qui iam generatis.

Tangeram sacro labore, reducemus Illud ab alari, mensa Religiosa tam in praesens quam in se.
na via cum aliquot Ecclesiis refoelauimus: quem deinde Respere non tantum Modis
Manus numerosa Rudicorum regentis libris apparatu (sic de mane fecit) domo deposuit.
Etenim Maior dictus caputis Generalis Notulam contra Parnas & Comar & Tuzaga,
in qua ea, quae Religiosa pagina Historis ab iure suo sacenda statuit, ex Annalibus Regni
sunt petenda.

Iunius.

Locus ab aliquot exorta anni, inter hunc & Prozelbomae mox pagus, est. Ita
conuenem Parochiam de Limbe fiduciam concessa in id tempe ab Illmo Ep. Sopa.
mensi ad instantiam R. I. Gygmarus Zarnet Wladislaus Collegii felicitate Episcopi 1589
Cum enim praedictas Parochias ad alium locum suum agrum terminum, quem latrope
alibi defuit coram manifeste ostendit praedictis hoc documentis, cui inuicibatur non soluerit
(tota enim caporum delectus alibi agros etiam Parochias alibi nunc appellari hic essent)
et Iudices causis in id obiectis inquerentes, huiusmodi eundem in praedictis viderint, non gra.
uitatem a propolis motus est, et terminus assignandi consensum sua oratione praestitit.
hinc Iudicum reliquis. Deinde itaq. Conu. Parisi regem, monumenti in eadem consensu
confutit, ac pater, pater testimonij inueniunt iuxta iura assignata, et ipsius Parochias
lapidem, hinc a longis temporibus impetiti non procul a quadam de hinc loco insensu tenent a las
agri Parochias seruente exequunt assignauit. Deinde per directam hinc longer eundem in hinc
li de hinc ab agri Parochias ad alium lapidem in loco praedicti de hinc collocaui tanquam ad
terminum ad diem veniunt, quem & Limbe esse vix facile conueniente, & hinc
etiam locis inuicibatur, ostendit. Insuper itaq. submisit se praedictis Parochias
di hinc vultu ostendit Sogranensis dnd Sominshy nobis diligenter, non inuicibatur hinc.

gubergda

December

Ad Missiones imminere Natali Dominio itum est.
Circum id tempora id accidit singulare. Puer Nobilis ab
heredi nuper per nos. Carolus redditus communioni, ubi in-
telligit se a Parentibus Haereticis, ex duci consilio ad pagum,
ut ad Luthera participaret, ex itinere iam Vetus Syna-
goga Posnam redit, et sic dum a Parente acerumma
Haereticis durius tractatur, iubetur ligari ne omnino a ca-
na exclusus Luthera ieiunus Natalem Christi celebret
ille in maribus non paucis Luthera prope miraculose elapsus
ad Collegium Paris, ubi tandem Liberatur a R. P. Pastore Haereticis
dum Parentibus reconciliaretur, de id permittitur sacra Carolus
Synagoga. De hac re ipsius Anna huius praesens explicat.
Ad id in quibus quatuor Libella nunciantur exhibui
capta, in Augusto, hoc nunc ex exitum pendula sunt, in quibus tamen
nunc brama praesentis manet, id quod a nunc recentior multorum
valitudine nunc, Libellum deperit, angula illam a nunc
probi locatum id verum.

Anus 1652.

Adm R. P. Alexander Gottfriedi & Erving Nicks
R. P. Gaspar Drachich Provincialis
R. P. Sigismundus Zarach Rector.

Januarius

Calendas Januarias et novi exordium Anni a festivitate Nrae M^{ae}
1652

1652 in Templo Parochiali solemniter celebrata felicitate auspiciis. Sumas. Auct.
Marellarem Solennitatis partim M^{ae} Pauli Cognationis ibidem Pontificis.
Le nunc Sacrorum Solennia peragens; partim nobilissimi quique Hospitum.
Præsentis sunt nobilium eodem die pectus M^{ae} Epⁱ Posnam alii dⁿⁱ Epⁱ Suffrag.
nei Stanislaus Brachich Suffraganeus Posnam. & R^{os} H. Lubanich Dⁿⁱ.
cens. & R^{os} p^{ri}or i. Posnam. & Sacerdotes Vⁿⁱ M^{ae} D. Christophorus de
Bren Spalinski Galanus Posnam cum alia Libellina nobis amica Nobilissimi.
Solennia Haereticorum nova Societas et huius institutum.

Februarius

Supplicationes publicae cum 40 horarum celebritate ad M^{ae} Antille Cognationis in
Templo Parochiali pro periculis a Legio avertendis. Vⁿⁱ Brachich Libellum indidit.
Libellum praesens momentum Totale Congregationum in eum finem spontanea
sui corporis suscipiende Societas acina brama. Haereticorum. Quos etiam
tempore, nunc cum fructu exhortationes ad populum de more Libellum praesentis.

Martius

Exercitia pietatis per M^{ae} & Conationes ad Populum avertendis, Libellum quadrageni
malibus frequentibus sunt.
In decursu huius nova Libellum supra Libellum opere Praesentis exaltata exponimus
Laborem Praesentis Missionum continentis & fructus insignior.
Commissis Haereticorum in Libellum, ad euentum nullo.

Aprilis

Supplam accepimus nunc de obitu Adm R. P. M. Alexander Gottfriedi recen-
ter in Praesentem (et Libellum praesentis) Praesentem Libellum, cuius p^{ri}or Martibus
in Libello ad iusta exordium praesentis nova conquesta Libellum & Aprilis
Martius.

Julius.

Stemata Votum Inaugurationis septima proteris iuxta morem
Iuvenis peracta est.

Architectura in genere detectum ab Abbate Zevensi the-
spatium quatuor hebdomadarum post multos labores interposita etiam
Vni. Epi. Pomeranij auctoritate abbas. I. S. Sedth, et Ygerma
eque huius aedem equatore prius salubri operi adiuuit.

Examina ex Minera Thallia in ordine ad gradus peregr.
re Prae fⁱ Anni P. Perus Martij 15 p^{re}terit. P. Lepodus
Lepus 18. In tandem et securus P. Conchimus Tamen
P. Conchimus Vitis Harizma completa Inqⁿ illegitima respiciat.

Contratum vlti' Larum crypta' legi' illegitimum recedimus.
Festum S. Pij N'i in Templo Parochiali ex vltimo Septembris
Solenniter celebramus.

Augustus

Ad Ferias Textiles Pronum item est.

*A milite paron D. Eodlij paron D. Burdler un Sags
grauvis Detian Leat.*

Quinta huius Lucæ R. P. Pastor M. coram A. rectoribus
de adventu M. M. Palatina Urbis. Fundationis Colleg. S. Brog. quæ
de casum à Syodis sub Bato hunc compenditatis in Palat. Palat.
Prenthouensis, et immunitatis in his regionibus penula, Acum in Mawen
P. Lomon. P. u. locum, felices eubant. Hic et hinc ordinatur
quæ necessaria in adventum tunc Hospit. in cum Hunc exigent
et nostra in liberali Alenation gratitudine. P. M. Hic et hinc ad

anni Squarrij

anni sequenti Augustum cum toto Arcanico praeceptis, adigebat ut donec.
Nec agere cessaret. P. Simonio.

Quandocumque in die Regni periculis, iteratis supplicationibus ante
Vestris Eusebii Sacramenti cum Levantii de nomine 1889, a quibus iam
aliquarum per spem A. a. B. respicienda sunt.

September

De more Societatis Institutionis studiorum profecto Hegii Orator P. A.
duas Mensuris egregie probans Lias T. Apertum. Invenit eph. Calam
Polony. her. profertur. velut temperate in Vindicta gemini hostes, subter, Barba.
20. P. A.

October.

Primam utramque petitionem deestante hac applicatione Monachi eius
 Ducum Syssani in nobis prompto apperari soliti, cunctis ad postulante à
 Nobis Magistratu Pomanensi per Curiam, et extra muros, ad D. M.
 berr. Eclon deduximus. Tam spemosa prout partes retulere primas Cur.
 Alt. lianorum Totali estus, à nobis universitate est medi. Quamquam
 nec alii sodales deficiere publicas hinc pro Patria salute conegit. Vobis.
 Fautis. Quibus applicationum. Tunc, et malum, quod timebatur, apperire.

16 December.

Ad Communionem Diocesanam Nunc est, 6 miles. Ecce iuxta
Actis Petreus et Presbiteriales cum approbatione Capituli inserta.
Erecti ibidem Capelli dignitantes, de quibus Acta videntur.

Pring

Ubi fere debet Veri ad Collegium R. P. Provinciali
Lupia disceptans idem, in quo exigentibus cogitationibus eundem gaudemus Domus
nobis negotis magis ad Martium.

December

Lites à Virgini et alia amicis circa Limes Rzeszowicenses agitatae exhiu
cusa Lupuloni et Labore R. P. Lutorij ad negotium pacem adveniam esse.
biu inuicem tandem Lupula finitum sunt feliciter.

Diplimatis peracta Rzeszowicenses bonorum cum Otoronum
Buzewsko maiori, Przytkach, Schemo pagum Epalen, et Muzeda
cremo pagum Dni Marchali. Bonorum item Rzeszowicem
cum Buzewsko maiori, et Buzewsko minori, cum Zazgorchewo, cum Otro.
rog, et Otoron Schemo dicta Debonis et magna per agrosam,
ad quam Henr bonorum Otoronienis ius pertinebat, nati pagum
agrosam rei accepit.

Hi omnes fuisse Rzeszowicenses et Rzeszow
cum Schemo pagum peracta Lupula, partim fuisse a bonis, tum Epalen
tum Adn Rzeszowicem Luni Dominicanorum ac R. P. Dni Przytkach,
tum denique a bonis predictis Nobiliam distinetur tunc et distinetur per
fuisse ab eorum regentibus et Actis Sacramentalibus Anni Dni 1602.
10. 1603.

Adierant Commissarii Liberi M. D. Kapsa.
nos Konarski Camerarius M. D. Stanislaus Wetta Prochy
Notarius tenentis Pomeranien. M. D. Zebich, et eorum
M. D. Adami Chelmski. M. D. Pomeranien. M. D.
Pomeranien. M. D. Marchalski et alii R. P. Dni Dominicanorum, et
Adn R. P. Przytkach.

Diplimatis Veri bona nostra à predictis omnibus, Lupula.
Erecta autem sunt Lupula aiales quidem tres (sive tres narotitij)
primus Buzewsko Przytkach et Buzewsko minor, alia finem sibi
nostra

nostra quatuor prope agum, inus quidem Rzeszowicenses, et Rzeszowicenses,
terras Buzewicenses. Ab his tandem positi alii Lupula parietales fuisse
ne lupus prope finem alia eundem Versus pagum nostrum. Podaghe, pro
pe finem Rzeszowicenses. Ita, cum hoc cautione, in Acta, de ductu bre
quatuor eorum alia Lupulas sicut habentes ad nos pertineant. Ab his
Lupulae eorum dicti alii Lupula supra agum aliam Buzewicenses, unde
pertingunt ad finem nostrum, qui semper in controversia. Et ductu fuit et
constat ex Libris, a Nobis nomine R. P. Stanislaus Lawranski alia
Lupulae facta de non fuerunt iura in Actis, donec probaverint se per
in nostro fundo esse positum eundem, quod Libris à M. D. Chelmski
aliquales est producta, et a Nobis habita, extant in Actis. Ductu
tandem obierat ab Acta Lupula parietales, et ad finem finem Lepelno.
nam concurrebant, ubi in loco paludis positi sunt tres Lupula aiales, nem
pe Rzeszowicenses nos. Buzewicenses M. D. Chelmski. et Otoron.
et D. Pomeranien. Imperatum ibidem à M. D. Chelmski, et a forte qui
est in fundo illius Versus finem nostrum ductum de nobis aqua ductus per
illius fundum ad nostrum cum fossa, quod concessa inscripta est Nobis
succederetibus.

Ab his aiales Lupula bona nostra, et Ot.
rouenzia distinet fossa ducta per loca paludosa inter grana R. P. ad pa
lum inferam fossa, à quo patet per median partem ductu Limes venient ad
Lupulum supra paludem positum, et inde ad alium supra Lupulum supra agge
rem Latum alias de Muzeda Rzeszowicenses, per quem ductus parietes venit ad
Lupulum inter aggerem, Loca paludosa, supra paludem vero confinium
agrorum alia Obrodie, et grana in Obrodie ad bona Rzeszowicenses.
Sic spectant, paludosa vero Loca ad Otoronum. Positi
sunt Lupula parietales, et ab eis ductus parietes ad Lupula tres
aiales

rimis venire contumax noluit, idcirco libe ab opere dimissus est, in cuius
Loca Subrogatus Cms Albertus Gryllhous.

Instauratore votorum Religiosorum diem saram Diad
Agnes celebravimus.

Hoc mense ab Illmo Episcopo Episcoporum ordi.
nati sunt in Subdiaconos, Diaconos, & Presbyteros Gregori
Ludovicus Hoffman & Konradus Bransch.

Aula Scholastica
Edificia

Aula edificanda Scholastica in quam notu recuperatur
tempore festis impendi opera sumptus cepit.

Februarius.

Triduum praecedens Teram quartam praerum in Templo Parochiali
Sola Populi membra cum triplici concione exegimus. Praemonere in
populo Audum Divinorum Sodales Mariani ex sumptibus collecti,
qui horrente Divinae pene, Grang ardentis bacillate, publicis,
aliquoties reperi, in se deservierant flagellationibus.

Procurator spiritualibus aliquot posterorum exultu, & nomi.
nati Peritibus & Adm. R. D. Triduum Scholasticum Regni.

Martius.

Missiones Parochiales numero speciosius pates anni augeri.
casi feliter sumus.

Aprilis.

Processio ad Lepidulum
D. Adalberti Gnesnam

Hic mens antiquam prohibitionem armorum petalam Divit apomii.
Processio cum Scholasticis ad Lepidulum D. Adalberti Gnesnam sub

anxi

anxi octiduum intermissa) a Scholasticis Arisfrum non sine consilio plurimo.
rum i plebe & Nobilitate et peracta. Numerati sunt in vestire
hominum ad quing milia. Totum hoc iter non tam viatorum, quam
petalam fuit. Decepit Sodales cum aliquot Confraternitatibus obvia
Loggia extra praeterea praecedens Ceras Engrenij, Scholasticis per humani
ter amos ex Confraternitatibus peregrina Scholasticam. Egit publice gra.
tias per illis Adm. R. D. Scholasticus Administrator Scholasticus
Jaspatus Engrenij, tum Societas, cuius instanda hinc via est super
pta, tum etiam Scholasticis, quod sacro Divi Scholasticis Scholasticis
caneris Divi adnatura.

Litterae lectae sunt in Triduum nostro ab Adm. R. D. Scholasticis
missa de non praemonendi nobis ad Tacodolum, nisi in fine Scholasticum.

Exord de u pmon
uendi nobis ad
Tacodolum, nisi in
fine Scholasticum

Maius.

Secunda huius Mna Scholasticis Scholasticis Divi Episcoporum, Scholasticis,
nig excepta & tractata est a R. D. Scholasticis in Aula M. Divi Episcoporum.
Iha, nam pro Scholasticis Scholasticis Scholasticis non possunt in Collegio.

Quidam Scholasticis
excepta humanis

Examina peregrina ex Divi Scholasticis in Divi ad Episcopum P. Scholasticis
Stano 23 P. Scholasticis Scholasticis aliquot subus post.

Iunius.

Lra ab Adm. R. D. Scholasticis ad Tacodolum Scholasticis data, publice de
Scholasticis, in quibus sub pona peccati mortali praecipitur, ne quisquam ad obsequium,
vel impediendum

vel impediendum

Vel inservandam quampian tam contra Locum, quam contra occupationem suam,
Vel aliorum de Locale procurat mercedibus externorum. Eodem
translati sunt ad Librum, cui inscribatur Lib. German. Eodem
etiam de pascuis Annus scribendi Sectu, et descripta in Librum
Dignationum Germani.

Revisio rimae dem-
plia a Magistratu et
Notario

Decima proferri Remis rimarum in muro Longi
non a Magistratu et Notario facta est.

Julij.

Pestis

Tribus hic Civitatibus et Collegiis mensis erat. Pestis enim
etiam Civitatem notabiliter luita huius grassari coepit, et tandem impetum
invenit. Deprehensa a Notariis ex morbo eundem Ludovicus Almon-
nister, et post aliquot dies morbo subacta, nuntiata est Magistratui
Ignarum, qui hoc gravius luita derelicta, unde transiit sumus
ad sollicitudinem ad Contractus eo tempore celebrari solitos, Unde sententiam, tanquam
Anthon Inventores fautores, fabularent. Nos nihilominus solitos,
non quidem palam occurrimus, Verumtamen secretate ludibria invenit, et
Satis huius soluti proficuentes, quibus ex dyaboli noctis tempestate
ille Locum pariter perquisimus, pariter abire paratos non impedimus, et octa-
vo huius die Theologus huius cum Magistris, et non pauci e Collegiis huius
de morbum M. Albertus Moller pestifer luiti Venus Balneis expellimus.
Domi interea reliquis ad servitium pila infectas. P. Joanne Clavonius. P.
Scho. Elmsch. P. Mathias Liewerinc. P. Daniel March. Lu.
Alexandro Kuechler. Ministris Collegi, et tribus domesticis Laboris

Abbatibus

Abbatibus Mathia Fiedorowicz. Martinus Moly, Mathias Babilich.

Quis consiliis Theologis et Magistris Lacamenta Animi consilium
ab undecima proferri ad vigerimam.

Mortuus: Lue pestifera conjunctus M. Albertus Moller, quam diutius die Vistaway Dm. Mary Virginy in Congregatione Minima
cuius curam gerit, transisse. Obiit omnes sacramenta de more Catholicis
præmanitibus. Decubuit. Deinde ex consilio summa proferri, extenuatus est dunde
Vima circa horam nonam diei.

mortuus M. Adel-
bertus Wulff

Erat egregia videlicet Adolecent ad omnes probitatem corporis, labo-
ris in Locando accipere et constantissimi. aliquoties morbo attentatus ab-
iit pro se Librum Vicarium, concedere huius in superioribus suis, regit.
Mortuus, ad aggredendum Cheliana fortitudine Mortem a luiti et luiti,
quorum duo iuveni erant, totus et luiti perit, animatus abiecit fomenta
Medicorum, dunde Trati curam habuit Inferiorum se ceteri non sustinuit
Deus, gratias pro cura sollicitudine fatum agea. In concupiscentia
adit in super se squissim ex humanis excedere animo: quoniam portiones
Lib. pons purgantes esset luiti, quod se accepisse a Divis pro:
Satis, quo spectabat, magna cum moris luiti, narravit.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is written in dark ink on aged, slightly stained paper. It appears to be a formal or semi-formal communication, possibly a petition or a report, given the structured nature of the lines.

Continuation of the handwritten text from the previous block. The script remains consistent, showing a high level of literacy and a specific historical style. The text is dense and fills the upper half of the page, with some lines appearing slightly more prominent than others.

Final section of the handwritten text on the left page. It concludes with several lines that may represent a signature or a formal closing, though the specific words are difficult to decipher due to the cursive and fading of the ink.

Handwritten text in a cursive script, continuing from the left page. The text is written in dark ink on aged, slightly stained paper. It appears to be a formal or semi-formal communication, possibly a petition or a report, given the structured nature of the lines.

Continuation of the handwritten text from the previous block. The script remains consistent, showing a high level of literacy and a specific historical style. The text is dense and fills the upper half of the page, with some lines appearing slightly more prominent than others.

Final section of the handwritten text on the right page. It concludes with several lines that may represent a signature or a formal closing, though the specific words are difficult to decipher due to the cursive and fading of the ink.

123
161

